

Vlaams
Parlement

stuk **15** (2011-2012) – Nr. 3-K
ingediend op 1 december 2011 (2011-2012)

Ontwerp van decreet

houdende de algemene uitgavenbegroting
van de Vlaamse Gemeenschap
voor het begrotingsjaar 2012

Beleidsbrief
Energie 2011-2012

Beleidsbrief
Wonen 2011-2012

Beleidsbrief
Steden 2011-2012

Verslag

namens de Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie
uitgebracht door mevrouw Michèle Hostekint
en de heer Robrecht Bothuyne
aan de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting

*Samenstelling van de commissie:**Voorzitter:* de heer Jan Penris.*Vaste leden:*

mevrouw Griet Coppé, de heer Carl Decaluwe, mevrouw Veerle Heeren, de heer Veli Yüksel;
de heren Chris Janssens, Jan Penris, Wim Wienen;
de dames Mercedes Van Volcem, Khadija Zamouri;
mevrouw Michèle Hostekint, de heer Bart Martens;
de heer Marc Hendrickx, mevrouw Liesbeth Homans;
mevrouw Patricia De Waele;
mevrouw Mieke Vogels.

Plaatsvervangers:

de heren Robrecht Bothuyne, Tom Dehaene, Dirk de Kort, mevrouw Valerie Taeldeman;
de heer Frank Creyelman, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Christian Verougstraete;
de dames Irina De Knop, Vera Van der Borgh;
mevrouw Else De Wachter, de heer Patrick Janssens;
de heer Bart De Wever, mevrouw Goedele Vermeiren;
de heer Peter Reekmans;
de heer Hermes Sanctorum.

Stukken in het dossier:

15 (2011-2012) – Nr. 1: Ontwerp van decreet + Bijlagen
– Nr. 2: Amendementen

12-A (2010-2011) – Nr. 1: Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen

13 (2011-2012) – Nr. 1 en 2: Toelichtingen bij de begroting

14 (2011-2012) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

16 (2011-2012) – Nr. 1: Verslag van het Rekenhof

1321 (2011-2012) – Nr. 1: Beleidsbrief

1322 (2011-2012) – Nr. 1: Beleidsbrief

1323 (2011-2012) – Nr. 1: Beleidsbrief

INHOUD

BEVOEGDHEID ENERGIE	8
I. Toelichting door minister Freya Van den Bossche	8
1. Begroting 2012	8
1.1. VREG	8
1.2. Vlaams Energieagentschap	8
2. Beleidsbrief 2011-2012	9
2.1. Kerncijfers	9
2.2. Operationele doelstellingen	10
2.2.1. Uitvoeren van de richtlijn betreffende de energieprestatie van gebouwen	10
2.2.2. Evalueren en stroomlijnen van de financiële ondersteuningsmaatregelen voor energiebesparende investeringen in woningen	11
2.2.3. Uitvoeren en uitbreiden van het Energierenovatieprogramma 2020.....	12
2.2.4. Stimuleren van sociale energierenovaties	12
2.2.5. Uitwerken en concretiseren van een vernieuwde beleidsaanpak voor energie-efficiëntieverbeteringen in ondernemingen	12
2.2.6. Opdrijven hernieuwbare energieproductie tegen 2020.....	13
2.2.7. Ondersteunen van de aansluiting van groenestroom- en warmtekrachtinstallaties op het net.....	14
2.2.8. Micro-wkk	14
2.2.9. Monitoring groene jobs	14
2.2.10. Het bestaande distributienet uitbouwen tot een ‘slim net’	14
2.2.11. Uitwerken van een regeling voor gesloten distributiesystemen en directe lijnen en leidingen.....	15
2.2.12. Versterken en verbeteren van de marktwerking door een efficiënte en effectieve informatieverlening en communicatie naar de afnemers.....	15
2.2.13. Opvolgen van de openbardienstverplichtingen	15
2.3. Linken met andere beleidsvelden: staten-generaal Energie	15
II. Bespreking in de commissie	16
1. Begroting 2012	16
2. Beleidsbrief 2011-2012	17
2.1. Inleiding en algemene principes	17
2.2. Omgevingsanalyse en strategische doelstellingen	22
2.2.1. Bevorderen van een efficiënt energieverbruik.....	22
2.2.2. Verhogen van de milieuvriendelijke energieopwekking	22
2.2.3. Bestrijden van de energiearmoede	23
2.2.4. Verbeteren van de werking van de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt met als doel klanten een goede dienstverlening aan te bieden tegen een concurrentiële prijs	24

2.3. Operationele doelstellingen	25
2.3.1. Opmaak tweede actieplan energie-efficiëntie 2011-2016	25
2.3.2. Uitvoeren van de richtlijn betreffende de energieprestatie van gebouwen	25
2.3.3. Evalueren en stroomlijnen van de financiële ondersteuningsmaatregelen voor energiebesparende investeringen in de woning	27
2.3.4. Uitvoeren en uitbreiden van het Energierenovatieprogramma 2020.....	27
2.3.5. Stimuleren van sociale energierenovaties	27
2.3.6. Bevorderen van kwaliteitszorg en kennisopbouw in de bouwsector	27
2.3.7. Laagdrempelige informatieverstrekking en adviesverlening op vlak van energiezuinig (ver)bouwen en energiebesparing in de woningen	28
2.3.8. Uitwerken en concretiseren van een vernieuwde beleidsaanpak voor energie-efficiëntieverbeteringen in ondernemingen	28
2.3.9. Opdrijven hernieuwbare energieproductie tegen 2020.....	30
2.3.10. Het bestaande distributienet uitbouwen tot een 'slim net'.....	32
2.3.11. Opvolgen van de openbardienstverplichtingen	33
BEVOEGDHEID WONEN	34
I. Toelichting door minister Freya Van den Bossche	34
1. Begroting 2012	34
2. Beleidsbrief 2011-2012	35
2.1. Betaalbaar wonen in Vlaanderen bevorderen.....	36
2.1.1. Beschikbare ruimte inschakelen in een duurzame woonbeleidsvisie	36
2.1.2. De betaalbaarheid van een eigen woning wordt bevorderd	36
2.1.3. Het aanbod aan bescheiden woningen wordt uitgebreid	37
2.1.4. Het aanbod aan sociale woningen wordt uitgebreid	38
2.1.5. De betaalbaarheid van sociaal wonen wordt bevorderd.....	38
2.1.6. Een betaalbare woning in eigen streek wordt bevorderd	38
2.2. Duurzaam en kwaliteitsvol (ver)bouwen en wonen	38
2.2.1. Toenemende aandacht voor ruimtelijke kwaliteit stimuleren ..	38
2.2.2. Woningkwaliteit stimuleren	39
2.2.3. Het beleidskader voor woningkwaliteitsbewaking optimaliseren	39
2.2.4. Verkrotting bestrijden.....	39
2.3. Woonzekerheid garanderen.....	40
2.4. Een rechtvaardige toegang tot een betaalbare en kwaliteitsvolle woning verbeteren.	40
2.5. Een sociaal warme samenleving.....	40
2.5.1. Woonbeleid, welzijns- en zorgbeleid worden verder op elkaar afgestemd	40
2.5.2. Samenleven in sociale woonwijken	41

2.6. Efficiënt en doeltreffend bestuur	41
2.6.1. Versterking lokale woonregie.....	41
2.6.2. Performantie woonactoren stimuleren.....	42
2.7. Tot slot	42
II. Bespreking in de commissie.....	42
1. Begroting 2012	42
2. Beleidsbrief 2011-2012.....	44
2.1. Omgevingsanalyse en algemene opmerkingen.....	44
2.2. Woonbeleidsplan Vlaanderen ontwikkelen	46
2.3. Betaalbaar wonen in Vlaanderen bevorderen.....	47
2.3.1. Beschikbare ruimte inschakelen in een duurzame woonbeleidsvisie	47
2.3.2. De betaalbaarheid van de eigen woning wordt bevorderd.....	49
2.3.3. Het aanbod aan bescheiden woningen wordt uitgebreid.....	50
2.3.4. Het aanbod aan sociale woningen wordt uitgebreid	54
2.3.5. De betaalbaarheid van sociaal wonen wordt bevorderd.....	57
2.3.6. Een betaalbare woning in eigen streek wordt bevorderd	57
2.4. Duurzaam en kwaliteitsvol (ver)bouwen en wonen	58
2.4.1. Aandacht voor duurzaamheid en energiezuinigheid bij woningkwaliteit	58
2.4.2. Het beleidskader voor woonkwaliteitsbewaking optimaliseren	59
2.4.3. Verkrotting bestrijden.....	59
2.5. Woonzekerheid garanderen.....	59
2.6. Een rechtvaardige toegang tot een betaalbare en kwaliteitsvolle woning bevorderen	61
2.7. Inzetten op een sociaal warme samenleving.....	61
2.7.1. Woonbeleid, welzijns- en zorgbeleid worden verder op elkaar afgestemd.	61
2.7.2. Samenleven in sociale woonwijken	63
2.7.3. Bestrijding van thuisloosheid	64
2.8. Efficiënt en doeltreffend Vlaams bestuur	64
2.8.1. Performantie woonactoren stimuleren.....	64
2.8.2. Klantvriendelijke dienstverlening	64
BEVOEGDHEID STEDEN	64
I. Toelichting door minister Freya Van den Bossche	64
1. Begroting 2012	64
1.1. Werking en communicatie van het stedenbeleid	65
1.2. Ondersteuning met het oog op duurzame en creatieve steden	65
1.3. Het Vlaams Stedenfonds.....	65
2. Beleidsbrief 2011-2012	65
2.1. Omgevingsanalyse: cijfers en trends, steden in Vlaanderen	66
2.2. Strategische doelstellingen/horizontaal spoor	66

2.2.1. Wonen in de stad aantrekkelijker maken	67
2.2.2. Een ruimtelijk stedelijk gebiedsbeleid ontwikkelen	67
2.2.3. De steden zetten in op een open en warme samenleving	67
2.2.4. Steden groeien uit tot belangrijke centra van creativiteit en ondernemerschap	68
2.2.5. De steden vergroenen	68
2.2.6. Naar slimme mobiliteit in de steden	68
2.2.7. De steden bieden meer ruimte voor inspraak en betrokkenheid van bewoners.....	68
2.2.8. Een versterkt en doeltreffend stedenbeleid in partnerschap met steden, die goed bestuurd worden	68
2.2.9. Alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid ondersteunen de steden door intensievere samenwerking tussen verschillende Vlaamse beleidsdomeinen	68
2.3. Operationele doelstellingen/verticaal spoor.....	68
2.3.1. Het Vlaams Stedenfonds	69
2.3.2. Het Stadsvernieuwingsfonds	69
2.3.3. De stadsregionale samenwerking faciliteren	69
2.3.4. Het Vlaamse stedenbeleid zet de steden positief in de kijker ..	70
2.3.5. De Stadsmonitor	70
2.3.6. De stadscontracten.....	70
2.3.7. Samenwerking met de andere beleidsdomeinen	71
2.3.8. Het Vlaams stedenbeleid beter wetenschappelijk ondersteunen	71
2.3.9. Samenwerking met andere stakeholders en bestuursniveaus...	71
2.4. Actieprogramma.....	72
II. Bespreking in de commissie.....	72
1. Begroting 2012	72
2. Beleidsbrief 2011-2012	73
2.1. Algemene appreciatie.....	73
2.2. Omgevingsanalyse: cijfers en trends, steden in Vlaanderen	74
2.3. Recente (2010-2011) en geplande beleidsmaatregelen (2011-2012)	76
2.4. Strategische doelstellingen	77
2.4.1. Wonen in de stad wordt aantrekkelijker	77
2.4.2. Een ruimtelijk stedelijk gebiedsbeleid ontwikkelen.....	78
2.4.3. De steden zetten in op een open en warme samenleving	79
2.4.4. De steden groeien uit tot belangrijke centra van creativiteit en ondernemerschap	80
2.4.5. De steden vergroenen	81
2.4.6. Naar slimme mobiliteit in de steden	82
2.4.7. De steden bieden meer ruimte voor inspraak en betrokkenheid van bewoners.....	84

2.4.8. Een versterkt en doeltreffend stedenbeleid in partnerschap met steden, die goed bestuurd worden	84
2.4.9. Alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid ondersteunen de steden	85
2.5. Operationele doelstellingen	88
2.5.1. Het Vlaams Stedenfonds	88
2.5.2. Het Stadsvernieuwingsfonds	89
2.5.3. De stadsregionale samenwerking faciliteren	90
2.5.4. Het Vlaams stedenbeleid zet de steden positief in de kijker	90
2.5.5. De Stadsmonitor	91
2.5.6. De stadscontracten	91
2.5.7. Wisselwerkingen met andere beleidsvelden binnen de Vlaamse overheid	92
2.5.8. Het Vlaams stedenbeleid beter wetenschappelijk ondersteunen	92
2.5.9. Samenwerking en overleg met andere overheden en stakeholders	93
Indicatieve stemming	94
Gebruikte afkortingen	95
Bijlagen: Schriftelijke voorbereiding van de antwoorden	97
Bijlage 1: Antwoorden met betrekking tot Energie	99
Bijlage 2: Antwoorden met betrekking tot Wonen	113
Bijlage 3: Antwoorden met betrekking tot Stedenbeleid	127
Bijlage 4: Antwoorden met betrekking tot het Vlaams Energiebedrijf	145

Op woensdag 16, donderdag 17 en woensdag 23 november 2011 behandelde de Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2012. Daarvan waren de bevoegdheden Energie, Wonen en Steden van minister Freya Van den Bossche, Vlaams minister van Energie, Wonen, Steden en Sociale Economie aan de commissie toegewezen.

Samen met het begrotingsontwerp behandelde de commissie de beleidsbrieven Energie, Wonen en Steden van minister Van den Bossche.

Op woensdag 16 november lichtte de minister het stedenbeleid toe en stelden de commissieleden daarover hun vragen. Op donderdag 17 november gebeurde hetzelfde voor de bevoegdheden Energie en Woonbeleid. Op woensdag 23 november beantwoordde de minister alle vragen betreffende de drie bevoegdheden van de aanwezige commissieleden en hadden dezen de gelegenheid om hierover voort te debatteren.

Met instemming van de commissievoorzitter besloot de minister de vragen van de commissieleden die niet aanwezig waren op 23 november, niet mondeling te beantwoorden, maar hiervoor te verwijzen naar haar schriftelijke voorbereiding, die als bijlagen bij dit verslag zijn gevoegd.

BEVOEGDHEID ENERGIE

I. TOELICHTING DOOR MINISTER FREYA VAN DEN BOSSCHE

1. Begroting 2012

Als inleiding bij de bespreking van de begrotingsopmaak en de beleidsbrief voor 2012 zal minister *Freya Van den Bossche* zich beperken tot de belangrijkste wijzigingen met een beleidsrelevante impact voor het beleidsveld Energie. Bij de bespreking van de begrotingsopmaak 2012 gaat het over de wijzigingen ten opzichte van het budget goedgekeurd bij de begrotingscontrole 2011.

De minister vat samen dat de beleidskredieten voor het beleidsveld Energie bij de begroting voor 2012 in totaal worden geraamd op 68,59 miljoen euro. Mits abstractie van de eenmalige technische correcties ten gevolge van het nieuwe Rekendecreet is dit nagenoeg een status-quo ten opzichte van de begrotingscontrole 2011.

Vervolgens overloopt de minister de begroting per entiteit.

1.1. VREG

Aan de inkomstenkant van de VREG-begroting werd de dotatie verhoogd met 232.000 euro. Aan de uitgavenkant nemen de totale personeelsuitgaven voor 2012 toe tot 2,75 miljoen euro, ten gevolge van de indexering en de endogene groei.

De totale investeringsuitgaven voor 2012 bedragen 193.000 euro. Deze stijgen significant met 124.000 euro om de nodige investeringen te kunnen uitvoeren voor de ontwikkeling van een nieuwe databank met betrekking tot de steunregeling voor nuttige groene warmte.

1.2. Vlaams Energieagentschap

Wat betreft de apparaatskredieten van het Vlaams Energieagentschap wordt naast de toekenning van de index vooral voort werk gemaakt van het op kruissnelheid brengen van de bijkomende personeelskredieten in het kader van de versterking van de EPB-handhaving. Deze bijkomende personeelskredieten worden gecompenseerd op ad-hocprojectsubsidies en op specifieke werkingskosten van het VEA.

Wat betreft de beleidskredieten onder het beheer van het VEA, zal de minister eerst ingaan op de evolutie van de inkomsten en uitgaven van het Energiefonds.

De ontvangsten binnen dit begrotingsfonds worden geraamd op 3,443 miljoen euro, wat 711.000 euro meer is dan verwacht bij de begrotingscontrole van 2011. Dit is het gevolg van de verwachte meerinkomsten uit de versterkte handhaving voor energieprestaties nieuwbouw, die vanaf 2012 echt op kruissnelheid komen. Het Energiefonds zal begin 2012 ongeveer 1,9 miljoen euro aan beschikbaar vastleggingskrediet en 21 miljoen euro aan beschikbare betalingskredieten omvatten.

De vastleggingen op het Energiefonds worden ten opzichte van 2011 verlaagd tot 3,3 miljoen euro. Dit budget is voornamelijk bestemd voor het actieplan ‘bijna energieneutrale gebouwen’, cofinanciering en monitoring van demoprojecten en Europese projecten, en communicatieprogramma's. De geraamde betalingen op het Energiefonds worden verlaagd met 2,48 miljoen euro. Deze betalingen vloeien voort uit de vastleggingen uit het verleden.

Naast het Energiefonds beschikt het VEA nog over andere begrotingsposten op het programma LE Energie. De belangrijkste wijziging is een nieuw budget van 4,4 miljoen euro dat wordt gecreëerd in het kader van het ondersteunen van de productie van industriële groene warmte.

Daarnaast gebeuren er een aantal belangrijke budgetverschuivingen in het kader van de vernieuwde financiering van de openbaredienstverplichtingen van de netbeheerders. In totaal is bijna 50 miljoen euro uitgetrokken voor de vergoeding aan de netbeheerders voor deze openbaredienstverplichtingen. Dit bedrag was al eerder ingeschreven op de begroting maar werd nooit helemaal opgebruikt. Dat zal nu dus wel gebeuren. Deze recurrente enveloppe wordt vanaf 2012 ingezet voor drie soorten vergoedingen: de REG-premies, de energiescans en de sociale dakisolatieprojecten. In 2012 wordt eveneens een begrotingsruiter ingesteld op deze drie soorten vergoedingen om de beschikbare middelen maximaal in te zetten en de nettarieven maximaal te ontlasten.

Eveneens nieuw is dat er in 2012 200.000 euro wordt uitgetrokken ter ondersteuning van demonstratieprojecten voor micro-wkk.

2. Beleidsbrief 2011-2012

Minister Van den Bossche vindt het vanzelfsprekend dat de uitgangspunten en doelstellingen van het Energiebeleid in de nieuwe beleidsbrief Energie niet verschillen van die van de beleidsnota en de vorige beleidsbrief. De prioriteiten blijven dezelfde: de energie-efficiëntie van onze samenleving verbeteren, de productie van hernieuwbaar opgewekte energie laten toenemen, de strijd tegen de energiearmoede versterken, de uitbouw van groene jobs bevorderen, de werking van de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt verbeteren, en het behoud en de uitbouw van performante en in toenemende mate intelligente netwerken verzekeren.

2.1. Kerncijfers

De cijfers voor 2010 bevatten zowel goed als slecht nieuws, meldt de minister, die met het slechte nieuws van wal steekt. Hoewel nog niet alle cijfers beschikbaar zijn, onder meer wat betreft het energiegebruik in de transport, lijkt het erop dat het energieverbruik vorig jaar voor het eerst sinds 2005 is gestegen. Voor een grondige analyse van de oorzaken wacht de minister op de definitieve cijfers, maar vermoedelijk gaat het hier om het gecombineerde effect van de tijdelijke economische heropleving in 2010 na de crisis van 2008-2009, en de extreem koude wintermaanden in het begin en het einde van het jaar.

Op het vlak van groenestroomproductie zijn de cijfers wel goed. Het aandeel van groene stroom in het bruto binnenlandse elektriciteitsverbruik nam toe van 4,7 percent in 2009 naar 5,5 percent in 2010. Door optelling met het overeenkomstige Vlaamse aandeel in de offshore windenergie is een Vlaamse bijdrage van meer dan 6 percent in de 6 percent-groenestroomdoelstelling voor België bereikt, zoals opgelegd door de Europese richtlijn voor 2010. De decretaal vastgelegde doelstelling voor groene stroom – 6 procent van de certificaatplichtige leveringen – werd eveneens gehaald.

De hoeveelheid geproduceerde energie via warmte-krachtkoppeling lag in 2010 heel wat hoger dan in 2009. De stijging bedroeg meer dan 14 percent. De wkk-stroom behelsde in 2010 19,1 percent van het bruto elektriciteitsverbruik in Vlaanderen. Hiermee werd de jaardoelstelling gehaald.

Op het vlak van de strijd tegen energiearmoede was 2010 een moeilijk jaar. Het aantal mensen met betalingsmoeilijkheden steeg sterk. Hierdoor kwamen meer mensen bij de distributienetbeheerder terecht, die in dergelijke gevallen optreedt als sociale leverancier. Voor elektriciteit steeg het aantal klanten van de netbeheerder in zijn rol als sociale leverancier met 6 percent, voor aardgas met 8 percent. Het verloop van deze klanten is echter groot. Een derde van de afnemers die klant waren van de netbeheerder, is in de loop van 2010 opnieuw overgestapt naar een commerciële leverancier.

Door de uitgebreide installatie van actieve budgetmeters voor elektriciteit en aardgas en door de goede werking van de lokale adviescommissies, kon de energielevering toch worden gewaarborgd. De massale uitrol van de aardgasbudgetmeters heeft tot gevolg dat er een daling van 9,1 percent heeft plaatsgevonden in het aantal afsluitingen. Voor elektriciteit is er wel een stijging van het aantal afsluitingen. Deze stijging kan voornamelijk worden verklaard door een sterke stijging van het aantal afsluitingen binnen Infrax-gebied na LAC-advies. Deze gingen van 271 in 2009 naar 971 in 2011. Infrax geeft hiervoor een snellere interne opvolgingsprocedure als reden op. Een verzoek tot afsluiting bij de LAC kan overigens enkel omwille van zeer specifieke redenen, zoals de weigering van de toegang tot de woning, de weigering tot het sluiten van een afbetalingsplan met de netbeheerder of de weigering een budgetmeter te installeren. Het verschil in afsluitingsgraad tussen beide netbeheerders noemt de minister hoe dan ook opmerkelijk.

De Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt blijft sterk geconcentreerd. De switchdynamiek lag in 2010 wel hoger dan in 2009 en voorgaande jaren, een goed teken.

2.2. Operationele doelstellingen

2.2.1. Uitvoeren van de richtlijn betreffende de energieprestatie van gebouwen

Op basis van een evaluatie van de energieprestatieregelgeving door het VEA en op basis van de nieuwe EPB-Revisierichtlijn heeft de Vlaamse Regering een wijzigingsbesluit goedgekeurd dat op 1 januari 2012 van kracht wordt. Als in het oog springende wijziging kondigt minister Van den Bossche ten eerste een verdere aanscherping van de energienormen voor nieuwbouw aan. Het maximale E-peil van nieuwe woningen, scholen en kantoren wordt vanaf 1 januari 2012 E70 en vanaf 1 januari 2014 E60. Ook de isolatiewaarden zelf worden aangescherpt, tot op het niveau van de buurlanden. Zodra de Europese Commissie de methodologie voor het berekenen van 'bijna energieneutraal' heeft afgewerkt, kan het Vlaamse energiebeleid starten met het vastleggen van een verder aanscherpingspad voor de energienormen.

Vorige week nog keurde het Vlaams Parlement een ontwerp van decreet met een gewijzigde regeling voor energieprestaties in nieuwbouw (EPB) en energieprestatiecertificaten (EPC) goed (*Parl. St. Vl. Parl. 2010-11, nr. 1144/7*).

De EPB-regelgeving is nu iets meer dan vijf jaar van kracht in Vlaanderen. Op het terrein is merkbaar dat de energieprestaties van nieuwbouwwoningen gevoelig zijn verbeterd. De minister wil op dit pad voortgaan. Vandaar dat de doelstelling om in 2021 bijna energie-neutraal te bouwen wordt ingeschreven in de regelgeving. Zodra de Europese Commissie de methodologie hiervoor publiceert, kan Vlaanderen zijn tijdspad naar de energieprestaties van 2021 vastleggen. Dit geeft onze bouwsector de nodige tijd om zich aan te passen en voor te bereiden op de toekomst. Ook de mogelijkheid een verplicht aandeel hernieuwbare energie op te leggen bij nieuwbouw wordt decretaal verankerd.

Met dit decreet geeft de regering de lokale besturen de mogelijkheid om voor nieuwbouwwijken verdergaande normen op te leggen en zo een voorlopersbeleid te voeren. Op algemene vraag van de bouwsector voert ze een verplichte vooraftberekening in, zodat bouwheren vooraf bijkomende maatregelen kunnen plannen om ervoor te zorgen dat hun woning aan de eisen voldoet, in plaats van achteraf duur te moeten remediëren.

Het kengetal van het energieprestatiecertificaat moet voortaan worden geafficheerd bij advertenties voor de verkoop of verhuur van een gebouw. Op die manier kan een potentiële koper of huurder een inschatting maken van de energieprestaties van dat gebouw.

Vlaanderen heeft de laatste jaren zijn achterstand op het vlak van energieprestaties van nieuwbouw ingehaald. Uit de EPB-aangiften blijkt dat de gemiddelde energieprestaties van nieuwe woningen en kantoren stelselmatig verbeteren. Deze gegevens worden bevestigd door werfmetingen van isolatiedikte, gebruik van hoogrendementsbeglazing en energie-efficiënte verwarmingstoestellen.

Uit controles van het VEA blijkt dat het de goede richting uitgaat met de aanwezigheid bij verkoop en verhuur van energieprestatiecertificaten, maar dat nog te veel energiedeskundigen fouten maken in deze EPC's. Daarom heeft minister Van den Bossche aan het VEA gevraagd de handhaving te verstrengen en een actieplan uit te werken om hieraan te remediëren. Uit de verschillende reeksen van controles in 2011 blijkt dat het aantal fouten in de dossiers geleidelijk vermindert, maar dat bijkomende actie noodzakelijk is. Daarom kondigt de minister de volgende stappen aan:

- de aanwezigheids- en kwaliteitscontroles worden nog opgevoerd;
- het VEA zal strenger optreden bij EPC's van ondermaatse kwaliteit;
- in 2012 worden train-de-traineropleidingen georganiseerd en komen er vervolmakingscursussen voor reeds erkende energiedeskundigen. Ook inhoudelijk worden de opleidingen bijgestuurd;
- tegen eind 2011 wordt de implementatie voorbereid van een centraal examen voor nieuwe energiedeskundigen, dat vanaf volgend schooljaar in stelling zou kunnen zijn. Dat maakt het mogelijk om de nodige basiscompetenties van elke energiedeskundige systematisch te testen. Uit de slaagcijfers kan het beleid zijn conclusies trekken over de kwaliteit van de opleiding die de deelnemers achter de rug hebben.

2.2.2. Evalueren en stroomlijnen van de financiële ondersteuningsmaatregelen voor energie-besparende investeringen in woningen

In de loop van 2011 keurde de Vlaamse Regering een nieuw REG-besluit goed. De nieuwe regeling gaat op 1 januari 2012 in, met de volgende krachtlijnen:

- elke Vlaming krijgt recht op dezelfde premies. Vandaag verschillen de premies afhankelijk van de netbeheerder van de woonplaats. De dakisolatiepremie zal niet langer door twee verschillende instanties worden uitbetaald, maar enkel nog door de netbeheerder. De middelen komen uiteraard van de Vlaamse overheid, maar die hoeft niet per se zichtbaar te blijven als uitbetaler;
- naast premies voor dakisolatie komen er verhoogde premies voor vloer- en muurisolatie. Daar de federale overheid dergelijke steunmaatregelen afschaft, wil de Vlaamse overheid voor alle vormen van isolatie gelijke steun aanbieden. Wat de federale over-

- heid met andere fiscale voordelen voor energiebesparende maatregelen zal doen, valt nog even af te wachten;
- de minister voorziet in een budget om jaarlijks 3000 daken van slecht geïsoleerde huurwoningen te isoleren bij de meest behoeftige doelgroepen;
  - de condensatietelpremie wordt voorbehouden voor de beschermde afnemers en voor hen ook gevoelig versterkt;
  - in het kader van het actieplan Groene Warmte worden de premies voor zonneboilers en warmtepompen verhoogd;
  - kmo's en bedrijven kunnen een beroep doen op gelijkaardige isolatiepremies als huishoudens. Ze kunnen ook premies krijgen voor andere energiebesparende ingrepen. Die worden pas toegekend na uitvoering van een energie-audit.

Dankzij een betere inzet van de budgetten en een extra inspanning op de eigen begroting van de Vlaamse Regering, zal de hervorming ervoor zorgen dat de impact op de energiefactuur van de consument kleiner wordt. Voortaan past de Vlaamse Regering jaarlijks 50 miljoen euro bij, waardoor de druk op de nettarieven voor de eerste keer wordt verlicht. Voordien werd van die 50 miljoen euro maar een deel daadwerkelijk aan dat soort maatregelen uitgegeven, verduidelijkt de minister. Nu gaat het integrale bedrag rechtstreeks naar de netbeheerders.

2.2.3. Uitvoeren en uitbreiden van het Energierenovatieprogramma 2020

Verschillende maatregelen uit het Energierenovatieprogramma zijn in uitvoering of voorbereiding. Minister Van den Bossche wil sterk blijven focussen op dakisolatie, nog steeds de goedkoopste manier om veel energie te besparen. Ze wil hierbij maximaal gebruikmaken van de synergie tussen haar bevoegdheden voor Wonen en Energie.

De minister wil zeker werk maken van het volgende:

- in de Vlaamse Wooncode is de verplichting tot dakisolatie opgenomen. Vanaf 2020 zullen huizen zonder dakisolatie niet meer verhuurd kunnen worden;
- ze zet het ondersteunende beleid voort en heeft de REG-premies gestroomlijnd;
- de normen op het vlak van isolatie bij grondige renovatie (EPB) zijn aangescherpt;
- het sociale huurpatrimonium is doorgelicht op de energieprestatie. De VMSW stelde een plan van aanpak op met prioriteiten om de geïnventariseerde noden aan te pakken.

2.2.4. Stimuleren van sociale energierenovaties

In 2010 kreeg de Vlaamse waarborgregeling voor het FRGE groen licht. In 2011 wordt dit beleid ten volle voortgezet.

In 2011 liep er een pilootproject voor de plaatsing van sociale dakisolatie. De minister kondigt een voortzetting in 2012 aan, met een actieplichting voor de netbeheerders. Hiervoor is een budget van 6 miljoen euro uitgetrokken.

2.2.5. Uitwerken en concretiseren van een vernieuwde beleidsaanpak voor energie-efficiëntieverbeteringen in ondernemingen

Sinds 2004 bevat de milieuregelgeving normen inzake energie-efficiëntie voor bedrijven. Vooral de vrijwillige instrumenten die verder reiken dan deze wetgeving – zoals het benchmarking- en auditconvenant – moeten echter de grote industriële bedrijven aanzetten tot een efficiënt energiegebruik.

Het benchmarkingconvenant loopt eind 2012 af, het auditconvenant in 2013. In 2010 heeft het VEA een discussietekst opgesteld voor het overleg met de betrokken partijen

over de voortzetting van de energiebeleidsovereenkomsten. Minister Van den Bossche heeft de mogelijkheid om samen met de minister-president en minister Schauvliege na te gaan of het energieconvenant kan worden verbreed tot een instrument dat de bedrijven voort stimuleert om over te schakelen naar brandstoffen met een lagere CO₂-emissiefactor en bijdraagt tot de vermindering van de uitstoot van andere broeikasgassen.

Tegen het einde van dit jaar werkt de minister in overleg met de benchmarkingcommissie, de auditcommissie en andere externe belanghebbenden een nieuw voorstel van convenant uit. In het voorjaar van 2012 zal het convenant gefinaliseerd worden en alle juridisch procedures doorlopen, zodat de conventanttekst halfweg 2012 voor ondertekening aan de bedrijven kan worden voorgelegd.

In het bijzonder moet de Vlaamse overheid – in het licht van verschillende Europese en federale initiatieven – nog onderzoeken tot welke tegenprestaties ze zich kan engageren.

Voor de tienduizenden kleine bedrijven zijn deze vrijwillige instrumenten echter ontoereikend. Kleine bedrijven hebben in eerste instantie vooral nood aan informatie, advies en begeleiding. Ze kunnen sinds een aantal jaren een beroep doen op een energieconsulent.

2.2.6. Opdrijven hernieuwbare energieproductie tegen 2020

De Europese richtlijn voor hernieuwbare energie legt België een doelstelling op van 13 percent hernieuwbare energie tegen 2020, legt de minister uit. De doelstelling kan ingevuld worden door zowel groene stroom, groene warmte als hernieuwbare energie in transport. Ook warmte-krachtkoppeling vormt een onderdeel van het energiezuinige, duurzame productiepark. Pas wanneer er op federaal niveau werk wordt gemaakt van een lastenverdeling tussen de regio's, weten we welk deel daarvan in Vlaanderen zal moeten worden gerealiseerd. Dat mag ons er echter niet van weerhouden om de lat hoog te leggen, oordeelt minister Van den Bossche.

De voor 2012 geplande evaluatie van de ondersteuningsmechanismen voor groene stroom en warmte-krachtkoppeling heeft de minister versneld en al in 2010 opgestart. Op basis van beleidsstudies uit 2011, het daaraan gekoppelde stakeholdersoverleg in de loop van 2011 en het advies van het VEA en de VREG, heeft de minister de politieke besprekingen van een grondige hervorming van de steunmechanismen opgestart. Ze hoopt deze besprekingen begin 2012 af te ronden en een concreet voorstel met betrekking tot een nieuw systeem voor goedkeuring voor te leggen. Prioritair is voor haar een ambitieus en kostenefficiënt steunmechanisme, dat op een flexibele manier inspeelt op prijs-, technologie- en marktevoluties. Uitgangspunt daarbij is dat de overheid investeringen in hernieuwbare energie voldoende moet ondersteunen om haar ambities waar te maken, maar nooit meer dan nodig, zodat de energiefactuur van onze gezinnen en bedrijven niet nodeloos hoog oploopt.

Als de regering hier tijdig overeenstemming over vindt, zal het nieuwe systeem in 2013 in werking treden.

Groene warmte

Volgens de prognoses zal groene warmte moeten instaan voor meer dan de helft van de 13 percent HE uit de doelstelling tegen 2020. Het actieplan Groene Warmte voorziet in extra ondersteuningsmaatregelen om het potentieel in te vullen.

De vorig jaar aangekondigde steunregeling voor groene warmte heeft de Vlaamse Regering inmiddels goedgekeurd. De eerste oproep zal in de eerste helft van 2012 plaatsvinden, en richt zich op grotere, niet-huishoudelijke installaties. Ook de benutting van restwarmte is daarin opgenomen. Het budget bedraagt 4,4 miljoen euro en stijgt de vol-

gende jaren telkens met hetzelfde bedrag, zodat er voldoende budget is om het geraamde potentieel volledig in te vullen. Net als bij groene stroom komt groene warmte uit recycleerbaar biomassa-afval en hout dat als industriële grondstof geldt, niet in aanmerking voor steun.

Hernieuwbare energie in gebouwen

Minister Van den Bossche herinnert de commissie eraan dat eind 2010 een studie is afgerond naar de impact van een verplicht minimumaandeel van hernieuwbare energiebronnen in de energievoorziening van nieuwe gebouwen. Sindsdien vond over dit thema tweemaal een stakeholdersoverleg plaats. Op basis daarvan worden momenteel wijzigingen aan de energieprestatieregelgeving uitgewerkt, zodat de minister begin 2012 een ontwerp van besluit kan voorleggen aan de regering.

Duurzame biomassa

In 2011 heeft Vlaanderen duurzaamheidscriteria voor vloeibare biobrandstoffen ingevoerd. De Europese Commissie zal tegen eind 2011 de wenselijkheid van bindende Europese duurzaamheidscriteria voor vaste biomassa herevalueren. Minister Van den Bossche gelooft dat dergelijke criteria noodzakelijk zijn en zal verder aandringen op de uitwerking ervan bij de Europese instanties.

2.2.7. Ondersteunen van de aansluiting van groenestroom- en warmte-krachtinstallaties op het net

In 2011 hebben de netbeheerders in opdracht van de VREG een studie uitgevoerd naar de locaties die het meest geschikt zijn voor de aansluiting van bijkomende decentrale productie-installaties. Hiervoor gingen ze uit van prognosestudies van de VITO, aangevuld met een geografisch informatie-element. Aan de hand van de geografische modellering kunnen de netbeheerders dan de onthaalmogelijkheden van hun netten bestuderen. Deze informatie zal toegankelijk zijn voor alle betrokkenen. Zo zal ook de kost voor bijkomende netuitbreidingen beter inschatbaar worden en zal duidelijker worden hoe de doelstellingen voor hernieuwbare energie en wkk kunnen worden verzoend met een aanvaardbare investeringskost in de netten. Het tweede deel van deze cruciale studie raakt af tijdens de eerste helft van 2012.

2.2.8. Micro-wkk

De Vlaamse overheid moet de introductie van micro-wkk's voluit ondersteunen. Minister Van den Bossche werkt aan een actieplan om de marktintroductie van micro-wkk in gebouwen een nieuwe impuls te geven en heeft in een extra budget van 200.000 euro voorzien voor een demonstratiefase in de sociale huisvesting. Zeker voor grotere gebouwen met verscheidene wooneenheden schat ze het potentieel van dit systeem hoog in. Het kan de sociale huisvesting een slimme manier van investeren opleveren.

2.2.9. Monitoring groene jobs

Het Vlaams Energieagentschap gunde in juli 2011 de opdracht om een eenvoudig rekenmodel te ontwikkelen voor de inschatting van de tewerkstellingseffecten verbonden aan de meest prioritaire Vlaamse energiebeleidsmaatregelen. Einde februari 2012 zal de opdrachtnemer het rekenmodel opleveren en nulmetingen voor 2009 en 2010 uitvoeren.

2.2.10. Het bestaande distributienet uitbouwen tot een 'slim net'

In 2011 werkte het beleidsplatform 'Slimme Netten' een nota af over de sociale aspecten en de consumentenbelangen bij de eventuele introductie van slimme meters. Het platform zorgde ook voor een uitgebreide insteek over de rollen en verantwoordelijkheden

in een marktmodel met slimme meters. Tegen eind 2011 komt er, parallel met de eerder genoemde studie over de onthaalcapaciteit, een actieplan Slimme Netten. Dit beleidsvoorbereidende traject wordt ondersteund door een kosten-batenmodel, dat in 2011 werd geactualiseerd. Hierbij houdt het beleid rekening met parameters die worden geactualiseerd op basis van onder andere het technische proefproject van de distributienetbeheerders in Leest en Hombeek. Daarnaast zal dit kosten-batenmodel een inschatting maken van scenario's op basis van een gefragmenteerde uitrol en van doelgroepspecifieke scenario's.

In 2012 zal er op basis van dit geactualiseerde kosten-batenmodel een nieuwe kosten-batenanalyse worden gemaakt. Voorts raken de resultaten bekend van een eerste onderzoek naar de impact van de slimme meter op de energiebesparing. De algemene kosten-batenanalyse zal minister Van den Bossche in de loop van 2012 aan het Vlaams Parlement presenteren, in de lijn van het Derde Energiepakket. Deze nieuwe kosten-batenanalyse zal echter maar een tussenstap zijn, aangezien de minister heel wat extra informatie verwacht van een grootschalig proefproject dat in 2012 start met de uitrol van 50.000 slimme meters. Ze zal pas een beslissing nemen over de manier waarop de slimme meter verder wordt uitgerold wanneer ze een exact beeld heeft van de voordelen en nadelen voor verschillende verbruikersgroepen.

2.2.11. Uitwerken van een regeling voor gesloten distributiesystemen en directe lijnen en leidingen

In 2011 werd het zogenaamde 'Derde Europese Energiepakket' omgezet in Vlaamse regelgeving. Bij deze omzetting werd onder meer een regeling uitgewerkt voor privénetten, gesloten distributienetten en directe lijnen en leidingen. Op dit moment wordt de nieuwe regelgeving geïmplementeerd.

2.2.12. Versterken en verbeteren van de marktwerking door een efficiënte en effectieve informatieverlening en communicatie naar de afnemers

Binnenkort zal de VREG een kwaliteitsvergelijking van de dienstverlening van de energieleveranciers publiceren, kondigt de minister aan. Voor het eerst heeft de VREG kwantitatief een aantal parameters per leverancier vergeleken. Op deze manier wil hij een positieve impact hebben op de dienstverlening van de leveranciers en dus ook op de bereidheid van klanten om te switchen naar een goedkopere leverancier.

2.2.13. Opvolgen van de openbardienstverplichtingen

Het evaluatietraject van de sociale openbardienstverplichtingen loopt dit jaar af. Op 28 november organiseert minister Van den Bossche hierover een studienamiddag, waarop ze de leden van de commissie uitnodigt. Eind dit jaar zal ze met een strategie komen om de sociale openbardienstverplichtingen te optimaliseren. Hierbij hecht ze belang aan een participatieve aanpak zodat de aanbevelingen al in 2012 in de praktijk kunnen worden toegepast.

Ook de evaluatie van het gratis KWh zal nog dit najaar worden afgerond en indien nodig resulteren in een optimalisering van het beleid.

2.3.   *Linken met andere beleidsvelden: staten-generaal Energie*

In 2011 vond op initiatief van de federale ministers en gewestministers van Energie voor het eerst een staten-generaal Energie plaats, met het oog op een coherente aanpak van het gebrek aan investeringen in energieproductie in ons land.

Er werden enkele concrete stappen afgesproken:

- er komt een inventaris van administratieve procedures die kunnen worden vereenvoudigd, gestroomlijnd, ingekort of op elkaar afgestemd. Hiervoor is een werkgroep opge-

richt binnen ENOVER, het Energieoverleg tussen de federale staat en de gewesten. Op Vlaams niveau heeft minister Van den Bossche al drie initiatieven genomen: (1) de leveringsvergunning geldt voortaan ook in andere gewesten of landen van de EU; (2) de domeintoelating voor netbeheerders om lijnen of leidingen aan te leggen op publiek domein, wordt geïntegreerd in de stedenbouwkundige vergunning; en (3) net als de distributienetbeheerders zal ook Elia voortaan voor projecten die van openbaar nut werden verklaard, een beroep kunnen doen op onteigening;

- er werd een backcasting studie besteld waarbij gekeken wordt hoe de doelstelling van 100 percent hernieuwbare energie in 2050 kan worden ingevuld. Deze studie wordt uitgevoerd door het Federaal Planbureau, samen met de VITO en ICEDD;
- omdat een coherent investeringsbeleid samenwerking vergt tussen de verschillende beleidsniveaus in ons land, is intensief overleg tussen de gewesten en de federale overheid nuttig en nodig. Daarom heeft minister Van den Bossche regelmatig overleg gepleegd met haar federale en gewestelijke collega's en is ze van plan om deze manier van werken voort te zetten in de toekomst.

II. BESPREKING IN DE COMMISSIE

1. Begroting 2012

In verband met de sociale verhuurkantoren meent mevrouw *Liesbeth Homans* dat al sinds 2009 een subsidieregeling in voege is voor de terugbetaling van energiebesparende maatregelen in de woningen die deze kantoren verhuren. Dat budget was voor 2011 zelfs opgetrokken tot 2 miljoen euro. Nu kondigt minister Van den Bossche in haar planning voor 2012 aan dat “een algemene regeling (zal) worden uitgewerkt voor de renovatie van woningen in het beheer van een SVK”. Impliceert dit dat de bestaande subsidieregeling is afgeschaft? Wordt deze subsidie hervormd?

Mevrouw Homans is tevreden dat minister Van den Bossche volop werk maakt van groene warmte. Zo heeft de minister een stijging van de subsidies voor warmtepompen aangekondigd. Mevrouw Homans heeft begrepen dat de middelen die worden bespaard op energiescans, naar deze subsidieregeling worden doorgeschoven. Klopt dit? Hoe dan ook, waar het geld vandaan komt, is niet het belangrijkste. Belangrijker is dat in de begroting wel degelijk een extra budget van 4,4 miljoen euro is ingeschreven voor grote industriële projecten met betrekking tot groene warmte.

Mevrouw *Irina De Knop* vraagt hoe precies het cijfer van 4,6 miljoen euro is berekend dat de regering veil heeft voor het actieplan Groene Warmte. Betreft het een recurrente uitgave?

Het commissielid vraagt de minister om enige toelichting bij het Aardgasfonds. Over hoeveel middelen beschikt het fonds?

Welke concrete engagementen gaat de Vlaamse Regering in 2012 aan voor het Vlaams Energiebedrijf? Komen er wijzigingen ten opzichte van het oorspronkelijke budget van 200 miljoen euro? Waarvoor staan de 50 miljoen euro aan betalingen? (Voor het antwoord zie bijlage 4.)

Aan mevrouw Homans antwoordt minister *Freya Van den Bossche* dat de premiereregeling voor energiebesparende investeringen in SVK-woningen in 2008 is ingevoerd op basis van een eenmalig budget van 10 miljoen euro, voorzien uit het Energiefonds. Er is sindsdien nooit sprake geweest van een verlenging van de maatregel. Wel heeft de minister dit jaar bij de begrotingscontrole eenmalig een bijkomend budget van 2 miljoen euro uitgetrokken, aangezien het aantal screenings de capaciteit van het voor de premie vooropgestelde budget al overschreed. Het was niet meer dan fair dat die aanvragers de premie kregen waarop ze recht hadden. De uitdoving van de premie is door die maatregel ordelijk en op

een aanvaardbare manier verlopen. Dat neemt niet weg dat SVK's wel een beroep kunnen doen op de renovatiepremie en de VAP. Momenteel onderzoekt de minister of het opportuun is om voor SVK's een apart subsidiestelsel te creëren.

Het budget voor groene warmte is gebaseerd op de inschatting door de VITO van het potentieel voor groene warmte tegen 2020 en van de steun die nodig is om dat potentieel te realiseren. Concreet betekent dit dat de regering jaarlijks ongeveer 4 miljoen euro reserveert voor nieuwe projecten, die vervolgens tien jaar lang steun krijgen. Dat komt in 2012 neer op 4,4 miljoen euro, in 2013 op 8,4 miljoen euro en in 2014 op 12,4 miljoen euro. Dit bedrag is recurrent, waardoor de projecten die tijdens deze regeerperiode worden goedgekeurd, ook tien jaar lang steun zullen krijgen. Het is aan de volgende regering om te beslissen of ze ook de daaropvolgende jaren telkens een budget blijft ter beschikking stellen om nieuwe projecten op te starten.

Dit budget voor groene warmte komt niet van de energiescans. Wel is in het kader van de hervorming van de energiepremies budget verschoven van de energiescans naar de sociale dakisolatieprojecten.

Het Aardgasfonds situeert de minister als een restant van de situatie voor de vrijmaking van de markt. Het beheer is helemaal toevertrouwd aan de distributienetbeheerders. De gewestelijke overheid moet wel haar fiat geven voor de acties die dezen voorstellen. Eind 2010 was in totaal bij alle netbeheerders samen 11,8 miljoen euro beschikbaar. Gezien de lancering van enkele grote projecten is de verwachting dat dit budget tegen einde 2013 zal zijn opgebruikt.

Mevrouw *Liesbeth Homans* vraagt of de minister wil onderzoeken of de herinvoering van de premieregeling voor SVK's nog mogelijk zou zijn. Het lid beseft dat er mogelijk budgettaire bezwaren zijn maar is altijd bereid om desgewenst bij andere ministers te bemiddelen.

2. Beleidsbrief 2011-2012

2.1. Inleiding en algemene principes

Mevrouw *Liesbeth Homans* constateert dat minister Van den Bossche vasthoudt aan drie principes waaraan ook de N-VA veel belang hecht. De minister legt zich toe op energiebesparing, net als het Vlaams Energiebedrijf overigens. Het tweede principe behelst de betaalbaarheid van de energie. In die optiek is de aangekondigde algemene evaluatie van het certificatiesysteem erg belangrijk, net als de evaluatie van de openbaardienstverplichtingen. Mevrouw Homans verwacht dat daaruit zal blijken dat een aantal van die verplichtingen de energiefactuur nodeloos verzwaren. Deze verplichtingen zouden beter worden beperkt tot een kleine doelgroep. Ten derde geeft de minister blijk van aandacht voor een realistische energiemix. Daarmee bedoelt mevrouw Homans niet alleen dat alle energiebronnen in rekening moeten worden genomen – voor kernenergie is het Vlaamse niveau trouwens niet bevoegd –, maar vooral dat de beleidsbrief veel aandacht besteedt aan biomassa. De N-VA heeft altijd gepleit voor een realistische HE-mix en verwacht dat biomassa daarin een grote rol te spelen heeft.

In de inleiding bij de beleidsbrief mist het commissielid wel enigszins de kostenefficiënte ondersteuning van de groene stroom. Daarmee doelt ze op de evaluatie van het certificatiesysteem, die elders in de beleidsbrief weliswaar vermeld staat, maar ook in de algemene inleiding betreffende de plannen voor 2012 een plaats had moeten krijgen.

Met de stelling dat “de beheersing van de maatschappelijke kost en een eerlijke verdeling ervan wordt gegarandeerd”, is mevrouw Homans het eens, maar ze mist in die context een verwijzing naar de competitiviteit van de Vlaamse ondernemingen. Verder in de beleidsbrief komt minister Van den Bossche daar wel op terug, maar ook dit had de minister in haar inleiding al mogen vermelden.

De heer *Carl Decaluwe* constateert dat de beleidsbrief de basisopties van het Vlaamse regeerakkoord en van de beleidsnota Energie 2009-2014 (*Parl. St.* VI. Parl. 2009-10, nr. 211/1) voort uitwerkt. De CD&V-fractie heeft de beleidsnota destijds goed bevonden, en dat geldt ook voor de beleidsbrieven die erop zijn gevolgd.

De opmerkingen van mevrouw Homans over de drie principes kan de heer Decaluwe alleen maar beamen.

2012 wordt het jaar van de waarheid. We naderen de helft van de regeerperiode. Voordat de consument de gevolgen van het beleid voelt, zijn we nog wat verder. Maar als de minister bepaalde zaken nog voor dit jaar aankondigt, bedoelt ze dan het kalenderjaar of het parlementaire jaar?

Minister *Freya Van den Bossche* verduidelijkt dat ze voor de train-de-traineropleidingen wel degelijk op het kalenderjaar doelt. Ook de voorbereiding van het centrale examen zal dit jaar nog worden afgerond, opdat het examen beschikbaar is voor het volgende schooljaar. Voor het overige verwees de minister naar het parlementaire jaar.

2012 zal een keerpunt worden, vervolgt de heer *Carl Decaluwe*. Er zijn belangrijke zaken aangekondigd, zoals het ERP 2020, maar vooral de implementatie van gestroomlijnde energieprijzen en de realisatie van de sociale dakisolatieprojecten. Het zijn zaken die de mensen mogelijk al in 2012 in hun facturen voelen. Voorts zijn er de kwaliteitscontroles van de EPC's. De minister heeft aangekondigd dat ze de aanwezigheidscontroles zal uitbreiden met een controle op de aanwezigheid van het kengetal in advertenties.

Nog in 2012 wordt de productie van de groene warmte verder ontwikkeld. Daarvoor heeft in de vorige zittingsperiode Groen!, en dan vooral de heer Eloi Glorieux, zwaar geijverd. Nu blijkt dat groene warmte daadwerkelijk een hoog potentieel bezit. Daarom prijst de heer Decaluwe de minister voor haar beleidsbeslissing op dat vlak.

De evaluatie van de sociale openbardienstverplichtingen zal in 2012 moeten leiden tot een optimalisering van deze maatregel, waaronder een verfijning of herziening van het gratis KWh.

Over de energie-infrastructuur zal naar aanleiding van de slimme meters nog een grondig debat nodig zijn. De kosten-batenverhouding zal daarin een belangrijke rol moeten spelen. De resultaten van de proefprojecten vormen noodzakelijke input.

De heer Decaluwe looft de continuïteit die uit de beleidsbrief naar voren komt en vindt het in die zin positief dat er weinig verrassingen in staan. De tijd dat de politiek jaar na jaar met primeurs wou uitpakken, ligt gelukkig achter de rug.

Intussen wordt energie almaar duurder, als gevolg van zowel het schaarser worden van fossiele brandstoffen als de groeiende energievraag. Door de stijgende prijzen is er zelfs een tendens om opnieuw meer met steenkool en hout te verwarmen, wat zeker niet gunstig uitvalt voor de CO₂-uitstoot. Belangrijk is alleszins dat de uitoefening van de Vlaamse energiebevoegdheden niet leidt tot een verdere verhoging van de energiefactuur. In die oplopende factuur speelt per slot van rekening het aandeel van de distributiekosten een aanzienlijke rol. Daarvoor zijn politici deels verantwoordelijk. De heer Decaluwe kijkt dan ook geïnteresseerd uit naar de resultaten van de evaluatie van de openbardienstverplichtingen. Indien we via de energiefactuur zowel het sociale energiebeleid als het groenestroombeleid financieren, moeten we dit op een beheersbare en efficiënte manier doen. (Voor de antwoorden zie bijlage 1.)

In die context informeert het lid naar de timing van de minister om de reële kostprijs van het netgebruik door te rekenen aan de decentrale producent. Wellicht levert het debat

over de slimme meters ter zake een opportuniteit. Vandaag gebruikt een eigenaar van PV-cellen het net tweemaal, maar betaalt hij daarvoor geen enkele keer. Dat versterkt het inherente matteüseffect van het systeem alleen maar. Zal de minister de regionalisering van de tariefbevoegdheid afwachten om hieraan te verhelpen of zal ze nu al een beleid in die zin voeren? Moeten de slimme meters bijgevolg niet in eerste instantie bij de eigenaars van PV-installaties terechtkomen?

Net als de heer Decaluwe (zie 2.2.2.) is de heer *Hermes Sanctorum* tevreden met de bundeling van cijfermateriaal. De beleidsbrief bevat goede elementen, maar ook hiaten. Zo moeten we dringend de certificatenquota voor groene stroom en wkk verhogen om te voorkomen dat de certificaten bij de distributienetbeheerders blijven, die vervolgens die kosten volledig in de nettarieven verrekenen. Het niet-verhogen van de quota zou in dat geval de gezinnen meer kosten dan de verhoging.

Ook slimme meters en de hervorming van het steunsysteem voor groene stroom zijn heel grote dossiers waarin de beleidsbrief voorlopig nog geen antwoordt brengt, al verwacht de heer Sanctorum op dat vlak meer duidelijkheid in de loop van 2012. Het moment van de waarheid moet nog komen.

Aangezien de meeste discussies betreffende de diverse onderdelen van de beleidsbrief al in de commissie zijn gevoerd, wil het lid vooral stilstaan bij de grote principes: energiebesparing, betaalbaarheid van de energie en hernieuwbare energie. Maar de feiten en de trends wijzen op heel wat gevaren.

De energiefacturen zullen bij ongewijzigd beleid blijven stijgen. Dat ligt zeker niet alleen aan de Vlaamse overheid of de overheid in het algemeen. Zo nemen netbeheerders een aanzienlijke winstmarge en opereren de regulatoren helemaal onafhankelijk. Hoe dan ook, de facturen lopen op. Een CREG-studie berekent de recente stijging op 34 percent in vier jaar. Het aantal mensen dat de factuur niet kan betalen, stijgt evenredig. Volstaan de maatregelen die de minister in het vooruitzicht stelt, om het tij te keren?

In verband met de energiebesparing herinnert de heer Sanctorum eraan dat de energie-efficiëntie in 2009 is afgenomen. Dat was onder andere te wijten aan het stilleggen van bepaalde industriële processen als gevolg van de economische crisis, en het uitstellen van investeringen. In 2010 is vervolgens het totale energiegebruik toegenomen. Het commissielid waarschuwt voor het gevaar dat de combinatie van lagere efficiëntie en hoger gebruik inhoudt. Welke trend verwacht de minister als de cijfers van het bijna afgelopen jaar bekend raken?

Hernieuwbare energie ondergaat soortgelijke problemen. Het huidige aandeel van hernieuwbare energie bedraagt 3,3 percent. Dat mag dan wel een stijging zijn ten opzichte van vroeger, maar voor de heer Sanctorum blijft het een zeer mager, haast marginaal aandeel. De beleidsbrief bevat wel een aantal goede maatregelen, vooral met betrekking tot groene warmte. Maar de kandidaat-investeerders schatten die maatregelen als vrij beperkt in. Vandaar opnieuw de vraag of het voorgestelde beleid zal volstaan.

Op het vlak van groene stroom is de 6 percentdoelstelling inderdaad gehaald, maar dat is in eerste instantie te danken aan juist die productiemethode die het afgelopen jaar zo onder vuur is komen liggen, namelijk de zonne-energie. De beleidsbrief zelf vermeldt afvalverbranding als de op een na belangrijkste factor in het halen van de doelstelling. Maar moeten we deze energievorm wel als groene stroom beschouwen en er certificaten voor blijven toekennen? Het stimuleren van andere schone energievormen dan zonne-energie oogst weinig succes, zoals blijkt uit de cijfers over de windenergie. De heer Sanctorum vraagt zich dan ook af of het Vlaamse HE-beleid doeltreffend genoeg is. (Voor de antwoorden zie bijlage 1.)

Mevrouw *Irina De Knop* merkt op dat het niet makkelijk is om als oppositie nog straffere taal te spreken dan de meerderheid.

De uitdagingen van het energiebeleid zijn gigantisch en de bevoegdheid is versnipperd tussen het Vlaamse en het federale niveau. Dat geldt zeker voor maatregelen met gevolgen voor de energiefactuur.

Voor mevrouw De Knop is de beleidsbrief weliswaar goed onderbouwd, maar mist hij ambitie. Bij grote discussiepunten blijven heel wat vraagtekens overeind. Terwijl energie dagelijks een item is in de pers, biedt de beleidsbrief weinig concrete maatregelen voor voorzieningszekerheid en betaalbaarheid van energie.

Het lid beaamt dat het aandeel van de hernieuwbare energie moet worden opgedreven, maar betwijfelt of de minister daartoe wel de meest kostenefficiënte methode nastreeft. Ten aanzien van de heer Sanctorum merkt ze op dat het niet verwonderlijk is dat zonne-energie de grootste winst aan groene stroom heeft opgeleverd, aangezien deze technologie ook het zwaarst is ondersteund. Beter zou zijn om de steun toe te spitsen op de technologieën met het hoogste rendement en de laagste kostprijs. Daaraan mangelt het in het huidige Vlaamse systeem. Mevrouw De Knop en haar fractie kijken dan ook reikhalzend uit naar het nieuwe ondersteuningsmechanisme dat de minister zal voorstellen. Ze hoopt dat dit veeleer zal neerkomen op een grondige hervorming dan wat gemorrel in de marge.

In verband met het quotabeleid twijfelt het lid niet aan de goede bedoelingen van de minister, wel of dit zal leiden tot meer efficiëntie en een snelle verhoging van het HE-aandeel. Als we aan efficiëntie willen werken, moeten we ons vooral concentreren op energiebesparing. Daar ligt het grootste potentieel voor efficiëntiewinst. HE-technologie verdient inderdaad ondersteuning, maar de balans mag niet te zeer in die richting overhellen.

Voorts vraagt mevrouw De Knop hoe de minister de energiefactuur wil doen dalen in 2012. De distributienettarieven vormen de voornaamste factor in de prijsstijgingen voor particulieren en bedrijven. Niet alleen het gratis kilowattuur, maar het hele systeem van sociale openbardienstverplichtingen is aan een grondige doorlichting toe. De minister zal op 28 november een evaluatie presenteren, maar welke timing hecht ze aan haar actieplan? Beseft ze dat zelfs de gewone tweeverdiener in moeilijkheden raakt door de stijgende energiefacturen?

De energiebesparing voor bedrijven is niet prominent genoeg aanwezig in de beleidsbrief. Voor de concurrentiekracht en het groeipotentieel van onze bedrijven is die nochtans van groot belang.

Wat wil de minister ondernemen om de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt meer vrij te maken? (Voor het antwoord zie bijlage 1.)

De heer *Bart Martens* vraagt een timing voor de overheveling van bevoegdheden ingevolge van het federale akkoord. Is de overheveling nog deze regeerperiode te verwachten? De regering zal zich alvast moeten voorbereiden. Als Vlaanderen bevoegd wordt voor de distributienettarieven, moet het zeker de kostenverdeling tussen de verschillende gebruikersgroepen onder de loep nemen. Het betreft het cascadesysteem tussen klanten van hoog-, midden- en laagspanning, waarin een inherente onrechtvaardigheid schuilt, zowel met betrekking tot het gratis kilowattuur als tot de PV-kosten. Een eigen Vlaams beleid is aangewezen.

Een eventuele overheveling van de fiscale energiestimuli zou ten slotte de kans bieden om het eenloketprincipe gestalte te geven en alle premiestelsels te integreren. Het wordt dan zelfs mogelijk om de korting rechtstreeks op de factuur toe te staan, naar analogie met

het huidige federale systeem om schone en zuinige auto's te promoten. Dat bespaart de particulier de prefinanciering.

De heer *Jan Penris* vindt de beleidsbrief zo lezenswaardig dat hij de Seefhoektoets zou doorstaan, wat betekent dat een inwoner van die Antwerpse wijk hem kan verstaan.

De VB-fractie neemt een conservatief energiestandpunt in. Energie moet centraal aangestuurd blijven als we de factuur betaalbaar willen houden en de bevoorrading willen garanderen. Daarom is de heer Penris geen voorstander van het zogenaamde goedbedoelde breigoed. Met andere woorden: kernenergie blijft noodzakelijk. Dat neemt niet weg dat de commissievoorzitter enige sympathie heeft voor enkele alternatieven. Hij verwijst naar het grote potentieel van geothermie en gelooft persoonlijk eveneens in de getijdenstroomopwekking. Van die laatste energievorm mist de heer Penris echter een vermelding in de beleidsbrief. Wordt dat alternatief dieper bestudeerd?

Tot slot vraagt de commissievoorzitter aan minister Van den Bossche of ze als vertegenwoordiger van het collegiale orgaan dat de Vlaamse Regering is, een stand van zaken kan geven betreffende het Vlaams Energiebedrijf, een bevoegdheid van minister Lieten. Hoe ver staan we met de uitbouw van het bedrijf, en wat kunnen we op korte termijn verwachten? (Voor het antwoord zie bijlage 4.)

Aan de heer Martens antwoordt minister *Freya Van den Bossche* dat ze een groot voorstander is van een grondige denkoefening over de hervorming van de distributienettarieven. Zolang de bevoegdheid niet naar Vlaanderen komt, kan de minister weinig concrete beslissingen nemen. Maar van zodra er duidelijkheid is over het tijdstip van de bevoegdheidsoverdracht, zal ze de nodige stappen nemen om dat moment terdege voor te bereiden. Mocht de overheveling nog tijdens de huidige Vlaamse regeerperiode haalbaar blijken, dan zal de minister zo snel mogelijk een visie op de nieuwe bevoegdheden ontwikkelen. Zo niet, dan kan ze wel al het nodige voorbereidende studiewerk bestellen maar zelf niet erg veel beslissen.

Wat getijdenenergie betreft, is de toepassing binnen de territoriale wateren een bevoegdheid van de federale overheid. Er zijn wel nog mogelijkheden binnen de getijdengebonden riviermondingen, maar die zijn vrij beperkt.

Voor geothermie vormt de lage temperatuurgradiënt in de Vlaamse ondergrond een belangrijke belemmering. Boringen tot diepe lagen die voldoende warmte kunnen leveren, zijn daardoor economisch moeilijk haalbaar, ook in vergelijking met andere hernieuwbare energiebronnen.

De VITO schat het potentieel voor zowel getijdenenergie als geothermie zeer beperkt in ten opzichte van het totale potentieel aan hernieuwbare energie. Beide technieken kunnen echter net zoals andere hernieuwbare energiebronnen genieten van dezelfde steun voor groene stroom of groene warmte.

De heer Sanctorum vroeg of de voorstellen met betrekking tot de energieprijzen volstaan om het tij te keren. Minister Van den Bossche beseft heel goed dat de stijgende energieprijzen voor iedereen een harde dobber zijn. Maar tegelijk mag ze niet de illusie wekken dat energie op korte termijn goedkoper zal worden. Daarom is energiebesparing de eerste prioriteit van haar beleid. Dat is immers de beste manier om de factuur van onze gezinnen onder controle te houden.

Daarnaast moet de hervorming van de ondersteuningsmechanismen voor groene stroom en wkk leiden tot een meer kostenefficiënte ondersteuning. Tot slot zal de minister, van zodra de tariefbevoegdheid naar Vlaanderen komt, nagaan hoe ze de verdeling van de netkosten en de openbardienstverplichtingen rechtvaardiger kan maken.

Ondertussen voorziet de regering met haar sociale beleid in een degelijk vangnet voor mensen die het echt moeilijk hebben.

Of dit alles zal volstaan, is natuurlijk moeilijk te voorspellen. De minister is ervan overtuigd dat de maatregelen die we nemen effect hebben, maar dat neemt niet weg dat we voortdurend moeten vooruitkijken, evalueren en waar nodig bijsturen.

2.2.   *Omgevingsanalyse en strategische doelstellingen*

2.2.1.   *Bevorderen van een efficiënt energieverbruik*

De heer *Carl Decaluwe* beseft dat de REG-maatregelen voornamelijk betrekking hebben op aardgas, maar Vlaanderen telt intussen nog steeds een groot aantal stookoliegebruikers. De stookoliesector voert trouwens lobbywerk. Maar precies bij dat soort verwarming zit nog een enorm besparingspotentieel. Daarop mist de heer Decaluwe in de beleidsbrief een visie. (Voor het antwoord zie bijlage 1.)

De heer *Marc Hendrickx* merkt op dat sommige websites met tips voor energiebesparing ten onrechte de indruk wekken van de Vlaamse overheid uit te gaan. Minister Van den Bossche heeft inmiddels aangekondigd daaraan geen enkele overheidssteun meer toe te kennen en heeft dit ook aan het VEA meegedeeld. Maar blijkbaar bestaan nog steeds dergelijke websites. Krijgen die nog subsidie? (Voor het antwoord zie bijlage 1.)

2.2.2.   *Verhogen van de milieuvriendelijke energieopwekking*

In verband met ingeleverde certificaten in het kader van de quotumverplichting en het certificatenoverschot vindt de heer *Carl Decaluwe* het heel interessant dat hij dankzij de goede beleidsbrief de laatste marktcijfers ter beschikking heeft. Ondanks de hoge overschotten moest één leverancier een boete betalen wegens een te laag aantal ingeleverde wkk-certificaten. Voor een te laag aantal groenestroomcertificaten kregen zelfs twee leveranciers een boete. Het commissielid vindt dit gezien de overschotten vreemd en vraagt de minister om duiding. Spelen ook de certificaten die de netbeheerders hebben gekocht, een rol in de berekening van die overschotten? Zo neen, hoeveel certificaten zitten dan nog bij de netbeheerders? Als we de quota verhogen om het overschot weg te werken, zullen de certificaten die nu in het bezit van de netbeheerders zijn, dan eveneens op de markt komen met alle prijsconsequenties van dien?

Het steunsysteem voor groene stroom is het slachtoffer van zijn eigen succes, oordeelt de heer *Bart Martens*. De aandelen van hernieuwbare energie en wkk stijgen veel sneller dan verwacht. Dat is goed nieuws, aangezien we dit extra aandeel nodig zullen hebben om te voldoen aan onze internationale verplichtingen. In 2009 hebben we weliswaar een traject uitgetekend naar 13 percent groene stroom in Vlaanderen, maar het geldt enkel voor de certificaatplichtige groene stroom, met een zekere degressiviteit voor grootverbruikers. Daardoor ligt het vooropgestelde aandeel in vergelijking tot het reële elektriciteitsverbruik eigenlijk lager dan 13 percent, terwijl het juist hoger zou moeten liggen, aangezien elektriciteit in verhouding een groter deel van de 13 percentdoelstelling voor alle energiedragers samen voor zijn rekening zal moeten nemen.

Door het succes van het systeem is intussen een certificatenoverschot van zowat 1,3 miljoen eenheden ontstaan. We moeten ons hoeden voor kapitaalsvernietiging. Het gevaar is immers niet denkbeeldig dat bedrijven hun productie van groene stroom zullen stopzetten als die meer zou kosten dan opbrengen. Indien de overgang naar een heel nieuw steunsysteem nog veel tijd zou kosten, moeten we intussen overwegen om het certificatenoverschot uit de markt te halen, oppert de heer Martens. Daartoe zijn verscheidene oplossingen mogelijk. Nu al kopen netbeheerders voor bepaalde vormen van groene stroom certificaten op, maar aangezien ze die direct terug op de markt aanbieden, keldert de prijs

nog meer. Dit alles leidt tot een negatieve spiraal, die misschien te doorbreken valt als de netbeheerders de certificaten wat langer zouden bijhouden. Hierover hoorde het lid graag de visie van de minister.

Minister *Freya Van den Bossche* antwoordt dat bij de inleveringsronde die is afgelopen op 31 maart 2011, 2,47 miljoen groenestroomcertificaten moesten worden ingeleverd. Dus bleven daarna 1,62 miljoen certificaten beschikbaar. Zowel de beschikbare certificaten bij de leveranciers als die bij de netbeheerders zijn daarin meegerekend.

Voor wkk moesten er 2,25 miljoen certificaten worden ingeleverd, en bleven er 4,54 miljoen beschikbaar na de inleveringsronde.

Voor groene stroom diende één leverancier, die inmiddels de Vlaamse markt heeft verlaten, zes certificaten te weinig in. Een tweede leverancier diende 306 buitenlandse certificaten in, die niet aanvaardbaar zijn.

Ook voor wkk diende één leverancier, die inmiddels de Vlaamse markt heeft verlaten, vijf certificaten te weinig in. Ten opzichte van het totaal aantal voor te leggen certificaten is dit aantal marginaal, oordeelt de minister.

De manier waarop we de huidige certificatenoverschotten wegwerken, zal deel uitmaken van de algemene hervorming van het steunmechanisme. Zo lang het politieke overleg daarover niet is afgerond, kan minister Van den Bossche er nog geen uitspraken over doen. Als we echter een tijdspad zullen uittekenen op basis van de reële doelstelling voor Vlaanderen, minder dan 13 percent dus, dan moeten we ook beslissen hoe we op het certificatenoverschot moeten reageren.

2.2.3. *Bestrijden van de energiearmoede*

Mevrouw *Liesbeth Homans* komt terug op de actuele vraag van de heer Reekmans in de plenaire vergadering van 16 november (*Hand. VI. Parl. 2011-12, nr. 9*). Toen heeft minister Van den Bossche aangekondigd dat ze zou onderzoeken of gedumpte klanten achteraf niet automatisch naar de meest voordelige energieleverancier kunnen worden geleid. Mevrouw Homans pleit om dit onderzoek op te nemen in de algemene evaluatie van de openbaredienstverplichtingen.

In haar beleidsbrief maakt de minister gewag van een gestegen aantal geïnstalleerde en actieve budgetmeters. Mevrouw Homans vraagt zich af of wordt nagegaan of mensen hun budgetmeter in de zomermaanden opladen. Deze kennis zou een belangrijk aspect kunnen zijn met betrekking tot de toekomst van de budgetmeter. De minister heeft verklaard dat ze een opname van de budgetmeter in het systeem van de slimme meters overweegt. Essentieel is in dat geval dat het opladen van de budgetmeters wordt geanalyseerd en dat de mensen ertoe worden aangezet om dit effectief te doen in maanden waarin ze weinig energie verbruiken. Precies dat soort openbaredienstverplichtingen verzwaart namelijk de energierekening van iedereen. Solidariteit is voor mevrouw Homans een goede zaak, op voorwaarde van controle op de correcte toepassing. Enige responsabilisering zou in dat verband zeker geen kwaad kunnen.

De heer *Carl Decaluwe* is getroffen door het verdubbeld aantal elektriciteitsafsluitingen bij huishoudelijke afnemers in 2010. Mocht zich ook dit jaar een dergelijke verdubbeling voordoen, dan begint het stilaan om een heel substantieel probleem te gaan. De crisis van 2011 zal de situatie wellicht niet rooskleuriger hebben gemaakt. Vanwaar die drastische evolutie tussen 2009 en 2010? (Voor het antwoord zie bijlage 1.)

Mevrouw *Irina De Knop* verwacht dat het aantal afsluitingen uiteindelijk zijn impact zal hebben op de distributienettarieven. Ze polst naar de oorzaken en de mogelijke remediëring. (Voor het antwoord zie bijlage 1.)

De vraag hoe we gedropte klanten terug naar de markt kunnen brengen, past in de evaluatie van de sociale openbaredienstverplichtingen, deelt minister *Freya Van den Bossche* mee. Een verplichte automatische terugkeer naar de markt lijkt haar niet evident. Maar in het kader van het actieplan Sociale Openbaredienstverplichtingen zal de minister een aantal voorstellen formuleren om de drempels naar de markt kleiner te maken. Een van de initiatieven die al zijn genomen, is de publicatie van de – hogere – tarieven van de sociale leverancier in de V-test van de VREG.

De minister deelt de mening dat we mensen met een budgetmeter voor aardgas zoveel mogelijk moeten motiveren om deze ook tijdens de zomermaanden op te laden. Vandaag gebeurt dat al via de minimumlevering van aardgas. OCMW's die de minimumlevering toekennen, kunnen als voorwaarde opleggen dat de begunstigten tijdens de zomer hun budgetmeter opladen. Een aantal OCMW's maakt ook zeer bewust werk van de sensibilisering ter zake. Toch wil de minister in het kader van het actieplan Sociale Openbaredienstverplichtingen nieuwe maatregelen laten onderzoeken, bijvoorbeeld door goede praktijken bij OCMW's in kaart te brengen en die verder te verspreiden.

Mevrouw *Liesbeth Homans* vraagt hoeveel OCMW's dergelijke voorwaarden opleggen. Doen ze dit op vrijwillige basis?

Die cijfers zijn nog niet beschikbaar, antwoordt minister *Freya Van den Bossche*. Ter attentie van mevrouw Vogels, die opmerkt dat sommige mensen zelfs in de zomer niet in staat zijn om dat geld te vinden, wijst de minister erop dat OCMW's ook een deel van de oplaadkosten kunnen overnemen en aan de bewoners zelf enkel een veeleer symbolische maandelijkse oplading van pakweg 5 euro vragen, ter wille van het leereffect dat dit teweegbrengt.

2.2.4. Verbeteren van de werking van de Vlaamse elektriciteits- en gasmarkt met als doel klanten een goede dienstverlening aan te bieden tegen een concurrentiële prijs

Mevrouw *Liesbeth Homans* leest dat de switchgraad is toegenomen, maar verwacht dat er nog verbetering mogelijk is op dat vlak. Hoe meer mensen bij de goedkoopste leverancier uitkomen, hoe beter. Het lid heeft in het verleden al vaak gepleit ten gunste van de energiesnoeiërs. In dat systeem kan minister Van den Bossche een synergie realiseren tussen haar bevoegdheden voor energie en voor sociale economie. Energiesnoeiërs zouden een belangrijke rol kunnen spelen in het aanraden van een goedkopere leverancier, en zich dus niet hoeven te beperken tot het vervangen van gloeilampen door spaarlampen en het verschaffen van isolatieadvies.

De V-test blijkt aan populariteit te winnen. Hoe dan ook blijft het een moeilijke oefening. Zelf is mevrouw Homans er na twee jaar eindelijk in geslaagd om deze correct in te vullen, wat aangeeft dat de test niet noodzakelijk erg gebruiksvriendelijk is voor degenen die er het meeste baat bij zouden hebben.

De heer *Carl Decaluwe* vraagt zich af of de cijfers betreffende de switchgraad ook de transfers van en naar de sociale leveranciers bevatten.

De HHI is alleen beschikbaar voor de leverancierssector. Zijn dergelijke gegevens ook beschikbaar voor de productiesector? Het zou een nuttig instrument zijn om de marktpositie van hernieuwbare-energieproducenten te analyseren.

“Zeven jaar na de volledige vrijmaking, voelt minder dan één op drie (31 percent) bedrijven zich nog steeds onvoldoende geïnformeerd over de vrijgemaakte energiemarkt”, leest de heer Decaluwe in de beleidsbrief. Dat zijn nog altijd veel bedrijven. Is er geen nood aan een verdere informatieverstrekking vanuit de overheid?

Mevrouw *Irina De Knop* leest in dit hoofdstuk dat ‘het marktaandeel van de netbeheerders, hoofdzakelijk in de rol als sociale leverancier, stabiliseert.’. Dat lijkt haar in tegenspraak met het hoofdstuk ‘Bestrijden van de energiearmoede’, waarin het volgende staat: “in 2010 nam het aantal huishoudelijke klanten van de netbeheerder in zijn rol als sociale leverancier voor elektriciteit toe met 6 percent en voor aardgas met 8 percent”.

De VREG neemt heel wat initiatieven om consumenten te sensibiliseren tot de keuze voor een zo voordelig mogelijk energiecontract, antwoordt minister *Freya Van den Bossche* aan mevrouw Homans. De switchcijfers stijgen dan ook, maar dat neemt niet weg dat we op deze weg moeten blijven voortgaan. De V-test is daartoe een belangrijk instrument. De kwaliteitsvergelijking van de dienstverlening van de leveranciers die daaraan zal worden toegevoegd, is een bijkomende maatregel die consumenten het vertrouwen kan geven om van leverancier te veranderen.

De suggesties van mevrouw Homans om energiesnoeiers een grotere rol te geven, bijvoorbeeld door mensen te helpen de V-test in te vullen en informatie aan huis te brengen, onderzoekt de minister in het kader van de evaluatie van de sociale openbaredienstverplichtingen.

Ook voor bedrijven komen er bijkomende stappen om ze beter wegwijs te maken in de vrijgemaakte markt. Zo zal de VREG in het begin van 2012 de V-test voor bedrijven, die vandaag alleen voor elektriciteit bestaat, ook uitbreiden met een V-test voor aardgas. Naar aanleiding hiervan zal de nodige communicatie gebeuren naar de bedrijven, onder meer via intermediaire organisaties als UNIZO en Voka.

2.3. Operationele doelstellingen

2.3.1. Opmaak tweede actieplan energie-efficiëntie 2011-2016

De heer *Carl Decaluwe* herinnert zich uit de debriefing van de Europese Energieraden in de commissie de ingrijpende ontwerprichtlijn die inhoudt dat de overheden jaarlijks 3 percent van de oppervlakte van hun woningpatrimonium op een energie-efficiënte manier zouden moeten renoveren. Voor gemeentebesturen betekent dat een zware investering. Bovendien zijn de meeste besturen tot na de verkiezingen van 2012 aan het wachten om ingrijpende besparingen door te voeren. Overweegt minister Van den Bossche steunmaatregelen ten gunste van de gemeenten als deze Europese richtlijn in voege treedt? (Voor het antwoord zie bijlage 1.)

2.3.2. Uitvoeren van de richtlijn betreffende de energieprestatie van gebouwen

In verband met de invoering van het EPC voor niet-residentiële gebouwen leest mevrouw *Liesbeth Homans* dat “(I)n het najaar van 2013 de lesgevers zullen worden opgeleid, zodat de verplichting om over een EPC niet-residentiële gebouwen te beschikken in 2014 in werking zal kunnen treden.”. Dat vindt het lid niet meteen een strakke timing. Kan de verplichting niet eerder een feit zijn? Wil de minister dat niet overwegen als bijvoorbeeld zou blijken dat de studie vroeger klaar zou zijn?

In dezelfde alinea leest mevrouw Homans: “verder wordt onderzocht hoe er bij de invoering van een as-buittattest een maximale integratie kan gebeuren tussen het as-buittattest en het EPC nieuwbouw”. Dat beoordeelt het lid als zeer positief. Het geeft uitvoering aan het Vlaamse regeerakkoord en geeft blijk van een goede samenwerking tussen de ministers Van den Bossche en Muyters.

Bij de aangekondigde uitbouw van de energieprestatiedatabank tot een authentieke gegevensbron vraagt mevrouw Homans wie toegang krijgt tot die gegevens. Geldt dit ook voor de immokantoren, die daarbij gezien hun toekomstige verplichting om het EPC-kengetal te publiceren, baat zouden hebben?

Ook mevrouw *Irina De Knop* heeft een vraag bij de certificaatverplichting voor niet-residentiële gebouwen, die zou ingaan in 2014. De betreffende Europese richtlijn dateert al van 2008. Waarom laat de omzetting zo lang op zich wachten? Garandeert de minister voor dit segment wel voldoende expertise van de energiedeskundigen? Voor residentiële gebouwen zijn nogal wat fouten in hun werkwijze aan het licht gekomen.

Voor die energiedeskundigen kondigt minister Van den Bossche extra kwaliteitsgaranties aan, maar naast het centrale examen en de verplichte regelmatige bijscholing vindt mevrouw De Knop geen concrete plannen terug. Zullen deze twee maatregelen dan volstaan? Open Vld is daarvan hoegenaamd niet overtuigd. De controle van de energiedeskundigen blijft een aandachtspunt en zou moeten worden vergezeld van een kwantitatieve doelstelling. Alleen maar stellen dat controles moeten worden opgedreven, is nogal vrijblijvend. (Voor het antwoord zie bijlage 1.)

De heer *Marc Hendrickx* veronderstelt dat de ontsluiting van de energieprestatiedatabank nogal aansleept, aangezien de minister al in 2010 had aangekondigd om alles in het werk te stellen om de databank dit jaar te ontsluiten, maar die ontsluiting nu pas in 2012 verwacht. Zijn er nieuwe problemen opgedoken? (Voor het antwoord zie bijlage 1.)

Een snellere invoering van het EPC voor niet-residentiële gebouwen beschouwt minister *Freya Van den Bossche* als onmogelijk. De regelgeving is weliswaar tijdig omgezet, maar de uitvoering heeft vertraging opgelopen, onder meer vanwege de sterke vraag vanuit de sector om in de drie gewesten hetzelfde EPC in te voeren. Medio 2011 werd de studie voor de ontwikkeling van de rekenmethodiek opgestart. De totale tijd om de rekenmethodiek en de software te ontwikkelen, bedraagt 23 maanden. Dan zijn er nog twee maanden extra nodig om opleidingen te geven aan de trainers. Dit betekent dat de opleidingen voor lesgevers ten vroegste midden 2013 kunnen starten. Pas als de trainers opgeleid zijn, kunnen de opleidingen van de energiedeskundigen zelf starten. Deze opleidingen zullen naar verwachting dan ook pas starten in het najaar van 2013. Aangezien er genoeg energiedeskundigen nodig zijn om de verplichting te laten ingaan, is een invoering pas mogelijk vanaf 2014.

De minister is niet van plan de EPC-databank open te stellen voor de immokantoren, aangezien de wet op de privacy dit niet toelaat. Wel kunnen eigenaars die voor hun eigen woning toegang hebben tot de gegevens, een immokantoor volmacht geven voor die data.

Wat het aantal kwaliteitscontroles betreft: in 2012 zullen achthonderd EPC's voor residentiële gebouwen worden gecontroleerd. Maar we zullen nooit iedereen kunnen controleren, beseft de minister. Daarom is het belangrijk om de sancties zwaar genoeg te maken opdat er een afschrikkingseffect van uitgaat. Er komen dus niet alleen meer controles, er zal voortaan ook veel strenger worden opgetreden tegen energiedeskundigen die fouten maken. Energiedeskundigen worden beboet vanaf de eerste fout. Degenen die meer fouten maken of bij wie ook in volgende controles fouten worden vastgesteld, zullen fors hogere boetes krijgen of hun erkenning sneller geschorst zien. Energiedeskundigen die een boete krijgen, zullen worden verplicht om op eigen kosten een aangepast EPC op te stellen. Wie wordt geschorst, krijgt de verplichting om een nieuwe opleiding te volgen. De opheffing van de schorsing zal worden gekoppeld aan het volgen van de opleiding en het slagen in een examen.

Op de vraag van mevrouw Homans over het as-builtattest antwoordt minister Van den Bossche dat dit attest tot de bevoegdheid voor ruimtelijke ordening van minister Muyters behoort. Als het as-builtattest wordt ingevoerd, zal minister Van den Bossche conform het regeerakkoord laten onderzoeken of een integratie met het EPC gewenst is. Maar dat hangt dus af van de timing en de modaliteiten die minister Muyters aan de invoering van het as-builtattest verbindt.

2.3.3. *Evalueren en stroomlijnen van de financiële ondersteuningsmaatregelen voor energiebesparende investeringen in de woning*

De heer *Bart Martens* oordeelt dat het Vlaamse beleid al heel wat inspanning levert met betrekking tot de energiebesparing bij particulieren. Voor nieuwbouw zijn er de steeds verscherpende EPB-eisen, en voor bestaande gebouwen het ERP 2020. Het promoten van isolatie is een groot succes. Alleen zouden we meer reclame moeten maken om het systeem van renteloze leningen via het FRGE te promoten. Traditioneel lieten weinig lokale besturen zich erkennen als entiteit van dit federale fonds, maar op dat vlak heeft de gewestelijke waarborgregeling een kentering teweeggebracht. Zowat 90 percent van de Vlaamse gemeenten hebben zich inmiddels laten erkennen. Daardoor kan een heel grote groep mensen renteloos investeren in economisch rendabele energiebesparende renovaties. Als nagenoeg heel Vlaanderen voor deze maatregel in aanmerking komt, kan best een campagne worden gevoerd om de bevolking daarop te wijzen. Indien de privacywetgeving dit toelaat, kan er zelfs gericht campagne worden gevoerd ten aanzien van eigenaars van gebouwen die op thermografische kaarten fel oplichten door hun energieverliezen. De heer Martens pleit voor de oprichting van een ‘energielekspotteam’.

Minister *Freya Van den Bossche* antwoordt dat ze de idee van een energiedokter aan huis in het kader van de evaluatie van de openbardienstverplichtingen onderzoekt.

Wat het FRGE-fonds zelf betreft, de Premiebrochure 2012 van het Vlaams Energieagentschap zal uitgebreid aandacht besteden aan deze leningen. Het VEA heeft op zijn website voorts de subsidiemodule aangepast zodat de informatiezoeker wordt ingelicht of in de gemeente waarvoor hij informatie over energieprijzen opzoekt, al een Lokale Entiteit actief is.

Bestaande of nog op te maken thermografische kaarten zijn echter geen goede instrumenten om gericht te communiceren. Daarvoor is het noodzakelijk om de kaarten ook correct te interpreteren, wat een plaatsbezoek impliceert. Bovendien speelt hier de wetgeving op de privacy.

2.3.4. *Uitvoeren en uitbreiden van het Energierenovatieprogramma 2020*

De heer *Marc Hendrickx* wil minister Van den Bossche herinneren aan haar belofte om programma's ter vervanging van enkel glas ook toepasbaar te maken voor appartementen. Hij vraagt een stand van zaken.

Betreffende het ERP polst mevrouw *Irina De Knop* naar de ambities voor 2012 van de minister. Beschouwt de minister het project als afgerond na de stroomlijning van de energieprijzen en de invoering van verplichte dakisolatie? Welke extra maatregelen plant de minister opdat alle Vlamingen zouden beschikken over verbeterd dubbel glas, en welke normen zullen voor dat glas van toepassing zijn? (Voor het antwoord zie bijlage 1.)

2.3.5. *Stimuleren van sociale energierenovaties*

Met betrekking tot de 3000 gratis dakisolaties in de sociale woningbouw vraagt mevrouw *Liesbeth Homans* een stand van zaken. Achter de maatregel op zich staat de N-VA zonder meer, maar het lid is wat bezorgd over de selectie van de betreffende huizen.

Zal Eandis de gratis levering en plaatsing van het materiaal voor de sociale dakisolatieprojecten doorrekenen in de distributieprijzen, vraagt mevrouw *Irina De Knop*. (Voor het antwoord zie bijlage 1.)

Kan de minister het mechanisme verduidelijken achter de actieplichting om sociale dakisolatieprojecten uit te voeren in de private huurmarkt?

Minister *Freya Van den Bossche* verduidelijkt dat het de bedoeling is om voortaan elk jaar 3000 daken gratis te isoleren op de private huurmarkt. De doelgroep is duidelijk gedefinieerd, en is met uitzondering van de sociale huurders – die voor de gratis dakisolatie niet in aanmerking komen – dezelfde als die van de energiescans. De sociale dakisolatie zal trouwens specifiek worden afgestemd op de energiescans. Wanneer de uitvoerder van een scan merkt dat een sociaal dakisolatieproject gewenst is, zal hij een aanvraag indienen bij de netbeheerder. Na een overeenkomst tussen de netbeheerder en de projectpromotor, en mits het schriftelijk akkoord van huurder en verhuurder, kan de premie voor de dakisolatie worden toegekend.

2.3.6. *Bevorderen van kwaliteitszorg en kennisopbouw in de bouwsector*

Op het vlak van ventilatie legt de EPB-regelgeving een aantal eisen op, weet de heer *Carl Decaluwe*. Maar worden die eisen voldoende geëvalueerd? Zelf heeft het lid bij de voorgangers van minister Van den Bossche herhaaldelijk gepeild naar de veelvuldig vastgestelde relatie tussen Systeem D en gezondheidsproblemen. In die zin is de juiste informatieverstrekking van groot belang. Bij wie ligt die verantwoordelijkheid, wil de heer Decaluwe weten: bij de installateur, bij de producent of bij de overheid die het systeem promoot? In Nederland bleken de gebruikers er bijvoorbeeld niet van op de hoogte dat ze minstens een keer per maand de filters moesten schoonmaken.

Als we dergelijke systemen promoten, moeten we de mensen ook leren om ze op een correcte manier aan te wenden, besluit de heer Decaluwe. De evaluatie van de verschillende ventilatiesystemen verdient alvast een debat ten gronde. (Voor het antwoord zie bijlage 1.)

2.3.7. *Laagdrempelige informatieverstrekking en adviesverlening op vlak van energiezuinig (ver)bouwen en energiebesparing in de woningen*

De gedeeltelijke afbouw van de energiescans draagt de goedkeuring weg van mevrouw *Liesbeth Homans*, aangezien het systeem voortaan wordt toegespitst op de doelgroep die er het meest nood aan heeft. In heel wat gevallen waren de scans door de netbeheerders nutteloos, aangezien ze uiteindelijk weinig gevolg kregen.

Mevrouw *Irina De Knop* vraagt zich af of er nog wel particulieren in aanmerking komen voor die energiescans. Hoeveel kost dit systeem? Vallen deze middelen niet op een zinnvoller manier in te zetten en te focussen?

Bij de hervorming van de REG-premies heeft het beleid ervoor gekozen om de energiescans voortaan gericht in te zetten, verduidelijkt minister *Freya Van den Bossche*. Zo bereiken ze de doelgroep die er effectief baat bij heeft. De overheid mikt voortaan prioritaair op beschermde afnemers: afnemers voor wie de LAC een verzoek tot afsluiting heeft gekregen; afnemers die genieten van een minimumlevering aardgas; afnemers die tot de FRGE-doelgroep behoren; en mensen in een sociale woning of een SVK-woning. Om de heroriëntering niet te bruusk te laten verlopen, wordt het huidige quotumsysteem de komende twee jaar stapsgewijs afgebouwd.

Ook huurders van private huurwoningen van wie het dak wordt geïsoleerd in het kader van de sociale dakisolatieprojecten, krijgen nog een energiescan. Voor 2012 trekt de regering in totaal 2,6 miljoen euro uit voor de energiescans.

2.3.8. *Uitwerken en concretiseren van een vernieuwde beleidsaanpak voor energie-efficiëntieverbeteringen in ondernemingen*

Mevrouw *Liesbeth Homans* hecht met betrekking tot de benchmarkconvenants veel belang aan het overleg met de federale overheid. Zo niet dreigen goede Vlaamse convenants met de industrie of met kmo's hun effect meteen te verliezen door federale maatregelen met een tegengestelde impact. Specifiek doelt het lid op de federale plafonnering van

250.000 euro energietaks voor verbruik boven de 250.000 megawattuur. Deze maatregel heeft het perverse effect van stimulering tot een hoger energieverbruik, aangezien wie bijvoorbeeld maar 180.000 megawattuur verbruikt, 340.000 euro taks moet betalen omdat hij onder het plafond blijft. Als minister Van den Bossche haar goede intenties wil omzetten in effectief beleid, moet ze de federale overheid dus overtuigen dat Vlaanderen zich ten volle wil inzetten voor energiebesparende maatregelen en deze niet ongedaan wil zien maken door federaal beleid.

De heer *Carl Decaluwe* vraagt of de minister al een zicht heeft op de invoering van nieuwe benchmark- en auditconvenants. In 2012 zullen concrete afspraken nodig zijn, maar het nieuwe kader blijft nog achterwege. Moet het energiebeleid zich op dat vlak niet extra inspannen?

Wat wil de minister in 2012 concreet ondernemen om kleine ondernemingen te motiveren om energie te besparen, vraagt mevrouw *Irina De Knop*. Wie verbruikt in Vlaanderen eigenlijk de meeste energie: gezinnen of bedrijven? Een concreet actieplan ten aanzien van de kleine ondernemingen ware aangewezen.

De heer *Bart Martens* polst naar de voortzetting van de benchmark- en auditconvenants in 2012. Een recent rapport van de Nederlandse Algemene Rekenkamer geeft aan dat de convenants in dat land hoegenaamd niets hebben opgeleverd. De energie-efficiëntiewinst van de participerende bedrijven bedroeg amper 0,5 percent per jaar, minder dan het algemene gemiddelde van de hele industrie, en zelfs minder dan dezelfde bedrijven aan efficiëntie wonnen voor ze het convenant ondertekenden.

Bestaat een dergelijke evaluatie ook in Vlaanderen? Zijn de resultaten gelijk? In dat geval moeten we de opmaak van de convenants dringend herzien of andere instrumenten inzetten om de energetische efficiëntie van de industrie te verhogen. De heer Martens pleit voor vrijwillige afspraken met sectoren waarvan de jaarlijkse energie per bedrijf lager ligt dan 0,5 petajoule. Deze bedrijven vallen onder de grens van de convenants, maar bevatten heel wat besparingspotentieel. Het commissielid denkt bijvoorbeeld aan de distributiesector en noemt Colruyt als een voorbeeld van spaarzame omgang met energie. Het gebruik van kofferdiepvriezers in de Colruytvestingen levert bijvoorbeeld een aanzienlijke besparing op. Ook boetieks zouden heel wat kunnen besparen als ze verhinderen dat de warmte door hun open deuren naar buiten stroomt.

Om het energieconvenant een zo groot mogelijk draagvlak te geven, is ervoor gekozen om de sectoren heel nauw te betrekken bij de opmaak van een nieuw convenant, antwoordt minister *Freya Van den Bossche*. Het overleg met de sectoren wordt eind dit jaar afgerond. Op dat moment kunnen haar diensten een nieuw voorstel uitwerken en ter bespreking aan alle stakeholders voorleggen.

Zonder een voorafname te willen doen van het resultaat van de lopende gesprekken, schat de minister een volledig nieuw design niet in als opportuun. Ze is het concept genegen van een vrijwillig wederzijds engagement waarmee verder gegaan wordt dan de wet voorschrijft. Hoewel de zware economische crisis het moeilijk maakt om te berekenen hoe effectief de convenants waren, hadden ze alvast de belangrijke verdienste dat de grote bedrijven op een gestructureerde manier met energie-efficiëntie zijn beginnen om te gaan. De minister vernam van zowat alle bedrijven van de energiecél dat ze dankzij de convenants het thema energie hoog op de agenda konden houden, ondanks de vaak andere prioriteiten van het management en de budgettaire druk als gevolg van de crisis.

Bovendien hebben we de voorbije jaren veel ervaring opgedaan met dit ‘design’, zowel bij het verificatiebureau als bij de bedrijven. Die ervaring wil de minister verzilveren, uiteraard mits de nodige bijstellingen op de punten waar de huidige convenants aantoonbare

gebreken vertoonden. Er is bovendien een groot draagvlak bij de betrokken actoren voor het huidige ‘design’.

Het uitbreiden van het energieconvenant is een andere kwestie. De administratieve kost, zowel voor de bedrijven als voor de overheid, zou heel groot kunnen worden. Wel laat de minister nagaan of het nuttig is om via overeenkomsten met sectororganisaties ook kleinere energieverbruikers aan te zetten tot investeringen in energie-efficiëntie. In die zin komt er binnenkort een proefproject.

2.3.9. Opdrijven hernieuwbare energieproductie tegen 2020

In verband met de beschikbaarheid van duurzame biomassa merkt mevrouw *Liesbeth Homans* op dat de N-VA het streven naar een realistische en kostenefficiënte HE-mix absoluut aanmoedigt.

Het lid vraagt voorts een stand van zaken voor de nationale lastenverdeling betreffende de HE-productie in 2020. Ze vangt in dat verband allerlei onrustwekkende berichten op. We hebben 13 percent als doelstelling vooropgesteld, wat neerkomt op een totale invulling van onze capaciteit.

Met beleidsplannen ter bevordering van groene warmte is de heer *Bart Martens* heel tevreden, onder meer omdat groene warmte een goedkopere HE-vorm oplevert dan groene stroom. Het potentieel wordt heel hoog geschat. Het actieplan Groene Warmte heeft een eerste aanzet gegeven, maar er is meer mogelijk. De heer Martens verwijst onder andere naar het voorstel van resolutie betreffende het Materialendecreet. Daarin vragen de indieners om efficiëntiemaatregelen voor nieuwe verbrandingsinstallaties. Het totale energietische rendement van dergelijke installaties neemt drastisch toe als de restwarmte wordt gerecupereerd. Zo verwarmt IVAGO bijvoorbeeld het UZ Gent op die manier en recupereert IVBO in Brugge restwarmte in een warmtenet. Een soortgelijk initiatief is te vinden in Roeselare.

Bij de bezwaren van de heer Sanctorum over het aandeel van afvalverbranding in het bereiken van de HE-doelstellingen (zie 2.1.), merkt de heer Martens op dat dit geen probleem vormt zolang het gaat om de aanwending van organisch-biologische afvalfracties. De Europese richtlijn heeft deze techniek trouwens als groene energie gedefinieerd, wat de Vlaamse overheid verplicht om aan dergelijke installaties garanties van oorsprong toe te kennen. Het probleem is veeleer het lage rendement, slechts 20 percent, van de huidige Vlaamse afvalverbranding. Dat valt te verbeteren door er niet alleen groene stroom maar ook groene warmte te produceren. Nieuwe installaties moeten dus komen op plaatsen waar restwarmte van nut kan zijn.

Voor groene warmte is een degelijk juridisch kader nodig. Het succes van een warmtenet zal afhangen van de bereidheid van bedrijven en gezinnen om daarop aan te sluiten. Een warmtenet impliceert automatisch een lokaal monopolie. Van leverancier wisselen is voor een warmtenet met andere woorden niet mogelijk. Bijgevolg is er prijscontrole nodig. In Nederland is in een Warmtewet het ‘niet meer dan anders’-principe ingeschreven. Wie aankoppelt op een warmtenet, kan daardoor nooit een hogere factuur krijgen dan de overeenkomstige kosten van verwarming via een eigen stookisolatie.

Als de overheid gelooft in de toekomst van warmtenetten, moet ze het huidige ondersteuningsmechanisme voor stookinstallaties, met premies door netbeheerders en fiscale aftrek, ook toepassen op investeringen in warmtewisselaars en onderstations in woningen, appartementsgebouwen en bedrijven. Er is meer nodig dan het huidige beleid om van groene warmte een echt succesverhaal te maken, concludeert de heer Martens.

De Europese ontwerprichtlijn waarnaar de heer Decaluwe al verwees, stipuleert ook dat de overheden werk moeten maken van een warmte- en koudeplan. Nieuwe installaties van meer dan 20 megawatt moeten dan inderdaad worden ingeplant op plaatsen waar de restwarmte aanwendbaar is. De heer Martens pleit om in Vlaanderen niet de omzetting van de uiteindelijke richtlijn af te wachten, maar nu al een warmtebeleid te ontwikkelen.

Wat de nationale verdeelsleutel betreft, dat overleg is pas mogelijk vanaf het moment dat er een Federale Regering is, antwoordt minister *Freya Van den Bossche* aan mevrouw Homans. De formatie loopt niet van een leien dakje. Bovendien verliepen dergelijke verdelingen – bijvoorbeeld van de Kyotoverplichtingen – in het verleden zelfs stroef als er wel een Federale Regering was. Vandaar dat de minister niet direct na de regeringsvorming een beslissing verwacht. Dat neemt niet weg dat de Vlaamse Regering dringend moet weten waaraan ze zich kan verwachten, zeker omdat ze het steunsysteem aan het herzien is en een tijdspad moet uitwerken. De VITO-studie kan als basis dienen. Die schat het Vlaamse potentieel, inclusief offshore windenergie, op 11,5 percent. Als Vlaanderen blijft wachten op de nationale verdeling, komt het mogelijk in de problemen.

De heer Martens suggereert voorts om normen op het vlak van energetisch rendement op te leggen aan nieuwe elektriciteitsproductie, maar behalve hernieuwbare energie en warmte-krachtkoppeling is de elektriciteitsproductie een federale aangelegenheid. De gewesten kunnen op dat vlak dus geen normering opleggen. Ze kunnen wel minimale prestaties eisen als voorwaarde voor ondersteuning. Dat gebeurt bijvoorbeeld door de toekenning van warmtekrachtcertificaten te beperken tot kwalitatieve wkk. Een soortgelijke handelswijze volgt de regering bij de toekenning van groenestroomcertificaten bij afvalverbranding.

Wat de juridische ondersteuning van groene warmte betreft, deelt de minister mee dat de afgelopen paar weken een paar knelpunten zijn weggewerkt. Zo is de aanleg van een gasnet niet langer vereist als er een warmtenet komt. Een warmtenet kan voortaan eenvoudig en voordelig in rekening gebracht worden in de energieprestatieregeling voor nieuwe gebouwen.

Om een bijkomend juridisch kader zoals de Warmtewet in Nederland, hebben nog niet veel projectontwikkelaars gevraagd. Momenteel kunnen een warmteleverancier en -afnemer in alle vrijheid een overeenkomst afsluiten. Het beleid moeten erover waken dat het inperken van deze vrijheid de ontwikkeling van de sector niet veeleer belemmert. Maar indien toch een concrete noodzaak zou bestaan aan een dergelijk initiatief, wil de minister dit graag op gang trekken.

De steunhoogte van 6 euro per megawattuur is in principe voldoende. Daarvoor baseert de minister zich op de onrendabele toppen zoals de VITO die heeft berekend voor de installaties van meer dan een megawatt waarop de steunregeling is gericht. Daarvoor beschikt ze trouwens over concrete indicaties, aangezien een aantal projecten erop wijzen dat dit inderdaad volstaat. Maar uiteraard zullen haar diensten de eerste call grondig evalueren en nagaan of er voldoende projectaanvragen komen, en of het gaat om de gewenste types projecten. Zo niet, dan zullen ze de redenen analyseren opdat ze de volgende calls in die zin kunnen aanpassen.

Mevrouw *Liesbeth Homans* vraagt zich af of de minister redenen tot ongerustheid ziet in verband met de vraag of Vlaanderen de offshore windmolens mag meerekenen voor zijn HE-doelstellingen.

Minister *Freya Van den Bossche* antwoordt dat de vraag erop neerkomt of de offshore windmolens als een federale inspanning meetellen, of dat deze mogen meetellen in het gewest waar ze liggen. Maar dit heeft enkel gevolgen voor het cijfer van de doelstelling, niet voor de inspanning zelf.

Mevrouw *Liesbeth Homans* wil, ook bij de commissieleden van de fracties die deelnemen aan de federale verkiezingsonderhandelingen, ervoor pleiten dat ze aandringen op een heel spoedige verdeling van het percentage.

Minister *Freya Van den Bossche* antwoordt dat haar partij vergeefs heeft geprobeerd om deze verdeelsleutel in het federale regeerakkoord te laten opnemen, en vreest dat die beslissing ook niet snel zal vallen als de Federale Regering is gevormd.

Met betrekking tot het toekomstig verplichte minimumaandeel hernieuwbare energie in gebouwen, vraagt mevrouw *Liesbeth Homans* wat deze regel bepaalt voor aangekochte hernieuwbare energie. Telt die mee voor het opgelegde aandeel?

Dat wordt nog onderzocht, antwoordt minister *Freya Van den Bossche*. Zelf wil ze dat zeker niet a priori uitsluiten.

2.3.10. Het bestaande distributienet uitbouwen tot een 'slim net'

Mevrouw *Liesbeth Homans* herinnert zich de uitspraak van minister Van den Bossche dat deze over de slimme netten pas zal oordelen als alle voor- en nadelen van een algemene invoering haar bekend zijn. Daar staat het lid zeker achter. Zelf is ze ervan overtuigd dat alleen wie daar werkelijk baat bij zou hebben, een slimme meter zou moeten krijgen. Dat zal zeker niet voor de hele bevolking gelden.

“De netbeheerders zullen in het kader van een grootschalig proefproject vanaf eind 2012 50.000 slimme meters installeren in heel Vlaanderen”, is te lezen in de planning voor 2012. Voorts verwijst de minister naar het bestaande proefproject in Hombeek. Mevrouw Homans peilt naar de resultaten. De commissie zou hierover prioritair geïnformeerd moeten worden.

Als steeds meer mensen zelf decentraal elektriciteit produceren, dan vindt de heer *Carl Decaluwe* dat de slimme meters prioritair naar deze prosumenten moeten gaan. Het biedt misschien ook de mogelijkheid om van hen een bijdrage te vragen voor hun gebruik van het distributienet. Dat zou de solidariteit verhogen met de mensen die niet over die mogelijkheid beschikken.

De hamvraag is niet zozeer of de introductie van slimme meters beperkt dan wel algemeen zal zijn, meent mevrouw *Irina De Knop*, maar wel wie ervoor zal betalen. Zal ook deze maatregel in de distributienettarieven terechtkomen? Als dat de enige mogelijkheid is, kan de overheid er dan niet beter helemaal van afzien en de aanschaf overlaten aan de prosumenten zelf, dus aan de mensen die baat hebben bij een slimme meter? Het zou al een hele vooruitgang betekenen als alle gezinnen eindelijk over een dubbele meter zouden beschikken.

Slimme netten zullen we hoe dan ook nodig hebben, stelt de heer *Bart Martens*. De decentrale productie zal een klassieke aansturing van de netten veel te duur maken. Die klassieke manier gaat uit van een cascade van de stroomvoorziening via hoogspanning over middenspanning naar laagspanning tot in de meest afgelegen gebouwen. De toekomst zal erin bestaan dat de stroom in twee richtingen circuleert, wat slim netbeheer veronderstelt. Dit impliceert echter nog geen algemene introductie van slimme meters. Die introductie kan worden beperkt tot de prosumenten, aan wie dan ook een bijdrage in de netkosten kan worden aangerekend.

Mevrouw *Irina De Knop* werpt op dat de meerderheid de injectietarieven juist decretaal onmogelijk heeft gemaakt.

Daarop repliceert de heer *Bart Martens* dat injectietarieven hoe dan ook enkel waren bestemd voor grote producenten, niet voor kleine decentrale productie. Die tarieven waren volgens hem niet eerlijk omdat ze ook niet werden aangerekend aan bijvoorbeeld kerncentrales en STEG-centrales.

Het zou al een vooruitgang zijn als de prosumenten op zijn minst zouden betalen voor de stroom die ze zelf van het net aftappen, besluit het lid. Ook voor mensen met een budget-meter zou een slimme meter nuttig zijn, voegt hij nog toe. De kosten en baten mogen ten slotte niet alleen op het hele Vlaamse niveau worden berekend, maar per verbruikscategorie. Huishoudens mogen niet de dupe zijn van de baten van industriële gebruikers.

De heer *Jan Penris* wordt een kentering gewaar in de houding van de meeste partijen ten opzichte van de prosumenten. Er groeit een consensus dat de prosumenten een deel van de rekening zullen moeten betalen.

Aangezien de discussie over de slimme meters al herhaaldelijk in de commissie is gevoerd, zal minister *Freya Van den Bossche* haar antwoord beperken tot de nieuwe elementen uit de vragen van de leden. De resultaten van het proefproject in Leest en Hombeek zijn veeleer technisch van aard. De netbeheerders hebben in deze fase een aantal communicatieconcepten getest. Zowel Eandis als Infrax hebben positieve resultaten gemeld over de technische aspecten.

Momenteel wordt een tweede fase van de proefprojecten voorbereid, waarbij in totaal 50.000 slimme meters zullen worden geïnstalleerd. Deze fase komt overeen met het grootschalige proefproject uit het Vlaamse regeerakkoord. De netbeheerders willen op die manier vooral de logistieke organisatie van een eventuele uitrol testen. De minister heeft erop aangedrongen dat ze deze fase ook aangrijpen om een beter zicht te krijgen op de kosten en baten die de invoering van de slimme meter voor de verschillende gebruikersgroepen kan meebrengen, onder meer op het vlak van de energiebesparing. Ze heeft de VREG de opdracht gegeven om dit pilootproject van nabij op te volgen, zodat ze na afloop van het proefproject een onderbouwde beslissing kan nemen over een eventuele verdere uitrol.

Ook de kosten-batenanalyse die wordt voorbereid, zal rekening houden met de effecten voor verschillende verbruikersgroepen. Daarbij zal ook specifieke aandacht gaan naar de prosumenten. Pas als ze daar een zicht op heeft, zal de minister beslissen of en bij welke groepen slimme meters worden geïnstalleerd.

In deze discussie zal, zoals mevrouw De Knop heeft aangegeven, de kostenverdeling een belangrijk aspect zijn. Het is zeker niet de bedoeling dat de kosten van de eventuele uitrol van de slimme meter automatisch volledig worden uitgesmeerd over alle elektriciteitsverbruikers. Op basis van de kosten en de baten voor specifieke verbruikersgroepen en maatschappelijke afwegingen zal de kostenverdeling tot stand komen. De resultaten van de kosten-batenanalyse zal de minister in de loop van 2012 aan het parlement presenteren. Uiteraard kan de commissie in navolging van deze discussie de eventuele invoer van slimme meters met open vizier bespreken.

Mevrouw *Liesbeth Homans* vraagt of de commissie direct inzage zal krijgen in de resultaten van het proefproject in Hombeek, van zodra die beschikbaar zijn.

Minister *Freya Van den Bossche* wil het evaluatierapport al aan de commissie bezorgen, maar waarschuwt voor het heel technische karakter ervan.

2.3.11. Opvolgen van de openbardienstverplichtingen

De heer *Carl Decaluwe* peilt naar de conclusies van de evaluatie door de VREG en het VEA van het gratis kilowattuur. Uit de recente CREG-studie 110908-CDC-1077 citeert het lid: “De tweede vaststelling wijst op grote verschillen tussen de begunstigden en de nettobijdragers tot het programma. De niet-huishoudelijke klanten halen immers geen voordeel uit de gratis kWh, terwijl zij, in dit geval, 51,62 percent bijdragen tot het budget van deze sociale maatregel. Bovendien, hoe groter een huishouden, hoe meer het wordt gesubsidieerd door de andere bijdragers tot het programma.”

Deze studie brengt een hele nieuwe invalshoek aan in de kwestie. Enkele jaren geleden getuigden heel wat experts naar aanleiding van de energiearmoede over de pro's en contra's van een dergelijk systeem. Was toen nog niet bekend dat huishoudelijke afnemers daardoor bijdragen aan de industrie? Deze elementen moeten zeker een rol spelen bij de hervorming. De CD&V-fractie heeft destijds gepleit om het hele systeem af te schaffen omdat iedereen daar beter van zou worden. Sindsdien is het standpunt van de heer Decaluwe wat meer geëvolueerd ten gunste van een selectief behoud van het systeem, enkel ten gunste van de sociaal zwakkeren die het echt nodig hebben. We mogen zeker niet blind zijn voor het aanzienlijke matteuseffect. (Voor het antwoord zie bijlage 1.)

BEVOEGDHEID WONEN

I. TOELICHTING DOOR MINISTER FREYA VAN DEN BOSSCHE

1. Begroting 2012

Net als voor haar andere bevoegdheden beperkt minister *Freya Van den Bossche* voor het beleidsveld Wonen haar toelichting van de begrotingsopmaak 2012 tot de belangrijkste wijzigingen.

De Vlaamse Regering heeft op 30 september 2011 principieel beslist om de beleidsvoorbereidende taken op het vlak van wonen, die zich nu nog situeren in het Departement RWO, afdeling Woonbeleid, vanaf 2012 te integreren in het agentschap Wonen-Vlaanderen. Als gevolg van deze transitie worden de doelstelling en de missie van het agentschap verruimd. Op begrotingstechnisch vlak worden de begrotingsartikels van de vroegere afdeling Woonbeleid met code NC0 overgeheveld naar Wonen-Vlaanderen met code NE0.

Het totale budget van de vastleggingskredieten voor Wonen bedraagt bij de begrotingsopmaak 2012 643,1 miljoen euro, wat een stijging met bijna 87 miljoen euro of ongeveer 16 percent betekent ten opzichte van de budgetten uit de begrotingscontrole van 2011. Deze stijging wordt grotendeels verklaard door het wegvallen van de eenmalige aanwending van de reserves van het VWF en de VMSW, wat met reguliere middelen moet worden gecompenseerd.

De subsidies aan de VMSW voor het verstrekken van bijzondere sociale leningen nemen in 2012 toe met ongeveer 12,2 miljoen euro. Dit is het gevolg van enerzijds de verwachte stijging van de rentevoeten waardoor het subsidiepercentage toeneemt, en anderzijds de uitvoering van het groeipad voor bijkomende sociale koopwoningen uit het Grond- en Pandendecreet.

De verwachte stijging van intrestvoeten en de uitvoering van het groeipad zorgen ook voor een stijging van de middelen die de VMSW ontvangt voor de bouw en de renovatie van sociale huurwoningen. Er is ook al in een provisionele buffer voorzien voor de bepaling van het definitieve subsidiepercentage met betrekking tot het uitvoeringsprogramma 2008. De regelgeving rond NFS2 bepaalt immers dat er gedurende vier jaar met een voorlopig subsidiepercentage wordt gewerkt, en dat in jaar X+4 een afrekening volgt op basis van een definitief subsidiepercentage. We kennen dit definitieve subsidiepercentage pas in 2012, maar de minister heeft nu al in een stijging van het subsidiepercentage met 3 percentpunt voorzien als buffer.

Een andere toename van middelen voor de VMSW betreft het krediet voor de rentelasten van het rollende grondfonds. In 2012 wordt daarop voor het eerst zowat 250.000 euro uitgetrokken.

Als gevolg van de uitvoering van het groeipad uit het Grond- en Pandendecreet wordt het vastleggingskrediet voor het bouwrijp maken van gronden en de aanleg van de infrastructuur voor sociale woonwijken en serviceflats verhoogd met zo'n 2 miljoen euro.

4,3 miljoen euro gaat naar de bouw van transitwoningen, een nieuw initiatief dat een belangrijke drempel moet wegnemen opdat gemeenten effectief een actief woningkwaleiteitsbeleid zouden voeren. Ze deinsden immers terug voor een dergelijk beleid wegens gebrek aan mogelijkheden om de slachtoffers van huisjesmelkerij te herhuisvesten. Van daar de transitwoningen.

In 2012 wordt 1,9 miljoen euro vrijgemaakt voor het uitvoeren van een nieuwe woonsurvey. Die zal het beleid een noodzakelijk inzicht opleveren in hoe en waar mensen wonen, waarom ze wonen zoals ze wonen en wat het hen kost.

Via het ontwerp van programmadecreet richt de Vlaamse Regering een Fonds voor de bestrijding van uithuiszettingen op met het oog op de invoering van een subsidieregeling die de woonzekerheid van de private huurder moet verhogen en de verhuurder zekerheid biedt over zijn inkomsten. Op microniveau veroorzaakt een uithuiszetting niet alleen een sociaal drama maar heeft ze voor de verhuurder tot gevolg dat hij door de hoog oplopende kosten belangrijk rendementsverlies lijdt. Op macroniveau is het gevolg dat mensen die onvoldoende kunnen aantonen dat ze over voldoende financiële middelen beschikken, vlugger worden uitgesloten. Het fonds biedt op beide niveaus een oplossing. Verhuurders hoeven minder kieskeurig te zijn en hoeven het risico op opbrengstverlies ook niet meer door te rekenen in de huurprijs. Precies in het laagste segment heeft die risicocalculatie in fors stijgende prijzen geresulteerd.

Door in een subsidiemogelijkheid te voorzien bij een vordering tot uithuiszetting bij de vrederechter probeert het woonbeleid een escalatie van de huurachterstanden tegen te gaan en de uithuiszetting te vermijden.

Omwille van de gemengde financiering wordt voor het fonds een DAB-formule gekozen. Door de vergoedingen of bijdragen onder te brengen in een DAB is de overdraagbaarheid van de niet-aangewende bijdragen mogelijk en kan de garantie worden geboden dat de betaalde bijdragen enkel voor de subsidiëring kunnen aangewend worden.

In de begroting 2012 maakt de regering 1,6 miljoen euro vrij voor dit fonds.

2. Beleidsbrief 2011-2012

Minister Van den Bossche leidt haar beleidsbrief in met de constatering dat maatschappelijke ontwikkelingen de Vlaamse woonmarkt onder druk zetten. De ruimte is immers schaars en het aantal gezinnen groeit aan. De voorbije twee jaren heeft de minister zich vooral ingespannen voor een praktisch werkbaar grond- en pandenbeleid, voor een duidelijk kader waarin sterke huisvestingsactoren hun maatschappelijke taak naar behoren kunnen waarmaken, en voor een transparant en versterkt premiebeleid. In een context van schaarse budgetten moet de overheid sterk optreden en slimme keuzes maken.

Zo werkt ze in 2011 en 2012 een oplossing uit voor de ontoereikende financiering van de sociale huisvestingssector, zonder dat de huurprijzen hoeven te stijgen. Binnenkort gaat minister Van den Bossche het debat aan met deze commissie en met de sociale huurders en verhuurders om het kaderbesluit Sociale Huur aan een grondige evaluatie te onderwerpen.

Daarnaast komt er een totaalaanpak voor de private huurmarkt. Ten eerste heeft de minister een grondig onderzoek laten uitvoeren naar huurprijzen in Vlaanderen. De resultaten zijn binnenkort te verwachten. De Vlaamse huurpremie wordt ingevoerd en geïntegreerd met andere systemen van huursubsidies om duizenden huishoudens met een zeer laag inkomen te ondersteunen in de betaalbaarheid van hun woning. Het kwaliteitsbeleid wordt grondig bijgestuurd om de verkrotting tegen te gaan, met transitwoningen voor wie zijn woning daardoor moet verlaten. Ten slotte wordt gewerkt aan een systeem dat woonzekerheid moet bieden aan mensen die uit hun huis dreigen te worden gezet.

Door de stijgende vastgoedprijzen maken steeds meer mensen zich zorgen. Starters hebben het moeilijk wanneer ze niet kunnen beschikken over een startbudget. Gezinnen met één inkomen vinden steeds moeilijker een betaalbare woonst. Door sociale leningen toe te kennen en bescheiden woonprojecten te laten bouwen, wil de minister ook voor hen betaalbare huur- en koopwoningen op de markt brengen.

De uitdagingen zijn groot. Daarom wil de minister ver genoeg vooruitkijken. Vandaar het Woonbeleidsplan Vlaanderen. De minister is in 2011 van start gegaan met de voorbereidende studies. In 2012 wordt het onderzoek voortgezet. Het doel is een beleidsplan met 2020-2050 als tijdsperspectief. Nog op 29 november 2011 gaat de opmaak van het Woonbeleidsplan officieel in. De minister stelt drie studies voor en zal in verschillende workshops direct de discussie met het middenveld openen op basis van een debatnota. Op basis van die discussies en de feedback die daarop volgt, zal de minister medio 2012 een visienota opstellen en opnieuw ter discussie voorleggen. Eind 2012 worden de tot dan verzamelde inzichten in een voorontwerp gebundeld. Eind 2013 moet het Woonbeleidsplan helemaal af zijn.

2.1. Betaalbaar wonen in Vlaanderen bevorderen

2.1.1. Beschikbare ruimte inschakelen in een duurzame woonbeleidsvisie

Met het Grond- en Pandendecreet kregen de gemeenten een belangrijk instrumentarium om voldoende betaalbare woningen voor alle doelgroepen te kunnen bouwen, stelt de minister. De uitvoering van dit decreet is echter niet zonder slag of stoot gestart. Onduidelijkheden en discussies over de interpretatie van het decreet dreigden de sector te verlammen. De problemen die niet met een richtlijn konden worden opgevangen, worden weggewerkt met decreetwijzigingen die binnenkort in deze commissie zullen worden besproken. In 2011 ging ook veel aandacht naar de ondersteuning en vorming van verschillende actoren uit het werkveld.

Daarnaast keurde de Vlaamse Regering op 12 november 2011 een laatste belangrijk uitvoeringsbesluit met betrekking tot de monitoring van het bindend sociaal objectief goed, met het oog op de voortgangstoets in 2012. Parallel met deze voortgangstoets voert de minister een studie uit naar het bindend sociaal objectief voor koopwoningen. Tegen het einde van 2011 zal ze de evaluatie van het wonen in eigen streek afronden.

Om betaalbaar wonen voor iedereen te kunnen garanderen, grijpt dit decreet vanuit het woonbeleid grondig in in het ruimtelijkeordeningsbeleid. Het is logisch dat deze omwenteling een aanpassingsperiode vergt. Maar de minister krijgt steeds meer positieve signalen vanuit de gemeenten en sociale huisvestingsmaatschappijen over de eerste resultaten op het terrein. De kritiek vanuit de private sector is fel geminderd. De minister verwacht dat in 2012 een doorstart mogelijk wordt. Met de voortgangstoets zullen de gemeenten in ieder geval weten waar ze staan. De minister hoopt dat zij deze informatie zullen aangrijpen om tijdens de volgende lokale legislatuur eventueel bij te sturen.

2.1.2. De betaalbaarheid van een eigen woning wordt bevorderd

Het Vlaamse Gewest subsidieert de sociale leningen die worden aangeboden door het Vlaams Woningfonds en de Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen. De leningen van het VWF en de VMSW overlappen elkaar op veel vlakken, maar vertonen ook belangrijke verschillen. Dit is een weinig transparante situatie die van gezinnen een behoorlijke inspanning vraagt om te weten bij welke instantie ze moeten aankloppen om de voordeligste bijzondere sociale lening te krijgen. Binnen de Vlaamse Regering werd dan ook reeds afgesproken om over te gaan tot een ingrijpende hervorming van het landschap van de bijzondere sociale leningen, en alle bijzondere sociale leningen in één instantie onder te brengen, waarbij klantvriendelijkheid en meer duidelijkheid voor de gezinnen alsook efficiëntiewinst voor de overheid voorop moeten staan.

Hiertoe is een degelijk businessplan nodig, dat zal worden uitgewerkt met hulp van externe juridische en financiële expertise onder coördinatie van de PMV. De juridische expert werd al in juli 2011 aangeduid. De financiële expert is pas begin november van dit jaar aangeduid, na een openbare aanbestedingsprocedure. De eerste startvergadering met alle betrokken partijen vindt op 16 november 2011 in de namiddag plaats.

Het doel blijft zo snel mogelijk het benodigde businessplan uit te werken en het te implementeren in de loop van 2013.

Wat de huiskorting betreft, geeft minister Muylers in zijn beleidsbrief aan dat hij in nauwe samenwerking met het agentschap Wonen-Vlaanderen en diverse belanghebbenden de nieuwe regeling zal analyseren en evalueren, die de administratie van minister Van den Bossche zal ontwerpen op basis van het onderzoek van het Steunpunt. Deze analyse en evaluatie verricht minister Muylers met het oog op een mogelijke implementatie in de regelgeving begin 2013.

2.1.3. Het aanbod aan bescheiden woningen wordt uitgebreid

Heel wat Vlamingen hebben het erg moeilijk om een woning te vinden die past binnen hun budget of die gelegen is in de stad waar ze werken en willen wonen, beseft minister Van den Bossche. Bescheiden huur- en koopwoningen kunnen hier een antwoord bieden. De Vlaamse Wooncode en het Grond- en Pandendecreet voorzien in een aantal mogelijkheden om het bescheiden woonaanbod uit te breiden.

Ten eerste voorziet de Vlaamse Wooncode in de mogelijkheid voor sociale huisvestingsmaatschappijen om bescheiden huur- en koopwoningen te realiseren voor maximum 20 percent van hun jaarlijks investeringsvolume. Ze mogen die verhuren of verkopen aan personen die nog geen eigen woning hebben. De boekhouding moet wel gescheiden blijven opdat het bescheiden woonaanbod niet interfereert met subsidies en de GSC. Momenteel onderzoekt de VMSW welke marktconforme financiering mogelijk is voor de sociale huisvestingsmaatschappijen om dit te realiseren. De interesse blijkt in ieder geval al groot.

Daarnaast voorziet de Vlaamse Regering met het wijzigingsdecreet betreffende het grond- en pandenbeleid (*Parl. St. VI. Parl. 2011-12, nr. 1334/1*) in een optionele mogelijkheid om een gemeentelijk reglement Bescheiden Wonen op te stellen. Een dergelijk reglement krijgt dezelfde afdwingbaarheid als een stedenbouwkundige verordening, en kan bijkomende sturende initiatieven bevatten. Lokaal zijn de verschillen in woonnoden, woonmarkt en beschikbare ruimte immers groot en moeten gemeenten meer ruimte krijgen om lokaal maatwerk te bieden.

Om de private huurmarkt nieuw leven in te blazen moet worden onderzocht waar en hoe de overheid moet tussenbeide komen om de bekommernissen van huurder en verhuurder met elkaar te verzoenen. De verhuurder wil inkomensgaranties, de huurder betaalbare kwaliteit en woonzekerheid. De stad Gent is een experimenteel project aan het opstarten, het stedelijke huurkantoor, dat complementair aan de sociale verhuurkantoren bescheiden huurwoningen zal aanbieden. De minister zal de commissie op de hoogte houden van de ontwikkelingen ter zake.

Voorts wil ze een inhaalbeweging uitlokken voor de realisatie van een bescheiden woonaanbod op de huurmarkt als aanvulling op het sociale woonaanbod. Ook de onderzoeksopdracht aan het Steunpunt Ruimte en Wonen, die gestart is in 2010, past in dit kader. Het steunpunt zal enerzijds een nauwkeuriger en regionaal gedifferentieerd beeld geven van de private huurmarkt en in het bijzonder de huurprijzen in Vlaanderen, en anderzijds een bijdrage leveren aan de ontwikkeling van een stelsel van righthuurprijzen. De onderzoeksresultaten zullen mee de basis zijn voor de verdere uitwerking van eventuele stimuli en toelaten erover te waken dat de huurprijs eerlijk en redelijk is. Dit onderzoek zal begin 2012 worden opgeleverd.

2.1.4. Het aanbod aan sociale woningen wordt uitgebreid

Met de uitvoering van het Grond- en Pandendecreet blijft het beleid zich maximaal inspannen voor een forse uitbreiding van het aanbod aan sociale woningen. Om deze ambities op het vlak van de bouw van sociale huurwoningen waar te maken, besliste de Vlaamse Regering om in te grijpen in het financieringssysteem. De subsidie volstond immers niet meer om de sociale huisvestingsmaatschappijen in staat te stellen een forse inhaalbeweging in de sociale woningbouw te maken. Elke nieuwe sociale huurwoning is een investering, die de maatschappijen zeker in de eerste jaren handenvol geld kost, terwijl de huurinkomsten maar geleidelijk toenemen naarmate ze geïndexeerd worden.

Om een investeringsstop te vermijden, heeft de regering een aangepast financieringsmechanisme uitgewerkt. De basis is een fors hogere subsidie vanuit de Vlaamse overheid. Tot nu betaalde die ongeveer 53 procent van de bouwkost van nieuwe sociale huurwoningen. Die bijdrage wordt opgetrokken tot 65 procent. Op die manier wordt het verlies voor nieuwbouwprojecten drastisch verminderd en kunnen de sociale huisvestingsmaatschappijen de investeringen opnieuw aan. Daarnaast dienen de maatregelen zo gebalanceerd te worden dat de voorziene uitgaven inzake GSC niet exponentieel zouden stijgen maar gestabiliseerd worden. De GSC is immers niet bedoeld als structurele financieringstechniek van nieuwbouwprojecten, maar enkel als een sluitstuk om objectieve tekorten bij SHM's met een armere huurderspopulatie op te vangen.

De procedures voor de bouw van sociale woningen worden voort vereenvoudigd. De VMSW overlegt regelmatig met alle betrokken overheden en andere actoren om de procedures optimaal op elkaar af te stemmen en efficiënt te laten verlopen. Om de snelheid van werken te kunnen garanderen, wil de minister de beheersvergoeding van de VMSW afhankelijk maken van het al dan niet halen van de deadlines uit het Programmatiebesluit.

Sociale verhuurkantoren verzoenen de noden van huurders met de eisen van de verhuurders. Momenteel zijn er in Vlaanderen 50 erkende SVK's actief, waarvan er 44 gewestelijke personeels- en werkingssubsidies ontvangen. Het aanbod van de SVK's bedroeg eind 2010 5295 woningen, een stijging met bijna 400 woningen tegenover 2009. Ook het werkingsgebied van de SVK's neemt jaarlijks toe. Eind 2010 had ruim 80 procent van de Vlaamse gemeenten een SVK. Ondanks deze gestage groei blijft de vraag naar SVK-woningen groter dan het aanbod. Het aantal kandidaat-huurders bedroeg eind 2010 19.499. Daarom komt er in functie van de professionalisering en de uitbreiding van het aanbod een nieuw erkennings- en subsidiebesluit voor de sociale verhuurkantoren, dat op 1 januari 2013 in werking zal treden.

2.1.5. De betaalbaarheid van sociaal wonen wordt bevorderd

Door het behoud van de huurprijzen op het niveau van 2011 wordt de betaalbaarheid van het sociale wonen bevorderd. De nieuwe huurprijsberekening schepte ook duidelijkheid door een heldere, eenduidige berekeningswijze die iedereen de garantie zal geven op een doorzichtige huurprijs.

2.1.6. Een betaalbare woning in eigen streek wordt bevorderd

De betaalbaarheid van wonen in eigen streek wordt via specifieke maatregelen uit het Grond- en Pandendecreet bevorderd. Eind 2011 zal een eerste evaluatie klaar zijn. Specifiek voor de Vlaamse rand wordt de betaalbaarheid van het wonen verder ondersteund via Vlabinvest.

2.2. Duurzaam en kwaliteitsvol (ver)bouwen en wonen

2.2.1. Toenemende aandacht voor ruimtelijke kwaliteit stimuleren

Mensen hechten veel belang aan de wijk waarin ze wonen, weet minister Van den Bossche. Dat blijkt uit tal van tevredenheidsenquêtes. Daarom is het van belang om grondig na te

denken over het ruimtegebruik voor wonen. De minister zal een bijdrage leveren aan het beleidsplan Ruimte Vlaanderen om de link tussen deze beleidsdomeinen te bewaken.

2.2.2. Woningkwaliteit stimuleren

Momenteel bevindt de integratieoefening met betrekking tot de renovatiepremie en de verbeterings- en aanpassingspremie zich in haar finale fase, deelt de minister mee. De integratie heeft zowel tot doel om de beschikbare middelen zo doelmatig mogelijk in te zetten vanuit een gediversifieerde doelgroepenbenadering, als om de systemen te vereenvoudigen en transparanter te maken.

De energiekost van woningen bepaalt in grote mate de betaalbaarheid van wonen. Ook voor sociale woningen is het behalen van de energiestandaard dus cruciaal. Gezien de ouderdom van het woonpatrimonium zijn de noden op dat vlak hoog, zo blijkt onder andere uit een enquête. Voor bijna 50 percent van de woningen blijken er nog verbeteringen nodig. Er wordt een langetermijnplanning uitgewerkt en bijkomende middelen worden vrijgemaakt om op korte tijd quick wins te halen. Daarnaast zal bij de herziening van het financieringsstelsel ook meer aandacht gaan naar de financiering van energierenovaties.

2.2.3. Het beleidskader voor woningkwaliteitsbewaking optimaliseren

Alle woningen in Vlaanderen moeten aan de minimale kwaliteitsnormen voldoen. Ze worden geacht veilig en gezond te zijn en te beschikken over basiscomfort. Het huidige instrumentarium voor de woonkwaliteitsbewaking steunt in de eerste plaats op twee sanctionerende pijlers: de administratieve procedure voor ongeschikt- of onbewoonbaarverklaring en de strafrechtelijke handhaving van de kwaliteitsnorm voor verhuurde woningen. Hoewel hun degelijkheid buiten kijf staat, acht de minister een verdere verfijning en bijsturing nodig.

Gemeenten die al jaren investeren in de uitbouw van een woningkwaliteitsbeleid, wil de minister aanmoedigen door hen de mogelijkheid te bieden de procedures meer autonoom af te handelen. Deze mogelijkheid tot ontvoogding zal in 2012 in de regelgeving worden verankerd. Uitgangspunt is een zo efficiënt mogelijke samenwerking tussen gemeenten en Vlaams Gewest.

Tegelijkertijd wil minister Van den Bossche de regelgeving optimaliseren. Momenteel ligt het kader voor het woningkwaliteitsbeleid vast in twee decreten: de Wooncode en het Kamerdecreet. In 2012 zullen de twee in elkaar geïntegreerd worden. Er komt één kaderdecreet voor het woningkwaliteitsbeleid. Deze oefening gaat gepaard met een aantal belangrijke beleidskeuzes over onder andere de rol van het conformiteitsattest in het kwaliteitsbeleid, de autonomie van de gemeente en righthuurprijzen. Het ontwerp van wijzigingsdecreet zal in de loop van 2012 aan de commissie worden voorgelegd.

2.2.4. Verkrotting bestrijden

Voor deze doelstelling kondigt de minister een betere afstemming aan tussen de administratieve en strafrechtelijke procedure. Vaak worden controleurs geconfronteerd met zeer acute problemen die via een relatief eenvoudige ingreep kunnen verholpen worden. De administratie van minister Van den Bossche heeft het afgelopen jaar onderzocht of een bijkomend instrumentarium nodig is om bij een dergelijke problematiek korter op de bal te spelen. Uit de doorlichting van het bestaande instrumentarium bleek echter dat er al voldoende instrumenten bestaan. Alleen worden die niet altijd op de juiste manier ingezet. Daarom komt er in de loop van 2012 een handleiding voor gemeenten over het ingrijpen bij acute problemen.

2.3.   *Woonzekerheid garanderen*

In tijden van crisis is het van groot belang om de woonzekerheid van de mensen te versterken. Daarom vindt minister Van den Bossche het vanzelfsprekend dat de gratis verzekering gewaarborgd wonen blijft bestaan. Sinds de start van de nieuwe regeling werden op 15 augustus 2011 werden 15.953 verzekeringen toegekend. Concreet betekent dit cijfer dat 23.930 ontleners een beroep kunnen doen op de tegemoetkoming indien ze werkloos of ziek worden.

Maar ook de woonzekerheid op de private huurmarkt staat onder druk, beseft de minister. Dat blijkt uit het stijgend aantal uithuiszettingen als gevolg van huurachterstal. De emotionele, sociale en economische impact van een dreigende of effectieve uithuiszetting is zeer groot, in de eerste plaats voor de huurder en zijn huishouden, maar ook voor de verhuurder. Daarnaast zijn de financiële kost en de schade voor de samenleving van een escalierend conflict en een uithuiszetting aanzienlijk.

De doelstellingen van het fonds zijn tweeledig. Enerzijds verhoogt het de inkomenszekerheid voor de verhuurder. Uit studies blijkt dat de inkomensonzekerheid een negatief effect heeft op het rendement van de verhuur en bijgevolg ook op de investeringsbereidheid op de private huurmarkt. Bovendien leidt de hoge risico-inschatting bij de verhuurders tot een opwaartse druk op de prijzen. Anderzijds bewerkstelligt dit fonds de preventie van uithuiszetting op de private huurmarkt. Op voorwaarde dat de huurder zijn huurachterstal aanzuivert, ontvangt hij een tijdelijke tegemoetkoming.

De sociale huurder kent in principe een grotere woonzekerheid, zeker in vergelijking met de huurder op de private huurwoningmarkt. Door de contractuele voorwaarden, de aangepaste huurprijzen en de sociale doelstelling van de huisvestingsmaatschappij geniet de sociale huurder van een betere bescherming. Toch worden jaarlijks sociale huurders uit hun huis gezet omdat ze hun huurdersverplichtingen niet nakomen. Dat hoeft niet zo te zijn, ten minste als de sociale verhuurder aanvullend op zijn basisbegeleidingstaken gespecialiseerde woonbegeleiding kan inschakelen. In de conceptnota Wonen-Welzijn van juni 2010 maakte minister Vandeuren dit engagement hard. In de begroting 2012 voorziet deze in een eerste budgetuitbreiding van 500.000 euro voor woonbegeleiding in de sociale huisvesting. Dit is een eerste stap. In zijn beleidsbrief kondigt minister Vandeuren aan dat het uiteindelijke doel een gebiedsdekkend aanbod is.

2.4.   *Een rechtvaardige toegang tot een betaalbare en kwaliteitsvolle woning verbeteren*

Om een eerlijke toegang tot het woningaanbod te verzekeren, vindt minister Van den Bossche het een plicht om uitsluiting tegen te gaan. In samenwerking met de federale overheid en de andere gewesten zal ze aansluiting zoeken bij een initiatief van het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding om discriminatie op de woningmarkt aan te pakken.

Tal van gezinnen kunnen niet terecht bij de reguliere kredietinstellingen. Gewaarborgde leningen zijn dan vaak nog een interessante manier om een eigen woning te verwerven. Momenteel werkt de minister aan een grondige hervorming van de sector van de erkende kredietinstellingen om deze gewaarborgde sociale leningen te kunnen blijven garanderen. De belangrijkste wijzigingen aan de twee EKM-besluiten zijn gericht op een professionalisering en schaalvergroting van deze sector: minder maar sterkere EKM's is het streefdoel. Een belangrijk knelpunt dat nog verdere uitklaring behoeft, is de huidige gewestwaarborg op de funding van deze sector, zeker gelet op de gewijzigde economische omstandigheden.

2.5.   *Een sociaal warme samenleving*

2.5.1.   *Woonbeleid, welzijns- en zorgbeleid worden verder op elkaar afgestemd*

Heel wat mensen willen zelfstandig blijven wonen, maar hebben nood aan zorg. De combinatie zelfstandig wonen en zorg staat vaak op juridische, administratieve en praktische

problemen, ondervindt minister Van den Bossche. De realisatie van vernieuwende ideeën botst op verschillende aspecten van de regelgeving. Daarom heeft ze samen met minister Vandeuren een experimentenoproep gelanceerd. Door een aantal regels buitenspel te zetten, worden innoverende projecten in de praktijk uitgetoetst. Er zijn tien projecten weerhouden. Via een tussentijdse evaluatie willen de ministers Van den Bossche en Vandeuren zo snel mogelijk een inzicht krijgen in de knelpunten in de regelgeving.

2.5.2. Samenleven in sociale woonwijken

Een toekomstgericht woonbeleid streeft naar fijne buurten waarin mensen graag wonen. Daarom wil minister Van den Bossche meer aandacht besteden aan het leefbaar maken en houden van bestaande sociale woonwijken en het bevorderen van contacten tussen de bewoners. De sociale huurwetgeving is een belangrijke basis om het samenleven in sociale woonwijken te sturen. Bij de evaluatie van het kaderbesluit Sociale Huur zal daarom maximaal aandacht gaan naar initiatieven die het leven in een sociale woning aangenaam maken voor alle bewoners. De minister is gestart met een aantal verkennende gesprekken over de contouren van deze evaluatie en over concrete initiatieven om de leefbaarheid te verbeteren. Ze wil ruim de tijd te nemen om het kaderbesluit grondig te hervormen tot een praktisch werkbaar en efficiënt instrument, dat de essentie vat met betrekking tot de rechten en plichten van de sociale huurders en de huisvestingsmaatschappijen.

Daarnaast is ook de oprichting van een lokale bewonersgroep een prima methode om bewoners te betrekken en samenleven in sociale woonwijken te ondersteunen. Vanaf 2012 zal de structurele ondersteuning van VIVAS en de bewonersgroepen in de sociale huisvesting terechtkomen in de ondersteuningsstructuur ‘huurdersinitiatieven’, die voortkomt uit de herstructurering van de samenwerkings- en overlegstructuur van de huurders. Deze zal onder meer het overleg en de ervaringsuitwisseling tussen de bewonersgroepen faciliteren en de kennisopbouw ondersteunen.

Begin 2009 werden – in het kader van de lokale diensteneconomie – vijftien initiatieven ‘huisbewaarders in de sociale huisvesting’ erkend. Een eerste evaluatie van deze initiatieven is vooropgesteld voor het najaar van 2011 in functie van de bijsturing en versterking van het project ‘huisbewaarders’.

2.6. Efficiënt en doeltreffend bestuur

Een degelijk woonbeleid staat of valt met de concrete uitvoering ervan. Een doelgerichte woonvisie kan maar worden gerealiseerd als de verschillende huisvestingsactoren en de overheid zelf goed functioneren. Waar dit wordt afgeremd, zal de minister de werking en/of regelgeving bijsturen of hervormen.

2.6.1. Versterking lokale woonregie

Om het aanwezige en geplande woonaanbod te verzoenen met maatschappelijke trends en met de mogelijkheden van diverse doelgroepen, is het bestuursniveau dat dichtbij de realiteit staat, het meest aangewezen. Om de regisseursrol voor gemeenten mogelijk te maken, kregen de lokale besturen de voorbije jaren in diverse Vlaamse regelgeving nieuwe bevoegdheden en taken met betrekking tot lokaal woonbeleid en -overleg. Op die manier wordt hun slagkracht vergroot.

Middelgrote en kleine gemeenten worden aangespoord tot intergemeentelijke samenwerking in een aaneengesloten werkingsgebied. Intussen zijn 204 gemeenten aangesloten bij een intergemeentelijk samenwerkingsverband. Minister Van den Bossche blijft hier verder voor ijveren in 2012. Projecten die positief geëvalueerd worden, kunnen rekenen op een verlenging voor drie jaar. Projecten die bijgestuurd moeten worden, wil de minister een voorwaardelijke verlenging voor achttien maanden toekennen.

Om in te spelen op de knelpunten die steden ervaren om een woonbeleid te kunnen voeren, werkt ze in het kader van de stadscontracten via overleg aan een daadkrachtig instrumentarium voor de steden.

2.6.2. *Performantie woonactoren stimuleren*

Om de sociale huisvestingsmaatschappijen te versterken voorziet het nieuwe erkenningsbesluit voor SHM's in de oprichting van een onafhankelijke en professionele visitatiecommissie. Deze visitatiecommissie zal de prestaties van een SHM op regelmatige wijze beoordelen op basis van een zo objectief mogelijke prestatiemeting, maar wel gekaderd in de lokale context.

De visitatiecommissie en haar prestatiemeting vormen in de eerste plaats een instrument voor zelfsturing voor de SHM's. Het doel is dat ze leren van elkaar en best practices aanmoedigen om zo de eigen werking te verbeteren, het management aan te scherpen en de kwaliteit van de dienstverlening te verhogen. Bovendien biedt een meting ook inzicht in de effecten van gewijzigd beleid of de voortgang van een bepaalde maatregel.

Als gevolg van problemen met de opbouw en start van de prestatiedatabank zal de eerste visitatie pas medio 2012 plaatsvinden. Op basis van de ervaringen van het visitatiesysteem voor SHM's zal vervolgens onderzocht worden of deze formule ook voor andere sociale woonactoren een stimulans kan zijn om hun werking en dienstverlening te verbeteren.

Toezicht op een correcte toepassing van de reglementering en op behoorlijk bestuur draagt bij tot de verdere professionalisering, prestatieniveau en responsabilisering van de woonactoren. In de jaarplanning van de afdeling Toezicht komen een aantal bijzondere projecten. Zo was er in 2011 een grondig onderzoek naar de wettelijkheid van de toekenning van sociale leningen door de VMSW en het VWF. Een correcte aanwending van verleende tegemoetkomingen aan particulieren wordt permanent op basis van steekproeven in het oog gehouden. Daarnaast werken de toezichthouders per actor aan een algemeen rapport over hun interne werking. Op basis daarvan komt er vervolgens een risicoanalyse en een risicoprofiel. In functie hiervan zal het beleid bepalen of een meer terughoudend toezicht aangewezen is.

Daarnaast is er een evenwichtig voorstel uitgewerkt rond de financiering van de VMSW, op basis van een beheersvergoeding die de klanten van de VMSW betalen. Hierin wordt bepaald dat ook andere klanten dan de SHM's bijdragen tot de beheersvergoeding, en dat actieve SHM's niet gepenaliseerd worden bij de bepaling van hun aandeel in de beheersvergoeding.

2.7. *Tot slot*

De commissieleden zullen merken dat het komende werkjaar een aantal grote uitdagingen worden aangepakt, besluit de minister. Het betreft de versterking van de private huurmarkt, de hervorming van de financiering en huurwetgeving in de sociale huisvesting, de harmonisering van de sociale leningen en het versterken van de betaalbaarheid met een aanvullend patrimonium van bescheiden woningen. 2012 wordt een jaar van grote keuzes om het recht op wonen te versterken voor velen. De minister hoopt op de blijvende steun van de commissie om dit te kunnen realiseren.

II. BESPREKING IN DE COMMISSIE

1. **Begroting 2012**

Begrotingen worden almaar onleesbaarder, ondervindt mevrouw *Mieke Vogels*. Ze zit al bijna 25 jaar in een parlement, maar zo erg als het voorliggende ontwerp heeft ze nog nooit een begroting meegemaakt. Daarin iets terugvinden is werkelijk onmogelijk.

Minister *Freya Van den Bossche* merkt op dat het nieuwe Rekendecreet deze structuur heeft opgelegd.

Voor mevrouw *Mieke Vogels* is het alleszins een waanidee dat dit systeem tot meer transparantie zou leiden. De mensen die dit aan de Vlaamse overheid verkocht hebben gekregen, vallen in haar ogen onder de categorie ‘makelaars in koffie’.

Hoe realistisch zijn de voorliggende cijfers intussen nog? Het is niet de fout van de Vlaamse Regering, maar de budgettaire context is sinds de goedkeuring van dit document op regeringsniveau, eigenlijk al voorbijgestreefd. De eerste ramingen komen erop neer dat Vlaanderen al tegen begin 2012 500 miljoen euro extra zal moeten besparen, deels voor afschrijvingen met betrekking tot de Gemeentelijke Holding, deels door de inkrimping van de economische groei en de stijgende rente. Bijgevolg wijdt de commissie zich hier aan de goedkeuring van zaken die niet vastliggen. Vooral nieuwe beleidsinitiatieven dreigen in een dergelijk geval in het gedrang te komen. Mevrouw Vogels vreest vooral voor de aankondigde huursubsidie en vraagt aan de meerderheidsfracties om te garanderen dat een nieuwe besparingsronde niet tot een uitstel van die subsidie leidt. (Zie ook 2.3.3.)

De heer *Marc Hendrickx* beaamt de kritiek van mevrouw Vogels over de onleesbaarheid van het begrotingsontwerp.

Dat in de huidige precare situatie de toelage voor het rollende grondfonds (zie ook 2.3.1.) met 1 miljoen euro wordt verhoogd, juicht de heer Hendrickx toe. Ook de beleidskredieten stijgen significant, al heeft dat deels te maken met de aanwending van de ALESH-reserves bij de VMSW en het wegvallen van de aanwending van reserves bij het VWF.

Het extra budget van 5 miljoen euro zal, zoals de minister al aangaf, de lokale besturen over de streep trekken om een actief woningkwaliteitsbeleid te voeren.

Ook de 1,9 miljoen euro die minister Van den Bossche voor de grootschalige nieuwe woonsurvey veil heeft, kan rekenen op de instemming van de heer Hendrickx.

Mevrouw *Veerle Heeren* vindt de begroting Wonen in de lijn van de verwachtingen liggen.

Net als mevrouw Vogels vindt de heer *Jan Penris* de begroting onleesbaar. Helaas ondergaan de gemeentelijke begrotingen een vergelijkbare evolutie. Gelukkig geeft de beleidsbrief in het kort de belangrijkste begrotingstrends weer. Zo leest de commissievoorzitter: “een budgetverhoging voor de sociale verhuurkantoren met het oog op de ondersteuning van het beleidsobjectief om het aanbod aan huurwoningen via dit instrument te verhogen”. Daarbij polst hij naar het ambitieniveau. Hoeveel extra huurwoningen moeten de SVK’s met deze budgetverhoging kunnen verwerven?

“De dotatie voor het Fonds ter bestrijding van de uithuiszettingen dat in de loop van 2012 wordt opgestart”, vervolgt de heer Penris zijn citaat. Over welke middelen zal het fonds beschikken en hoeveel mensen kunnen we daarmee helpen? (Voor het antwoord zie 2.5.)

“Er zal een investeringssubsidie verleend worden voor de bouw van transitwoningen” staat er verder. Maar als na de bevestiging van hun klachten over de woonkwaliteit, huurders een woning moeten verlaten, zouden ze moeten worden geherhuisvest in een sociale woning. Is er dan wel nood aan transitwoningen? In Antwerpen lijkt dat niet het geval. De stad is wel degelijk in staat om mensen die om die reden uit hun huis moeten, in de sociale woonsector te herhuisvesten. Is de situatie in andere steden en gebieden anders? Welke ambities heeft de minister met dit systeem?

De oproep voor transitwoningen is in eerste instantie bedoeld als een experiment, verduidelijkt minister *Freya Van den Bossche*. De minister zal dit experiment evalueren en op

basis daarvan beslissen of het nodig is om dit systeem structureel uit te bouwen. Het is een hardnekkig misverstand dat een ongeschikt- of zelfs een onbewoonbaarverklaring automatisch leidt tot een voorrang voor een sociale woning. Enkel woningen met zeer zware gebreken leiden tot een voorrang.

Uit een onderzoek van het Steunpunt Wonen blijkt dat de herhuisvesting de achillespees van het woningkwaliteitsbeleid is. Een flankerend beleid is dus wel degelijk noodzakelijk.

Voor de oproep stelt de minister iets meer dan 4 miljoen euro ter beschikking. De concrete modaliteiten zullen haar diensten de komende maanden uitwerken. Hoe dan ook staat of valt het project bij die modaliteiten. Transitwoningen blijven namelijk leegstaan als de huurprijzen er te hoog zijn. Tenslotte gaat het vaak om kwetsbare gezinnen die niet in staat zijn die huurprijs op te hoesten. Wie een beroep wil doen op het budget voor transitwoningen, moet dan ook bereid zijn die aan te bieden aan huurprijzen die voor mensen in een precaire situatie haalbaar zijn. Voorts beklemtoont de minister het tijdelijke karakter van een dergelijke herhuisvesting.

Met betrekking tot de budgetten voor SVK's meldt de minister aan de heer Penris dat haar intenties tweevoudig zijn. Enerzijds voorziet ze in een verschuiving van het gewicht van de financiering. SVK's die minder dan honderd woningen in beheer hebben, zullen minder krijgen; SVK's met meer dan honderd woningen zullen beduidend beter betoelaagd worden. Maar voor een duurzame financiering van SVK's volstaat een loutere verschuiving niet. Daarom zal de minister in extra middelen voorzien, met een substantieel extra groeipad.

2. Beleidsbrief 2011-2012

2.1. *Omgevingsanalyse en algemene opmerkingen*

In de omgevingsanalyse mist mevrouw *Mieke Vogels* de evolutie van het aantal mensen dat uit hun huis is gezet. Dat aantal stijgt alleen maar. De als strategische doelstelling geponeerde woonzekerheid is in Vlaanderen steeds verder te zoeken. (Zie ook 2.5.)

De doctrine van gewezen Vlaams minister De Batselier hield in dat de sociale huisvesting moest worden toegespitst op de meest kansarmen. Op een sluipende manier wordt deze doctrine nu opgegeven en evolueren we terug naar de volkshuisvesting, een natte droom van vele Vlaamse politici. Het is een keuze waarover te discussiëren valt, alleen is dat debat nooit gevoerd. Dit beleid voltrekt zich sluipend, niet ingegeven door woonnoden maar door de economische leefbaarheid van de sociale huisvestingsmaatschappijen.

Dat inzicht wordt bevestigd in het net verspreide advies van de Vlaamse Woonraad, een advies waarmee de meerderheid waarschijnlijk niet erg gelukkig zal zijn. Ook de Woonraad oordeelt dat de bestemming van sociale huisvesting op een sluikse manier in de richting van de lagere middenklasse wordt gestuurd. Een volkshuisvesting naar Nederlands model is natuurlijk een mooi idee, maar in Nederland behoort 30 percent van alle woningen tot de sociale huisvesting. In Vlaanderen geldt dat maar voor 6 percent. Met een zo beperkte portefeuille is volkshuisvesting niet haalbaar.

De conceptnota van mevrouw Mercedes Van Volcem (*Parl. St. VI. Parl. 2010-11, nr. 1235/1*) heeft alvast als verdienste dat ze de De Batselier-doctrine terug aanklaagt: sociale huisvesting voorbehouden voor de allerzwaksten. Voor de commissie het ontwerp van aanpassingsdecreet betreffende het grond- en pandenbeleid (*Parl. St. VI. Parl. 2011-12, nr. 1334/1*) in behandeling neemt, zou ze dan ook best de hoorzittingen over de conceptnota houden.

Minister *Freya Van den Bossche* merkt op dat de wijzigingen die door dat ontwerp van decreet gevat zijn, niets te maken hebben met de sociale huurwetgeving op zich.

De heer *Marc Hendrickx* is tevreden dat de beleidsbrief duidelijke beleidskeuzes bekendmaakt.

“Momenteel zijn er in Vlaanderen 50 erkende SVK’s actief, waarvan er 44 gewestelijke personeel- en werkingssubsidies ontvangen”, leest het lid in de omgevingsanalyse. Wat met de zes andere?

Worden de eerste driejarige intergemeentelijke samenwerkingsverbanden met de SVK’s verlengd? Speelt het gewest daarin een rol? (Voor het antwoord zie bijlage 2.)

Voor het woonbeleid wordt 2012 een scharnierjaar, dat leidt mevrouw *Michèle Hostekint* af uit de beleidsbrief. Er staan nieuwe initiatieven op stapel, terwijl een aantal belangrijke besluiten worden geactualiseerd. Het commissielid is tevreden dat minister Van den Bossche werk maakt van een langetermijnvisie. Wonen is bij uitstek het beleidsdomein dat stoelt op demografische gegevens. Zowel het vooropstellen van een Woonbeleidsplan als de uitvoering van het Grond- en Pandendecreet getuigen van een langetermijnvisie. Met het groeipad voor het Grond- en Pandendecreet heeft de minister geanticipeerd op een aantal uitdagingen. Met de nieuwe financiering zal veel worden verwezenlijkt zonder dat de huurprijzen zullen stijgen. Er komen 6000 nieuwe woningen bij.

Mevrouw Hostekint leest doorheen de beleidsbrief een ‘en-en’-verhaal. Tot haar blijheid wijst de brief op een versterking van het sociale huurbeleid, en gaat tegelijk veel aandacht naar de – minstens even belangrijke – private huurmarkt.

Mevrouw *Veerle Heeren* ziet in deze beleidsbrief de round-up van de beleidsnota 2009-2014, die in haar beoordeling alvast de juiste strategische doelstellingen bevat. De beleidsbrief is dan ook een goede situatieschets en een interessant naslagwerk. Nieuw is vooral de aandacht voor het probleem van de uithuiszettingen.

De omgevingsanalyse is een heel interessant hoofdstuk en bundelt al het reeds geleverde studiewerk van de studiedienst van de Vlaamse Regering. Als deze cijfers later worden bevestigd in een woonsurvey, is mevrouw Heeren daar heel tevreden over.

Gezien de belabberde economische situatie van het moment ziet een grote groep mensen zijn welvaart in het gedrang komen. Het beleid zal dan ook met zijn beperkte middelen de juiste realistische keuzes moeten maken. Voor mevrouw Heeren leidt het geen twijfel dat het Grond- en Pandendecreet het belangrijkste instrument van het Vlaamse woonbeleid aanreikt.

Wat de opmerkingen van Groen! over de prioritaire toewijzing aan kansarmen betreft, zou mevrouw Heeren wel eens graag vernemen hoeveel de overheid in dat geval zou moeten bijpassen. De SHM’s moeten nu eenmaal hun financiering rond krijgen en de middelen zijn beperkt.

Met betrekking tot het KSH is mevrouw Heeren beducht dat het opnieuw een staaltje hogere wiskunde oplevert die niemand helemaal begrijpt, inclusief de mensen die het moeten uitvoeren. Voor de gewone bediende aan het loket van een bouwmaatschappij is de confrontatie met alle uitzonderingen uit het besluit, een hele opgave. Mevrouw Heeren pleit ervoor dat minister Van den Bossche een huurbesluit aflevert dat helder en transparant is en daardoor ook voor lange tijd bruikbaar, bij voorkeur tot het eind van de volgende regeerperiode. Het besluit moet bouwmaatschappijen bovendien de nodige autonomie verschaffen.

De heer *Jan Penris* prijst de beleidsbrief omwille van zijn overzichtelijke structuur, die helemaal beantwoordt aan de aanbevelingen van het Vlaams Parlement.

Mevrouw *Liesbeth Homans* vraagt over de cijfers betreffende de sociale koopwoningen in de omgevingsanalyse, of de minister een cijfermatig inzicht kan verschaffen in de wachtlijsten voor dergelijke koopwoningen.

Het vinden van een job mag absoluut geen reden zijn om het recht te verliezen op de sociale woning die men betreft. Wie een hoge functie vindt, hoeft natuurlijk niet eeuwig het recht op zijn sociale woning kunnen behouden, maar de huidige inkomensgrenzen mogen gerust omhoog. Zo niet zal het verschil van ongeveer driehonderd euro tussen een salaris en een uitkering, meteen verloren gaan als de betrokkene van de sociale naar de private huurmarkt moet uitwijken. Arbeid mag dus geen uitsluitingscriterium zijn. Mevrouw Homans is ervan overtuigd dat de minister het daarmee eens is.

Mevrouw *Griet Coppé* deelt de bezorgdheid van mevrouw Heeren over het halen van de doelstellingen uit het Grond- en Pandendecreet. (Zie ook 2.3.1.)

Als er goede statistieken beschikbaar zouden zijn over uithuiszettingen, dan waren die zeker opgenomen in de omgevingsanalyse, antwoordt minister *Freya Van den Bossche* aan mevrouw Vogels. Helaas is er zeer weinig cijfermateriaal beschikbaar over het aantal effectieve uithuiszettingen. De oorzaak ligt bij de vredegerechten, die dit niet structureel registreren. Het kabinet-Van den Bossche heeft daarover reeds overleg gepleegd met het kabinet van federaal minister Stefaan De Clerck. Ze zijn ermee bezig, zo wordt gezegd.

Een aantal cijfers geven een indicatie van het aantal uithuiszettingen. Zo organiseerde de VVSG over het jaar 2009 een bevraging bij de OCMW's met betrekking tot het aantal vorderingen tot uithuiszetting. Daaruit bleek dat in 2009 12.226 gezinnen een vordering tot uithuiszetting in de bus kregen.

Wat het Socialehuurbesluit betreft, verwacht de minister dat de commissie dit debat op gang zal trekken met een hoorzitting, die haar kabinet dan nauw zal opvolgen. Tijdens het traject tot hertekening van de sociale huurwetgeving zullen alle betrokken actoren worden geraadpleegd.

De minister begrijpt voorts niet goed wat mevrouw Vogels bedoelt met de sluipende evolutie naar een sociale huisvesting die vooral is gericht op de middenklasse. Vandaag maakt deze klasse een absolute minderheid uit van de toewijzingen bij sociale huurders, aangezien deze mensen vaak spontaan verhuizen van zodra ze zich een andere woning kunnen permitteren. Een deel van de huurders bestaat inderdaad uit mensen die intussen een inkomen hebben verworven dat boven de toewijzingsvoorwaarden uitkomt. Maar de minister staat erachter dat deze mensen voor hun sociale woning blijven kiezen, aangezien dit het sociale weefsel versterkt en verhindert dat de sociale woonwijken tot getto's van de allerarmsten verworden. Het aanvaarden van een job gelijkstellen met uitwijzing uit een sociale woning, zou alleszins geen goed signaal zijn. Voor alleenstaanden liggen de inkomensgrenzen nu al erg laag. Zelfs een alleenstaande ouder die in het systeem van de dienstencheques als poetshulp aan de slag gaat, overschrijdt die grens al. Voor private huur is dat inkomen echter ontoereikend. Zo iemand kun je niet uit een sociale woning laten verhuizen, besluit de minister.

2.2. Woonbeleidsplan Vlaanderen ontwikkelen

Het ziet er volgens mevrouw *Mieke Vogels* naar uit dat een aantal belangrijke federale bevoegdheden naar Vlaanderen zullen komen. Toen daarvan nog helemaal geen sprake was, pakten al verscheidene beleidsnota's van de Vlaamse Regering uit met verklaringen over welk beleid de betreffende minister zou hebben willen voeren mocht hij ook de federale component van die materie onder zijn bevoegdheid hebben. Nu er een reële kans is op een nieuwe staatshervorming, is het zeker aangewezen dat het beleid zich daarop voorbereidt. Zal het Vlaamse Woonbeleidsplan hierop ingaan? Wordt de Vlaamse Woonraad

daarbij betrokken? En het Vlaams Parlement? Hopelijk kan de commissie haar inbreng leveren voor het hele plan zich al in zijn definitieve vorm bevindt. Het Woonbeleidsplan is per slot van rekening enorm belangrijk. Hoe verhoudt de timing zich overigens tot de eveneens aangekondigde woonsurvey? Zal het plan rekening kunnen houden met de bevindingen uit de survey?

De studiedag over het Woonbeleidsplan vindt al op 29 november plaats, maar de definitieve vaststelling kondigt de minister pas voor 2014 aan, leest mevrouw *Veerle Heeren*. Dat is het laatste jaar van de regeerperiode. Vindt de minister dat zelf niet laat? De laatste maanden van een regeerperiode zijn turbulent. Het zou zonde zijn als daardoor dit heel belangrijke plan in het gedrang zou komen.

Minister *Freya Van den Bossche* antwoordt dat van de bevoegdheden die mogelijk worden overgeheveld naar Vlaanderen, niet enkel fiscaliteit, maar ook de Woninghuurwet de nodige aandacht zal krijgen in de visievorming. De minister voorziet in de nodige ondersteuning vanuit het wetenschappelijke onderzoek in opdracht van het nieuwe Steunpunt Wonen.

De opmaak van het Woonbeleidsplan Vlaanderen is een opdracht voor de administratie. Uiteraard is die op de hoogte van alle adviezen van de Vlaamse Woonraad. Bovendien blijkt de nauwe samenwerking tussen administratie en adviesraad al uit de gezamenlijke organisatie van het publieksmoment op 29 november aanstaande. Hierbij werd de Woonraad vanaf het begin betrokken. De commissieleden werden eveneens uitgenodigd op dat publieksmoment, en ook alle volgende publieksmomenten zullen openstaan voor de Vlaamse volksvertegenwoordigers. Indien daar interesse voor bestaat, kan de administratie in de commissie een toelichting geven over het Woonbeleidsplan en de stand van zaken.

De eerste resultaten van de woonsurvey zijn te verwachten in 2013, en zullen dus voor het woonbeleidsplan veeleer als toetssteen gelden. Maar het beleid is niet afhankelijk van de woonsurvey om demografische evoluties te kennen. Daarvoor kan het een beroep doen op statistieken op basis van het rijksregister, en op demografische prognoses die al vooruitkijken tot 2030.

2.3. Betaalbaar wonen in Vlaanderen bevorderen

2.3.1. Beschikbare ruimte inschakelen in een duurzame woonbeleidsvisie

De locaties van het rollend grondfonds zijn intussen bekend, zo heeft mevrouw *Mieke Vogels* kunnen lezen in een kranteninterview met mevrouw Hostekint. Voor mevrouw Vogels blijven nog heel wat vragen onbeantwoord. Op welke basis wordt de locatie van de aankoop van gronden bepaald? Worden die gronden dan aan lagere koopprijzen ter beschikking gesteld van initiatiefnemers? Welke initiatiefnemers komen in aanmerking? Wil de minister overwegen om de gronden niet door te verkopen maar er een recht van opstal op toe te kennen? Op het moment dat de Vlaamse gronden almaar schaarser en duurder worden, is een dergelijke beleidskeuze zeker waard om te worden onderzocht. Buitenlandse voorbeelden als Rotterdam, maar ook het beleid van de havens van Antwerpen en Gent wijzen op een trend om grond in concessie te geven en dus niet te verkopen.

Zal de verkoop van gronden via dit fonds geen opwaartse druk op de grondprijzen zetten? Dat zou toch een logische reactie van de privémarkt zijn als die kennis heeft van het voornemen van de overheid om dure grond aan te kopen.

De verdeling van de West-Vlaamse locaties van het rollend grondfonds heeft mevrouw *Griet Coppé* nog maar net uit de pers vernomen. Het lid polst naar de criteria om tot die negentien gemeenten te behoren. Vier van de vijf West-Vlaamse centrumsteden zijn geselecteerd, de vijfde niet.

In verband met de concrete uitwerking van het rollend grondfonds meldt minister *Freya Van den Bossche* dat het fonds grondbeleidsmaatregelen neemt die noodzakelijk worden geacht om een hoogwaardige woonkwaliteit te behouden of te bevorderen. Het rollend grondfonds heeft als doelstelling om in het Vlabinvest-gebied en in door de Vlaamse Regering bepaalde gebieden projecten op touw te zetten die een mix realiseren van een sociaal woonaanbod met een ander soort aanbod: bescheiden wonen, kindercrèches, studentenhuisvesting, zorgvoorzieningen enzovoort.

In totaal betreft de afbakening van het werkingsgebied 156 gemeenten. Dit gebied bestaat uit de 39 gemeenten uit het Vlabinvest-werkingsgebied en de bovenste helft van de mediaan van de gemeenten in Vlaanderen op basis van de gemiddelde bouwgrondprijs per vierkante meter. Deze lijst van gemeenten wordt om de twee jaar geactualiseerd.

Een grondaankoop moet beantwoorden aan minstens een van de volgende criteria:

- de grond komt onmiddellijk in aanmerking voor bebouwing;
- de grond komt niet onmiddellijk voor bebouwing in aanmerking, maar er wordt wel een woonbestemming op basis van een principebeslissing van een gemeente, provincie of de Vlaamse overheid in het vooruitzicht gesteld;
- de grond is gelegen in een ontsluitbare woonzone.

Vervolgens somt de minister de beoordelingscriteria op:

- in het Vlabinvest-gebied gelden de doelstellingen en criteria zoals voorzien in de regelgeving die van toepassing is op Vlabinvest;
- buiten het Vlabinvest-gebied kan het rollend grondfonds een grondbeleidsmaatregel nemen, op eigen initiatief of op initiatief van een gemeente of SHM, als voldaan is aan twee voorwaarden, namelijk (1) dat de grondbeleidsmaatregel past in een grootschalig project van ten minste 0,5 hectare en (2) dat het project een gemengde bestemming heeft;
- de opportuniteitsbeoordeling wordt binnen de VMSW zelf genomen. Daarbij moet steeds een kosten-batenanalyse worden voorgelegd. Hierbij worden zowel de maatschappelijke als de financiële kosten en baten in rekening genomen. In de beoordeling wordt steeds het standpunt van de gemeente over de grondbeleidsmaatregel in rekening gebracht;
- afhankelijk van de initiatiefnemer kan het statuut van verwerving verschillen. Zo bestaat er bij de Vlabinvest-huurwoningen een erfpachtconstructie. Bij verwervingen door SHM's vloeien de middelen terug naar het grondfonds als het project via NFS2 wordt gefinancierd. Prefinanciering van grondaankopen is nu immers niet vervat in NFS2. Andere initiatiefnemers moeten de grondprijs direct aan de VMSW vergoeden als deze gronden in het bezit zijn van het grondfonds.

Mevrouw Vogels vreest voor een marktreactie die neerkomt op een verhoging van de grondprijs in de gemeenten waar het grondfonds operationeel wordt. Minister Van den Bossche preciseert dat het fonds is bestemd voor terreinen waarvoor de privésector geen initiatief ontwikkelt, bijvoorbeeld inbreidingsprojecten zoals gewezen industriële sites en stadskankers. Privé-initiatief zal voor die gronden uitblijven omdat het terrein te groot is of te duur door alle afbraak en sanering die daar nog nodig is. De minister wil het fonds niet inzetten op terreinen waar wel spontaan privé-initiatief ontstaat. Daarvoor is het budget trouwens ontoereikend. Van marktverstoring kan dan ook geen sprake zijn.

Mevrouw *Mieke Vogels* wijst de minister erop dat minister Vandeurzen, toen ze hem daarover een vraag stelde, helemaal niet op de hoogte leek te zijn van het bestaan van een rollend fonds op de begroting voor wonen, waarop hijzelf eventueel een beroep zou kunnen doen voor de bouw van kinderdagverblijven.

Minister *Freya Van den Bossche* veronderstelt dat minister Vandeuren wel op de hoogte is van het principe – de regering heeft het per slot van rekening goedgekeurd – maar dat hij zich de naam mogelijk niet herinnerde. De twee ministers werken heel enthousiast samen.

2.3.2. *De betaalbaarheid van de eigen woning wordt bevorderd*

Mevrouw *Mieke Vogels* vermoedt dat de eerste doelstelling van de fusie van de leningstelsels van het VWF en de VMSW neerkomt op het garanderen van hun financiële leefbaarheid. Met de uitspraak “de nieuwe rentevoeten blijven in functie van het gezinsinkomen en het aantal kinderen en zullen in elk geval een flink stuk onder de marktprijzen blijven” geeft minister Van den Bossche wellicht aan dat de rentevoeten zullen stijgen. Stel daartegenover de woonnood van een steeds grotere groep alleenstaanden met of zonder kinderen, die vandaag dankzij het VWF of de VMSW toch nog een eigen huis kunnen financieren. Mevrouw Vogels vreest dat deze groep in de toekomst ook uit de boot valt. Net als bij de sociale huisvesting wordt het overheidsgeld zo besteedt dat onvermijdelijk een matteuseffect optreedt. Doelgroep is ook nu weer de middenklasse, niet de kansarme groep.

Wat bedoelt de minister met ‘jonge starters’, vraagt het lid ten slotte.

Mevrouw *Michèle Hostekint* herinnert eraan dat na de problemen met het VWF een nieuw Leningenbesluit is aangekondigd, en vraagt minister Van den Bossche naar de timing daarvan. Welke garanties zal het besluit bevatten met betrekking tot de financiële gezondheid?

Ook met betrekking tot een professionalisering en schaalvergroting van de EKM's heeft de minister een besluit aangekondigd, waarvan mevrouw Hostekint eveneens de timing zou willen kennen.

“In 2012 wordt ook onderzocht hoe leegstaande, verwaarloosde, ongeschikte en/of onbewoonbaar verklaarde panden met hoogdringendheid onteigend kunnen worden”, leest mevrouw *Liesbeth Homans* onderaan doelstelling 1.2. Het lid vraagt nadere uitleg over die onteigening: wie onteigent en wie beslist daarover?

Bij datzelfde citaat vraagt de heer *Veli Yüksel* zich af of het om echte onteigeningen zal gaan of om de uitoefening van het sociale beheersrecht. Zal minister Van den Bossche dat recht meer uitoefenen in de strijd tegen verkrotting?

Minister *Freya Van den Bossche* beschrijft de belangrijkste uitgangspunten van het project dat de sociale leningen van de VMSW en het VWF wil harmoniseren:

- meer klantvriendelijkheid, transparantie en duidelijkheid voor de kandidaat-ontleners die ongeacht bij welke instelling ze terecht komen, steeds aan dezelfde – de beste dus – voorwaarden moeten kunnen ontlene;
- kostenefficiëntie ten bate van de overheid, daar twee afzonderlijke circuits om dezelfde sociale lening te verdelen per definitie duurder uitvallen dan één geïntegreerd circuit;
- behoud van de sociale rentevoeten. Het project heeft niet tot doel om de sociale component van de rentevoeten aan te passen. Zo zal de extra korting per kind ten laste die het VWF nu toekent, ook worden uitgebreid tot de sociale leningen van de VMSW. Het belangrijkste verschil tussen de sociale en de private leningsector bestaat erin dat het sociale stelsel de mensen toelaat om nagenoeg het hele bedrag van de huisaankoop te lenen. Ten tweede wordt de rentevoet zo laag mogelijk gehouden en houdt die bovendien rekening met de kinderlast. Een rentevoet die lager is dan de inflatie, zoals in het verleden soms is voorgevallen, acht de minister in de toekomst niet meer haalbaar.

Aan de eerste ontwerpversie van dit nieuwe Eénleningbesluit legt de minister momenteel de laatste hand. Na advies van de Inspectie Financiën en Begroting zal ze het aan de

Vlaamse Regering voorleggen. Dit besluit behelst enkel de gelijkschakeling van de voorwaarden.

De inwerkingtreding verwacht minister Van den Bossche in de loop van 2012, nadat de instellingen voldoende tijd hebben gekregen om hun informaticatoepassingen aan te passen.

Vervolgens beantwoordt de minister de vragen van de heer Yüksel en mevrouw Homans over langdurige leegstand en verkrotting. In het kader van de onteigeningsmogelijkheid van artikel 40 van het Heffingsdecreet kan het openbare nut afgeleid worden uit de loutere vervulling van het “meer dan vier periodes van twaalf maanden opgenomen blijven op de inventaris”. Het aantonen van het openbare nut van een geplande onteigening laat toe om de procedure van hoogdringendheid in te roepen. Dit is een spoedprocedure die op korte termijn voor een vrederechter wordt gevoerd. Zonder deze motivering van hoogdringendheid moet men doorheen een lange procedure via de rechtbank van eerste aanleg.

De vraag die onderzocht moet worden, is hoe een gelijkaardige specifieke onteigeningsmogelijkheid ook voor verkrotte leegstaande panden kan worden ingeschreven in de huidige regelgeving. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is dat de procedure snel kan worden doorlopen en minder omslachtig is dan de regeling die bestond in het Heffingsdecreet. Hiervoor is verder onderzoek nodig, dat de minister tegen 2012 wil afronden.

Deze mogelijkheid kan voor de gemeenten zeker en vast een waardevol instrument vormen om een meer gericht lokaal woonbeleid te voeren en om voortdurende kwaliteitsverbetering na te streven.

Sociaal beheersrecht is een goed instrument, maar de minister merkt dat alleen de stad Antwerpen er gebruik van maakt, aangezien de procedure nogal omslachtig is. Samen met het Antwerpse stadsbestuur zal de minister de voor- en nadelen van de procedures nagaan met het oog op eventuele mogelijkheden tot vereenvoudiging.

2.3.3. Het aanbod aan bescheiden woningen wordt uitgebreid

Ondersteuning van de private huurder

Mevrouw *Mieke Vogels* herinnert zich uit een toelichting van mevrouw Sien Winters dat het probleem op de Vlaamse private huurmarkt niet zozeer de huisjesmelkerij is, maar wel dat middenstanders die over verscheidene huurwoningen beschikken, deze steeds vaker van de hand doen. Door de eigendomsverwervingspolitiek is de private huurmarkt vooral een miseriemarkt geworden. Er zijn dringende ingrepen nodig om de leefbaarheid ervan te redden. De Vlaamse Woonraad laakt het gebrek aan een algemeen beleid ter zake. Geen enkele huidige maatregel zal ertoe leiden dat er terug nieuwe woningen op de privéhuurmarkt terechtkomen.

De start van het stelsel van huursubsidie is al verschillende keren uitgesteld. Mevrouw Vogels herhaalt haar bezorgdheid dat de nieuwe budgettaire context een nieuw uitstel zal teweegbrengen van het op zich al heel bescheiden begin, dat neerkomt op 120 euro per gezin dat al minstens vijf jaar op de wachtlijst voor een sociale woning staat.

Het lid peilt naar de geplande beleidsafstemming tussen richthuurprijzen en huursubsidie. Stel dat iemand die al vijf jaar op een sociale woning wacht, eigenlijk te veel betaalt voor de privéwoning die hij huurt. Of erger nog, dat die woning kwalitatief niet voldoet. Heeft die persoon dan geen recht op de huursubsidie? Zo niet, dan zullen opnieuw de allerzwaksten elke steun missen, en vooral dan nog grote gezinnen die in mensonwaardige omstandigheden wonen en daarvoor veel te veel moeten betalen. Zeker bij de opstart van het huursubsidiesysteem zou de minister in overgangsmaatregelen moeten voorzien. Zul-

len de righthuurprijzen trouwens tegelijk met de huursubsidie in voege treden? Zo niet zullen eigenaars toch geneigd zijn hun huurprijzen te verhogen?

Wanneer in 2012 zal het systeem precies in werking treden?

De heer *Marc Hendrickx* vraagt welk gevolg de Vlaamse Regering tot nu toe heeft gegeven aan haar voornemen om faire huurprijzen te eisen voor panden waaraan ze subsidie toekent. Wordt daar in de toekomst meer aan gedaan?

Wanneer zijn de resultaten van het onderzoek betreffende de private huurmarkt te verwachten?

Bevat het huursubsidiestelsel maatregelen om een aanzuigeffect op Brusselse en Waalse kandidaat-huurders te voorkomen of eventueel op te vangen? (Voor het antwoord zie bijlage 2.)

Ook mevrouw *Michèle Hostekint* komt terug op het uitgebreide onderzoek over de private huurmarkt. Aan dat onderzoek hecht het lid veel belang, zeker gezien het feit dat voor de invoering van een righthuurprijs concreet en duidelijk cijfermateriaal noodzakelijk is. Bovendien is transparantie van de huurmarkt heel belangrijk om de prijzen onder controle te krijgen en te houden. In tegenstelling tot mevrouw *Vogels* gelooft mevrouw *Hostekint* dat righthuurprijzen net tot gevolg zullen hebben dat verhuurders onfair hoge prijzen naar beneden zullen bijstellen. Het kan nooit de bedoeling zijn om te hoge prijzen met huursubsidies te compenseren.

Mevrouw *Hostekint* erkent dat de huursubsidie al een poos op zich laat wachten. Ook in de vorige regeerperiode was ze al aangekondigd. Goed nieuws dus dat de subsidie in 2012 eindelijk een feit zal zijn. Beschouwt de minister 1 januari 2012 nog steeds als een haalbare datum?

Mevrouw *Griet Coppé* heeft opgevangen dat de huursubsidie pas vanaf juni een feit zal zijn. Wat is de reden van dat uitstel?

Eigenlijk hebben huursubsidies maar zin als we intussen het sociale woonaanbod blijven uitbreiden. De uitvoering van het Grond- en Pandendecreet is dus ook voor de huursubsidie cruciaal.

Het uitreiken van een huurpremie aan mensen die een te dure huurprijs betalen, lijkt minister *Freya Van den Bossche* geen goede optie omdat dit de verhuurders niet stimuleert om eerlijke prijzen te vragen. De huidige huurpremie is er voor mensen die veel langer dan gemiddeld moeten wachten op een sociale woning, daar de overheid in gebreke blijft wanneer het aanbod ontoereikend is. Een belangrijk voordeel van dit uitgangspunt is dat de potentieel rechthebbenden gekend zijn bij de Vlaamse overheid en dat die iedereen automatisch kan aanschrijven om een eenvoudige aanvraag in te dienen. Op een dergelijke toekenning van rechten dringen de armenverenigingen al jaren aan.

Het actueel houden van de wachtregisters bij de VMSW is echter geen sinecure aangezien de overheid maar om de twee jaar informatie opvraagt over de wachtlijsten. Het agentschap Wonen-Vlaanderen, de VMSW en de firma die de informatica van de wachtlijsten beheert, hebben een heel strak tijdschema uitgewerkt met meerdere deadlines om dit zeer complexe gegeven uit te werken. In een eerste stap moet een centraal wachtregister worden gecreëerd, dat de verrichtingen van de SHM's op dagbasis actueel houdt. Vervolgens moeten de kandidaten die bijna vijf jaar wachten en voldoen aan de inkomensgrens, naar het bestand van Wonen-Vlaanderen voor de dossierbehandeling, en ten slotte moet er een link komen van Wonen-Vlaanderen naar het uitbetalingssysteem van de Vlaamse overheid.

Twee weken geleden vernam de minister dat men tijd nodig heeft tot 1 juni 2012 om dit complexe systeem te ontwikkelen en voldoende te kunnen testen. Haar kabinet heeft in de stuurgroep aangegeven dat de minister deze timing niet goedkeurt. De minister heeft haar administratie gevraagd om te onderzoeken hoe deze timing kan opschuiven naar 1 april 2012. Met de commissie deelt minister Van den Bossche de bekommernis dat we zo snel mogelijk moeten starten.

De meest voor de hand liggende oplossing bestaat erin risico's te nemen door de testfase over te slaan en direct de uitbetalingen te starten. Maar dan riskeren we dat mensen onterecht een huurpremie zullen ontvangen, die de overheid vervolgens moet terugvorderen.

Met andere woorden, het geld is aanwezig op de Vlaamse begroting, maar de minister moet de moeilijke knoop doorhakken of we opteren voor een latere start of voor meer risico. Ze zal daarover overleg plegen met haar administratie en de commissie op de hoogte stellen van haar beslissing.

Mevrouw *Mieke Vogels* begrijpt niet waarom de voorbereiding van de huursubsidie niet eerder van start is gegaan. Het plan om huursubsidies toe te kennen aan mensen die al minstens vijf jaar op de wachtlijst voor een sociale woning staan, dateert al van de vorige regeerperiode, namelijk van toenmalig minister Keulen. Na al die jaren is het argument dat de toepassing nog niet klaar is, niet meer geloofwaardig.

Voorts herhaalt het lid haar vraag of er voorwaarden worden gesteld op het vlak van de woningkwaliteit. Kan een huursubsidie worden geweigerd aan iemand die in een kwalitatief ongeschikte woning woont? En hoe zit het nu precies met de relatie tussen huursubsidie en huurrichtprijzen, die trouwens nog altijd niet van kracht zijn?

Minister *Freya Van den Bossche* erkent dat het principe al een idee van de vorige regering is, maar dat de precieze invulling op regeeringsniveau een jaar onderhandelen heeft gevergd. De aanbesteding van een informaticasysteem kan pas daarna van start gaan. Nog op de dag van de goedkeuring van het systeem door de regering heeft de administratie de aanbesteding van het ICT-project opgestart. Daar is maximaal spoed achter gezet.

De minister herhaalt dat er twee opties zijn: starten met of zonder proefdraaien. De keuze gaat tussen snelheid en zekerheid. Het komt er nu op aan de potentiële risico's te berekenen. De minister is alleszins vol ongeduld om zo snel mogelijk te kunnen uitbetalen.

Wat de richthuurprijzen betreft, wordt de studie binnenkort opgeleverd. De resultaten zullen een rol spelen in de evaluatie van het hele huursubsidiestelsel. De minister kan dan nagaan in welke mate deze van belang zijn voor de huursubsidie. Een regionale differentiatie behoort tot de mogelijke opties, aangezien gelijkaardige woningen niet overal in Vlaanderen dezelfde huurprijs opleveren.

Op de vraag naar de mogelijke relatie met de woningkwaliteit antwoordt de heer *Helmer Rooze*, adviseur Wonen op het kabinet-Van den Bossche, dat vanaf de toekenning van de huurpremie, een conformiteitsonderzoek zal moeten uitwijzen of een huursubsidie mogelijk is. Er komt een overgangperiode van acht maanden waarin de aanvrager indien nodig kan verhuizen naar een woning die in aanmerking komt voor huursubsidie.

Samenlevingsopbouw vreest dat net de mensen in de slechtste woning geen huursubsidie kunnen krijgen, stelt mevrouw *Mieke Vogels*.

Mevrouw *Griet Coppé* vraagt wie het conformiteitsonderzoek moet uitvoeren.

Minister *Freya Van den Bossche* antwoordt dat dit nog het voorwerp uitmaakt van specifiek en technisch onderzoek. In principe wordt de subsidie meteen uitbetaald en komt

het onderzoek daarna. Het beleid moet zich hoeden voor de perverse effecten waarvoor mevrouw Vogels waarschuwt. De overgangperiode moet dan ook lang genoeg duren. Daarover wil de minister waken.

Mevrouw *Liesbeth Homans* wil weten hoe de minister de controle wil organiseren op de voorwaarde dat huurders met recht op overheidssteun faire huurprijzen betalen. Wat zal de minister doen als dit niet het geval blijkt te zijn?

Minister *Freya Van den Bossche* zal dit aspect alvast een rol laten spelen in de onderhandelingen van SVK's met eigenaars over de huurprijs. Voorts zal het onderzoek over de richthuurprijzen meer inzicht verschaffen in de fairheid van huurprijzen per regio.

Kan de overheidssteun dan worden teruggevorderd indien niet aan deze volwaarde is voldaan, vraagt mevrouw *Liesbeth Homans*.

Dat ontkent minister *Freya Van den Bossche*, aangezien wie in het systeem wil stappen, eerst aan de voorwaarden moet voldoen.

Aanbod aan bescheiden woningen

Mevrouw *Veerle Heeren* verklaart zich bondgenoot voor initiatieven als de uitbreiding van het bescheiden woonaanbod en de starterwoningen. Als het marktconform gebeurt, kost het de overheid bovendien niets. Geef de bouwmaatschappijen de kans om andere doelgroepen aan te boren.

Ook mevrouw *Liesbeth Homans* staat helemaal achter de uitbreiding van het bescheiden woonaanbod. "Daarenboven worden vanaf 2012 concrete projecten opgestart waarbij sociale huisvestingsmaatschappijen de bouw en het beheer van bescheiden huurwoningen op zich nemen", staat in de beleidsbrief. Kan de minister verduidelijken welke projecten en waar?

De Vlaamse Wooncode, antwoordt minister *Freya Van den Bossche*, biedt SHM's de mogelijkheid om voor maximum 20 percent van hun jaarlijkse investeringsvolume bescheiden woningen te realiseren met een marktconforme financiering. Ze kunnen die verhuren of verkopen aan mensen die nog geen eigenaar zijn van een woning.

Verder reikt het wettelijke kader momenteel niet, maar het biedt hoe dan ook een kans aan gemeenten om een doelgroepenbeleid uit te bouwen, bijvoorbeeld voor jonge starters. De minister denkt spontaan aan jongeren die net gestart zijn met hun professionele leven en nog niet over het kapitaal beschikken om een goede huur- of koopwoning te betalen, maar dit ligt nog niet vast.

Gemeenten kunnen nu al een reglement maken met een specifiek toewijzingsbeleid. De mogelijkheden op het vlak van bescheiden wonen zijn net omwille van het beperkte wettelijk kader nog heel groot. Huurkoopformules zijn mogelijk, net als cohousing enzovoort. Minister Van den Bossche wil de initiatieven graag spontaan laten groeien in de gemeenten, om dan te oordelen of de Vlaamse regelgeving nog verdere specificatie moet aanbren- gen.

Aangezien de VMSW momenteel nog de financieringsmogelijkheden voor het bescheiden woonaanbod aan het onderzoeken is, heeft de minister nog geen formele oproep gelanceerd ten aanzien van de huisvestingsmaatschappijen en kan ze nog geen concrete projecten voorstellen. Een tiental stedelijke en landelijke huisvestingsmaatschappijen hebben al informeel hun interesse getoond en concrete projecten voorgesteld. De minister wil eerst met hen de haalbaarheid van deze projecten bekijken, van zodra de VMSW klaar is met de modaliteiten.

Het Grond- en Pandendecreet bepaalt dat de Vlaamse Regering richtprijzen kan uitwerken voor het bescheiden woonaanbod. Dat vindt de minister een interessante oefening, maar de Vlaamse bevoegdheden reiken niet ver genoeg om die richtprijzen ook algemeen afdwingbaar te maken.

2.3.4. *Het aanbod aan sociale woningen wordt uitgebreid*

Sociale verhuurkantoren

Mevrouw *Mieke Vogels* vraagt een stand van zaken betreffende de hervorming van de SVK-ondersteuning. Het lid heeft gelezen dat de minister een structurele samenwerking tussen de SVK's en de centrumsteden nastreeft. "Bedoeling is om elke woning die te huur wordt aangeboden zo snel mogelijk te onderzoeken, zodat het SVK vóór het afsluiten van het huurcontract een goede inschatting kan maken van de woningkwaliteit", schrijft de minister bij OD 2.4 in haar beleidsbrief. Wordt het SVK dan een informatiecentrum voor alle private huurders? Of krijgen de SVK's een soort 'voorhuurrecht' als nieuwe huizen te huur worden aangeboden? Hoe kunnen ze ooit een overzicht verkrijgen van alle woningen die in hun gemeente te huur worden aangeboden? In een grotere stad is dat erg moeilijk. Er is geen registratie van te huur aangeboden woningen. Zelfs de registratieverplichting van huurcontracten wordt niet eens nageleefd.

Overweegt de minister een locatiegebonden differentiatie van de maximumhuurprijs van SVK-woningen? Door in heel Vlaanderen dezelfde maxumprijs te hanteren, zal het SVK-aanbod veel groter zijn in gemeenten met lage huurprijzen, terwijl de nood aan die woningen juist veel hoger is in gemeenten met hoge huurprijzen.

Minister Van den Bossche is ervan overtuigd dat de sociale verhuurkantoren een belangrijke rol kunnen spelen in het op de markt brengen van woningen aan sociale tarieven, constateert mevrouw *Liesbeth Homans*, die echter vreest dat de verhuurders zelf nog niet voldoende op de hoogte zijn van de voordelen van dit stelsel. Er is nog veel onontgonnen potentieel. Heeft de minister ook geen gewag gemaakt van een onderzoek dat ze samen met minister Muyters voert naar mogelijke fiscale stimuli voor dit systeem?

Minister *Freya Van den Bossche* antwoordt dat ze in nauw overleg met de sector een nieuw erkennings- en subsidiebesluit voor sociale verhuurkantoren uitwerkt. De uitgangspunten van dit nieuwe besluit zijn professionalisering en schaalvergroting. De bekommernis is de huurder: de woning en de relatie met de verhuurder staat in functie daarvan.

Eigenlijk gedragen veel SVK's zich nog steeds als een welzijnsactor, erkent de minister, die wil dat de hele sector de omslag maakt van welzijns- naar woonactor. Het ondersteunen van de huurder, traditioneel de sterkte van de SVK's, blijft voor hen een belangrijke basisopdracht. Maar daarnaast wil de minister meer de klemtoon leggen op de dienstverlening en ondersteuning ten aanzien van de verhuurder, die aan professionalisering toe is.

Er zullen ook een aantal stimuli tot schaalvergroting in de subsidiëring terechtkomen. De huidige subsidiëring zet SVK's ertoe aan om minder dan 100 woningen te verhuren. In de nieuwe subsidiëring wordt in een eerste fase 100 woningen en in een tweede fase 150 woningen de norm in de financiering.

Samenwerking met andere actoren, en SHM's in het bijzonder, biedt inderdaad een aantal troeven. Dit moet van onderuit groeien. Samenwerking heeft echter weinig kans op slagen als ze van bovenuit wordt opgelegd. Dit wil niet zeggen dat het Vlaamse Gewest daarin geen rol te spelen heeft. Vaak immers compromitteren regelgevende drempels dergelijke vormen van samenwerking. Daarom loopt momenteel de aanbesteding voor een onderzoeksopdracht die een antwoord moet bieden op volgende onderzoeksvragen: (1) welke vormen van samenwerking zijn mogelijk?; en (2) op welke manier kan de Vlaamse regelgeving deze lokale samenwerking faciliteren?

De samenwerking tussen het Vlaamse Gewest, de centrumsteden en SVK's heeft tot doel maximaal te garanderen dat de woningen die de SVK's verhuren, conform zijn met de woningkwaliteitsnormen. In functie daarvan worden samenwerkingsovereenkomsten afgesloten waarbij de gemeente er zich ten aanzien van het SVK toe engageert de woning binnen een redelijke termijn te onderzoeken.

Een voorhuurrecht voor SVK's is een interessante denkoefening, maar vooralsnog niet realiseerbaar. Er zijn inderdaad, zoals mevrouw Vogels heeft opgemerkt, geen registers met te huur gestelde woningen. Een dergelijk systeem veronderstelt de invoering van een verhuurvergunning. Dat is voor Vlaanderen toekomstmuziek. De huidige marktsetting laat een dergelijke verregaande ingreep niet toe. Het risico is te groot dat dit tot een totale inkrimping van het aanbod zou leiden.

De verhuurprijs die SVK's onderhandelen met de verhuurder, zal altijd lager liggen dan de markthuursprijs, aangezien de kantoren de risico's van verhuur van de verhuurder overnemen. Vlaanderen legt in principe geen maximale huurprijs op aan SVK's, maar deze moeten er uiteraard voor zorgen dat de woningen die ze doorverhuren betaalbaar zijn voor hun huurders. Daarom hanteren SVK's de facto de huurprijsgrenzen van de huursubsidie. Deze grenzen zijn momenteel niet regionaal gedifferentieerd, maar in het kader van de evaluatie van de huursubsidies overweegt de minister de invoering van een dergelijke differentiatie.

Het SVK is bij verhuurders inderdaad nog te weinig gekend, geeft de minister toe aan mevrouw Homans. Als het nieuwe erkennings- en subsidiebesluit eens is goedgekeurd, zal ze dan ook nagaan welke omkaderende maatregelen ze kan nemen om deze bekendheid te verhogen. De minister denkt daarbij in de eerste plaats aan een communicatiecampagne. Maar een aantal fiscale en andere stimulerende maatregelen kunnen de bekendheid inderdaad nog verhogen. Op federaal niveau zijn er momenteel al een aantal fiscale stimuli, met name de belastingvermindering voor verhuurders die renovatiewerken uitvoeren aan een woning die ze verhuren aan het SVK, en de bevrozing van het ki van deze woningen voor een periode van negen jaar.

De minister is al langer vragende partij om een extra stimulans in te bouwen via de onroerende voorheffing. Voor sociale woningen bestaat er een sociaal tarief. SVK-verhuurders hebben daar echter geen recht op. Minister Muyters heeft in zijn beleidsbrief vermeld dat de implementatie van een verlaagd tarief voor SVK-woningen in de loop van de periode 2012-2013 tot stand kan komen. Minister Van den Bossche hoopt dat haar collega daar effectief werk van maakt en zal daar alleszins op blijven aandringen.

Mevrouw *Griet Coppé* vraagt een timing van de aangekondigde schaalvergroting.

Momenteel worden in dat verband IKW's opgericht, antwoordt minister *Freya Van den Bossche*. Ze hoopt die afgerond te zien in de eerste helft van 2012, opdat het systeem op 1 januari 2013 van start kan gaan.

Mevrouw *Griet Coppé* benadrukt dat de CD&V het helemaal eens is met de visie dat de SVK's, die oorspronkelijk een welzijnsinitiatief waren, moeten worden omgevormd tot een echte woonactor. In heel Vlaanderen moeten ze in de toekomst complementair optreden met de SHM's. Als ze bijvoorbeeld allebei een beroep kunnen doen op dezelfde loods met aannemersgerei, hoeven ze die niet allebei aan te kopen. Er valt dus financiële en efficiëntiewinst te rapen op het vlak van organisatie, waardoor meer geld overblijft om het aanbod uit te breiden.

Minister *Freya Van den Bossche* wijst erop dat haar administratie nu al de mogelijkheden tot synergie onderzoekt tussen beide systemen.

Nieuwbouw en renovatie in de sociale woonsector

“Middels overleg met de private sector zullen private initiatiefnemers extra gestimuleerd worden om sociale woningen te realiseren”, leest de heer *Marc Hendrickx*. Daarbij wil het lid graag wat toelichting, net als bij de zin: “Het verschil in subsidie voor infrastructuur per gerealiseerde woning tussen de VMSW als bouwheer en anderen wens ik weg te werken.”. Welk decreet moet daarvoor worden gewijzigd en welke impact verwacht de minister daarvan?

Voor mevrouw *Veerle Heeren* is het Grond- en Pandendecreet het allerbelangrijkste beleidsinstrument van een minister van Wonen. Over de uitvoering maakt het lid zich echter heel grote zorgen. Na twee jaar zitten we niet op schema. Bijsturing is gelukkig nog mogelijk en ook noodzakelijk. Alle betrokkenen, inclusief de administraties Ruimtelijke Ordening en Wonen en de VMSW, zullen moeten beseffen dat de geloofwaardigheid van de Vlaamse Regering hiermee staat of valt. De CD&V is een bondgenoot in het streven naar het welslagen van deze onderneming. Mevrouw Heeren wil niet meemaken dat we in 2014 moeten concluderen dat de budgetten er wel waren, maar dat de woningen er niet staan. Het lid wil de minister graag gunnen dat ze in 2014 elke dag lintjes kan doorknippen en eerste spadesteken kan verrichten, maar dan moet ze nu dringend een versnelling teweegbrengen.

Aan de aanbodzijde tekent zich een groot probleem af. De oppositie is eigenlijk nog braaf door hier niet op te hameren. De minister doet haar uiterste best. De administratie die haar ter beschikking staat, moet doordrongen raken van de urgentie. De ambtelijke rompslomp, zeg maar mierenneukerij, zou moeten verminderen. Te velde, op het lokale bestuursniveau, is er duidelijk veel goede wil aanwezig, maar de administratieve rompslomp bemoeilijkt de uitvoering. Op dat gebied is het vijf na twaalf. (Voor het antwoord zie bijlage 2.)

Alle andere problemen zijn hiermee verbonden, bijvoorbeeld uithuiszetting en de keuze voor of tegen volkshuisvesting. Op de vrije huurmarkt heeft de overheid veel minder vat, spijs alle voornemens met betrekking tot huursubsidie en righthuurprijzen. Daar spelen vooral de wetten van vraag en aanbod. Wie niet genoeg huur mag vragen naar zijn zin, verkoopt zijn pand. Bovendien is een groot deel van de bevoegdheid ter zake nog altijd federaal.

De N-VA zal zonder meer een voorstander van het Grond- en Pandendecreet blijven, verzekert mevrouw *Liesbeth Homans*. Maar om het sociale woonaanbod uit te breiden, moeten we ook alternatieven in overweging nemen. Nogal wat SHM's, waaronder Woonhaven, beschikken over een verouderd patrimonium en doen veel aan renovatie. Intussen neemt in de bevolkingssamenstelling het aantal alleenstaanden toe. Het aanbod op de sociale woonmarkt bestaat echter vooral uit drieslaapkamerappartementen, die bijgevolg steeds vaker aan alleenstaanden moeten worden toegewezen. De overheid zou er goed aan doen om de SHM's te stimuleren opdat ze bij hun renovaties wooneenheden in twee splitsen. Ook zo kan men het woonaanbod verhogen.

In verband met die laatste opmerking bevestigt minister *Freya Van den Bossche* dat er zich een sterke evolutie naar gezinsverdunding heeft voorgedaan en dat dit op vele plaatsen ingrijpende gevolgen heeft voor de afstemming tussen vraag en aanbod in de sociale woningmarkt. Wel voegt de minister de nuance toe dat deze situatie zeker niet homogeen is voor heel Vlaanderen. Tegelijk is immer een belangrijke evolutie opgetreden in de norm voor de grootte van woningen. Een appartement met twee slaapkamers dat in de jaren vijftig of zestig werd gebouwd voor een gezin met twee of drie kinderen, wordt gezien de huidige normen vaak helemaal niet meer aan een dergelijk gezin verhuurd. Ook appartementen met één slaapkamer waren toen veel kleiner dan als ze nu nieuw worden gebouwd. Zo is in de steden net een overaanbod ontstaan aan appartementen voor alleenstaan-

den of koppels zonder kinderen, zelfs al waren die appartementen initieel niet bedoeld voor die doelgroep. Daardoor ondergaan appartementsgebouwen in de steden vaak net de omgekeerde beweging, namelijk dat na de herinrichting van de appartementen een kleiner aantal wooneenheden overblijft.

In meer landelijk gebied is het tekort aan kleinere wooneenheden veel groter, omdat daar veel meer eengezinswoningen voorkomen. Maar voor eengezinswoningen is het natuurlijk veel vaker erg moeilijk om ze op te delen in verschillende eenheden. Het moet immers al om een erg grote woning gaan om die zuiver in twee helften te kunnen splitsen. In appartementsgebouwen zijn meer combinaties mogelijk zijn, waarbij bijvoorbeeld vier appartementen worden gereduceerd tot drie of juist uitgebreid naar vijf.

Hoe dan ook wil minister Van den Bossche in 2012 de besluitvorming rond de procedures voor de totstandkoming en uitvoering van de uitvoeringsprogramma's aanpakken. Daarin wil ze alleszins een duidelijke toets opnemen van het bestaande aanbod versus de vraag – de verdeling van gezinstypes op de wachtlijsten – en de te verwachten evolutie daarvan. In functie van die verhouding moet er zowel voor het nieuwe patrimonium als in het kader van renovaties worden gestreefd naar een betere afstemming. De planning van de projecten zal rekening moeten houden met de objectief vastgestelde onevenwichten en zal afhankelijk van de lokale vraag in meer grote gezinswoningen of meer kleine wooneenheden voor alleenstaanden moeten voorzien.

Mevrouw *Griet Coppé* polst naar het aantal woningen dat private verkavelaars al hebben gerealiseerd in uitvoering van het Grond- en Pandendecreet.

Minister *Freya Van den Bossche* antwoordt dat de eerste oplevering dit jaar zal plaatsvinden. Dan zijn de cijfers beschikbaar.

2.3.5. De betaalbaarheid van sociaal wonen wordt bevorderd

Mevrouw *Griet Coppé* heeft vernomen dat er een oplossing zal komen voor de financiering van de SHM's. Zal aan die oplossing terugwerkende kracht worden toegekend? Dat zou van groot belang zijn voor maatschappijen die intussen al veel extra woningen hebben gerealiseerd. Het lid pleit voor een terugwerkende kracht van minstens een jaar.

Minister *Freya Van den Bossche* antwoordt dat er geen terugwerkende kracht kan zijn.

2.3.6. Een betaalbare woning in eigen streek wordt bevorderd

Mevrouw *Mieke Vogels* peilt naar zowel de bedoeling als de resultaten van de evaluatie van het wonen in eigen streek. Moet wonen in eigen streek wel echt een prioritaire beleidsdoelstelling blijven? Een West-Vlaming die bijvoorbeeld in Brussel werkt, zal door dit beleid geneigd zijn om een woning in West-Vlaanderen te kiezen. De mobiliteitskost van die keuze is echter hoog. Moeten we dan niet het wonen nabij het werk stimuleren, veeleer dan het onder de eigen kerktoren blijven?

In september 2012 verwacht mevrouw *Liesbeth Homans* de nieuwe lijst met doelgemeenten. Het lid polst of de huidige selectiecriteria behouden blijven.

Minister *Freya Van den Bossche* antwoordt dat haar administratie momenteel de evaluatie voorbereidt op basis van een uitgebreide bevraging van de betrokken actoren. De administratie zal deze evaluatie op het eind van 2011 verwerken. Het is nog te vroeg voor de minister om uitspraken te doen over de resultaten of de nood om dit beleid bij te sturen. Dit debat is voor 2012.

Aan de selectiecriteria voor gemeenten waar het wonen in eigen streek van toepassing is, verandert er niets. Deze criteria zijn decretaal bepaald en dus niet zomaar te wijzigen. Anderzijds kan de huidige lijst met 65 geselecteerde gemeenten uiteraard wel wijzigen aangezien het beantwoorden aan de diverse parameters een variabele is en het uiteindelijke resultaat bijgevolg ook.

2.4. Duurzaam en kwaliteitsvol (ver)bouwen en wonen

2.4.1. Aandacht voor duurzaamheid en energiezuinigheid bij woningkwaliteit

Uit de patrimoniumenquête van de VMSW is gebleken dat de energetische renovatie van het sociale woningbestand een enorme opgave zal zijn, stelt mevrouw *Michèle Hostekint*. Liefst 50 percent van de sociale woningen heeft nood aan een of andere renovatie. De VMSW verwacht in dat kader de inzet van de energiesnoeiërs. Vindt minister Van den Bossche het aangewezen om de sociale economie maximaal in te zetten bij die omvangrijke renovatieopdracht?

Om in de sociale huisvesting energiezuinigheid meer te stimuleren, is het volgens mevrouw *Liesbeth Homans* heel belangrijk om waar mogelijk individuele meters te plaatsen. Alleen dan zullen mensen echt geneigd zijn op hun energiegebruik te letten. Naast gas- en elektriciteitsmeters betreft het ook de watermeters. Het gaat met andere woorden niet alleen om een bevoegdheid van minister Van den Bossche. Voor nieuwe sociale woningen gaat mevrouw Homans ervan uit dat deze sowieso gescheiden meters krijgen, maar in het bestaande patrimonium is er nog heel veel werk aan de winkel.

Minister *Freya Van den Bossche* is het er volmondig mee eens dat het beleid moet streven naar individuele meting van het water- en energieverbruik. Alleen op die manier onderkennen mensen een rechtstreeks voordeel bij hun inspanningen om daar zuiniger mee om te springen. Omgekeerd ondervinden mensen er in geval van collectieve meters geen groot nadeel bij als ze minder bewust omspringen met water en energie.

Zeker bij nieuwbouw zijn de meters voor water, elektriciteit en gas veelal individueel. Bij collectieve verwarming ligt dat al wat ingewikkelder, omdat hiervoor slimmere metingen nodig zijn. Maar het voornaamste probleem is natuurlijk dat nieuwbouw slechts een fractie van het patrimonium uitmaakt en dat individuele meters in vele bestaande gebouwen ontbreken. Het is niet realistisch om te eisen dat deze allemaal op korte termijn worden vervangen, omdat dat technisch vaak erg ingewikkelde ingrepen vraagt, die enkel mogelijk zijn bij grondige renovatie.

Ook in het geval dat er grondige renovaties worden gedaan, blijken SHM's trouwens vaak geneigd om de tellers te laten voor wat ze zijn. De volledige herinrichting van het buizenstelsel of elektriciteitsnet is immers een erg grote meerkost. Bovendien is de administratie voor de individuele afrekening op basis van echte tellerstanden veel arbeidsintensiever dan bij een forfaitaire verdeling, tenzij de huurders rechtstreeks contracten kunnen afsluiten met hun leverancier. Maar dat argument vindt de minister van weinig tel.

In ieder geval wil minister Van den Bossche de financiering van renovatiewerken koppelen aan voorwaarden op dit vlak. De SHM's moeten steeds onderzoeken welke pistes technisch realistisch zijn om zoveel mogelijk individuele metingen te verwezenlijken. Het argument van administratieve last mag daarbij geen rol spelen. Als een SHM een dergelijk onderzoek achterwege laat of de resultaten naast zich neerlegt, dan is het niet aan Vlaanderen om deze renovatieprojecten te subsidiëren.

In geval van nieuwbouw spreekt het voor zich dat individuele bemetering de norm moet zijn, besluit de minister.

2.4.2. *Het beleidskader voor woonkwaliteitsbewaking optimaliseren*

Betreft de projectoproep voor transitwoningen een experimenteel nieuw transitsysteem of veeleer een inhaalbeweging, vraagt de heer *Marc Hendrickx*.

Het proefproject recuperatie herhuisvestingskosten, waaraan ook Mechelen blijkens de lokale pers zal meewerken, vindt het lid een goede zaak. Hij vraagt minister Van den Bossche nadere uitleg bij dit project.

De proefprojecten voor de recuperatie van herhuisvestingskosten hebben tot doel expertise op te bouwen, legt minister *Freya Van den Bossche* uit. Op basis daarvan zal ze enerzijds bekijken of en hoe ze de regelgeving moet bijsturen en anderzijds een handboek voor de gemeenten laten maken.

2.4.3. *Verkrotting bestrijden*

Mevrouw *Veerle Heeren* polst naar de graad van benutting door gemeenten van hun recent bij decreet ingevoerde initiatiefrecht om conformiteitsattesten ambtshalve uit te reiken.

Over de nieuwe mogelijkheden van het conformiteitsattest heeft mevrouw *Griet Coppé* in haar lokale ambt sinds de goedkeuring van het betreffende decreet nog geen enkele communicatie van de Vlaamse Regering ontvangen. Zal de regering daar nog werk van maken of niet?

Minister *Freya Van den Bossche* benadrukt dat dit ambtshalve conformiteitsattest een opportuniteit is voor gemeenten die een actief woningkwaliteitbeleid willen voeren. De minister heeft geen exact beeld van welke gemeenten dit toepassen. De stad Antwerpen gebruikt deze mogelijkheid alleszins in het kader van haar ‘krotspotacties’.

De communicatie met de gemeenten over de regelgeving met betrekking tot woningkwaliteit gebeurt via de handleiding ‘De woningkwaliteit in uw gemeente bewaken’. De mogelijkheid om ambtshalve conformiteitsattesten uit te reiken is inderdaad nog niet opgenomen in het handboek. Bij de eerstvolgende update zal ze wel worden opgenomen met daarbij de nodige duiding over hoe de gemeente ze kan toepassen.

2.5. *Woonzekerheid garanderen*

De heer *Marc Hendrickx* leest in het advies van de Vlaamse Woonraad dat deze bij de oprichting van het Huurgarantiefonds betrokken wil worden. Zal de minister dit toestaan en hoe?

Mevrouw *Michèle Hostekint* komt terug op de algemene opmerking van mevrouw Vogels dat woonzekerheid tegenwoordig verder af is dan ooit (zie 2.1.). Daarom beoordeelt mevrouw Hostekint de beleidskeuze om de uithuiszettingen te bestrijden en een huurgarantiefonds in het leven te roepen, als heel nuttige maatregelen. Mevrouw Vogels is van oordeel dat we evolueren naar een sociale huisvesting die voorbehouden is aan de betere klassen. Maar het gemiddelde inkomen van de sociale huurder was nog nooit lager dan vandaag. De sector heeft steeds meer klanten uit de kwetsbaarste groepen met de laagste inkomens.

De conceptnota van mevrouw Mercedes Van Volcem (*Parl. St. Vl. Parl. 2010-11, nr. 1235/1*), waar ook mevrouw Vogels naar heeft verwezen, bevat onder andere het voorstel om enkel in tijdelijk sociale wooncontracten te voorzien. Precies dat zou de manier zijn om nog meer woononzekerheid te creëren. We mogen niet afglijden naar een sociale huisvesting waarin alleen de sukkelaars achterblijven, die we dan vervolgens aan hun lot zouden overlaten.

Met het oog op woonzekerheid hecht mevrouw Hostekint veel belang aan de verzekering gewaarborgd wonen. Uit de beleidsbrief heeft het lid geleerd dat het aantal aanvragen voor de verzekering gewaarborgd wonen voor eigenaars is gedaald. Hoe verklaart de minister dat?

Voor huurders is een dergelijke verzekering zelfs nog belangrijker, aangezien ze een kwetsbaarder groep vormen dan eigenaars. Iedereen zal het er wel mee eens zijn dat de invoering van een dergelijke verzekering een moeilijke oefening is. Vandaar dat de focus van het Huurgarantiefonds op de uithuiszettingen een verstandige keuze is. Die uithuiszettingen nemen elk jaar toe, een trend die dringend moet worden gekeerd. Zoals de minister heeft toegelicht, levert het Huurgarantiefonds niet alleen preventie van uithuiszettingen op, maar ook inkomenszekerheid van verhuurders, wat cruciaal is voor het voortbestaan van de private huurmarkt.

Ook bij de inzet van dit Fonds ter Preventie van Uithuiszettingen zal de richthuurprijs wellicht een rol spelen, veronderstelt mevrouw *Liesbeth Homans*. Maar hoe zal de minister dit opvolgen? Wat als de verhuurder zich er achteraf toch niet aan blijkt te houden? Is terugvordering dan nog mogelijk?

De heer *Veli Yüksel* komt terug op het plenaire debat over het Huurgarantiefonds. Op de vraag naar de verhouding tussen overheids- en privé-inbreng, heeft minister Van den Bossche toen geantwoord dat ze indien nodig in extra budgetten zou voorzien. Kan de minister al meedelen wanneer het fonds operationeel wordt, en met welke implicatie voor de Vlaamse begroting?

Over het concept van het Huurgarantiefonds heeft minister *Freya Van den Bossche* al uitgebreid overleg georganiseerd met de partners, in eerste instantie met het Algemeen Eigenaarssyndicaat. Bij de concretisering zal dit overleg uiteraard worden voortgezet. Begin december organiseert het kabinet-Van den Bossche een rondetafel over dit thema. Naast het AES zijn ook de VVSG, de huurdersbonden en een vertegenwoordiging van het vredegerecht en de gerechtsdeurwaarders uitgenodigd. Ook daarna zal intensief bilateraal overleg met deze actoren noodzakelijk blijven om van dit fonds een werkbaar instrument te maken.

Voor de opstart van het fonds is de gewestelijke bijdrage voor 2012 begroot op 1,5 miljoen euro. Het fonds zal voorts worden gespijsd met bijdragen van de verhuurders. Het aantal huurders dat er een beroep op zal kunnen doen, hangt af van het aantal eigenaars dat zich aansluit. De minister rekent op minimaal 20.000 aansluitingen per jaar.

De heer Yüksel ontving ter zake van minister Van den Bossche al uitgebreide informatie, gezien de desinformatie die het commissielid volgens de minister op zijn website voert. De minister heeft de heer Yüksel verzocht om deze informatie als een recht op antwoord te publiceren, of ten minste zijn eigen tekst in overeenstemming te brengen met haar antwoord op zijn eerdere schriftelijke vraag, dat hij nu foutief weergeeft op zijn website.

De heer *Veli Yüksel* reageert met de mededeling dat de belangstelling van minister Van den Bossche voor zijn blog hem verheugt, maar dat haar nervositeit niet nodig is. Als journalist heeft het commissielid genoeg ervaring opgedaan om te beoordelen wanneer er sprake zou zijn van misleiding. De cijfers die hij publiceert, zijn trouwens afkomstig van de minister zelf.

De conclusie van de heer Yüksel is dat hij wel akkoord gaat met het uitgangspunt van het fonds, maar twijfels heeft bij de betaalbaarheid en uitvoerbaarheid. Het recht op antwoord dat de minister vraagt, maakt gewag van een eerste overleg op 12 december.

Minister *Freya Van den Bossche* antwoordt dat de heer Yüksel haar tekst wel heel selectief citeert.

2.6. Een rechtvaardige toegang tot een betaalbare en kwaliteitsvolle woning bevorderen

De heer *Marc Hendrickx* vraagt zich af of het CGKR wel de geschikte partner is voor deze beleidsdoelstelling. In het verleden heeft het centrum bij het Vlaamse woonbeleid al bedenkingen geuit die noch het commissielid zelf, noch de minister als helemaal correct hebben beoordeeld. (Voor het antwoord zie bijlage 2.)

2.7. Inzetten op een sociaal warme samenleving

2.7.1. Woonbeleid, welzijns- en zorgbeleid worden verder op elkaar afgestemd.

Het beleid met betrekking tot Wonen-Welzijn is in de ogen van mevrouw *Mieke Vogels* een regelrechte farce. Het omvat amper tien projecten. Voor het overige bekommeren de twee betrokken administraties er zich helemaal niet om. Zo worden in uitvoering van het Grond- en Pandendecreet nogal wat sociale seniorenflats gebouwd in de rand van de grote steden, op basis van de nogal strenge VMSW-normen. Daarnaast staat het welzijnsbeleid in voor het nieuwe systeem van assistentiewoningen. De criteria daarvoor zijn afkomstig van Welzijn en verschillen van de normen van de VMSW. Deze assistentiewoningen voorzien in een woonassistent en in woonzekerheid. De zorgondersteuning is dus gegarandeerd aan de bewoners. Alleen heeft Welzijn daar zelf het geld niet voor. Bijgevolg wordt de assistentie op zijn minst gedeeltelijk verrekend in de kostprijs. Resultaat is dat de gegoede senior in de assistentiewoning terecht komt en zich verzekerd weet van zorgondersteuning. De anderen moeten het stellen met de sociale flats en ontberen die zekerheid.

Mevrouw Vogels besluit dat er om van een wonen-welzijnbeleid te kunnen spreken, meer nodig zal zijn dan een paar proefprojecten. Structureel staan we nergens.

Mevrouw *Griet Coppé* staat achter de transitwoningen, aangezien ze in vele gemeenten een oplossing aanreiken voor een reëel probleem (zie OD 2.4 in de beleidsbrief). Maar hoe verhouden de transitwoningen zich tot de projecten Wonen-Welzijn? In tegenstelling tot mevrouw Vogels gelooft mevrouw Coppé wel in het nut van die tien projecten. In Roeselare biedt het project ook een oplossing voor mensen die uit hun huis zijn gezet. Vandaar de vraag naar de relatie tussen de twee beleidsinitiatieven.

Een verouderende bevolking vergt een ander soort woningen, poneert mevrouw Coppé. In het verleden heeft het parlement al een resolutie over meegroeiwoningen goedgekeurd. Het commissielid peilt naar de samenwerking met de private sector op dat vlak.

Van het systeem van assistentiewoningen verwacht mevrouw Coppé niets dan voordelen. De sterkte van een dergelijke woning zit in de goede beheersovereenkomst, bijvoorbeeld met een thuiszorgdienst, een thuisverpleegkundige of een woonzorgcentrum in de buurt. Eventueel komt zelfs een woonassistent uit de thuiszorgdiensten in aanmerking.

Minister *Freya Van den Bossche* ontkent stellig de uitspraak van mevrouw Vogels dat de administraties de proefprojecten Wonen-Welzijn niet opvolgen. Zowel de administratie Welzijn als de administratie Wonen beschikken over er een contactpersoon voor de opvolging van de projecten. Voor de sociale assistentiewoningen heeft het welzijnsbeleid het kabinet-Van den Bossche en de woonadministratie zeer nauw betrokken bij de opmaak van het BVR, om dit besluit op de regelgeving over sociale huisvesting te kunnen afstemmen.

Concreet heeft de samenwerking ervoor gezorgd dat de normen voor sociale huisvesting en voor assistentiewoningen niet met elkaar in strijd zijn. Bovendien werd een oplossing gezocht voor het feit dat de sociale huisvesting huurcontracten afsluit terwijl de welzijns-

sector met dagprijzen werkt die zowel de woon- als zorgkost moeten dekken. Het nieuwe BVR zal in de mogelijkheid voorzien om met twee contracten te werken: een huurcontract en een zorgcontract.

Dit alles maakt het mogelijk dat sociale huisvestingsmaatschappijen, in samenwerking met de zorgactoren, sociale assistentiewoningen bouwen. De minister ontkent dan ook de stelling dat de sociale huisvesting varianten zal moeten bouwen van de assistentiewoningen waaraan Welzijn geen aanbod heeft gelinkt. Dit was tot nu toe inderdaad het geval, maar door de afstemming van de regelgeving zal dit in de toekomst niet meer zo zijn.

Meer nog, de sociale lasten waarin het Grond- en Pandendecreet voorziet, zullen ook worden opgelegd aan de initiatiefnemers van assistentiewoningen. Waar dit onder de toepassing van het decreet valt, impliceert dit dat een privaat project voor assistentiewoningen in een percentage sociale assistentiewoningen zal moeten voorzien. Op die manier garanderen de ministers Vandeuren en Van den Bossche dat ook de minder kapitaalkrachtige ouderen toegang krijgen tot assistentiewoningen.

Het probleem van de privacy wordt veelvuldig aangehaald als een belemmerende factor in de samenwerking tussen woon- en welzijnsactoren, en krijgt dan ook bijzondere aandacht in de experimenten Wonen-Welzijn, onder andere in het project proefwonen in de regio Midden-West-Vlaanderen.

Mevrouw Coppé vroeg uitleg bij het verschil tussen de oproep Wonen-Welzijn en de transitwoningen. De finaliteit van de samenwerking Wonen-Welzijn en de oproep voor transitwoningen is anders, antwoordt de minister. Bij de oproep wil ze een aanbod creëren voor mensen die hun woning moeten verlaten omwille van een procedure met betrekking tot de woningkwaliteit. De klemtoon ligt op de tijdelijke huisvesting en niet op begeleiding. Bij de samenwerking Wonen-Welzijn trachten de twee bevoegde ministers een oplossing te vinden voor mensen die begeleiding nodig hebben, maar toch zelfstandig willen wonen.

De vraag hoe we meegroeiwonen kunnen stimuleren via de privésector, wil minister Van den Bossche in een ruimere context plaatsen. In Vlaanderen wordt nog steeds op een zeer traditionele manier gebouwd en verbouwd. De tendensen van gezinsverdunding, vergrijzing, minder stabiliteit in gezinssamenstelling en schaarser wordende ruimtevoorraad nopen het beleid ertoe op een ander manier over het ruimtegebruik te denken. Welke rol het woonbeleid daarin kan spelen, is een van de belangrijke thema's die aan bod zullen komen in het kader van het woonbeleidsplan.

Mevrouw *Mieke Vogels* preciseert dat haar opmerking over Wonen-Welzijn niet inhield dat de administratie de proefprojecten niet zou opvolgen. Het punt dat ze wou maken, was dat de gewone reglementeringen van beide beleidsdomeinen niet genoeg op elkaar zijn afgestemd. Het lid verneemt nu dat de ministers Van den Bossche en Vandeuren samenwerken om de normen voor assistentiewoningen te definiëren. Ook SHM's zullen dergelijke woningen kunnen bouwen. Maar nemen die assistentiewoningen dan de plaats in die de sociale seniorenflats nu bekleden?

Het huidige systeem van assistentiewoningen is verbonden aan de beschikking over een woonassistent en gegarandeerde zorg. Nochtans trekt het welzijnsbeleid geen extra middelen uit voor het salaris van die assistenten. Zullen de SHM's of het welzijnsbeleid zelf dan toch zorgen voor de nodige financiering? Mevrouw Vogels vreest dat aan de huisvestingsoplossingen voor senioren alweer een nieuwe formule wordt toegevoegd, naast de al bestaande serviceflats en sociale seniorenwoningen. In de nieuwe assistentiewoningen zou zorg beschikbaar zijn, in de andere types niet.

Minister *Freya Van den Bossche* antwoordt dat de assistentiewoningen een alternatief vormen waar Wonen en Welzijn in samenwerken. Voor de andere woonvormen die mevrouw Vogels vermeldt, bestaan dergelijke normen niet.

2.7.2. *Samenleven in sociale woonwijken*

De heer *Marc Hendrickx* heeft vernomen dat de huisbewaarders vaak worden ingezet voor andere taken dan die waarvoor hun functie is gecreëerd. Zal de minister dit laten controleren?

Mevrouw *Liesbeth Homans* blijft erbij dat taalbereidheid een belangrijk criterium is om het samenleven in de sociale woonwijken te doen slagen. Het gaat haar niet om de huidige taalkennis van het Nederlands, maar om het willen aanleren van die taal. Taal vormt de integratiefactor bij uitstek. Het is helemaal niet nodig om de Knack, De Tijd of een roman van Tom Lanoye te kunnen lezen, maar aan de burens vragen op welke dag de vuilniszakken buiten moeten, zou elke sociale huurder wel moeten kunnen. Een minimale beheersing van de Nederlandse taal bij alle bewoners zou veel samenlevingsproblemen vermijden.

Administratieve boetes moeten ook in de praktijk worden geïnd. Als mensen beseffen dat elke overlast die hun gedrag veroorzaakt ongestraft blijft, zullen ze dit gedrag niet veranderen.

Het huisbewaardersproject van de minister moedigt mevrouw Homans zonder meer aan. In WoninGent is dat project alvast heel geslaagd: een dame met een voorgeschiedenis als langdurig werkloze vervult die job voortreffelijk en tot grote tevredenheid van haar medebewoners. Helaas volgen lang niet alle SHM's dat voorbeeld.

Minister *Freya Van den Bossche* is het eens met mevrouw Homans om bij de evaluatie van het kaderbesluit meer werk te maken van de leefbaarheid van de sociale woonwijken. Welke bijstellingen nodig zijn om dit te bereiken, zal de komende maanden het voorwerp uitmaken van overleg.

Met betrekking tot het project Huisbewaarders, die worden ingezet om de leefbaarheid in sociale woonwijken te verbeteren, wil de minister de klaverbladfinanciering via de GSC absoluut voortzetten. Ze is dan ook verheugd dat mevrouw Homans het belang van het huisbewaardersproject beklemtoont. Met betrekking tot het takenpakket van de huisbewaarders pleit de minister voor een zekere flexibiliteit. Dat mag de betreffende SHM voort invullen. Als de huisbewaarder bijvoorbeeld bij een bewoner langsgaat om hem te helpen met boodschappen, dan is het logisch dat hij daar een nieuwe lamp mag indraaien.

De visie op de inzet van de huisbewaarders verschilt blijkbaar van stad tot stad. Het zal afhangen van de interesses van de steden wie een beroep kan doen op deze huisbewaarders, maar de minister verwacht alvast dat er genoeg interesse bestaat om het project een nog groter succes te laten kennen dan het nu al heeft. De Gentse ervaring is inderdaad heel erg positief.

Mevrouw *Liesbeth Homans* vraagt of minister Van den Bossche een nieuwe oproep overweegt. Zal de minister SHM's die tot nu toe nog geen huisbewaarders hebben gevraagd, toestaan om alsnog een oproep te lanceren?

Minister *Freya Van den Bossche* zelf wil dat graag toestaan. Daarover is momenteel meerderheidsoverleg aan de gang. Zowel de financiering van de sociale economie als de gewetelijke sociale correctie spelen daarin een rol. Het komt er voor de minister op aan genoeg medestanders te vinden.

2.7.3. *Bestrijding van thuisloosheid*

Minister Van den Bossche heeft al verschillende keren aan de heer *Marc Hendrickx* meegedeeld dat ze zich wil inspannen voor de privacy van probleemhuurders. Dat gaat vaak ten koste van de begeleiding en nazorg die de SHM's voor hen organiseren. Kan de minister haar standpunt verantwoorden? (Voor het antwoord zie bijlage 2.)

2.8. *Efficiënt en doeltreffend Vlaams bestuur*

2.8.1. *Performantie woonactoren stimuleren*

De heer *Marc Hendrickx* informeert naar de visitatiecommissies.

Voorts wil het lid weten hoeveel VOB-medewerkers naar de Vlaamse overheid overkomen. Betreft dit een uitbreiding van de woondiensten of wordt het bijkomend personeel elders gecompenseerd? (Voor het antwoord zie bijlage 2.)

Zowel de verstrekkers van sociale leningen als de SVK's hebben behoefte aan professionalisering en harmonisering, vindt mevrouw *Veerle Heeren*. Ze moeten beschikken over de correcte financiële middelen om een goede actor in het woonbeleid te kunnen zijn.

De visitatiecommissies juicht het commissielid toe. Misschien kan de minister haar ervaring met de visitatie van het Stedenfonds aanwenden. Daaraan hebben ook burgemeesters deelgenomen, uiteraard niet van de gemeente die de commissie bezoekt. Naar analogie daarvan pleit mevrouw Heeren om directeurs te betrekken bij de visitatie van andere provincies. Dat kan de visitatie een meerwaarde opleveren voor de bezochte maatschappij. Tot nu toe is het verhaal van de inspectie helaas vooral een verhaal van kommer en kwel, en van klachten over regulitis. (Voor het antwoord zie bijlage 2.)

2.8.2. *Klantvriendelijke dienstverlening*

De heer *Marc Hendrickx* vraagt aandacht voor problemen met het bekomen van het fiscale attest. Daarop hebben de SVK's al herhaaldelijk geattendeerd. (Voor het antwoord zie bijlage 2.)

BEVOEGDHEID STEDEN

I. TOELICHTING DOOR MINISTER FREYA VAN DEN BOSSCHE

1. Begroting 2012

Minister *Freya Van den Bossche* beperkt haar inleiding bij de begroting voor 2012 tot de voornaamste wijzigingen die een beleidsrelevante impact hebben op het beleidsveld stedenbeleid. Voor details verwijst de minister naar de memorie van toelichting.

Ingevolge het nieuwe Rekendecreet worden de vroegere basisallocaties gegroepeerd in begrotingsartikelen die nauwer aansluiten bij de strategische beleidsdoelstellingen uit de beleidsbrief. Tevens worden ingevolge de toepassing van de aanrekeningsregels uit het nieuwe Rekendecreet eenmalig extra middelen vermeld in de begroting. Omdat dit een technische aangelegenheid betreft, houdt de ministers dergelijke kredieten buiten haar mondelinge toelichting. Ze zal zich focussen op de inhoudelijke wijzigingen.

In 2012 reserveert de Vlaamse Regering ruim 151 miljoen euro voor het Vlaamse stedenbeleid, een stijging met bijna 5 miljoen euro ten opzichte van de begrotingsaanpassing van 2011.

De Vlaamse begroting hergroepeert de allocaties van de begroting 2011 in drie begrotingsartikels stedenbeleid, met name:

- werking en communicatie stedenbeleid;
- ondersteuning met het oog op duurzame en creatieve steden;
- het Vlaams Stedenfonds.

1.1. Werking en communicatie van het stedenbeleid

Voor de werking van en de communicatie over het stedenbeleid voorziet de begroting in 789.000 euro, deelt minister Van den Bossche mee. De werkingsmiddelen betreffen de dagelijkse werking van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur voor de uitvoering van het stedenbeleid. In 2012 worden de middelen onder meer besteed aan de organisatie van de ViA-rondetafel ‘duurzame en creatieve steden’, een nieuwe editie van de masterclass stadsvernieuwing en een nieuwe actie binnen het Benelux-stedenprogramma Urbiscoop.

De kredieten voor studie en onderzoek bedragen 145.000 euro. De onderzoeksagenda komt tot stand in overleg met het Kenniscentrum Vlaamse Steden en houdt rekening met de resultaten van onder meer het visitatierapport Stedenfonds 2011, de vermelde ViA-rondetafel en de nieuwe Stadsmonitor 2011.

Het Vlaamse stedenbeleid wil de steden als duurzaam en leefbaar profileren. Daartoe volgt het qua communicatie een tweesporenaanpak: enerzijds door de realisaties van de Vlaamse overheid en de steden in de kijker te zetten, anderzijds door boeiende niet-commerciële initiatieven te ondersteunen. De concrete invulling van het programma 2012 zal gebeuren op basis van onder andere de aanbevelingen van het hierboven vermeld visitatierapport.

1.2. Ondersteuning met het oog op duurzame en creatieve steden

Dit begrotingsartikel bevat 13,5 miljoen euro, kondigt de minister aan. Het grootste deel hiervan, 12,8 miljoen euro, zal naar de ondersteuning van stadsvernieuwingprojecten gaan. In januari 2012 komt de nieuwe oproep.

Daarnaast voorziet dit artikel in middelen voor de ondersteuning van initiatieven in het kader van het stedenbeleid, subsidies voor originele en innoverende projecten in steden en de ‘Thuis in de Stad’-prijs. De Vlaamse steden blijven nauw betrokken bij de invulling en de uitwerking van de beleidsdoelen en -instrumenten van het Vlaamse stedenbeleid. Een belangrijke partner voor de Vlaamse Overheid is het Kenniscentrum Vlaamse Steden, dat eveneens een bedrag uit dit artikel ontvangt.

1.3. Het Vlaams Stedenfonds

Het belangrijkste begrotingsartikel is ongetwijfeld het Stedenfonds, met 137 miljoen euro. Die betoelaging stijgt net zoals de vorige jaren met een groeivoet van 3,5 percent.

750.000 euro is afkomstig uit een overheveling vanuit het begrotingsartikel NE0/1NE-F-2-K/WT, een allocatie uit het beleidsdomein Wonen. Dit bedrag is bestemd voor de financiering van buurtstewards in het kader van het Vlaams Actieplan Midden- en Oost-Europese Migranten.

2. Beleidsbrief 2011-2012

Minister Freya Van den Bossche situeert haar beleidsbrief 2011-2012 als de concrete vertaling van de uitgangspunten en de ambities van de beleidsnota ‘Duurzame en Creatieve Steden’. De nieuwe beleidsbrief bouwt voort op de beleidsbrief van vorig jaar.

2.1.   *Omgevingsanalyse: cijfers en trends, steden in Vlaanderen*

In de grootsteden, provinciesteden en het stedelijke gebied rond Brussel is de bevolkingsomvang de afgelopen jaren het sterkst toegenomen. Tussen 1999 en 2010 is de bevolking in de grootsteden gestegen met 8,2 percent. In de centrumsteden is de stijging met 4,5 percent meer gematigd. Voor Vlaanderen bedraagt de stijging 5,5 percent. De bevolkingsgroei is het resultaat van twee deelprocessen. Enerzijds is er de natuurlijke groei. Anderzijds is er de invloed van in- en uitgaande verhuisbewegingen, die weerspiegeld worden in het totale migratiesaldo. De grootsteden en de centrumsteden zien het gewicht van het migratiesaldo ten opzichte van 2007 het sterkst toenemen.

In de beleidsbrief wordt stilgestaan bij de recente update van de bevolkingsprognoses 2018-2030 voor de steden. Opvallend vindt minister Van den Bossche de volgende prognoses:

- de bevolking zal vooral in de steden Antwerpen, Gent, Hasselt en Mechelen sterk toenemen. Na 2018 is de groei in de meeste centrumsteden minder sterk. Voor sommige wordt rond 2018 een krimp verwacht, zoals in Brugge, Leuven, Kortrijk, Oostende en Turnhout;
- het aantal huishoudens in de steden zal toenemen. Het aandeel van de alleenstaanden met of zonder kinderen stijgt tot 41 percent. Het Vlaamse gemiddelde bedraagt dan 32 percent;
- slechts twee steden kennen een sterkere groei van de vergrijzing – het aantal 65-plussers – dan het Vlaamse gemiddelde. Die gemiddelde toename wordt voor heel Vlaanderen geraamd op 44 percent, maar voor Hasselt op 58 percent en voor Genk op 54 percent;
- de grootsteden Antwerpen en Gent kennen de laagste stijging van het aantal 65-plussers, respectievelijk 12 en 17 percent, maar worden vandaag geconfronteerd met een veroudering binnen de vergrijzing. Hierdoor zijn de zorgnoden op dit moment het hoogst in de grootsteden.

De demografische evoluties plaatsen de steden dus voor belangrijke uitdagingen, die nogal grondig verschillen van stad tot stad. Het stedenbeleid wil de steden daarin bijstaan en hen op deze taken voorbereiden.

Zo heeft de Vlaamse overheid op het stadsatelier ‘Bevolkingsprognoses – uitdagingen en trends voor de steden’ van 18 oktober 2011 de effecten van deze toekomstige demografische veranderingen op onderwijs, kinderopvang, wonen en zorg besproken met de steden. De steden konden van mekaar leren hoe ze op die veranderende demografische evoluties kunnen anticiperen en inspelen. Op dat atelier bleek het grote voordeel van een eigen stedelijke dienst voor statistiek en planning.

Ook op infrastructureel en ruimtelijk vlak zijn de uitdagingen groot. Aanpasbare, combineerbare en multi-inzetbare infrastructuur zal noodzakelijk zijn om binnen een beperkte ruimtelijke context de noden op het vlak van wonen, kinderopvang, kleuteronderwijs en lager onderwijs optimaal op elkaar af te stemmen. Dat blijkt echter niet altijd mogelijk binnen het huidige regelgevende en programmatorische kader. Dat verschilt namelijk naargelang het gaat om scholen, welzijnsinstellingen, huisvesting enzovoort.

Daarom heeft minister Van den Bossche een onderzoeksvraag gelanceerd om die drempels in kaart te brengen en weg te werken, in samenwerking met de specifiek bevoegde ministers.

2.2.   *Strategische doelstellingen/horizontaal spoor*

Het stedenbeleid is in belangrijke mate een horizontaal beleid, dat enkel tot stand kan komen in partnerschap met de hele Vlaamse Regering en haar administratie. De minister heeft afgelopen jaar voortgewerkt op dat spoor. Dit laat het best toe om invulling te geven

aan de negen strategische doelstellingen uit de beleidsnota. Het Team Stedenbeleid maakt vaak deel uit van stuurgroepen en werkgroepen van beleidsinitiatieven van andere beleidsdomeinen.

Anderzijds slaat het stedenbeleid vanuit de eigen instrumenten steeds meer bruggen naar andere beleidsdomeinen. Zo werd bij de oproep ‘innovatieve projecten’, met als thema’s kindvriendelijkheid, voedselkringloop, stedelijke mobiliteit en sfeer, advies gevraagd aan inhoudelijk betrokken entiteiten buiten de administratie van de minister. Die hebben mee kunnen scoren. Er is de inzet van de nieuwe accountmanagers voor stadscontracten en stadsvernieuwingsprojecten. Als andere voorbeelden vermeldt de minister de deelname van experts uit andere beleidsdomeinen aan de visitatie van het Stedenfonds; de organisatie van stadsateliers over demografische ontwikkelingen; en een pas opgerichte politiek-ambtelijke stuurgroep die de verschillende beleidsdomeinen betreft bij de opvolging en totstandkoming van de stadsspecifieke onderdelen van de stadscontracten. Minister Van den Bossche streeft naar een stevige verankering van de samenwerking met de andere beleidsdomeinen.

Bij die keuze voor samenwerking laat de minister zich inspireren door Vlaanderen in Actie. Dit actieplan bevat een driehonderdtal sleutelprojecten. Een aantal van deze sleutelprojecten zijn cruciaal om de rol van de steden te versterken. Andere sleutelprojecten hebben dan weer sterke, duurzame steden nodig om van Vlaanderen echt een Europese topregio te maken.

De beleidsbrief bevat per strategische doelstelling een selectie van cruciale sleutelprojecten. Deze sleutelprojecten zullen nauw worden opgevolgd, aangezien hun uitvoering in belangrijke mate zal bijdragen tot de invulling van de strategische doelstellingen van het Vlaamse Stedenbeleid.

2.2.1. Wonen in de stad aantrekkelijker maken

Met inzet van de instrumenten van het stedenbeleid – het Stadsvernieuwingsfonds, het Stedenfonds en de daaraan gekoppelde visitatie, en de innovatieve projectenoproep 2011 en 2012 – maar ook vanuit haar woonbeleid, de samenwerking Wonen-Welzijn en de opmaak van het Woonbeleidsplan Vlaanderen, streeft minister Van den Bossche deze doelstelling na.

2.2.2. Een ruimtelijk stedelijk gebiedsbeleid ontwikkelen

Voor deze doelstelling doet het stedenbeleid een beroep op de medewerking van onder andere het projectteam ‘Versnellen van Investeringsprojecten’. Zelf neemt het Team Stedenbeleid deel aan het kernteam dat instaat voor de opmaak van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

2.2.3. De steden zetten in op een open en warme samenleving

Bij de totstandkoming en opvolging van belangrijke horizontale beleidsplannen die een grote impact hebben op de steden, is het stedenbeleid uiteraard betrokken partij. De minister denkt aan het Vlaams Jeugdbeleidsplan, het Vlaams Ouderenbeleidsplan en het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding.

Op 15 november heeft minister Van den Bossche samen met haar collega Geert Bourgeois het Vlaams Actieplan voor Midden- en Oost-Europese Migranten voorgesteld. Ze vermeldt de substantiële bijdrage vanuit het stedenbeleid, dat gedurende vier jaar 750.000 euro per jaar uittrekt voor de inzet van buurtstewards in steden die de sterkste immigratie van Roma hebben gekend. Daar doen zich nu samenlevingsproblemen voor. De buurtstewards krijgen een preventieve en corrigerende rol die kan worden beschreven als de rol van rechtvaardige vader, die het nodige doet om het samenleven te verbeteren.

In dit verband moet de Vlaamse Regering er bij Europa op aandringen dat lidstaten niet zomaar straffeloos een groep in hun bevolking zo erg kunnen discrimineren dat deze in feite het land wordt uitgejaagd. Anderzijds moeten we snel handelen om de samenlevingsproblemen in bepaalde wijken te verlichten. Zowel de preventieve als corrigerende rol van de stewards, binnen een stedelijk netwerk, zijn daarbij cruciaal.

2.2.4. Steden groeien uit tot belangrijke centra van creativiteit en ondernemerschap

Creativiteit is steeds een sleutelcriterium bij de beoordeling van de voorstellen die worden ingediend in het kader van de oproep voor innovatieve projecten. De projecten van andere ministers, zoals ‘ontwikkeling van een kleinhandelbeleid’ van de minister-president en minister Muylers en ‘stedelijke distributie’ van minister Crevits, kunnen rekenen op de constructieve aandacht van het stedenbeleid.

2.2.5. De steden vergroenen

Minister Van den Bossche vermeldt de realisatie van de stadsbossen door minister Schauvliege en de deelname van het Team Stedenbeleid aan de interdepartementale werkgroep over voedselverspilling en voedselverlies. Een duurzame voedselvoorziening was dit jaar ook een thema bij de innovatieve projectenoproep.

2.2.6. Naar slimme mobiliteit in de steden

Door een duurzaam mobiliteitsbeleid dat vertrekt van het STOP-principe worden steden leefbaarder, veiliger en meer bereikbaar. Ook dit was een van de thema's bij de oproep voor innovatieve projecten. Minister Van den Bossche volgt de ontwikkeling van het Mobiliteitsplan Vlaanderen van haar collega Hilde Crevits op.

2.2.7. De steden bieden meer ruimte voor inspraak en betrokkenheid van bewoners

Hoewel dit niets nieuws is voor de commissie, benadrukt de minister graag het belang van het criterium participatie bij de beoordeling van stadsvernieuwingsprojecten.

2.2.8. Een versterkt en doeltreffend stedenbeleid in partnerschap met steden, die goed bestuurd worden

Het partnerschap houdt in dat de Vlaamse overheid de steden op twee manieren bij haar stedenbeleid betreft. Ten eerste doet ze dit bij de inzet en verbetering van haar eigen stedenbeleidsinstrumenten, zoals de visitatie van het Stedenfonds, de aanpassing van het BVR over het Stadsvernieuwingsfonds, de aanpak van de ‘Thuis in de Stad’-prijs, en een stadsatelier over de demografische uitdagingen van de steden. Ze worden zelfs bij elkaars evaluatie betrokken. Ten tweede worden de steden, in overleg met de specifiek bevoegde minister, telkens betrokken bij de totstandkoming van beleidsinitiatieven zoals het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

2.2.9. Alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid ondersteunen de steden door intensievere samenwerking tussen verschillende Vlaamse beleidsdomeinen

Deze doelstelling krijgt invulling door het hierboven geschetste – en in de beleidsbrief uitvoeriger weergegeven – horizontale stedenbeleid. De stadscontracten spelen hierin een belangrijke rol.

2.3. Operationele doelstellingen/verticaal spoor

Het tweede spoor van het stedenbeleid is de ondersteuning van de steden via specifieke steunprogramma's. Deze programma's worden in 2012 onverminderd voortgezet.

2.3.1. Het Vlaams Stedenfonds

Het Vlaams Stedenfonds vormt het grootste programma, deelt minister Van den Bossche mee. Zoals afgesproken wordt niet aan de lopende convenants geraakt en blijft de jaarlijkse groeivoet van 3,5 percent gehandhaafd.

Een belangrijke actie wordt dit jaar de overhandiging van de deelrapporten per stad en het syntheserapport van de visitatiecommissie. Dit is gepland op 22 november. Daarna zal de minister de rapporten aan de Vlaamse Regering voorleggen om ze vervolgens, zoals decretaal is bepaald, aan het Vlaams Parlement te bezorgen.

Zo kunnen we begin 2012 het debat over de resultaten en de aanbevelingen van de visitatie voeren met het oog op de start van de nieuwe Stedenfondsronde in 2014. Ten laatste tegen oktober 2012 moet dit klaar zijn, want de timing van het Planlastendecreet houdt in dat steden en gemeenten vanaf oktober 2012 kunnen starten met de opmaak van hun nieuw meerjarig beleidsplan voor de volgende lokale bestuursperiode.

Met het oog hierop heeft de Vlaamse Regering op 10 november de aanpassing van het huidige Stedenfondsdecreet aan het Planlastendecreet goedgekeurd. Na ontvangst van de adviezen zal de minister het ontwerp tot wijziging van het Stedenfondsdecreet zo spoedig mogelijk aan het parlement bezorgen.

Een tweede belangrijke wijziging aan het Stedenfondsdecreet is opgenomen in het voorliggende ontwerp van programmadecreet en betreft de structurele verankering van de samenwerking met het Kenniscentrum Vlaamse Steden. Sinds 2008 verloopt die samenwerking op een ad hoc basis. Na een eerste en succesvolle proefperiode van vijf jaar willen de dertien steden de samenwerking met het kenniscentrum graag voortzetten. Dit is voor de minister een belangrijk signaal om de ad hoc en gewaardeerde samenwerking om te zetten in een duurzame relatie. Deze operatie is budgettair neutraal voor de Vlaamse begroting en raakt niet aan de trekkingsrechten van de steden en de VGC.

2.3.2. Het Stadsvernieuwingsfonds

Ook het Stadsvernieuwingsfonds is volgens minister Van den Bossche een erg belangrijke hefboom. Vanaf dit jaar is voor het eerst met een jaarlijkse oproep gewerkt, en met succes. De Vlaamse Regering keurde op 14 oktober 2011 vier projectsubsidies goed voor een totaalbedrag van 12,3 miljoen euro en vijf conceptsubsidies van 60.000 euro per project.

Begin januari 2012 lanceert de minister opnieuw een oproep, met deze keer een kleine aanpassing. Vanaf 2012 introduceert ze namelijk een tweede type van conceptsubsidie. Steden kunnen eenmalig een conceptsubsidie aanvragen voor een stadsvernieuwingsproject dat dreigt in het slop te raken – bijvoorbeeld als de private investeerder afhaakt – of dat voor ingrijpende nieuwe uitdagingen staat. Een belangrijke voorwaarde is wel dat de stad zelf niet over de deskundigheid of capaciteit beschikt om een gepast antwoord te vinden.

2.3.3. De stadsregionale samenwerking faciliteren

In april heeft de Vlaamse Regering het witboek Interne Staatshervorming aangenomen, met een passus over de stadsregionale samenwerking. Concreet gaat het om de doorbraken 54 over de proeftuinregio's en 55: 'de aanpak stadsregionale samenwerking – rasterstad'.

Op grond van een stapsgewijze aanpak en in samenspraak met minister Geert Bourgeois wil minister Van den Bossche in de loop van 2012 een begeleidings- en ondersteuningsprogramma voor de dertien centrumsteden en hun omliggende gemeenten afwerken. Voor zover de middelen beschikbaar zijn, krijgen steden de mogelijkheid om hierop in te tekenen, en kunnen ze voor een beperkte duur een beroep doen op een externe pro-

cesbegeleider, of gebruikmaken van een format voor het aftasten of uitbouwen van een stadsregionale samenwerking.

2.3.4. Het Vlaamse stedenbeleid zet de steden positief in de kijker

Volgend jaar legt het beleid zich verder toe op een positieve beeldvorming van de steden in Vlaanderen.

Voor het begin van 2012 kondigt de minister de volgende publicaties aan: een boek met goede voorbeelden van acties en praktijken die het Stedenfonds in de dertien steden en de VGC financiert; en een publicatie over de stadsvernieuwingsprojecten die het Stadsvernieuwingsfonds sinds 2002 ondersteunt. De steden kunnen in beide publicaties inspiratie opdoen voor hun eigen beleid en nieuwe maatregelen of acties. Kennisdeling en -verspreiding vormen een prioriteit.

Na tien edities is de 'Thuis in de Stad'-prijs nog altijd actueel en stimulerend, oordeelt de minister. Het opzet blijft hetzelfde: innovatieve realisaties van de steden stimuleren en in de kijker zetten. Maar de aanpak is in 2011 licht gewijzigd. Er is meer inspraak voor de steden bij de jurering. Zo stelden ze in een eerste fase zelf een shortlist van projecten op. In de tweede fase koos een deskundige jury maximaal drie winnaars. Er is geen onderscheid meer tussen infrastructurele en niet-fysieke projecten. De nieuwe formule is voor het eerst dit jaar toegepast. De minister is dan ook benieuwd naar het juryverslag, dat ze de komende dagen verwacht. Eind januari 2012 kent ze de prijzen voor de editie 2011 toe en wordt de nieuwe editie 2012 gelanceerd.

Voor de subsidies voor innoverende en originele projecten staat opnieuw 220.000 euro ter beschikking. De nieuwe editie lanceert de minister in het voorjaar van 2012. De oproep voor 2011 had als centraal thema: wonen en leven in de stad aantrekkelijker maken. Voor 2012 valt nog te beslissen of dit thema behouden blijft of aangepast wordt.

2.3.5. De Stadsmonitor

De nieuwe editie van de Stadsmonitor wordt op 6 december 2011 op een congres in Roeselare voorgesteld. Deze timing laat de steden toe om de Stadsmonitor te gebruiken bij de voorbereidingen van hun nieuw bestuursakkoord. Voor het Vlaamse stedenbeleid zal de Stadsmonitor, net als het synthesesrapport van de visitatiecommissie over het Stedenfonds, een belangrijk element vormen.

In opvolging van de studie 'De stad maakt het verschil', worden bijkomende analyses op de Stadsmonitor 2011 uitgevoerd. De resultaten hiervan worden in het voorjaar 2013 verwacht en gepubliceerd.

2.3.6. De stadscontracten

De stadscontracten met de dertien centrumsteden bestaan uit twee onderdelen: een algemeen onderdeel, dat voor alle dertien centrumsteden geldt, en een tweede deel met de stadsspecifieke projecten.

Wonen vormt het algemene onderdeel. Zeven werkgroepen werken in 2012 hun programma af. Door middel van geïntensifieerd bilateraal overleg met de kabinetten van de specifiek bevoegde ministers volgt het kabinet-Van den Bossche de individuele projecten van nabij op. De accountmanagers vormen een belangrijke steun.

Op 28 oktober heeft de Vlaamse Regering de voortgang van de stadscontracten besproken.

Voor 2012 staat de eindevaluatie en de voorbereiding van de nieuwe reeks op de agenda. Minister Van den Bossche ambieert om ten laatste medio 2012 een voorstel van werkwijze voor het afsluiten van de nieuwe stadscontracten voor te leggen aan de Vlaamse Regering. Hierbij zal ze erover waken dat de overgang tussen de huidige contracten en de nieuwe reeks vlot verloopt. 2012 is immers het laatste jaar van de eerste generatie stadscontracten.

2.3.7. Samenwerking met de andere beleidsdomeinen

Het belang van deze samenwerking heeft de minister al aangetoond bij de strategische doelstellingen.

2.3.8. Het Vlaams stedenbeleid beter wetenschappelijk ondersteunen

Wetenschappelijk onderzoek is cruciaal om antwoorden te bieden op de complexe uitdagingen van de steden.

De komende weken worden drie onderzoeken opgeleverd. De minister somt ze op.

Het onderzoek over de vastgoedprijzen en het woningaanbod in de centrumsteden beschrijft de huidige woningvoorraad, verklaart de woningprijsevoluties en maakt een profielschets per stad op. Voor de steden Aalst en Antwerpen zal het onderzoek ook een diepteanalyse op basis van de bouwvergunningsgegevens uitvoeren. Het betreft een gedetailleerde GIS-analyse, die de ontwikkeling van het stedelijke woningaanbod op basis van bouwvergunningsgegevens in kaart brengt.

Wat betreft de verhuis- en blijfmotieven van jonge gezinnen en jongvolwassenen in de centrumsteden zal een kwalitatief survey-onderzoek in Mechelen nagaan waarom sommige gezinnen of jonge mensen verhuizen uit de stad of daar blijven wonen. In dit onderzoek ligt de focus op perceptie, beleving en gedrag.

Het onderzoek stedelijk fiscaal instrumentarium werkt vier gekozen dieptepistes uit: namelijk binnengemeentelijke differentiatie; aandacht voor achtergestelde stedelijke gebieden binnen de huiskorting; de vervennootschappelijking en de impact op de fiscale ontvangsten; en een mogelijk alternatief voor het kadastrale inkomen.

De resultaten van deze drie onderzoeken wil de minister graag aan de commissie overmaken en met haar bespreken.

Voor 2012 zal ze in overleg met de steden, de Studiedienst van de Vlaamse Regering en het Kenniscentrum Vlaamse Steden een onderzoeksagenda uitwerken.

2.3.9. Samenwerking met andere stakeholders en bestuursniveaus

Op de agenda voor 2012 staan volgende initiatieven.

Op het Europese niveau is het Vlaamse stedenbeleid tijdens de tweede helft van 2011 en de eerste helft van 2012 woordvoerder op de Urban Development Group, de bijeenkomst van directeurs-generaal stedenbeleid, en op de Informal Meeting of Ministers, voor wat betreft de stedelijke agenda. Als vertegenwoordiger van de Belgische staat vertolkt Vlaanderen ook de standpunten van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en Wallonië. Het centrale dossier tijdens het Poolse voorzitterschap is het toekomstige cohesiebeleid na 2013.

In Benelux-verband komt er verdere samenwerking rond het thema ‘onverwachte en moeilijk beheersbare instroom van inwijkelingen in de steden van de Benelux en de aangrenzende regio’s’. Op 17 oktober werd daartoe een ‘memorandum of understanding’ ondertekend. In het najaar 2011 zal de Benelux een nieuw prioritair thema voor duurzame

stedelijke ontwikkeling aansnijden. Dit gebeurt in onderling overleg met steden, regionale en nationale overheden.

2.4. Actieprogramma

Tot slot van haar toelichting kondigt minister Van den Bossche aan dat de realisatie van het Actieprogramma Vlaams Stedenbeleid op kruissnelheid zit. Met de blik op de verdere toekomst plant ze in maart 2012 een ViA-rondetafel over de duurzame en creatieve stad. Deze rondetafel biedt de gelegenheid om de rol en de positie van de steden in Vlaanderen te behandelen. De minister verwacht dat de resultaten van de rondetafel het Vlaamse beleid zullen inspireren, maar even goed input kunnen geven voor bestuursprogramma's na de lokale verkiezingen van oktober 2012.

II. BESPREKING IN DE COMMISSIE

1. Begroting 2012

De heer *Veli Yüksel* constateert dat de begroting in het teken staat van de continuïteit. Zo zal het budget van het Stedenfonds ook dit jaar met 3,5 percent aangroeien. Intussen circuleren geruchten dat binnenkort een besparingsronde voor de Vlaamse begroting nodig zal zijn. In dat geval verzoekt het lid om zeker het budget voor het Stedenfonds buiten schot te houden.

Het federale Grootstedenfonds wordt in het zogenaamde Vlinderakkoord genoemd als een van de over te dragen federale beleidsinstrumenten. Weet de minister nu al hoe ze dat fonds zou aanwenden? Zullen de budgetten integraal mee worden overgeheveld? Zal de minister haar budgetten heroriënteren?

Mevrouw *Khadija Zamouri* gaat in op de stijging met 3,5 percent van de middelen van het Stedenfonds. Hebben de opmerkingen van het Rekenhof bij de besteding van die middelen intussen gevolg gekregen? (Voor het antwoord zie bijlage 3.)

De heer *Wim Wienen* vraagt dat de toelichting bij de begroting (*Parl. St. VI. Parl. 2011-12, nr. 13/2-B*) niet alleen de begrotingscodes maar ook de betreffende tabellen zou bevatten. Andere ministers nemen die wel op, wat het voor de Vlaamse volksvertegenwoordigers makkelijker zou maken de begroting te doorgronden, zeker nu de structuur van de begroting is hervormd in uitvoering van het Rekendecreet. De beleidsbrief bevat gelukkig wel de tabellen.

De begroting zelf behoeft weinig commentaar, aangezien de meeste bedragen een continuëring van het beleid weerspiegelen. Het zou ook niet logisch zijn om het beleid helemaal om te gooien in afwachting van het eindrapport van de visitatiecommissie en de nieuwe Stadsmonitor.

Toch één opmerking wil de heer Wienen kwijt, betreffende de ondersteuning van de vzw TRACK. Op zich staat het lid zeker achter dit project, te meer omdat de heer Michaël Borremans erin participeert, een van de lievelingskunstenaars van zowel de heer Wienen zelf als van commissievoorzitter Jan Penris. Leden van het Vlaams Belang zijn tenslotte niet altijd de beoitiërs waarvoor ze soms worden versleten. Het project op zich is dus prima, alleen is de vraag in welke mate het in het stedenbeleid zou passen. Uit een interview met de voorzitter van de vzw TRACK, die overigens alle respect verdient, blijkt dat het project tot doel heeft om 200.000 bezoekers naar Gent te halen. Dat is toerisme en cultuur, maar zeker geen stedenbeleid. Stedenbeleid beschikt al niet over een groot budget. De schaarse middelen zouden dan ook niet naar dergelijke projecten mogen gaan.

Op de betreffende basisallocatie staat 200.000 euro. Hoeveel daarvan is precies bestemd voor de vzw TRACK?

Net als de heer Yüksel peilt de heer Wienen naar een eventuele regionalisering van het federale Grootstedenfonds. Wat als de overheveling van de bevoegdheid niet vergezeld gaat van de middelen die daarbij horen, namelijk 67 miljoen euro? Dan zou dit tot gevolg hebben dat Vlaanderen de steden zal moeten ontgoochelen in verband met heel wat projecten uit dit fonds. Komt de continuïteit van dat beleid dan niet in het gedrang?

Op de eerste vraag van de heer Yüksel antwoordt minister *Freya Van den Bossche* bevestigend: de groeivoet van 3,5 percent blijft behouden.

Financiële steun voor TRACK vanuit het Vlaamse stedenbeleid past perfect binnen de doelstellingen van het Vlaamse stedenbeleid, vindt de minister. TRACK wil de aantrekkelijkheid van de stad voor zowel de gebruikers als haar wijkbewoners verhogen. Bij de realisatie van TRACK worden de wijken en hun bewoners actief betrokken. Het gaat dus om democratische vernieuwing. TRACK richt zich bovendien tot verschillende types van wijken om de dualisering tegen te gaan.

Het toeristische aspect, de internationale uitstraling en het cultuuraspect van TRACK worden respectievelijk door minister-president Peeters en de ministers Bourgeois en Schauvliege gesponsord. Elke van de vier participerende ministers draagt 245.000 euro bij. Het is een mooie illustratie van horizontaal beleid en hoe de Vlaamse middelen efficiënt worden ingezet. Dit jaar trekt minister Van den Bossche 200.000 euro uit, en volgend jaar de resterende 45.000 euro. Vanaf volgend jaar komt er dus 155.000 vrij voor andere stedelijke initiatieven.

Wat het federale grootstedenbeleid betreft, valt eerst af te wachten wanneer en met welk budget de federale overheid dit overdraagt. De minister maakt de heer Yüksel erop attent dat niet elke partij aan de onderhandelingstafel vindt dat de overdracht van de bevoegdheid moet worden vergezeld door een overdracht van geld, en raadt het commissielid aan om na te gaan welke partij daar niet voor pleit.

De minister is zich bewust van het feit dat de huidige federale stadscontracten strikt genomen eind dit jaar aflopen en dat dit in de vijf begunstigde Vlaamse steden voor onrust zorgt. Dat geldt zeker voor de projecten die personeel in dienst hebben. De meeste werknemers daarvan zijn intussen in vooropzeg. Gelukkig zijn de steden zich bewust van de complexe situatie, maar de onzekerheid mag niet lang meer duren. Er is dringend nood aan duidelijkheid, wat de minister in staat zou stellen om de mogelijke overdracht van projecten, en hopelijk ook van middelen, op een zorgvuldige wijze te integreren in het bestaande Vlaamse stedenbeleid. Minister Van den Bossche volgt de federale ontwikkelingen op de voet. De medewerkers van haar kabinet onderhouden de nodige contacten met onder meer het kabinet van federaal minister Daerden.

De heer *Veli Yüksel* betwist de insinuatie van de minister dat zijn partij de stelling verdedigt om de middelen van het federale Grootstedenfonds niet samen met de bevoegdheden te regionaliseren.

2. Beleidsbrief 2011-2012

2.1. Algemene appreciatie

De heer *Veli Yüksel* noemt deze beleidsbrief realistischer dan de vorige. Na één jaar bevoegdheid voor stedenbeleid kwam de minister al tot de bevinding: “Onze steden doen het goed, prima zelfs. Voortgang en vernieuwing zijn al lang geen modewoorden meer. Ze zitten in de genen van de steden. In die zin zijn ze ook aanjagers van vernieuwing voor heel Vlaanderen.”. De heer Yüksel is tevreden dat deze toon nu plaatsmaakt voor meer realisme.

Het commissielid heeft voorts een aantal gerichte vragen, die in dit verslag terug te vinden zijn bij de bespreking van de betreffende doelstellingen. Hij besluit dat na het gedegen studiewerk van de afgelopen jaren de tijd rijp is om een vuist te maken voor de steden. Dat is in eerste instantie de verantwoordelijkheid van minister Van den Bossche, daarin gesteund door de Vlaamse volksvertegenwoordigers die het stedenbeleid opvolgen. De toekomst, het welzijn en de welvaart van heel Vlaanderen zijn nauw verbonden met de toekomst van onze steden. Vanuit haar horizontale bevoegdheid moet de minister meer dan ooit binnen de Vlaamse Regering het voortouw nemen in de totstandkoming van een geïntegreerd Vlaams stedenbeleidsplan.

Volgens mevrouw *Michèle Hostekint* sluit deze beleidsbrief goed aan bij zijn voorganger. De minister zelf maakt gewag van een jaar van oogsten en doorgroeien. De opmerking van de heer *Yüksel* over de toegenomen realiteitszin verbaast mevrouw *Hostekint* dan ook. Ook deze beleidsbrief beschouwt de steden immers – terecht – als motor van vernieuwing en inspiratiebronnen.

De heer *Veli Yüksel* nuanceert dat hij vooral wou aangeven dat de euforische toon van vorig jaar wat is gemilderd.

2011 was een belangrijk jaar voor het stedenbeleid, vervolgt mevrouw *Michèle Hostekint*. Er waren een nieuwe oproep voor het Stadsvernieuwingsfonds en een visitatieronde, en nog dit jaar komt er een nieuwe Stadsmonitor. Voor de komende periode staan twee belangrijke acties op het programma: in verband met het Stedenfonds betreft het de bekendmaking van de resultaten van de visitatiecommissie en het debat daarover, en de afstemming van het Stedenfonds op het Planlastendecreet; en in verband met de nieuwe stadscontracten de goedkeuring van het concept en de procedure.

Net als de begroting getuigt de beleidsbrief vooral van continuïteit in het beleid, constateert de heer *Wim Wienen*. Dat is zeker geen verwijt. We moeten eerst debatteren over de conclusies van de visitatiecommissie en de nieuwe Stadsmonitor. Intussen zijn de uitdagingen hoe dan ook heel groot, zoals mevrouw *Vogels* al heeft geduid (zie 2.2. en 2.4.9.) en ook blijkt uit de omgevingsfactoren. De Vlaamse Regering heeft werk voor de boeg. Gezien de leeftijdsstatistieken komen we qua kinderopvang en onderwijs al op korte termijn in de problemen. Die problemen manifesteren zich nu zelfs al.

In tegenstelling tot de heer *Yüksel* leidt de heer *Marc Hendrickx* uit de beleidsbrief af dat de minister 2012 wel degelijk opvat als een heel belangrijk jaar voor de steden. Dat besluit het lid uit de voorbereiding van de nieuwe stedenfondsperiode 2014-2019 en van de gemeenteraadsverkiezingen, de opmaak door de steden van hun meerjarig strategisch en financieel plan voor de nieuwe lokale bestuursperiode, de ViA-rondetafel enzovoort.

2.2. Omgevingsanalyse: cijfers en trends, steden in Vlaanderen

De heer *Veli Yüksel* vindt het een goede zaak dat de minister zoveel aandacht heeft besteed aan de cijfers van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Het lid hecht belang aan de demografische prognoses voor de centrumsteden. De te verwachten bevolkingstoename brengt voor onze steden heel wat uitdagingen mee. Meer inwoners impliceert een hogere behoefte aan woongelegenheid, onderwijscapaciteit, kinderopvang, groene ruimte, mobiliteit enzovoort.

Vooraf het aanbod aan betaalbare woningen vindt de heer *Yüksel* cruciaal. De minister moet alle beschikbare middelen inzetten om het realiseren van betaalbare woningen in de stedelijke kernen aan te moedigen.

Mevrouw *Liesbeth Homans* gaat in op de analyse dat sommige steden qua bevolkingsaantal een grote aangroei mogen verwachten en anderen een kleine afname. Het commissielid

vindt dat de minister in dat verband wat duidelijker de link met het horizontale beleidsspoor had moeten leggen. De uitdaging van de bevolkingsgroei in de steden vormt niet alleen de verantwoordelijkheid van minister Van den Bossche, maar van alle ministers van de Vlaamse Regering. Kinderopvang, onderwijs, welzijnsvoorzieningen en mobiliteit zijn voorbeelden van aspecten die in deze context aandacht verdienen.

Zelf heeft minister Van den Bossche al aangegeven dat het beleid meer werk moet maken van multi-inzetbare infrastructuur. Bedoelt de minister daarmee bijvoorbeeld de integratie van een crèche op een verdieping van een nieuw rusthuis?

Mevrouw *Michèle Hostekint* beschouwt de bevolkingsprognoses met cijfers over vergroening, vergrijzing en gezinsverdunding als heel belangrijke informatie voor het stedenbeleid. Ze zullen belangrijke consequenties hebben voor de organisatie van onderwijs, kinderopvang en zorg. Terecht is het stedenbeleid aanwezig in werkgroepen met betrekking tot andere beleidsdomeinen, bijvoorbeeld bij de voorbereiding van een ontwerp van decreet over voorschoolse kinderopvang en het actieplan Midden- en Oost-Europa. Stedenbeleid is tenslotte een horizontale bevoegdheid.

In verband met de bevolkingsprognoses in bepaalde steden, valt het mevrouw *Khadija Zamouri* vooral op dat deze voor Antwerpen en Gent een sterke toename voorspellen, en voor Brugge en Leuven een daling. De minister heeft een aantal studies besteld over verhuisbewegingen van jonge gezinnen. Het commissielid is benieuwd naar de resultaten en het gevolg dat de minister daaraan zal geven.

Mevrouw *Mieke Vogels* heeft heel wat aanwijzingen dat de regering de urgentie niet aanvoelt die uit de bevolkingsprognoses weerklinkt. De heer Yüksel heeft gewezen op de nood aan stadsregionale samenwerking (zie 2.5.3.). Als Antwerpen er 70.000 mensen bij krijgt, zal lang niet iedereen binnen de stadsgrenzen blijven. De stad zal overlopen. Die tendens moeten we plannen en organiseren, zo niet mogen we ons verwachten aan een witte stadsvlucht. Voor de scholen vindt die nu al plaats. Witte mensen sturen hun kinderen buiten de stad naar school. De volgende stap zal erin bestaan dat ze daar ook gaan wonen. De stedelijke bevolking zal dan niet langer gemengd zijn, wat toch voor niemand de bedoeling kan zijn? In het kader van het nieuwe Beleidsplan Ruimte Vlaanderen moet de Vlaamse Regering zich daar dringend over buigen. Daarbij kan de regering best de Vlaams Bouwmeester betrekken, die op 22 september in de commissie blijk heeft gegeven van een goed inzicht in deze materie (*Parl. St. Vl. Parl. 2011-12, nr. 1383/1*).

Bevolkingsprognoses zullen de richting van het stedenbeleid moeten aangeven, stelt ook mevrouw *Veerle Heeren*. Dat geldt voor de hele Vlaams Regering en moet gebeuren onder coördinatie van de minister van steden. Voor Gelijke Kansen is een onderzoeksmethodiek ontwikkeld om dit beleid in alle beleidsdomeinen ingang te verschaffen. Is dat ook niet nodig voor het stedenbeleid? De reeds vermelde trend dat senioren uit de steden worden weggehaald en worden gedropt in nieuwbouwwoningen in de rand, is een manifestatie van urbanisatie. Het is in die zin heel belangrijk dat de minister van Wonen kan meepraten over ruimtelijke ordening. Minister Van den Bossche zou halfjaarlijks de stand van zaken in de andere domeinen moeten monitoren.

In de toekomst zullen we modulair moeten bouwen, met het oog op de multifunctionele inzetbaarheid van gebouwen. De ruimte in de binnenstad is schaars. Als vandaag in een bepaalde wijk 33 percent kinderen wonen, is daar een nijpende behoefte aan een schoolgebouw. Maar naarmate die bevolking ouder wordt, zal dat gebouw later een andere bestemming nodig hebben. Als men de scholenbouw op die manier opvat, biedt ze enorme opportuniteiten. Maar ook de andere ministers, zoals die van Ruimtelijke Ordening, Welzijn en Onderwijs, moeten van dat principe doordrongen zijn. Het geldt voor onderwijs, kinderopvang en bijzondere jeugdzorg is allemaal overheidsgeld. Het gaat dan ook niet op dat alleen de minister van Steden de stedelijke problemen zou moeten oplossen. Slaagt

minister Van den Bossche erin om dat multifunctionele denken ingang te laten vinden bij haar collega's en kan ze dit coördineren?

Minister *Freya Van den Bossche* verklaart dat ze de bevolkingsprognoses in de omgevingsanalyse heeft opgenomen om het besef te laten groeien en om het debat te stimuleren. Op het stadsatelier van 18 oktober met burgemeesters en schepenen van de centrumsteden en met vertegenwoordigers van de ministers bevoegd voor welzijn, onderwijs, ruimtelijke ordening en wonen was alleszins duidelijk dat de ministers met die bevolkingsprognoses aan de slag willen gaan.

Omwille van de leesbaarheid van de beleidsbrief heeft de minister de omgevingsanalyse wel beperkt tot de kerncijfers van de bevolkingsprognoses, en verder verwezen naar ander relevant materiaal dat vlot toegankelijk is. Het cijfermateriaal over verstedelijking in het VRIND-rapport is overzichtelijk, volledig en algemeen toegankelijk.

Als illustratie van het antwoord dat de Vlaamse Regering wil geven op de demografische evolutie vermeldt de minister het onderzoek naar multi-inzetbare infrastructuur dat ze heeft gelanceerd. Aanpasbare, combineerbare en multi-inzetbare infrastructuur bestaat uit gebouwen die rekening houden met het golfpatroon in de bevolkingsprognoses- en tendensen.

Daarbij denkt de minister aan geïntegreerde campussen, waarbij de instellingen en gebruikers minstens de sanitaire blokken, de vergaderruimtes, de balie en de keuken delen; of aan een sociaal wooncomplex met een kindercrèche, zoals bijvoorbeeld de Gasmetersite in het Gentse stadsvernieuwingsproject Bruggen naar Rabot. Maar met het oog op een combinatie van diverse functies of de facilitering van nieuwe voorzieningen is innovatie nodig. De stad beschikt niet langer over de ruimte om voor elke doelgroep een aparte voorziening te bouwen en in te planten. Vanuit budgettaire en ecologische overwegingen is dat evenmin nog langer houdbaar.

Ten slotte zal, zoals mevrouw Heeren heeft aangegeven, de infrastructuur flexibel moeten inspelen op het wijzigende profiel van de gebruikers en de omgeving. Dat is qua programmering, aanbod, financiering, inplanting en architectuur een opgave. Het beleid zal moeten zoeken naar nieuwe bouwtypen, en zal hun impact op de dienstverlening oplijsten, net als de nieuwe beheersvormen die ze vergen en de knelpunten in de huidige regelgeving en subsidiëeringsmechanismen. Het beleid moet inspirerende ervaringen bijeenbrengen en delen. De minister verwacht eind 2012 antwoorden uit het onderzoek dat ze deze maand heeft gelanceerd, met als volledige titel: 'Aanpasbare, combineerbare en multi-inzetbare infrastructuur in centrumsteden, uitdagingen en knelpunten voor het beleid'.

2.3. *Recente (2010-2011) en geplande beleidsmaatregelen (2011-2012)*

Van de aangekondigde subsidie voor het Kenniscentrum Vlaamse Steden kan mevrouw *Liesbeth Homans* moeilijk vatten welk effect deze nu op de stedelingen heeft. Kan de minister dat nader verklaren?

In verband met de communicatie over het stedenbeleid maakt de beleidsbrief gewag van een tweesporenaanpak. Ook hierbij vraagt mevrouw Homans meer duidelijkheid. Wat bedoelt de minister bijvoorbeeld met ondersteuning van "niet-commerciële initiatieven van (boven)lokale particuliere organisaties en (wijk)groepen"? Kan ze dat aan de hand van een voorbeeld illustreren?

Mevrouw *Khadija Zamouri* heeft een vraag bij de gewijzigde formule van de 'Thuis in de Stad'-prijs en de subsidies voor innoverende projecten in de steden. Is ook de 'Thuis in de Stad'-prijs geen ondersteuning van die projecten? (Voor het antwoord zie bijlage 3.)

Minister *Freya Van den Bossche* beschrijft de tweesporenaanpak. Realisaties van het Vlaamse stedenbeleid en de steden in de kijker zetten, dat is de top-downaanpak. Instrumenten zijn onder andere de website, de ‘Thuis in de Stad’-prijs en de publicaties over het Stedenfonds en het Stadsvernieuwingsfonds. Het tweede spoor is de bottom-upaanpak: initiatieven van het middenveld en de stedelingen in de kijker zetten. Voorbeelden daarvan zijn de oproep ‘innovatieve projecten’ en initiatieven zoals TRACK.

De samenwerking met het kenniscentrum evalueert de minister heel positief. De voorbije jaren hebben stedenbeleid en kenniscentrum onder andere goed samengewerkt met betrekking tot Europa, het stadscontract wonen, Urbiscoop, publiek-publieke samenwerking en participatie. Het centrum levert voorts advies bij het horizontale stedenbeleid. Op relatief korte termijn is het er met bescheiden middelen in geslaagd een duurzaam en kwalitatief sterk kennisnetwerk tussen de steden uit te bouwen. Het wekt dan ook geen verwondering dat de burgemeesters recent tot de verlenging van hun vijfjarige samenwerking met het kenniscentrum hebben beslist.

2.4. Strategische doelstellingen

2.4.1. Wonen in de stad wordt aantrekkelijker

In dit hoofdstuk mist mevrouw *Liesbeth Homans* opnieuw de verwijzing naar het horizontale beleid. Minister Van den Bossche staat niet alleen met de verantwoordelijkheid om de steden aantrekkelijker te maken. Daartoe moet aan een aantal randvoorwaarden zijn voldaan op het vlak van wonen, veiligheid, mobiliteit, onderwijs en kinderopvang. Zowel in deze commissie als in de Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting heeft mevrouw Homans al enkele keren een lans gebroken voor de huiskorting. Het betreft een fiscale stimulus die mensen zou kunnen aanzetten om terug in de stad te wonen.

Over wonen in de stad is mevrouw *Khadija Zamouri* heel enthousiast. Het lid staat dan ook achter de proefprojecten. Maar waarom worden geen Brusselse projecten vermeld bij de ‘good practices’ voor duurzaam wonen en bouwen? (Voor het antwoord zie bijlage 3.)

Onlangs las mevrouw Zamouri dat de provincie Antwerpen overweegt om de provinciebelasting te hervormen met het oog op een socialer stelsel. Het kadastrale inkomen zou het criterium worden, waarbij eigenaars van huizen met een ki vanaf 800 euro voor de ‘sterkste schouders’ zouden doorgaan. Het gemiddelde ki in de steden in die provincie bedraagt echter 1000 euro. Wekt dit geen bezorgdheid op bij minister Van den Bossche, die hiervoor weliswaar niet rechtstreeks bevoegd is maar gezien haar horizontale beleid toch wel met de bevoegde instanties zou moeten communiceren? Is de minister niet bang dat deze maatregel de keuze van de mensen zal sturen in de richting van een groter huis met tuin in een verkaveling op het platteland? Zal deze maatregel de stadsvlucht van de middenklasse niet nog bevorderen, terwijl we die klasse net in de stad willen houden?

Uit de omgevingsanalyse blijkt dat de koop- en huurprijzen vooral in de grootsteden meer dan elders stijgen, constateert mevrouw *Mieke Vogels*. Voor het toenemende aantal alleenstaanden en voor de minder begoede stedelingen worden die woningen onbetaalbaar. Dat blijkt uit de het aantal uithuiszettingen en de groeiende wachtlijsten voor sociale woningen. Intussen onderzoekt minister Van den Bossche de bouwvergunningen die in steden worden afgeleverd. Mevrouw Vogels besluit uit de cijfers die de minister haar heeft bezorgd, dat steden nog altijd vooral eengezinswoningen laten bouwen. Daarmee beogen ze gezinnen met tweeverdieners, die voor hen zowel fiscaal als electoraal interessanter zijn dan ouderen en alleenstaanden. Die laatsten vinden dan wel geen huis meer. Als de helft van de bevolking van een stad uit alleenstaanden bestaat, moet die stad vooral woningen voor alleenstaanden bouwen. Ook in de rand worden in de uitvoering van het Grond- en Pandendecreet vooral eengezinswoningen gebouwd. Terwijl de wachtlijsten voor een

sociale woning voor 45 percent uit alleenstaanden bestaan, zijn maar 24 percent van die nieuwe woningen voor hen bestemd. Grote gezinnen vertegenwoordigen 10 percent van die wachtlijsten, maar slechts 2 percent van de woningen zijn op hen afgestemd.

Aan mevrouw Veerle Heeren verduidelijkt mevrouw Vogels dat ook hoogbouw vooral op gezinswoningen kan zijn toegespitst. Een appartement is niet noodzakelijk een woning voor een alleenstaande. Heel wat appartementen zijn onbetaalbaar voor deze bevolkingscategorie, zelfs voor mensen met werk. Helaas geldt dat ook voor de woningen op het platteland. Daarop speelt onze sociale woningbouw helemaal niet in, behalve dan via sociale seniorenflats. De rest blijft in de kou staan.

Op de vraag van mevrouw Homans over de huiskorting wijst minister *Freya Van den Bossche* op de nauwe samenwerking van het agentschap Wonen-Vlaanderen met minister Muyters. Haar eigen administratie zal op basis van het onderzoek van het Steunpunt Wonen een nieuwe regeling ontwerpen, analyseren en evalueren met het oog op een daadwerkelijke implementatie in de regelgeving in het begin van 2013. Het kabinet-Muyters verzekert dat er aandacht zal zijn voor een soort steden criterium bij de huiskorting, bijvoorbeeld met betrekking tot achtergestelde buurten in steden. Er wordt nog onderzocht op welke objectieve basis dit kan gebeuren.

Vervolgens behandelt minister Van den Bossche de opmerkingen van mevrouw Vogels. Het Stedenfonds, de stadsvernieuwingprojecten enzovoort creëren heel wat mogelijkheden met betrekking tot betaalbare huisvesting voor jonge gezinnen. Het project 'De Nieuwe Molens' in Gent, binnen de stadsvernieuwing Brugge naar Rabot, voorziet onder andere speciaal in betaalbare appartementen voor alleenstaanden en kleine gezinnen met een inkomen dat net te hoog is om in aanmerking te komen voor een sociale woning. Antwerpen heeft met zijn grond- en pandenbeleid onder andere via het Stedenfonds heel wat aandacht voor betaalbare huisvesting voor gezinnen. Turnhout heeft zelfs het hele Stedenfonds 2008-2013 voor betaalbaar en kwalitatief wonen voorbehouden.

De minister zal in 2012 de besluitvorming aanpakken met betrekking tot de procedures voor totstandkoming en uitvoering van de uitvoeringsprogramma's voor de sociale woningbouw. Daarin wil ze alleszins een duidelijke toets opnemen van het bestaande aanbod versus de vraag en de te verwachten evolutie daarvan. Die verhouding tussen vraag en aanbod moet het uitgangspunt zijn voor de afstemming van zowel het nieuwe patrimonium als de renovaties. De planning van de projecten zal rekening moeten houden met de objectief vastgestelde onevenwichten en zal afhankelijk van de behoefte neerkomen op meer grotere gezinswoningen of juist meer kleinere wooneenheden voor alleenstaanden.

Mevrouw *Liesbeth Homans* kondigt aan dat ze bij minister Muyters zal aandringen op een snelle behandeling van het huiskortingdossier. De huiskorting vormt immer bij uitstek een remedie tegen de stadsvlucht.

2.4.2. Een ruimtelijk stedelijk gebiedsbeleid ontwikkelen

Over de verstedelijking in Vlaanderen heeft de heer *Veli Yüksel* weinig teruggevonden in de beleidsbrief. Naast de bevolkingstoename binnen de steden treedt ook een verstedelijking van de stadsrand op. Vlaanderen wordt één grote stad. Daarvoor zou het stedelijke beleid aandacht moeten hebben.

Minister *Freya Van den Bossche* bevestigt dat er een verdere verstedelijking en verstening van Vlaanderen aan de gang is. Tot de oorzaken horen de steeds toenemende vraag naar woningen als gevolg van de toenemende gezinsverdunding en het bijgevolg groeiende aantal gezinnen, en het feit dat die nog steeds voor meer klassieke woonvormen blijven opteren. Tegelijk blijkt de ruimte binnen de administratieve grenzen van de steden beperkt,

terwijl in de onmiddellijke omgeving van de steden nog relatief veel ruimte voorhanden is, rijkelijk voorzien van woongebieden in de gewestplannen.

De minister besluit dat we in de toekomst veel inventiever met de schaarse beschikbare ruimte zullen moeten omgaan. In de stad is dit mogelijk door stadsvernieuwing: oude industriële sites omvormen tot woon- en leefomgevingen; en oude woningen renoveren of vervangen door nieuwbouw. Voor bepaalde functies zoals scholen, rusthuizen en kinderopvang wil de minister het potentieel op verregaande synergie onderzoeken, waardoor het ruimtegebruik ook beperkt kan worden. Ze heeft nog maar pas een onderzoek uitgeschreven met betrekking tot multi-inzetbare ruimtes. Met het oog op meer woningen in de steden zal het beleid nog veel creatiever moeten zijn in het aanbieden van een gedifferentieerd woningaanbod. Daarvoor verwijst minister Van den Bossche ook naar de beleidsbrief Wonen, en naar het woonbeleidsplan, dat in de stijgers staat.

Daarnaast zal er ook een sterkere afstemming van ruimtelijk beleid moeten komen met de buurgemeenten. Dit kan via een zogenaamde stadsregionale benadering. Daartoe schrijft de minister eerstdaags een onderzoeksopdracht uit, in overleg met de ministers van Ruimtelijke Ordening en Binnenlands Bestuur en met kennis van de voorstellen ter zake uit het programma voor interne staatshervorming.

Het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen zal ook met deze ruimtevraagstukken van steden rekening moeten houden. Uit de eerste vragenronde die minister Muyters eind 2010 en begin 2011 heeft georganiseerd, besluit minister Van den Bossche alvast dat de stad een prominente rol krijgt in het BRV. Via haar administratie, die nauw betrokken is bij de opmaak van het plan, waakt de minister daarover.

Wat de stadsregionale samenwerking betreft, heeft de Gentse burgemeester een initiatief genomen ten aanzien van de omliggende gemeenten, maar die hebben daarop van weinig tot geen enthousiasme getuigd en zijn er niet op ingegaan. Het zal dus niet aan de stad hebben gelegen als er niet snel een stadsregionale samenwerking over slim ruimtegebruik komt.

De heer *Veli Yüksel* vraagt een timing bij het onderzoek betreffende de multi-inzetbare ruimtes.

Dit onderzoek loopt eind 2012 af, antwoordt *de minister*.

2.4.3. De steden zetten in op een open en warme samenleving

Het Romaplan op zich roemt de heer *Veli Yüksel* als een voorbeeld van horizontaal beleid, van samenwerking van de minister van stedenbeleid met een specifiek bevoegde collega. Alleen heeft het commissielid zijn bedenkingen bij de verwachtingen die men met de inzet van vijftien stewards verbindt. Hieraan moet op zijn minst een kordaat lokaal handhavingsbeleid worden gekoppeld. Huisjesmelkerij, overlast en inbreuken op de verkeersregels moeten echt worden gestraft. De mensen moeten inderdaad worden geïnformeerd over hun verantwoordelijkheid, maar daarnaast moet ook handhaving aanwezig zijn.

Meer algemeen vraagt de heer *Yüksel* een stand van zaken betreffende de hervorming van de integratie- en inburgeringssector in de steden.

Volgens mevrouw *Liesbeth Homans* lijkt het er in de beleidsbrief op dat minister Van den Bossche niet van plan is om de leiding te nemen in het integratiebeleid, maar deze rol overlaat aan minister Bourgeois. Bij de inzet van stewards heeft de minister wel dergelijk initiatief getoond. Daarvoor feliciteert mevrouw *Homans* haar. Als minister van Stedenbeleid moet minister Van den Bossche wel degelijk de leiding durven nemen en tonen dat ze het essentieel acht dat de anderen hun rol spelen.

De keuze voor de methodiek van de buurtstewards wordt mee bepaald door de steden, deelt minister *Freya Van den Bossche* mee. Kort samengevat zullen buurtstewards worden ingezet in de stadswijken met de scherpste samenlevingsproblemen tussen ‘nieuwe’ en ‘oude’ inwoners. De buurtstewards hebben een preventieve en corrigerende rol, vergelijkbaar met strenge maar rechtvaardige ‘vaderfiguren’. Ze begeleiden de nieuwkomers met betrekking tot het samenleven in de wijk door ze goed te informeren over hun rechten en plichten, maar ook over de samenlevingsgewoontes: bijvoorbeeld geen nachtlawaai, afvalophaling en schoolplicht. Door in dialoog te gaan met de ‘oude’ en de ‘nieuwe’ bewoners werken ze aan de wederzijdse verstandhouding, en bemiddelen ze bij problemen.

De buurtstewards grijpen in bij overlast. Ze sanctioneren dan niet zelf maar signaleren de problemen aan de sanctionerende diensten zoals de politie. Ze volgen de problemen van heel nabij, waardoor ze knelpunten met betrekking tot diverse beleidsdomeinen – bijvoorbeeld huisvesting in verband met huisjesmelkerij – onmiddellijk aan de respectieve diensten en politiediensten kunnen melden. Vandaar ook het belang van een gecoördineerde aanpak van de stad met haar welzijnsdiensten, bevolkingsdienst, politiedienst en wooninspectie, die als een van de uitgangspunten van dit project geldt.

Voor vragen naar een stand van zaken en meer details over de geplande hervormingen in de inburgeringssector, kunnen de volksvertegenwoordigers het best terecht bij minister Bourgeois. Dit proces is nog niet afgerond, stelt minister Van den Bossche, die er wel aan toevoegt dat het stedenbeleid het nauw opgevolgt.

2.4.4. *De steden groeien uit tot belangrijke centra van creativiteit en ondernemerschap*

De heer *Veli Yüksel* peilt naar de concrete invulling en timing van het aangekondigde marketingplan.

De beleidsbrief stelt dat er in de steden creatieve ruimte moet zijn voor jongeren, leest mevrouw *Liesbeth Homans*. In de beleidsbriefbespreking van vorig jaar viel in dat verband de term ‘ateliers’. Doelt de minister dit jaar op hetzelfde? Is van die ateliers intussen iets in huis gekomen?

Mevrouw *Khadija Zamouri* citeert de laatste zin van dit hoofdstuk: “Ten slotte is het niet onbelangrijk dat de steden in creatieve ruimtes voor jongeren voorzien, waar ondernemerschap wordt geprikkeld.”. Gelet op de hoge stedelijke jeugdwerkloosheid en het grote percentage jongeren in de stedelijke bevolking, beoordeelt het lid deze stelling op zich positief. Minister Van den Bossche heeft haar collega’s Muyters en Crevits vernoemd als partners voor samenwerking in het streven naar ondernemerschap en creativiteit bij jongeren. Minister Smet heeft ze echter niet vernoemd, hoewel die toch van plan is om het vak Economie te verplichten in elke studierichting. Mevrouw Zamouri beveelt minister Van den Bossche aan om ook minister Smet in de geplande samenwerking te betrekken. (Voor het antwoord zie bijlage 3.)

De heer *Wim Wienen* heeft al jaren geleden een Gentse schepen van Economie horen pleiten voor een stedelijke distributie in het kader van een groene mobiliteit. Blijkbaar zijn er intussen al hogere slaagkansen. Hasselt krijgt een pilootproject. Is dat intussen al opgestart, en wat zijn de eerste indrukken? Zal het Stedenbeleid het financieel ondersteunen? In Antwerpen heeft heel onlangs de schepen van Financiën verklaard dat hij voor een soortgelijk project niet eens subsidies nodig heeft, gezien de bijzonder grote interesse van transportbedrijven en distributeurs. Kan de minister nagaan of dat ook geldt voor de rest van Vlaanderen? In dat geval hoeft de overheid niet eens bij te passen.

Voorts vraagt de heer Wienen zich af wat de minister precies bedoelt met creatieve ruimtes voor jongeren.

Mevrouw *Griet Coppé* verwijst naar het Winkelplan van de minister-president. Intussen blijft het een uitdaging om leegstaande winkelpanden in de stadskernen te voorkomen. In welke middelen voorziet minister Van den Bossche om die trend te keren?

Met de laatste vraag is minister *Freya Van den Bossche* goed vertrouwd, aangezien ze ter zake ook al verschillende parlementaire vragen heeft beantwoord. De minister wijst erop dat er al sterke acties bestaan van de steden zelf, via leegstandsregister, leegstandsheffing, grond- en pandenbeleid en premiebeleid. Meestal genieten die acties sterke steun uit het Stedenfonds.

Ook het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling doelstelling 2 prioriteit 4 ‘stedelijke ontwikkeling’ heeft gezorgd voor extra mogelijkheden met betrekking tot handelspanden. Zo is het Gentse projectvoorstel ‘Gevelrenovaties en renovatie leegstaande panden’ goedgekeurd voor EFRO.

Daarom is het van uitzonderlijk belang dat er ook in het toekomstige cohesiebeleid duidelijke aandacht is voor de stedelijke uitdagingen. Nu gaat 25 percent van het EFRO-budget naar stedelijke ontwikkeling. Voor het toekomstige stedenbeleid na 2013 zou Vlaanderen in zijn operationele programma weer moeten kiezen voor de steden en hun uitdagingen.

Het horizontale beleid van minister Van den Bossche bevatte dus input voor het winkelbeleidsplan. Ook bij de opmaak van de uitvoeringsinstrumenten zoals omzendbrieven zal daarnaar aandacht uitgaan, verzekert de minister.

Onder creatieve ruimtes verstaat de minister onder andere: ‘pop-upshops’, waar innovatieve winkelideeën kunnen getest worden; bedrijfslocaties waar zelfstandigen en starters kunnen samenhuizen; winkelsfeergebieden enzovoort. Op basis van de innovatieprojectoproep werd in 2010 het project ‘Buda-eiland’ in Kortrijk gesubsidieerd om dit soort initiatieven mogelijk te maken in een creatieve omgeving. Ook het Gentse project ‘Dokstrand’ is een voorbeeld.

Toerisme Vlaanderen heeft een nieuw marketingplan om toerisme naar Vlaanderen en Brussel te bevorderen, antwoordt de minister aan de heer *Yüksel*. Toerisme genereert immers extra jobs en inkomsten, rechtstreeks en onrechtstreeks, en draagt bij tot welvaart en welzijn. Omgekeerd zijn steden belangrijke troeven voor toerisme.

Hasselt heeft inderdaad een pilootproject voor stedelijke distributie, bevestigt de minister aan de heer *Wienen*. De VVSG en het Kenniscentrum Vlaamse Steden volgen dit project op om er lessen uit te trekken voor andere steden. Voor meer info verwijst de minister graag naar haar collega *Hilde Crevits*. Ook het stedenbeleid besteedt aandacht aan mobiliteit, die als mogelijk thema wordt opgegeven in de oproep innovatieve projecten. (Zie ook SD 2.4.6.)

2.4.5. De steden vergroenen

Bij de subsidie-oproep voor groenprojecten in steden en gemeenten kreeg mevrouw *Liesbeth Homans* graag wat toelichting.

Als inwoner van Koekelberg hoopt mevrouw *Khadija Zamouri* dat de uitspraak ‘de steden vergroenen’ waar is. Het Elisabethpark in haar gemeente vermeldt ze, net als het Rivierenhof in Deurne, als een groene ruimte waaraan niet mag worden geraakt. Kunnen die groene ruimtes niet beter worden afgestemd op de bevolking uit de omgeving, opdat ze naast mooi, groen en aangenaam ook praktisch worden? (Voor het antwoord zie bijlage 3.)

Het duurzaam omgaan met voedsel vindt de heer *Wim Wienen* een heel positieve doelstelling. Het is schrijnend hoeveel voedsel soms in de vuilnisbakken verdwijnt.

Kan de minister de resultaten bekendmaken van de subsidieoproep voor groenprojecten, vraagt mevrouw *Griet Coppé*.

Alle Vlaamse steden en gemeenten konden tot 1 september 2011 een project indienen voor park- en groenbeheer, verklaart minister *Freya Van den Bossche*. Het Agentschap voor Natuur en Bos zette 500.000 euro opzij om projecten te steunen voor de aanleg of inrichting van groen en/of groene ruimten. Dit project is ook mee gecommuniceerd via het stedenbeleid. De resultaten zijn nog niet bekend.

2.4.6. *Naar slimme mobiliteit in de steden*

Mevrouw *Liesbeth Homans* heeft vernomen dat het hier gehanteerde STOP-principe al wat achterhaald zou zijn. Het KNIK-principe zou een beter alternatief opleveren. Dat slimme mobiliteit cruciaal zou zijn voor de aantrekkingskracht van de steden, beaamt mevrouw Homans volmondig. Daarin speelt De Lijn een heel belangrijke rol. Het lid beveelt minister Van den Bossche dan ook aan om regelmatig overleg te plegen met minister van Mobiliteit, Hilde Crevits.

Mevrouw *Khadija Zamouri* mist aandacht voor het privé-vervoer in de stad. De steden beschikken over een groot aantal bedrijven, wat een enorm aantal verplaatsingen tussen de binnenstad en de buitenstad teweegbrengt. Bedrijven als Tour und Taxis en de KBC zetten in Brussel zelf bussen in om hun personeel van het werk naar het station en terug te vervoeren.

Mevrouw *Mieke Vogels* beroept zich op een berekening van mevrouw Monica De Coninck dat in 2020 33 percent van de Antwerpse bevolking jonger zal zijn dan 18 en een derde ouder dan 65. Dat moeten we als een opportuniteit beschouwen, niet als een probleem, maar het vergt wel een aangepast beleid. Het betekent dat tweederde van de inwoners voor zijn levenskwaliteit afhankelijk is van de onmiddellijke woonomgeving. Ze hebben behoefte aan speelruimte, veilige voetpaden, veilige beweging voor senioren.

Ongeacht of het beleid uitgaat van het STOP- of een ander principe, in de realiteit verstikken de steden almaar verder in het autoverkeer. Het parkeerprobleem is immens, maar het beleid besteedt er amper aandacht aan dat de open ruimte bestemd zou moeten zijn voor kinderen. Het zogenaamde lawaai van spelende kinderen in een stedelijke omgeving beschouwen we als hinderlijk. Dat lawaai is echter te wijten aan het feit dat steeds meer kinderen steeds minder speelruimte ter beschikking hebben. Zo ontstaan hoge concentraties aan spelende kinderen met overlast tot gevolg.

Speelstraten vormen een heel tijdelijke oplossing. Een speelstraat creëert een fenomenaal effect. Kinderen spelen samen en maken vrienden in hun buurt. Ouders brunchen samen en leggen contacten. Maar na een week gaan alle voordeuren terug toe, en staan voor die deuren weer overal auto's: business as usual. Mochten de speelstraten een permanent karakter krijgen, dan zou dat voor de kinderen een enorme vooruitgang opleveren. Kinderen zouden niet meer te dik zijn, meer vrienden hebben, zich beter kunnen concentreren op school enzovoort. Als een derde van haar bevolking uit kinderen bestaat, moet de stad daarop inspelen.

In de plaats daarvan houden de steden zich echter bezig met het parkeren van auto's. Alle steden leggen nog steeds parkings aan in hun centrum, wat alleen maar meer autoverkeer lokt. Antwerpen deelt een derde meer parkeerkaarten uit dan er beschikbare plaatsen zijn. Een auto rijdt gemiddeld 55 minuten per dag en staat dus meer dan 23 uur op 24 stil. Hij palmt openbaar domein in dat eigenlijk zou moeten beschikbaar zijn voor mensen, voor kinderen en voor ouderen.

De auto en zijn chauffeur moeten hun plaats in de samenleving terug leren kennen. We vinden het normaal dat onze auto voor de deur moet staan terwijl onze kinderen acht kilometer moeten lopen om een veilige speelplaats te vinden.

Gezondheid wordt inmiddels almaar problematischer in de steden. Het aantal kinderen met luchtwegeninfecties is angstaanjagend, terwijl de gezondheidszorg nota bene minder toegankelijk wordt. Onlangs sprak mevrouw Vogels een bakfietsrijder. Deze ervaart dat overal wachtlijsten voor bestaan: voor kinderopvang, voor kleuteronderwijs, voor lager onderwijs en zelfs voor de jeugdbeweging. In de buurt is bovendien geen huisarts meer beschikbaar. Ze zijn allemaal volgeboekt.

Ook op dit domein kan mevrouw Vogels alleen concluderen dat de Vlaamse Regering dringend tot een ‘sense of urgency’ moet komen. Het zou niets te vroeg zijn.

De heer *Wim Wienen* waarschuwt dat er maar een dunne grens ligt tussen het STOP-principe en een autopestbeleid. Voor economie en middenstand is het belangrijk dat de steden bereikbaar blijven met de auto. Blijkbaar vindt minister Van den Bossche het Europese witboek Transport ontoereikend. De heer Wienen vindt het niet zo opportuun om te allen tijde de beste leerling van de Europese klas te willen zijn of zelf vooruit te willen lopen op het Europese beleid.

Over de plaats van de personenwagen in de stedelijke mobiliteit lopen de meningen in de commissie blijkbaar nogal uiteen, merkt minister *Freya Van den Bossche*. Voor de minister is die plaats wel duidelijk. Het betreft de plaats die het STOP-principe hem toekent, dus pas na de stapper, de trapper en het openbaar vervoer.

De auto heeft zeker een plaats in het stedelijk mobiliteitsbeleid, maar die mag niet ten koste gaan van de verkeersveiligheid en de leefbaarheid van de stad. Vandaar dat voor stedelijke mobiliteit voorrang gegeven wordt aan de voetgangers, fietsers en het openbaar vervoer. Dit betekent dat niet elke plaats in de stad maximaal bereikbaar en toegankelijk is met de wagen. Er kunnen autovrije zones worden aangeduid, circulatieplannen worden opgemaakt en een parkeerbeleid op maat worden uitgewerkt om dit autobeleid vorm te geven. Dit impliceert dat bij autocirculatieplannen bepaalde zones niet meer rechtstreeks ‘doorrijdbaar’ zijn met de wagen en dat sluipverkeer wordt geweerd uit bepaalde wijken. Deze maatregelen stemmen overeen met het KNIK-beleid, dat dus perfect compatibel is met het STOP-principe. De wijk is bereikbaar met de wagen, maar niet meer noodzakelijk via de kortste route doorrijdbaar en dus niet meer maximaal toegankelijk voor die wagen. Ook het parkeerbeleid speelt hierop in met randparkings, meer fietsenstallingen enzovoort.

Het stedenbeleid ondersteunt deze trend in de mobiliteit met stadsvernieuwingsfondsprojecten, onder meer door de subsidiëring van publieke ruimte die ingericht wordt op basis van het STOP-principe. Voorbeelden zijn de Clementwijk in Sint-Niklaas, het Militair Hospitaal in Antwerpen, De Kloef in Ronse en Turnova in Turnhout.

Wat het Europese witboek Transport betreft, heeft de minister in haar beleidsbrief net willen aangeven dat dit een belangrijke stap voorwaarts betekent, maar dat het voor de volledigheid ook best nog extra rekening zou houden met aspecten zoals stedelijk openbaar vervoer, concrete fietsmaatregelen en de sociale dimensie van het vervoerbeleid. Vlaanderen heeft op dat vlak een belangrijke ondersteunende rol te spelen. De minister vindt trouwens niets mis met de ambitie om de beste leerling van Europa te zijn als het op duurzaam mobiliteitsbeleid aankomt.

De Lijn is vertegenwoordigd in het merendeel van de stadsspecifieke projecten binnen de stadscontracten. Voor een aantal van die projecten vertolkt De Lijn een belangrijke, zo niet doorslaggevende rol bij de ontsluiting van stadsgebieden en is de maatschappij een aanzienlijke partner in de realisatie: bijvoorbeeld de Vaartkom in Leuven, en The Loop en de Oude Dokken in Gent. Ook bij de stadsvernieuwingsprojecten is de inbreng van De Lijn in een aantal gevallen van onschatbare waarde.

Team Stedenbeleid onderhoudt via de accountmanager regelmatig contacten met De Lijn. De Lijn krijgt ook de mogelijkheid om de projecten voor de oproep stadsvernieuwing te adviseren.

2.4.7. De steden bieden meer ruimte voor inspraak en betrokkenheid van bewoners

De heer *Wim Wienen* mist in dit hoofdstuk aandacht voor de Antwerpse districten. Als men een dergelijk bestuursniveau in het leven roept, moet men het ook de nodige bevoegdheden geven en de kans om een eigen stedenbeleid te ontwikkelen. De districten zijn ook lang niet in alle gevallen steden waar veel groen is of waar het aangenaam toeven is. Ze hebben grootstedelijke problemen, waarop hun visie soms afwijkt van die van het centrale stadsbestuur.

Minister *Freya Van den Bossche* hecht er veel belang aan dat de steden investeren in meer en betere inspraak van hun bewoners bij de vormgeving van hun wijk of bij projecten. Betrokken burgers zijn doorgaans tevreden burgers. De doelstelling en de vormen van participatie kunnen divers zijn en van informatie tot coproductie gaan.

In elk geval wil de minister met haar bevoegdheid voor het stedenbeleid de steden in hun zoektocht faciliteren en ondersteunen. Zo heeft op haar vraag het Kenniscentrum Vlaamse Steden een ‘voorbereidingstraject participatie’ aan de dertien centrumsteden voorgesteld. Acht steden hebben hierop ingetekend. Genk wil het hebben over de interne coördinatie tussen de diensten rond grote projecten. Roeselare wil een kader voor een stadsbreed en participatief debat over zijn toekomst uitwerken onder de noemer ‘Roeselare 2030’. Turnhout wil met gebiedsgerichte werking van start gaan. Kortrijk wil ervaring opdoen over de manier waarop burgers bij grote stadsvernieuwingsprojecten kunnen worden betrokken. Eind volgend jaar moeten de trajecten in de acht steden afgerond zijn. Minister Van den Bossche kijkt uit naar de ervaringen en de resultaten.

Wat de specifieke vraag over de districten betreft, verwijst de minister naar de autonomie van de stad Antwerpen. De rolverdeling en de werking van de districten blijft in de eerste plaats de bevoegdheid van de stad zelf. Niettemin is de minister geïnteresseerd in de ervaringen met deze vorm van binnengemeentelijke decentralisatie. In opdracht van het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen is er momenteel een onderzoek aan de gang naar de districtwerking in Antwerpen. Uit dat onderzoek zullen lessen kunnen worden getrokken die nuttig zijn, zowel voor de huidige Antwerpse districtwerking, als voor een toekomstige ruimere toepassing van het instrument binnengemeentelijke decentralisatie in Vlaanderen.

Op een bijkomende vraag van de heer Wienen antwoordt de minister dat de K.U.Leuven dit onderzoek uitvoert, en meer bepaald professor Joris Voets.

2.4.8. Een versterkt en doeltreffend stedenbeleid in partnerschap met steden, die goed bestuurd worden

Mevrouw *Liesbeth Homans* vraagt zich af of de vermelde partnerschappen beperkt moeten blijven tot binnenlandse steden, of doelt de minister ook op internationale samenwerking, wat van meer ambitie zou getuigen? Met het oog op de Olympische Spelen in Londen zou een doorgedreven partnerschap tussen Antwerpen en Londen aangewezen

zijn. Zo zijn er afspraken over de hotelaccommodatie. Londen kan immers onmogelijk alle atleten en hun hele entourage huisvesten.

Minister *Freya Van den Bossche* geeft enkele voorbeelden van internationale samenwerking. Er vindt samenwerking plaats met betrekking tot het Europese seminarie ‘Railway station districts enhancing urban development in medium sized cities’ van 8 december. Vlaanderen geeft dit seminarie samen met Picardië vorm. Picardië, Breda en Leuven staan hiervoor in.

Wellicht komt er een samenwerkingsverband naar aanleiding van de Europese oproep ‘Transnational cooperation between regional research driven clusters’. Het gaat om samenwerking met betrekking tot ‘smart cities’ tussen onderzoeksinstituten, bedrijven en overheden uit drie lidstaten. Er zijn contacten met een Duitse en een Italiaanse stad. De VITO zal dit project waarschijnlijk trekken voor Vlaanderen, met betrokkenheid van EWI en Team Stedenbeleid.

2.4.9. *Alle beleidsdomeinen van de Vlaamse overheid ondersteunen de steden*

Deze strategische doelstelling vormt voor de heer *Veli Yüksel* bij uitstek de uitdaging en het statement van deze beleidsbrief. De commissie heeft het horizontale karakter van het Stedenbeleid al herhaaldelijk beklemtoond.

Minister Van den Bossche heeft vorig jaar aangekondigd alle Vlaamse beleidsbrieven op hun stadsgevoeligheid te toetsen. De heer Yüksel vraagt een stand van zaken: welke beleidsbrieven heeft de minister al getoetst? Het commissielid heeft vernomen dat het om vijf beleidsbrieven gaat. Wat met de andere?

Toetsing is één zaak, maar belangrijk is zeker ook dat ze leidt tot een aansturing en aanpassing van de betreffende beleidsbrieven en -initiatieven. Hebben die plaatsgevonden? Hoe stonden de andere ministers tegenover die toetsing? Hebben ze meegewerkt? Was minister Van den Bossche de enige initiatiefnemer?

Het gisteren aangekondigde ‘Romaplan’ vormt alvast een goed voorbeeld van samenwerking tussen twee ministers. (Zie ook 2.4.3.)

“Sinds 2011 screent het Agentschap voor Binnenlands Bestuur alle beleidsbrieven op het thema ‘stedelijkheid’”, leest mevrouw *Liesbeth Homans* in de inleiding bij de strategische doelstellingen. Kan de commissie die zeer nuttige screening inzien? De commissie hoeft deze screening toch niet helemaal over te doen voor zichzelf?

Ook mevrouw *Michèle Hostekint* vraagt naar de resultaten van de screening. Zijn de resultaten bemoedigend? Waar is nog bijsturing nodig?

Mevrouw *Khadija Zamouri* vraagt of de Brusseltoets niet in deze screening kan worden geïntegreerd.

Wat de screening van de andere beleidsbrieven betreft, merkt mevrouw *Mieke Vogels* op dat papier verduidelijkt is. In plaats van de beleidsbrieven zelf, zou minister Van den Bossche beter de output screenen. Dat een beleidsbrief gewag maakt van stedenbeleid, betekent nog niet dat dit meteen ook gerealiseerd is. Integendeel, de steden hebben last van een specifiek matteuseffect. Daarvan somt het lid een aantal voorbeelden op.

Ten eerste is er de inkomensgerelateerde kinderopvang. Uit de cijfers blijkt dat die vooral in West-Vlaanderen en Limburg wordt gerealiseerd. Dat is een gevolg van het uitblijven van een gedifferentieerd beleid ten aanzien van de steden. Een pand huren of kopen is in een stad veel duurder dan in West-Vlaanderen of Limburg. Voor een initiatiefnemer van

kinderopvang in een stad lopen de infrastructuurkosten bijgevolg veel hoger op dan voor een collega op het platteland. De minister van Welzijn voorziet voor elke IKG-plaats 27 euro per kind per dag. Een stedelijk kinderdagverblijf komt daarmee niet uit de kosten. Uit de cijfers blijkt dan ook dat de helft van de stedelijke IKG-plaatsen al na zes maanden terug verdwijnt. Een gedifferentieerd beleid is dringend nodig.

Ten tweede zijn er de SVK's, die tot de bevoegdheid Wonen van minister Van den Bossche behoren. Er zijn maxima bepaald voor de prijzen die de SVK's mogen betalen voor de woningen in hun portefeuille. Gevolg is dat het SVK van Kortrijk met zijn 70.000 inwoners evenveel woningen in portefeuille heeft als dat van Antwerpen, dat meer dan een half miljoen inwoners telt. In Antwerpen is de drempel voor eigenaars die hun woning aan een SVK willen aanbieden, veel hoger daar ze geen eerlijke marktprijs kunnen krijgen.

Als derde voorbeeld vermeldt mevrouw Vogels de bijzondere jeugdzorg. Ook op dat vlak hebben de steden een moeilijker publiek. Zo betreft 14 percent van de nieuwe aanmeldingen bij de Antwerpse jeugdrechtbank niet-begeleide minderjarigen. 80 percent van de aanmeldingen betreft allochtonen. Het betreft specifieke doelgroepen die de weg naar de vrijwillige hulpverlening niet vinden, en bijgevolg in het circuit van de jeugdrechtbank belanden. Dit is te wijten is aan hun problematische opvoedingssituatie. In de steden is dus bijzondere jeugdzorg nodig, maar ontbreekt het aan de initiatiefnemers. De extra middelen voor die zorg gaan bijgevolg niet naar de steden. Naast het feit dat de doelgroep in Antwerpen te moeilijk wordt bevonden, is grond waarop die instellingen kunnen worden gebouwd, er veel te duur.

Ten vierde investeert minister van Welzijn Vandeuren in pleegzorg. Kinderen tussen nul en zes jaar worden het best in een pleegzin opgevangen. Die stelling noemt mevrouw Vogels behartenswaardig, maar in Antwerpen zijn dergelijke pleegzinnen gewoon niet te vinden. Niet verwonderlijk met 50 percent alleenstaanden.

Als een derde van de Antwerpse bevolking uit jonge kinderen bestaat en een groot deel daarvan kansarm en anderstalig is, moeten we dringend investeren in kinderopvang en onderwijs in de steden. Zo niet komen die kinderen in te grote kleuterklassen terecht en verlaten ze uiteindelijk het onderwijs zonder diploma. Een democratiseringsproces van het onderwijs is nodig opdat het talent waarover die kinderen zeker beschikken, zich kan ontplooiën. Anders creëren we een verloren generatie. Er is dringend nood aan een actieplan. Het is trouwens die generatie die uiteindelijk onze pensioenen zal moeten betalen.

Kortom, niet de beleidsbrieven maar de beleidsoutput moet worden gescreend om na te gaan hoeveel middelen van nieuwe beleidsinitiatieven uiteindelijk naar de steden stromen. De intenties mogen edel zijn, de realisaties zijn daarom nog niet noodzakelijk van hetzelfde niveau.

De heer *Wim Wienen* is tevreden dat de beleidsbrief melding maakt van heel wat overleg door minister Van den Bossche met haar collega's, waaronder de ministers van Onderwijs, Welzijn, Ruimtelijke Ordening enzovoort. Team Stedenbeleid woont heel wat vergaderingen bij, maar welk gewicht werpt het daar in de schaal om het beleid daadwerkelijk in de richting van de stadsvriendelijkheid te stuwen?

De heer Yüksel meldt dat maar vijf beleidsbrieven zouden zijn gescreend. De minister had toch aangekondigd dat ze alle beleidsbrieven zou screenen? En welke stadsvriendelijke effecten sorteert die screening uiteindelijk? Als de screening schadelijke gevolgen van beleid van andere ministers voor de steden aan het licht brengt, stellen die dat beleid dan bij?

Inburgering is een beleidsdomein dat volgens de heer Wienen bij uitstek in aanmerking komt voor het horizontale spoor, maar juist dat domein komt in verhouding weinig aan

bod. Nu is er wel de aankondiging van de stewards (zie 2.4.3.). Immigratie is helaas geen probleem dat Vlaanderen zelf kan aanpakken. Het blijft vooralsnog een federale bevoegdheid. Hopelijk verbetert de federale overheid haar beleid ter zake. De heer Wienen acht die kans groot, aangezien federaal volksvertegenwoordiger Theo Francken heel wat oude voorstellen van het Vlaams Belang kopieert.

Hoe dan ook, het Vlaamse inburgeringsbeleid behoeft een grotere insteek uit het stedenbeleid, aangezien heel wat overlastproblemen precies in de steden ontstaan, door het gebrek aan integratie met alle spanningen van dien. In sommige stedelijke zones heersen intussen andere normen en wetten. Zo hebben bepaalde moslimverenigingen een sharia-rechtbank in het leven geroepen om te bemiddelen bij huwelijksproblemen. De vraag is maar welke invulling die aan het woord 'bemiddelen' zullen geven. De radicalisering van de islam zorgt zeker in de steden voor samenlevingsproblemen. Daaraan had de beleidsbrief wat meer aandacht mogen besteden.

Een regierol voor het stedenbeleid met betrekking tot de inburgering in de centrumsteden kan maar van nut zijn voor zover het Vlaamse integratiebeleid helemaal overeenstemt met het integratiebeleid waarmee de steden zelf hun lokale autonomie invullen. Zo vindt de heer Wienen dat het Antwerpse stadsbestuur de visie van minister Bourgeois niet altijd in de praktijk brengt.

Aan mevrouw Vogels wil mevrouw *Griet Coppé* meegeven dat Antwerpen en Gent met 70 percent van de middelen uit het Stedenfonds aan de haal gaan. De Vlaamse Regering voert dus wel degelijk een grootstedenbeleid. Op 6 december presenteert minister Van den Bossche de Stadsmonitor in Roeselare (zie 2.5.5.). De betreffende cijfers zijn van groot belang voor het stedenbeleid. Een beleidsafstemming op de gezinssamenstelling waarvoor mevrouw Vogels pleit, wordt aan de hand van die cijfers mogelijk. De minister geeft nu al vergrijzing, het hoger aantal alleenstaanden en de toenemende zorgnood aan als belangrijke elementen voor toekomstig beleid.

Op de vragen die diverse leden hadden bij het horizontale karakter van het stedenbeleid en bij de voortrekkersrol die het ten opzichte van de andere beleidsdomeinen moet innemen, antwoordt minister *Freya Van den Bossche* dat een stevige basis, gefundeerd op specifieke dossiers, nodig is om de aandacht te vestigen op bepaalde stedelijke problemen. De argumenten komen naar voren uit: overheidsbreed onderzoek zoals de bevolkingsprognoses; onderzoek vanuit de Stadsmonitor; onderzoek in opdracht van de respectieve beleidsdomeinen, zoals onderzoek naar mobiliteit, luchtverontreiniging en lawaaihinder; en debatten en rondetafels. Met een sterk dossier kan de minister hierover een degelijk gesprek op gang brengen met haar collega's. Dit is een permanente opdracht, waar ze met haar team permanent werk van maakt. De in ViA geformuleerde doorbraken en sleutelprojecten bieden vaak een kapstok om samen te werken met andere ministers.

Ook de administratie van het stedenbeleid is op die leest geschoeid. Vorig jaar werden voor de opvolging van de stadsprojecten in de stadscontracten en het Stadsvernieuwingsfonds, twee accountmanagers aangeworven om in deze projecten de nodige bruggen te leggen en te onderhouden met de andere Vlaamse beleidsdomeinen en hun afdelingen. Dit moet voor een doorvertaling zorgen van de 'steden' in de respectieve sleutelprojecten.

In Knack van 23 november (de datum van deze vergadering) verklaart de heer Yüksel nochtans dat de minister niets doet voor de steden en dat er gelukkig nog CD&V'ers zijn die de stedentoets op alle maatregelen toepassen. Daarom vermeldt de minister nogmaals uitdrukkelijk de accountmanagers. De minister is graag bereid om in de commissie een toelichting te geven bij de mate waarin haar collega's in hun beslissingen rekening hebben gehouden met de stedelijke aspecten. Dan zal meteen blijken in welke mate CD&V-ministers geneigd zijn om stedelijkheid als toets te gebruiken. Minister Van den Bossche verzoekt de heer Yüksel om zijn onderzoeksmethode bekend te maken in de commissie.

Indien dit een nuttig instrument zou blijken te zijn, dan wil de minister het gerust overnemen.

De snellere stijging van de capaciteit voor kinderopvang in het decreet met betrekking tot de voorschoolse kinderopvang in groot- en centrumsteden, haalt de minister aan als een concreet resultaat van horizontaal stedenbeleid. Dit had nog veel beter gekund, voegt ze toe. Een ander voorbeeld is dat van de opvolging van het hele programma van ‘versnellen en vereenvoudigen van investeringsprojecten’. Door deelname aan de ambtelijke projectteamvergaderingen en het politieke stuurcomité, vindt steeds een stedelijke aftoetsing plaats.

De screening van de beleidsnota’s van de andere ministers is eveneens een instrument van het horizontale stedenbeleid. Het Kenniscentrum Vlaamse Steden heeft bij de aanvang van de regeerperiode vijf beleidsnota’s gescreend. Het Agentschap voor Binnenlands Bestuur screent daarentegen systematisch alle beleidsbrieven op stedelijkheid om een inschatting te kunnen maken van de dossiers waaraan het Team Stedenbeleid extra aandacht zal moeten besteden.

Indien bepaalde beleidsdomeinen ontwikkelingen kennen die relevant zijn voor de steden, dan zal ook de beleidsbrief Stedenbeleid daarop terugkomen.

Mevrouw *Liesbeth Homans* vindt het, zeker als het beleid het STOP-principe huldigt, onverantwoord dat De Lijn haar ‘Snel weg’-winkels in de steden zal sluiten. Ze vermeldt dit als een voorbeeld van de manier waarop minister Van den Bossche voor haar stedenbeleid afhankelijk is van beslissingen van andere ministers. Daarom pleit het lid om de screening van de beleidsnota’s door Team Stedenbeleid te bespreken in de commissie, opdat alle leden op de hoogte zouden zijn van de inspanningen van diverse ministers.

De heer *Veli Yüksel* begrijpt de nervositeit niet. De minister heeft in hem een bondgenoot om een vuist te maken voor de steden.

Het lid vraagt of het Agentschap Binnenlands Bestuur inmiddels al alle beleidsnota’s heeft gescreend en of de commissie de resultaten kan inzien.

Minister *Freya Van den Bossche* belooft dat ze de resultaten aan de commissie zal bezorgen.

De heer *Wim Wienen* komt terug op zijn algemene opmerking betreffende het horizontale stedenbeleid: in de Vlaamse grootsteden veroorzaakt het gebrek aan inburgering almaar grotere problemen. Kan de minister daar vanuit haar horizontale beleidsbenadering meer aandacht voor vragen?

Minister *Freya Van den Bossche* beaamt het belang van inburgeringsbeleid. In haar eigen stad merkt de minister het verschil dat kan worden verkregen als de mensen niet enkel op de hoogte zijn van hun rechten en plichten, maar ook van de gebruiken van onze samenleving. Vandaar de inzet van buurtstewards via het stedenbeleid. Inburgering blijft natuurlijk een bevoegdheid van minister Bourgeois. Telkens als deze vraagt om meer middelen te investeren in kennis van de Nederlandse taal, is minister Van den Bossche bereid die vraag te ondersteunen. Om te kunnen samenleven, moeten mensen elkaar begrijpen.

2.5. Operationele doelstellingen

2.5.1. Het Vlaams Stedenfonds

Tegen de start van de nieuwe lokale bestuursperiode wil de minister de planlast aanzienlijk verlagen, constateert mevrouw *Michèle Hostekint*. Dat zullen de gemeenten ongetwij-

feld waarderen. Welk traject zal de uitvoering van het Planlastendecreet volgen? Hoe zal het stedenbeleid die uitvoering begeleiden en ondersteunen?

De beleidsbrief bevat een referentie aan het Planlastendecreet, dat de heer *Veli Yüksel* een mijlpaal noemt met betrekking tot de steden en gemeenten. De balans tussen planlust en planlast helde de laatste jaren sterk over in de richting van de lasten.

Ook het Stedenfondsdecreet behoeft aanpassing aan het Planlastendecreet. Als timing stelt minister Van den Bossche oktober 2012 voorop. Voor de heer Yüksel is dat de absolute deadline, aangezien die maand al lokale verkiezingen plaatsvinden. Misschien moet de minister toch maar pogen om wat vroeger klaar te zijn, zeker met het oog op de aanpassingen van de sectordecreten voor de gemeente- en provincieraden.

Voorts peilt het commissielid of het samenwerkingsprotocol tussen de VGC en het Kenniscentrum Vlaamse Steden aan een evaluatie wordt onderworpen.

In verband met het Planlastendecreet wijst minister *Freya Van den Bossche* erop dat artikel 4, §1, daarvan bepaalt dat de Vlaamse Regering uiterlijk op 30 oktober van het jaar waarin er lokale verkiezingen plaatsvinden, de Vlaamse beleidsprioriteiten en de bijbehorende subsidieregelingen voor de komende lokale beleidscyclus bekendmaakt. Met deze timing houdt de minister rekening. Niet alleen moet over het Planlastendecreet worden gestemd, maar bij de bespreking en vertaling van de aanbevelingen van het Visitatierapport wil de minister toch graag de nodige tijd nemen voor overleg met onder andere de steden.

2.5.2. *Het Stadsvernieuwingsfonds*

Wat bedoelt minister Van den Bossche met de afbouw van de verkokering, vraagt mevrouw *Khadija Zamouri*.

De heer *Marc Hendrickx* leest dat de aanvraagprocedure wordt vereenvoudigd en dat er een aangepaste regeling voor de conceptsubsiëring komt. Verwacht de minister daarvoor meer respons? Bleek de vorige methode te complex? Betreft het een louter technische of een meer fundamentele aanpassing? (Voor de antwoorden zie bijlage 3.)

2.5.3. *De stadsregionale samenwerking faciliteren*

De heer *Veli Yüksel* noemt de stadsregionale samenwerking uit het witboek Interne Staatshervorming een complexe materie. Hoe dan ook moeten stad en rand samenwerken. Het is een conditie om steden en stedelijke gebieden beter tot hun recht te laten komen. De minister zal het er wellicht mee eens zijn dat de stadsregionale samenwerking geen nieuwe bestuurslaag vormt.

Doorbraak 55 stelt een programma voorop voor centrumsteden en omliggende gemeenten die de mogelijkheden tot een structurele stadsregionale samenwerking willen onderzoeken. De heer Yüksel vraagt een stand van zaken.

Ook mevrouw *Michèle Hostekint* kreeg graag wat nadere toelichting bij de doorbraken 54 en 55, meer bepaald over de regelscreening en de zogenaamde proeftuinprojecten in centrumsteden als Kortrijk en Roeselare.

Minister *Freya Van den Bossche* leidt haar antwoord in door eraan te herinneren dat de Antwerpse bouwmeester op het stadsatelier van 18 oktober op het enorme belang van een ruimtelijke herordening van de stad en haar rand heeft gewezen. Dat besef groeit ook bij verschillende steden en de rand. De minister verwijst naar de vijf proeftuinregio's die in het witboek over de interne staatshervorming zijn vermeld, maar ook naar het Gentse verkennend initiatief van begin dit jaar.

De minister begrijpt de gevoeligheden en vragen die de stadsregionale ontwikkeling oproepen. Vandaar haar aanbod om via een ondersteuningsprogramma zulke lokale processen en dynamiek te faciliteren. Er is nood aan methodes voor het ontwerpen van processen die stad en rand kunnen samenbrengen met betrekking tot nieuwe stedelijke uitdagingen. Door overleg met de steden en via kleine experimenten wil de minister het programma concreet met een menu van tools en methodes invullen, zodat het tegemoetkomt aan de lokale verwachtingen.

Zo heeft ze deze maand een onderzoek gelanceerd om op basis van twee of drie cases een procesarchitectuur te ontwerpen die centrumsteden en hun aangrenzende gemeenten vrijwillig kan samenbrengen met betrekking tot de nieuwe stedelijke opgaven. De minister verwacht dat demografische evoluties en de bijhorende stedelijke opgaven, zoals onderwijs, openbaar vervoer en zorg, deze grenzen tussen de stadskern en kernen van de binnen het stedelijk gebied gelegen stadsrand, verder onder druk zullen zetten.

Voor dit onderzoek zal minister Van den Bossche overleg plegen met minister Bourgeois in het kader van de regioscreening en de proeftuinprojecten. Ze heeft ook overleg gepland met minister Muyters met betrekking tot diens studie met betrekking tot meer intergemeentelijke samenwerking op het vlak van ruimtelijke ordening. Zijn onderzoek is meer gericht op het aanpassen van wetgeving en stimuleringsmechanismen. Die van minister Van den Bossche zelf is gefocust op het ontwerpen van een bruikbaar en concreet proces met betrekking tot centrumsteden.

Het onderzoek moet in het najaar van 2012 resulteren in een stadsatelier ‘Steden leren van elkaars praktijk en inzichten’.

2.5.4. *Het Vlaams stedenbeleid zet de steden positief in de kijker*

In verband met de subsidies voor originele en innoverende projecten in steden, leest mevrouw *Liesbeth Homans* dat het gaat om “projecten die uitgaan van particuliere verenigingen”. Het lid vraagt een aantal concrete voorbeelden, opdat de commissie zich een duidelijk beeld kan vormen van waarop de minister hiermee doelt.

Voorts vraagt mevrouw Homans of de effecten van de ‘Thuis in de Stad’-prijs meetbaar zijn. Valt daarvan een gunstig effect te merken? Het lid is alvast blij dat ‘Gusje het Stads-musje’ in deze nieuwe beleidsbrief niet meer voorkomt.

De samenvatting van de gerealiseerde beleidsmaatregelen, die als bijlage bij de beleidsbrief gaat, vermeldt een update van de website www.thuisindestad.be. Wordt die website nu meer bezocht? Kan de minister het totaal aantal bezoekers bekendmaken? Mevrouw Homans is benieuwd of de update een positief effect heeft gehad.

Vorig waren er meer dan zestig subsidieaanvragen voor originele en innoverende projecten, legt minister *Freya Van den Bossche* uit, maar slechts drie van die projecten konden worden ondersteund. Dit jaar zijn opnieuw zestig projecten ingediend. Door de budgetverhoging in 2011 kunnen meer waardevolle projecten worden geselecteerd, namelijk een tiental. De procedure voor toekenning van toelagen loopt nog. Bijgevolg kan de minister nog geen voorbeelden geven. De oproep behelst vier thema's: stedelijke mobiliteit, kindvriendelijkheid, sfeer in de stad en voedselkringloop. De minister heeft haar administratie opdracht gegeven om bij de selectie van de projecten ook inspraak te geven aan de bevoegde administraties van de betreffende andere beleidsdomeinen, wat nog niet betekent dat die vetorecht zouden krijgen. Op basis van hun inbreng en die van het stedenbeleid zelf, moeten ze tot een objectieve rangschikking van de projecten komen.

Alle verenigingen of instellingen met rechtspersoonlijkheid, met uitzondering van handelsvennootschappen en openbare instanties, kunnen een projectaanvraag indienen. Een

vereniging moet haar maatschappelijke zetel in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad of in het Nederlandse taalgebied hebben.

Het is belangrijk dat bottom-upprojecten ontstaan en dat deze worden ondersteund. Door middel van de oproepformule voor verenigingen wordt gebruikgemaakt van onze steden als vijvers van creativiteit. Tal van – vaak kleine – organisaties hebben innovatieve voorstellen, die bij wijze van pilootfase of wegens hun experimentele karakter een subsidie-hefboom nodig hebben om te kunnen starten. Hierop willen de originele en innovatieve projecten inspelen.

De vorige, tiende editie van de ‘Thuis in de Stad’-prijs was een terugblik op de voorbije edities. Bij de opmaak van de publicatie over de voorbije edities bleek dat de meeste projecten nog steeds bestaan, positieve effecten hebben en lokaal gewaardeerd worden. Naar aanleiding van de tiende editie heeft de jury samen met de administratie en het Kenniscentrum Vlaamse Steden de formule kritisch bekeken, wat heeft geresulteerd in enkele aanpassingen:

- steden kunnen tot drie projecten indienen;
- steden kunnen samen met een andere stad projecten indienen;
- de categorieën zijn afgeschaft; ook een niet-fysiek project kan een hoofdprijs winnen;
- steden jureren in een eerste fase mee en leren zo nog meer van elkaar.

Dat laatste vindt minister Van den Bossche een heel belangrijke verbetering. Het is altijd meegenomen om een pluim te krijgen, maar onderlinge kennisopbouw tussen de steden is een nog veel belangrijker doelstelling van de prijs.

Wat www.thuisindestad.be betreft, de minister ziet die website als een nuttig instrument waar bezoekers snel de nodige informatie vinden. De website is allesbehalve hip maar er is veel rekening gehouden met gebruiksvriendelijkheid. De minister wil de site nog interactiever maken. Zo is in november 2011 een blog met als thema ‘smart cities’ gelanceerd. Het is niet de bedoeling in concurrentie te treden met de website van het Kenniscentrum Vlaamse Steden: beide sites kunnen mekaar perfect aanvullen.

2.5.5. *De Stadsmonitor*

In zijn beleidsbrief Brussel kondigt minister Smet aan dat het VRIND gegevens over Brussel zal bevatten, weet de heer *Veli Yüksel*. Voor de Stadsmonitor is daarvan echter nog steeds geen sprake. Overweegt minister Van den Bossche om in de toekomst de Brusselse gegevens daarin wel op te nemen? (Voor het antwoord zie bijlage 3.)

2.5.6. *De stadscontracten*

Eind 2012 lopen de huidige stadscontracten af, stelt mevrouw *Michèle Hostekint*. Het gaat om een pilootfase. Er hebben zich een aantal knelpunten gemanifesteerd. Intussen heeft een tussentijdse evaluatie plaatsgevonden. Het lid peilt naar de aanbevelingen en voorstellen. Welke rol krijgen de accountmanagers? Welke timing wordt vooropgesteld?

Minister Van den Bossche voorziet in heel wat beleid en ondersteuning om de stadscontracten te laten vlotten, veronderstelt de heer *Wim Wienen*. Maar die inspanningen blijven hoofdzakelijk beperkt tot het onderdeel Wonen daarvan. Nochtans blijken andere stads-specifieke projecten veeleer te stagneren. Wil de minister daarin ingrijpen? Wellicht wacht ze de evaluatie eerst af.

Het gaat hier over de eerste generatie stadscontracten (2007-2012), verduidelijkt minister *Freya Van den Bossche*. Die vormen een leertraject voor zowel de steden als de Vlaamse overheid met het oog op een nieuwe vorm van beleidsdomeinoverschrijdende gebiedsgerichte samenwerking. Zoiets vergt enige tijd.

Na een tussentijdse evaluatie heeft Team Stedenbeleid in juli concrete voorstellen gedaan aan de kabinetten en andere administraties met betrekking tot een aantal knelpunten. De minister somt deze aanbevelingen op:

- de verschillende overlegorganen worden samengevoegd, opdat er niet nodeloos wordt vergaderd en ieder zijn rol kan spelen;
- de accountmanagers volgen de projecten op het terrein mee op, en bekijken samen met de voorzitter welke stappen in het proces nodig zijn om vooruitgang te boeken. De accountmanagers initiëren die stappen ook, bijvoorbeeld met betrekking tot het thema ‘erfgoed op de Scheldekaaien’. Dit past ook in de vraag naar meer maatwerk;
- de aandacht van de Vlaamse overheid moet gericht zijn op plaatsen en gebieden en niet louter op sectoren. De wijze waarop de Vlaamse overheid georganiseerd is, maakt het niet eenvoudig om een mandaat te verkrijgen opdat verschillende administraties samen knopen doorhakken. Team Stedenbeleid pleegt hierover overleg met het Projectteam Versnellen Investeringsprojecten;
- de belangrijkste problemen doen zich veelal voor op budgettair en procedureel vlak. De projecten zijn over het algemeen groot en complex en hebben een lange doorlooptijd en resulteren in een moeilijke afstemming tussen administraties. Er zijn niettemin nogal wat realisaties, en in de meeste projecten is er duidelijke vooruitgang geboekt: bijvoorbeeld de bibliotheek van Roeselare, de ring rond Sint-Niklaas, het deelproject op de Scheldekaaien, de Handelsdokbrug en de Oude Dokken in Gent. Aan de Vlaamse Regering heeft minister Van den Bossche meegedeeld dat ze tegen medio 2012 een overzicht van de engagementen van haar collega-ministers verwacht, opdat ze deze reeks stadscontracten goed zou kunnen afronden. De minister hoopt dat de heer Yüksel uit dat overzicht zal kunnen afleiden welke ministers zich bereid tonen om geld vrij te maken voor stedelijkheid. Hopelijk wil de volksvertegenwoordiger de ministers van de CD&V aansporen om hier werk van te maken. Dan zal de minister zich inspannen ten aanzien van mensen waarop zijzelf enige invloed kan uitoefenen. Ook van mevrouw Homans verwacht de minister dat ze hiervoor zal blijven ijveren bij de ministers waarmee zij een bevoorrechte relatie heeft;
- de Vlaamse Regering heeft de wil om met de stadscontracten door te gaan, zoals is voorzien in haar regeerakkoord. De regering ziet die contracten als een belangrijk punt van haar ViA-traject. Hierover handelt in maart 2012 de ViA-rondetafel voor de steden. Bij de nieuwe stadscontracten zal er een betere interne voorbereiding binnen de administraties moeten zijn. Die weten na deze eerste generatie nu beter wat er verwacht wordt en overleggen goed met de steden over wat haalbaar is, ook op budgettair vlak.

In 2012 wil de minister ten slotte een voorstel doen over de manier waarop het proces met betrekking tot een tweede generatie stadscontracten vorm kan krijgen.

2.5.7. *Wisselwerkingen met andere beleidsvelden binnen de Vlaamse overheid*

Mevrouw *Liesbeth Homans* leest: “Daarnaast komen nieuwe samenwerkingsverbanden tot stand bijvoorbeeld door bilaterale contacten of onderzoeksresultaten”. Heeft de minister al zicht op mogelijke nieuwe samenwerking? (Zie ook 2.4.9.)

De heer *Veli Yüksel* peilt naar het opzet en de locatie van de voor begin 2012 aangekondigde ViA-rondetafel over het stedenbeleid.

20 maart 2012 is voorlopig aangevinkt als de datum waarop de VIA-rondetafel zal plaatsvinden, deelt minister *Freya Van den Bossche* mee. De definitieve datum kan nog wijzigen door de zoektocht naar een geschikte locatie, die nog volop aan de gang is.

2.5.8. *Het Vlaams stedenbeleid beter wetenschappelijk ondersteunen*

Meten is weten, weet mevrouw *Veerle Heeren*. Daarom vraagt het lid inzage in de conclusies van het stadsatelier van 18 oktober 2011. Met evenveel belangstelling kijkt mevrouw Heeren uit naar de resultaten van het wetenschappelijk onderzoek. Ze verwacht een sterke link met het woonbeleid.

Mevrouw *Mieke Vogels* is heel tevreden dat destijds een apart Stedenfonds is opgericht, en dat de Vlaamse Regering sindsdien een apart stedenbeleid voert. Dankzij de Studiedienst van de Vlaamse Regering en de Stadsmonitor heeft de overheid een goed inzicht gekregen in onze steden, hun dynamiek en hun beperkingen. Intussen hebben we echter genoeg gestudeerd. De instrumenten waarover minister Van den Bossche beschikt, reiken evenwel niet veel verder dan dat: het betreft analyses, studies, onderzoeken, prijzen en stadsateliers. Vandaag is er meer nodig. De verzamelde demografische gegevens betreffende vergrijzing, vergroening, toename van het aantal alleenstaanden, multiculturaliteit en stijgende kinderarmoede nopen tot dringend beleid. Het is vijf na twaalf. Studeren en in ateliers en werkgroepen zetelen, zal niet meer volstaan. De Vlaamse Regering zal moeten doordringen raken van een ‘sense of urgency’.

Zo blijkt uit de cijfers dat Antwerpen tegen 2018 een bevolkingstoename met 55.000 inwoners kan verwachten. Tegen 2028 volgt een verdere aangroei met 15.000 mensen. 70.000 mensen op twintig jaar, dat komt overeen met een heel district Deurne, of met steden als Kortrijk en Hasselt. De stadsomgeving zal niet volstaan om al die mensen op te vangen. De stadsateliers moeten dan toch op zijn minst concrete vragen en voorstellen van de steden ten aanzien van de Vlaamse Regering opleveren. Kan de minister met die vragen bij de regering terecht?

De heer *Wim Wienen* heeft een vraag bij de steunpunten voor beleidsrelevant onderzoek. Tweemaal vermeldt de minister dat er geen specifiek steunpunt is voor het stedenbeleid. Ervaart ze dit als problematisch, als een manifestatie van stiefmoederlijke behandeling?

Dit jaar is de wetenschappelijke ondersteuning op kruissnelheid gekomen, antwoordt minister *Freya Van den Bossche*. Eind 2011 worden drie studies opgeleverd. Met de Stadsmonitor en de visitatiecommissie raken twee andere belangrijke studies voltooid. Onder tussen zijn er met het budget van 2011 opnieuw drie studies gelanceerd. En dan zijn er nog de publicaties over het Stedenfonds en het Stadsvernieuwingsfonds, die in de loop van januari van volgend jaar worden gepubliceerd.

Deze studies en hun resultaten maken het juist mogelijk om in de Vlaamse Regering een onderbouwd debat over de steden te voeren, antwoordt de minister aan mevrouw Vogels. Dankzij het debat, zoals het stadsatelier over de bevolkingsprognoses duidelijk maakte, ontstaan er nieuwe inzichten en worden nieuwe vragen opgeworpen en hypotheses geformuleerd.

Telkens gaat het over kortlopend en beleidsrelevant onderzoek, zodat de link met de Vlaamse beleidsagenda kort gehouden wordt.

De lopende drie studies worden eind november opgeleverd en kunnen besproken worden in de commissie. Alle drie onderzoeken ze een bepaald facet van de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid van het wonen in de stad.

Aan de oprichting van een specifiek steunpunt voor het stedenbeleid ziet de minister tot nu toe geen behoefte. Integendeel, het is haar doelstelling dat alle nieuwe steunpunten aandacht zouden besteden aan de stad en haar uitdagingen. Horizontaal beleid betekent dat de andere beleidsdomeinen oog hebben voor de stad, wat niet vanzelf zal gaan.

De onderhandelingen met het oog op de beheersovereenkomsten met de nieuwe steunpunten zijn deze maand opgestart. Op basis van de eerste contacten blijkt alvast dat onder andere de steunpunten Wonen, Duurzame Ontwikkeling, Mobiliteit en Ruimtelijke Ordening expliciet aandacht aan de stad besteden. Het stedenbeleid heeft meegewerkt aan de evaluatie van de bestaande steunpunten via Idea Consult, en aan de opmaak van de nieuwe programma's en feedback op de ingediende voorstellen. Het is ook de bedoeling dat werkgroepen de interessante projecten mee opvolgen en van input voorzien.

De bevoorrechte relatie met het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen zal in de volgende periode worden voortgezet. Bij het beheer van het onderzoekprogramma van dit steunpunt blijft minister Van den Bossche nauw betrokken.

Ten slotte zijn er nog het Kenniscentrum Vlaamse Steden en eigen onderzoekskredieten die de minister op korte termijn kan inzetten. Daarmee kan de minister onmiddellijk inspelen op actuele vragen en specifieke expertise inhuren.

2.5.9. Samenwerking en overleg met andere overheden en stakeholders

De heer *Wim Wienen* constateert dat minister Van den Bossche nog steeds werk maakt van het kerntakendebat met de VGC, maar vermoedt dat de VGC zelf daarin nog altijd weinig interesse betoont. Dat betreurt het lid. Hij juicht toe dat de Vlaamse Regering wil blijven investeren in Brussel als hoofdstad van Vlaanderen, maar dan is het kerntakendebat zeker nodig. Vaak blijkt de VGC naast de Vlaamse Regering te handelen, of deze zelfs tegen te werken. De heer Wienen herinnert eraan dat de VGC nog steeds een ondergeschikt bestuur is.

De heer *Marc Hendrickx* vraagt de minister of ze op het memorandum betreffende de Benelux-samenwerking actief zal inspelen met concrete voorstellen, of een veeleer afwachtende houding zal aannemen. (Voor het antwoord zie bijlage 3.)

Minister *Freya Van den Bossche* heeft geen enkel signaal ontvangen dat de VGC het noodzakelijke kerntakendebat uit de weg zou gaan. De werkzaamheden van de task force Brussel verlopen zoals meegedeeld aan de Vlaamse Regering begin juli. De taskforce zet de werkzaamheden voort en wil het eindrapport eind 2011 afleveren.

Indicatieve stemming

Het ontwerp van decreet houdende de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2012 wordt door de Commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie indicatief aangenomen met 8 stemmen tegen 3 bij 3 onthoudingen.

Jan PENRIS,
voorzitter

Robrecht BOTHUYNE
Michèle HOSTEKINT,
verslaggevers

Gebruikte afkortingen

AES	Algemeen Eigenaarssyndicaat
ALESH	Amortisatiefonds van de Leningen voor de Sociale Huisvesting
BRV	Beleidsplan Ruimte Vlaanderen
BVR	besluit van de Vlaamse Regering
CO ₂	koolstofdioxide
CGKR	Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding
CREG	Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas
DAB	Dienst met Afzonderlijk Beheer
EFRO	Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling
EKM	erkende kredietmaatschappij
ENOVER	Energieoverleg
EPB	energy performance of building
EPC	energieprestatiecertificaat
ERP	energie renovatie programma
EU	Europese Unie
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie
FRGE	Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost
GIS	geografisch informatiesysteem
GSC	gewestelijke sociale correctie
HE	hernieuwbare energie
HHI	Herfindahl-Hirschman index
ICEDD	Institut de Conseil et d'Etudes en Développement Durable
IKG	inkomensgerelateerde kinderopvang
IKW	interkabinettenwerkgroep
Ivago	Intercommunale voor Afvalbeheer in Gent en Omstreken
IVBO	Intercommunale voor Vuilverwijdering en -verwerking in Brugge en Omme- land
KBC	Kredietbank en Cera
ki	kadastraal inkomen
kmo	kleine of middelgrote onderneming
KNIK	Kwaliteit, Netwerken, Iedereen mobiel en Knooppunten
KSH	Kaderbesluit Sociale Huur
K.U.Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
KWh	kilowattuur
LAC	lokale adviescommissie
NFS2	nieuw financieringssysteem
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
OD	operationele doelstelling
PMV	Participatie Maatschappij Vlaanderen
PV	photovoltaic (fotovoltaïsch)
REG	rationeel energiegebruik
RWO	Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed
SBOV	Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen
SD	strategische doelstelling
SHM	sociale huisvestingsmaatschappij
STEG	stoom- en gasturbine
STOP	eerst Stappers, dan Trappers, dan Openbaar vervoer en ten laatste Privé- vervoer
SVK	sociaal verhuurkantoor
UNIZO	Unie van Zelfstandige Ondernemers
UZ Gent	Universitair Ziekenhuis Gent
VAP	verbeterings- en aanpassingspremie
VEA	Vlaams Energieagentschap
VEB	Vlaams Energiebedrijf

VGC	Vlaamse Gemeenschapscommissie
ViA	Vlaanderen in Actie
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VIVAS	Vereniging Inwoners van Sociale Woningen
Vlabinvest	Investeringsfonds voor Grond- en Woonbeleid voor Vlaams-Brabant
VMSW	Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen
VOB	Vlaams Overleg Bewonersbelangen
Voka	Vlaams netwerk van ondernemingen
VREG	Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt
VRIND	Vlaamse Regionale Indicatoren
VVSG	Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
VWF	Vlaams Woningfonds
vzw	vereniging zonder winstoogmerk
wkk	warmte-krachtkoppeling

BIJLAGEN:

Schriftelijke voorbereiding van de antwoorden

BIJLAGE 1:
Antwoorden met betrekking tot Energie

Begroting en beleidsbrief ENERGIE
Antwoorden aan de commissie**1 Begroting**

Subsidieregeling REG-SVK's: er was 2 miljoen euro extra ingeschreven in 2011. Loopt deze regeling nu niet verder? Op welke manier wordt dit opgenomen in de algemene nieuwe regeling voor SVK's? Wat is de stand van zaken? (Homans)

Er is 4,4 miljoen euro voorzien voor groene warmte. Via welke formule is men tot dit bedrag gekomen? Zijn deze middelen recurrent? (De Knop) Gaan de middelen voor energiescans naar groene warmte? (Homans)

Wat is het aardgasfonds en hoeveel middelen zitten erin? (De Knop)

Ik zal beginnen met te antwoorden op een aantal vragen in verband met de begroting.

Mevrouw Homans,

De premiereregeling voor energiebesparende investeringen in SVK- woningen werd in 2008 ingevoerd op basis van een eenmalig budget van 10 miljoen euro, voorzien uit het Energiefonds. Er is sindsdien nooit sprake geweest van een verlenging van de maatregel. Wel is het zo dat ik dit jaar bij de begrotingscontrole eenmalig een bijkomend budget van 2 miljoen euro heb voorzien omdat er al meer woningen waren aangemeld voor de premie dan er binnen het voorziene budget ook effectief een premie konden krijgen. Om de regeling op een aanvaardbare en ordentelijke manier te laten uitdoven, heb ik extra geld vrijgemaakt, maar het is dus nooit de bedoeling geweest om de regeling verder te zetten.

Dat neemt niet weg dat SVK's wel een beroep kunnen doen op de renovatiepremie en de VAP. Momenteel onderzoek ik of het opportuun is om voor SVK's een apart subsidiestelsel te creëren.

Daarnaast waren er vragen van mevrouw Homans en mevrouw De Knop over het budget voor groene warmte. Dat is gebaseerd op de inschatting die VITO heeft gemaakt van het potentieel voor groene warmte tegen 2020 en van de steun die nodig is om dat potentieel te realiseren. Concreet betekent dit dat we jaarlijks ongeveer 4 miljoen euro reserveren voor nieuwe projecten, die vervolgens tien jaar lang steun krijgen. Dat betekent dat we in 2012 4,4 miljoen euro vrijmaken, in 2013 8,4 miljoen en in 2014 12,4 miljoen. Dat bedrag is recurrent, wat betekent dat de projecten die tijdens deze legislatuur worden goedgekeurd, ook effectief tien jaar lang steun zullen krijgen. Het is aan de volgende regering om te beslissen of ze ook de komende jaren telkens budget blijft voorzien om nieuwe projecten op te starten. Het budget voor groene warmte komt niet van de energiescans. In het kader van de hervorming van de energieprijzen, is het wel zo dat er budget verschoven is van de energiescans naar de sociale dakisolatieprojecten.

Wat betreft de vraag naar verduidelijking over het Aardgasfonds, dat fonds is een restant van voor de vrijmaking van de markt. Het beheer van het Aardgasfonds is helemaal toevertrouwd aan de distributienetbeheerders. De gewestelijke overheid moet wel haar fiat geven voor de acties die worden voorgesteld door de netbeheerders. Einde 2010 was in totaal bij alle netbeheerders 11,8 M€ beschikbaar, door de lancering van enkele grote projecten (onder meer dakisolatie bij sociale huisvesting en private markt) wordt verwacht dat dit budget tegen einde 2013 zal zijn opgebruikt.

2. EPC

Is er geen snellere invoering van het EPC voor niet-residentiële gebouwen mogelijk? (Homans, De Knop)

Wordt de EPC databank, die wordt uitgebouwd tot authentieke gegevensbron, beschikbaar gesteld voor immokantoren? Wanneer? Waarom is dat niet gebeurd in 2011, zoals aangekondigd? (Homans, Hendrickx)

Wanneer starten de train-de-trainer opleidingen voor EPC deskundige type A? (Decaluwe)

Hoeveel bijkomende kwaliteitscontroles op het EPC zal de minister laten plaatsvinden? Welke bijkomende maatregelen plant de minister? (De Knop)

Gaat u as-buittattest integreren in EPC nieuwbouw? (Homans)

Er waren ook diverse vragen over het Energieprestatiecertificaat.

Een snellere invoering van het EPC voor niet-residentiële gebouwen is niet mogelijk. De regelgeving is weliswaar tijdig omgezet, maar de uitvoering heeft vertraging opgelopen, onder meer vanwege de sterke vraag vanuit de sector om in de drie gewesten hetzelfde EPC in te voeren. Midden 2011 werd de studie voor de ontwikkeling van de rekenmethodiek opgestart. De totale doorlooptijd (ontwikkeling rekenmethodiek + softwareontwikkeling) bedraagt 23 maanden. Twee extra maanden zijn voorzien om opleidingen te geven aan de trainers. Dit betekent dat de opleidingen voor lesgevers ten vroegste midden 2013 kunnen starten. Pas als de trainers opgeleid zijn, kunnen de opleidingen van de energiedeskundigen starten. Deze opleidingen zullen naar verwachting dan ook pas starten in het najaar van 2013. Aangezien er voldoende energiedeskundigen nodig zijn om de verplichting te laten ingaan, is een invoering pas mogelijk vanaf 2014.

Mijnheer Hendrickx, het is niet de bedoeling de Energieprestatiecertificatendatabank open te stellen voor de immokantoren. De wet op de privacy laat dit niet toe. Wel kunnen eigenaars die toegang hebben tot de gegevens voor hun eigen woning, een immokantoor volmacht geven in hun plaats toegang te krijgen tot de data.

Mijnheer Decaluwe, u vroeg naar de train-de-traineropleiding voor energiedeskundigen type A. Momenteel wordt op basis van een enquête bij de energiedeskundigen en de ervaringen van het VEA, een aangepaste softwareversie met een bijhorend inspectieprotocol ontwikkeld. Naar verwachting zal deze aangepaste versie tegen juni 2012 beschikbaar zijn. De eerste train-de-trainer opleidingen worden dan ook midden 2012 gepland.

Wat het aantal kwaliteitscontroles betreft, zullen in 2012 minstens 800 EPC's voor residentiële worden gecontroleerd. Maar we zullen nooit iedereen kunnen controleren, daarom is het ook belangrijk om de sancties zwaar genoeg te maken zodat er een afschrikkingseffect vanuit gaat. Er komen dus niet alleen meer controles, er zal voortaan ook veel strenger worden opgetreden tegen energiedeskundigen die fouten maken. Energiedeskundigen worden beboet vanaf de eerste fout. Energiedeskundigen die meerdere fouten maken of die ook bij volgende controles fouten blijven maken, zullen fors hogere boetes krijgen of hun erkenning sneller geschorst zien. Energiedeskundigen die een boete krijgen, zullen verplicht worden om op eigen kosten een aangepast EPC op te stellen. Energiedeskundigen die worden geschorst, zullen verplicht worden om een nieuwe opleiding te volgen. De opheffing van de schorsing zal worden gekoppeld aan het volgen van de opleiding en het slagen in een examen.

Het as-buittattest, mevrouw Homans, is een bevoegdheid van mijn collega van Ruimtelijke Ordening. Als het as-buittattest wordt ingevoerd, zal ik conform het regeerakkoord laten onderzoeken of een integratie met het EPC gewenst is. Maar dat is grotendeels afhankelijk van de timing en de modaliteiten van de invoering van het as-buittattest zelf, wat dus buiten mijn bevoegdheid ligt.

3. Energiemarkt

Zitten in de cijfers voor leverancierswissels (switch) ook de wissels van en naar de distributienetbeheerders als sociale leverancier? (Decaluwe)

Moeten we switchgedrag niet nog meer aanmoedigen? (Homans)

Bestaat de HHI index (marktconcentratie) ook voor productie? (Decaluwe)

Gaat u extra initiatieven nemen om bedrijven te informeren over de vrijgemaakte energiemarkt? (Decaluwe)

Welke stappen gaat de minister nemen om de energiemarkt verder vrij te maken (De Knop)?

Er waren ook enkele vragen over de werking van de energiemarkt.

Wie na een drop terecht komt bij de netbeheerder, mijnheer Decaluwe, maakt geen vrijwillige keuze. Die cijfers worden dus niet meegerekend in de switchcijfers die de VREG geregeld publiceert. Klanten die van de netbeheerder terugkeren naar een commerciële leverancier worden wel meegeteld. Anderzijds worden er in de rapportering over de sociale openbaardienstverplichtingen wel aparte statistieken bijgehouden over het aantal drops.

De VREG neemt heel wat initiatieven om consumenten te sensibiliseren tot het kiezen voor een zo voordelig mogelijk energiecontract. De switchcijfers stijgen ook, maar dat neemt niet weg dat we op deze weg moeten blijven verdergaan. De V-Test is daartoe een belangrijk instrument, de kwaliteitsvergelijking van de dienstverlening van de leveranciers die daaraan zal worden toegevoegd is een bijkomende maatregel die consumenten het vertrouwen kan geven om van leverancier te veranderen.

Ook voor bedrijven worden er verdere stappen ondernomen om hen beter wegwijs te maken op de vrijgemaakte markt. Zo zal de VREG begin 2012 de V-test voor bedrijven, die vandaag alleen bestaat voor elektriciteit, ook uitbreiden met een V-test voor aardgas. Naar aanleiding hiervan zal de nodige communicatie gebeuren naar de bedrijven, onder meer via intermediaire organisaties als Unizo, Voka ...

Mijnheer Decaluwé, u vroeg of de HHI-index, die een indicatie geeft van de concentratie in een bepaalde markt, ook voor de productiemarkt is berekend. Dat is inderdaad zo. De HHI voor de elektriciteitsproductie bedroeg 6.366 in 2009. Een HHI boven de 1.800 wijst op een geconcentreerde markt, boven de 2.500 zijn er zware risico's voor de marktwerking. De HHI voor de cijfers 2010 zijn nog in opmaak.

Welke stappen zal ik nog nemen om de energiemarkt verder vrij te maken? Eerst een algemene opmerking, mevrouw De Knop. Ik denk dat we deze initiatieven niet alleen op Vlaams niveau kunnen nemen. Vooral de federale overheid, die bevoegd is voor de centrale elektriciteitsproductie, zal nog de nodige stappen moeten zetten.

Ik denk dat we ervoor moeten zorgen dat nieuwe spelers investeren in nieuwe energieproductie, zowel in hernieuwbare energie en WKK (wat we op Vlaams niveau ondersteunen via certificaten), als in efficiënte STEG-centrales. De belangrijkste factor om te komen tot nieuwe investeringen is een stabiel investeringsklimaat. In dat opzicht ben ik blij dat de federale regeringsonderhandelaars de wet op de kernuitstap hebben bevestigd. Daarnaast bekijken we, samen met de federale overheid, hoe een aantal administratieve procedures die een drempel vormen voor investeringen kunnen worden gestroomlijnd, vereenvoudigd of ingekort.

Op de leveranciersmarkt zet ik in op het sensibiliseren van afnemers, bijvoorbeeld door hen via de V-Test te wijzen op het feit dat ze hun energie bij andere leveranciers misschien goedkoper kunnen krijgen, of er op een betere dienstverlening kunnen rekenen.

4. Tarieven

**Wordt de regionalisering van de distributietariefbevoegdheid voorbereid (Martens)?
Hoe ziet u de verdeling van de tarieven over de diverse groepen verbruikers? (Decaluwe)
Wanneer gaan we de reële kosten voor netgebruik en ODV's doorrekenen aan prosumenten?
Moeten we daarvoor wachten op de overdracht van bevoegdheid inzake tarieven? Is de
prioritaire invoering van slimme meters voor prosumenten aangewezen? (Decaluwe)**

Ik ben voorstander van een grondige denkoefening over de hervorming van de distributienettarieven. Zolang de bevoegdheid niet naar Vlaanderen komt, zal ik weinig concrete beslissingen kunnen nemen. Maar ik kan u wel meegeven dat ik, van zodra er duidelijkheid is over het tijdstip van de bevoegdheidsoverdracht, de nodige stappen zal nemen om dat moment terdege voor te bereiden.

Ook de vragen over de responsabilisering van prosumenten en de verdeling van de netkosten over de verschillende groepen verbruikers, passen voor mij in dat kader. Het lijkt me, in afwachting van een grondige bijsturing als we eens bevoegd zijn, geen goed idee om nu snel een aantal bijstellingen te doen aan de manier waarop de tarieven worden verdeeld en doorgerekend. Wat de concrete vraag over de prioritaire invoering van de slimme meter bij prosumenten betreft, kan ik u zeggen dat dit wordt bekeken in de studies en kostenbatenanalyses die momenteel in voorbereiding zijn met betrekking tot de eventuele uitrol van de slimme meter.

5. Energiebesparing algemeen

Volstaan de maatregelen in de beleidsbrief om een ommekeer te bereiken? (Sanctorum)

Wij zien een aantal positieve evoluties, zoals de jaarlijkse stijging van het aantal dakisolaties, de verbetering van het E-peil van nieuwe woningen, het gebruik van dikker isolatiemateriaal en hoogrendementsbeglazing bij werfmetingen, een stijgend bewustzijn bij de consument, ... die aantonen dat we belangrijke stappen vooruit zetten. Maar uiteraard is energiebesparing een zaak van lange adem en moet het beleid voortdurend worden geëvalueerd en bijgestuurd.

6. Energiepremies (REG)

Welke REG maatregelen zijn er voor stookolieklanten? (Decaluwe)

De website www.renovatie2020.be lijkt nog steeds op een overheidswebsite. Wordt deze nog vanuit het energiebeleid gefinancierd (Hendrickx)?

De minister kondigde aan het programma voor de vervanging van enkel glas in sociale huisvestingsmaatschappijen verder te zullen zetten en ook voor appartementen te zullen uitvoeren; is dit inmiddels gebeurd (Hendrickx)?

Alle REG-premies voor woongebouwen zijn vanaf 2012 zonder onderscheid van toepassing voor zowel aargasklanten als stookolieklanten. De beperkte premie voor aardgascondensatieketel vervalt vanaf 2012, omdat ze te zeer een meeneempremie was geworden. Er werd wel een fors hogere premie ingevoerd voor de plaatsing van een aardgas- of stookoliecondensatieketel voor beschermde klanten.

Mijnheer Hendrickx, de website renovatie2020 waarnaar u verwijst, wordt vanuit het Vlaamse energiebeleid niet gefinancierd.

Wat betreft de energierenovatie in de sociale huisvesting, hebben we onlangs de gewijzigde planning van de VMSW in deze commissie besproken. Het uitgangspunt daar is dat de reguliere renovatiebudgetten prioritair in de richting van energierenovatie zullen worden ingezet, zonder diepgaander renovaties daarom te verwaarlozen. Daarnaast heb

ik bijkomend 28,5 miljoen euro vrijgemaakt voor energierenovatie van sociale woningen. Dat geld zal gaan naar de vervanging van verwarmingsinstallaties en enkel glas en de installatie van zonneboilers en warmtepompen. Het BVR is principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering en ligt momenteel bij de Raad van State voor advies. Het is de bedoeling dit dossier nog in 2011 definitief goed te keuren door de Vlaamse Regering.

7. Energieprestaties gebouwen (EPB)

Welke maatregelen gaat u nemen om de in de ontwerp Energy Efficiency Directive voorziene energierenovatiernorm voor overheidspatrimonium (3%) te begeleiden bij lokale besturen? (Decaluwe)

Worden de EPB ventilatienormen voldoende geëvalueerd? Wat met de impact van ventilatie op de volksgezondheid? (Decaluwe)

Wat betreft de energierenovatie in overheidsgebouwen, is het zo dat de ontwerprichtlijn zegt dat tegen 1 januari 2014 een inventaris moet opgemaakt worden van de gebouwen die eigendom zijn van overheidsinstanties. Deze inventaris moet een overzicht bevatten van de vloeroppervlakte in m² en van de energieprestaties van elk gebouw. Pas als deze inventaris beschikbaar is, kan de impact van de verplichting ingeschat worden. Op dat moment zal concreet worden bekeken welke (begeleidende) maatregelen nodig zullen zijn om de norm van 3% te realiseren.

Voor de uitvoering van de noodzakelijke investeringen zullen de lokale besturen een beroep kunnen doen op de ESCO-activiteiten van de netbeheerders.

De discussie over de ventilatienormen hebben we hier al meermaals gevoerd. Ik kan niet anders dan herhalen dat de Vlaamse overheid, behalve met ambitieuze doelstellingen op het vlak van energiebesparing in de gebouwen, ook heel sterk begaan is met het creëren van een gezond binnenklimaat. Net daarom zijn in de energieprestatieregelgeving twee types eisen gedefinieerd: eisen op vlak van de energieprestatie (en de thermische isolatie) maar ook minimale ventilatie-eisen. Om een beter zicht te krijgen op het effect van de ventilatie-eisen is in februari 2011 een studie opgestart die de binnenluchtkwaliteit onderzoekt in huizen met verschillende types ventilatiesystemen – zowel natuurlijke als mechanische systemen. Afhankelijk van de resultaten van de studie, zal de Vlaamse overheid evalueren of de gestelde EPB-eisen al dan niet moeten worden bijgesteld en of er bijkomende eisen dienen te worden gesteld op het vlak van ventilatie en binnenklimaat.

8. Energiescans en co

Wat is de kost van de energiescans? Wie komt er nog in aanmerking van de scans en wat is het prijskaartje? (Homans, De Knop)

Wat vinden we ervan om energiesnoeiërs een meer informatieverstreckende invulling te geven (bv. helpen bij V-test)? (Homans)

Wat vindt u van het voorstel om te werken met een huisdokter (energieloket aan huis)? (Martens)

Bij de hervorming van de REG-premies is ervoor gekozen om de energiescans voortaan gericht in te zetten, zodat ze de doelgroep bereiken die er effectief baat bij heeft. We mikken voortaan prioritair op beschermde afnemers, afnemers voor wie de LAC een verzoek tot afsluiting heeft gekregen, afnemers die genieten van een minimumlevering aardgas, afnemers die tot de FRGE-doelgroep behoren en mensen in een sociale woning of een SVK-woning. Om de heroriëntering niet te bruusk te laten verlopen, wordt het quotumsysteem zoals het tot nog toe gold, de komende twee jaar stapsgewijs afgebouwd.

Ook bij mensen op de private huurmarkt bij wie het dak wordt geïsoleerd in het kader van de sociale dakisolatieprojecten, zal nog een energiescan worden uitgevoerd. Voor 2012 voorzien we in een totale kost van 2,6 miljoen euro voor de energiescans.

Wat betreft de suggesties van mevrouw Homans en meneer Martens om energiesnoeiërs een grotere rol te geven, bijvoorbeeld door mensen te helpen de V-test in te vullen en informatie aan huis te brengen, kan ik zeggen dat er in het kader van de evaluatie van de sociale openbardienstverplichtingen een dergelijke piste wordt onderzocht.

9. FRGE

Plant de minister bijkomende reclame rond de goedkope leningen van het FRGE? Is het mogelijk de gegevens van thermografische kaarten te gebruiken om gericht te communiceren over isolatie (Martens)?

In de premiebrochure 2012 van het Vlaams Energieagentschap zal uitgebreid aandacht worden besteed aan de FRGE-leningen. Het VEA heeft op zijn website ook de subsidiemodule aangepast zodat de informatiezoeker ook wordt ingelicht over het feit of in de gemeente waarvoor informatie over energiepremies wordt opgezocht, ook al een Lokale Entiteit actief is.

Bestaande of nog op te maken thermografische kaarten zijn op zich geen goede instrumenten om gericht te communiceren. Daarvoor is het noodzakelijk om de kaarten ook correct te interpreteren, wat een plaatsbezoek impliceert. Bovendien speelt hier de wetgeving op de privacy.

10. Hernieuwbare energie algemeen

Wat is de stand van zaken mbt de verdeling van 13% hernieuwbare energie binnen België? (Homans)

Zijn de voorziene beleidsmaatregelen voldoende om de doelstellingen te bereiken? (Sanctorum)

Het overleg rond de verdeling van de doelstellingen inzake hernieuwbare energie, de klimaatdoelstellingen en verdeling van emissierechten, kan pas opnieuw opgestart worden als er een federale regering is.

Mijnheer Sanctorum, u vraagt of het huidige beleid volstaat om de doelstellingen te halen. Het huidig steunmechanisme voor groene stroom en WKK is door de quota die worden opgelegd en de boete die wordt gegeven als die niet worden gehaald, een voldoende stimulans om de decretaal vastgelegde doelstellingen te bereiken. Zoals u weet, wordt dit steunmechanisme momenteel geëvalueerd. Op basis van een aantal simulaties is het echter duidelijk dat we, om de Europese doelstellingen tegen 2020 te kunnen bereiken, aan het nieuwe steunmechanisme ambitieuzere doelstellingen zullen moeten koppelen. Hoeveel ambitieuzer, is gedeeltelijk afhankelijk van de net aangehaalde intra-Belgische verdeling van de doelstellingen.

11. Overschot certificaten

Hoeveel certificaten zijn er beschikbaar? Worden daarbij de certificaten verkocht aan de netbeheerders meegerekend? (Decaluwe)

Waarom moeten 3 leveranciers nog boete betalen, ondanks het overschot aan certificaten, en hoeveel? (Decaluwe)

Hoe kunnen we het overschot aan certificaten wegwerken om te vermijden dat meer en meer kosten bij de netbeheerders belanden? Gaat u de quota verhogen? (Martens, Sanctorum)

Bij de inleveringsronde afgelopen op 31 maart 2011 moesten 2,47 miljoen groenestroomcertificaten ingeleverd worden, en bleven er 1,62 miljoen certificaten beschikbaar na de inleveringsronde. Zowel de certificaten beschikbaar bij de leveranciers als bij de netbeheerders zijn daarin meegerekend.

Wat de WKK-certificaten betreft, moesten er 2,25 miljoen certificaten ingeleverd worden, en bleven er 4,54 miljoen beschikbaar na de inleveringsronde.

Voor de groenestroomcertificaten diende 1 leverancier, die inmiddels de Vlaamse markt heeft verlaten, 6 certificaten te weinig in. Een tweede leverancier diende 306 buitenlandse certificaten in, die niet aanvaardbaar zijn.

Voor de warmtekrachtcertificaten diende 1 leverancier, die inmiddels de Vlaamse markt heeft verlaten, 5 certificaten te weinig in.

Ten opzichte van het totaal aantal voor te leggen certificaten is dit aantal marginaal.

De manier waarop we de huidige certificatenoverschotten wegwerken, zal deel uitmaken van de globale hervorming van het steunmechanisme. Zo lang het politieke overleg daarover niet is afgerond, kan ik daar nog geen uitspraken over doen.

12. Hervorming steunmechanisme

Moeten we groene energie uit afvalverbranding blijven ondersteunen? (Sanctorum)

Hoe kunnen we meer hernieuwbare energie benutten op een kostenefficiënte manier, hoe wil de minister daartoe het steunsysteem hervormen? (De Knop)

Het is in elk geval zeer belangrijk om ervoor te blijven zorgen dat de energie uit afvalverbranding maximaal gerecupereerd wordt. Dat kan door de energierecuperatie financieel aan te moedigen, maar evengoed door ze te verplichten.

Voor nieuwe installaties zal vooral de inplanting van groot belang zijn. Bij de vergunningverlening kan opgelegd worden dat de locaties geschikt moeten zijn voor maximale energierecuperatie, en kan ook een minimaal energetisch rendement opgelegd worden.

Om meer hernieuwbare energie en WKK te kunnen toepassen op een kostenefficiënte manier, wil ik de steun beter afstemmen op de onrendabele top. Daarnaast wil ik in het systeem ook in een regelmatige bijsturing voorzien volgens op voorhand vastgelegde methoden, zodat de steun ook wijzigt wanneer bvb. de investeringskosten of de elektriciteitsprijzen veranderen. Op die manier kunnen we op de goedkoopste manier de vastgelegde doelstellingen bereiken.

13. Getijden en geothermie

Hoe zal de minister de ontwikkeling van geothermie en getijdenenergie ondersteunen? (Penris)

Wat getijdenenergie betreft, is de toepassing binnen de territoriale wateren een bevoegdheid van de federale overheid. Er zijn wel nog mogelijkheden binnen de getijdengebonden riviermondingen, maar die zijn eerder beperkt.

Wat geothermie betreft, is de lage temperatuurgradiënt in de Vlaamse ondergrond een belangrijke belemmering. Boringen tot diepe lagen die voldoende warmte kunnen leveren, zijn daardoor economisch moeilijk haalbaar, ook ten opzichte van andere hernieuwbare energiebronnen.

VITO schat het potentieel voor zowel getijdenenergie als geothermie zeer beperkt in ten opzichte van het totale potentieel aan hernieuwbare energie. Beide technieken kunnen echter net zoals andere hernieuwbare energiebronnen genieten van dezelfde steun voor groene stroom of groene warmte.

14. Energetisch rendement

Kan de minister normen op vlak van energetisch rendement opleggen aan nieuwe elektriciteitsproductie (Martens)?

Behalve hernieuwbare energie en warmtekrachtkoppeling, is de elektriciteitsproductie een federale aangelegenheid en kan er vanuit de gewesten dus geen normering worden opgelegd. Er kunnen wel minimale prestaties worden geëist als voorwaarde voor ondersteuning. Dat is ook wat er gebeurt bij de toekenning van warmtekrachtcertificaten, die alleen toepasselijk zijn voor kwalitatieve WKK, of bij de toekenning van groenestroomcertificaten bij afvalverbranding.

15. Groene warmte

Plant Vlaanderen een 'warmtedecreet' (cf. Nederlandse Warmtewet) (Martens)/juridisch kader voor warmtenetten?

Is 6 euro per megawattuur wel genoeg?

De afgelopen weken hebben we reeds enkele juridische knelpunten voor de aanleg van warmtenetten weggewerkt:

de aanleg van een gasnet is niet langer vereist indien er een warmtenet komt en een warmtenet kan voortaan eenvoudig en voordelig in rekening gebracht worden in de energieprestatieregeling voor nieuwe gebouwen.

Daarnaast hebben we nog maar weinig vraag gekregen van projectontwikkelaars naar een bijkomend juridisch kader zoals de warmtewet in Nederland. Momenteel kan in alle vrijheid een overeenkomst gesloten worden tussen warmteleverancier en -afnemer. We moeten erover waken dat het inperken van deze vrijheid er niet eerder toe leidt dat de ontwikkeling van de sector wordt belemmerd. Maar wanneer zou blijken dat er toch een concrete noodzaak zou bestaan aan een dergelijk initiatief, wil ik dit graag opstarten.

De steunhoogte van 6 euro per megawattuur is in principe voldoende. Daarvoor baseer ik mij op de onrendabele toppen berekend door VITO, die berekend zijn voor installaties boven 1 MW waarop de steunregeling zich richt. Daarnaast heb ik ook concrete indicaties voor een aantal projecten die aangeven dat dit voldoende is. Maar uiteraard zullen we

de eerste call grondig evalueren om te zien of we voldoende projectaanvragen hebben binnengekregen, of het gaat om de gewenste types projecten, en zo neen, wat hiervoor de verschillende redenen zijn, zodat we kunnen bijsturen voor de volgende calls.

16. Sociaal energiebeleid – hervorming s-ODV

Wanneer komt er een actieplan s-ODV, voortbouwend op de studiedag van 28 november? (De Knop)

De studiedag moet worden opgevat als een overlegmoment met de betrokken stakeholders. De bedoeling is om de resultaten van de evaluatie voor te stellen en de beleidsaanbevelingen toe te lichten. Op basis van de feedback op die aanbevelingen zal de Vlaamse Regering nog voor het kerstreces een definitief actieplan opmaken. In de komende maanden zullen de maatregelen uit dat actieplan worden gerealiseerd.

17. Afsluitingen

Wat zijn de oorzaken van de bovenmaatse afsluitingen bij gezinnen? Hoe komt het dat het aantal afsluitingen stijgt? (Decaluwe, De Knop)

De afsluitingen stijgen enkel voor elektriciteitsverbruikers. Voor aardgas daalt het aantal afsluitingen van 3122 in 2009 tot 2836 in 2010. Die daling is te danken aan een veralgemeende uitrol van de aardgasbudgetmeter.

De stijging van het aantal afsluitingen voor elektriciteit is grotendeels het gevolg van een sterke stijging binnen Infraxgebied.

De netbeheerder geeft hier zelf een aantal mogelijke redenen voor op, zonder dat er evenwel al een sluitende verklaring is gevonden.

Sinds midden 2009 hanteert Infrax een kortere interne opvolging van klanten met betalingsmoeilijkheden. Indien Infrax geen toegang tot de woning krijgt om een budgetmeter te plaatsen, dient het sneller dan vroeger een verzoek tot afsluiting in bij de LAC. Dit zou een eenmalige verhoging van het aantal afsluitingen met zich hebben meegebracht. Een andere verklaring is dat er in landelijk gebied, waar Infrax relatief meer vertegenwoordigd zou zijn, vaker wordt afgesloten omdat men geen toegang heeft tot de woning om een budgetmeter te plaatsen. In stedelijke gebieden zijn er meer appartementen met een vrij toegankelijk meterlokaal.

18. Gedropte klanten

Meer uitleg over het onderzoek in hoeverre gedropte klanten terug naar de meest voordelige leverancier (verplicht) kunnen worden gebracht? (Homans)

Er zit een tegenspraak in de beleidsbrief tussen de formulering ‘stabiliteit van het aantal klanten bij de netbeheerders’ en de toenemende klanten bij de sociale leverancier. Hoe legt u dit uit? (De Knop)

De vraag hoe we gedropte klanten terug naar de markt kunnen brengen, past binnen de evaluatie van de sociale openbardienstverplichtingen. Een verplichte automatische terugkeer naar de markt lijkt me bijzonder moeilijk te liggen. Maar ik zal in het kader van het actieplan s-ODV een aantal voorstellen doen om de drempels naar de markt kleiner te maken. Eén van de initiatieven die al is genomen, is de publicatie van de (hogere) tarieven van de sociale leveranciers in de V-Test van de VREG.

Mevrouw De Knop, er is geen tegenspraak tussen de bewering dat het marktaandeel van de sociale leveranciers stabiel blijft en de toename van het aantal klanten van de sociale leverancier. Het aantal toegangspunten is immers gestegen, waardoor de markt groter is geworden.

19. Budgetmeters

In hoeverre worden zomeropladings budgetmeter aardgas gemonitord en gestimuleerd? (Homans)

Mevrouw Homans, ik deel uw mening dat we mensen met een budgetmeter aardgas zo veel als mogelijk moeten motiveren om ook tijdens de zomermaanden op te laden. Vandaag doen we dat al via de minimumlevering aardgas. OCMW's die de minimumlevering toekennen, kunnen als voorwaarde opleggen dat de begunstigde tijdens de zomer hun budgetmeter opladen. Een aantal OCMW's maken ook zeer bewust werk van de sensibilisering ter zake. Toch wil ik in het kader van het actieplan s-ODV nieuwe maatregelen laten onderzoeken, bijvoorbeeld door goede praktijken bij OCMW's in kaart te brengen en die verder te verspreiden.

20. Gratis dakisolatie

Hoe gebeurt de selectie van huizen bij het sociale dakisolatieproject private huurmarkt? (Homans) Hoe zal het systeem van sociale dakisolatie concreet werken? (De Knop)

Eandis zou het materiaal van de dakisolatie gratis aanbieden. Wat betekent dit en hoeveel kost dit? (De Knop)

Wat de sociale dakisolatie betreft, is het de bedoeling om voortaan jaarlijks gratis 3.000 daken te gaan isoleren op de private huurmarkt. Ook daar beperken we ons tot welafgelijnde doelgroepen, die – behalve de sociale huurders die hier dus niet in aanmerking komen – dezelfde zijn als die voor de energiescans.

De sociale dakisolatie zal trouwens specifiek gekaderd worden binnen de energiescans. Wanneer er bij een scan wordt vastgesteld dat een sociaal dakisolatieproject is gewenst, zal een aanvraag ingediend worden bij de netbeheerder. Na een overeenkomst tussen de netbeheerder en de projectpromotor, en mits het schriftelijk akkoord van huurder én verhuurder, kan de premie voor de dakisolatie worden toegekend.

Het is trouwens niet zo, mevrouw De Knop, dat Eandis materiaal gaat aanleveren voor deze sociale dakisolatieprojecten. Dat gebeurde wel in het kader van het proefproject met gratis isolatie dat dit jaar liep. Dat proefproject kostte 1 miljoen euro voor 500 woningen.

21. Slimme meters

Wat zijn de resultaten van het 1^e proefproject slimme meters in Leest en Hombeek? Kunnen we de discussie in de commissie met open vizier voeren? (Homans, Decaluwe)

Hoezo, proefproject met nog eens 50.000? (Homans)

Kunnen we slimme meters eerst bij prosumenten plaatsen? (Decaluwe, Martens, Penris)

Wie betaalt de slimme meter? Moeten we er niet helemaal van afzien? (De Knop)

Hebben we rekening gehouden met specifieke situatie prosumenten in de proefprojecten? (Decaluwe)

Houdt de kostenbatenanalyse rekening met verschillende verbruikersgroepen? (Martens)

Ook de discussie over de slimme meters hebben we hier herhaaldelijk gevoerd. Ik beperk me dus tot het beantwoorden van enkele specifieke vragen, die de voorbije weken nog niet in deze commissie aan bod zijn gekomen.

De resultaten van het proefproject in Leest en Hombeek zijn eerder technisch van aard. De netbeheerders hebben in deze fase een aantal communicatieconcepten getest. Zowel Eandis als Infrax hebben positieve resultaten gemeld over de technische aspecten. Momenteel wordt een tweede fase van de proefprojecten voorbereid, waarbij in totaal 50.000 slimme meters zullen worden uitgerold. Deze fase komt overeen met het grootschalig proefproject dat werd opgenomen in het Vlaams Regeerakkoord.

De netbeheerders willen op die manier vooral de logistieke organisatie van een eventuele uitrol testen. Ik heb erop aangedrongen dat deze periode ook zou worden aangegrepen om een beter zicht te krijgen op de kosten en baten die de invoering van de slimme meter voor de verschillende gebruikersgroepen met zich mee kan brengen, onder meer op vlak van energiebesparing. Ik heb aan de VREG gevraagd om dit pilootproject van nabij op te volgen, zodat ik na afloop van het proefproject een onderbouwde beslissing kan nemen over een eventuele verdere uitrol.

Ook in de kosten-batenanalyse die wordt voorbereid, zal er rekening worden gehouden met de effecten voor verschillende gebruikersgroepen. Daarbij zal ook specifieke aandacht gaan naar de prosumenten. Pas als we daar een zicht op hebben, zal ik beslissen of en voor welke groepen de slimme meter wordt uitgerold.

In deze discussie zal ook, zoals door collega De Knop aangegeven, de kostenverdeling een belangrijk aspect zijn. Zoals ik reeds zei, is het in ieder geval niet de bedoeling dat de kosten van de eventuele uitrol van de slimme meter automatisch volledig zullen worden uitgesmeerd over alle elektriciteitsverbruikers. Het zal op basis van de kosten en de baten voor specifieke gebruikersgroepen en maatschappelijke afwegingen zijn dat de keuze van kostenverdeling wordt gemaakt.

De resultaten van de kosten-batenanalyse zullen in de loop van 2012 aan het parlement worden gepresenteerd. Uiteraard kan in navolging van deze discussie de eventuele invoer van slimme meters met open vizier in deze commissie worden besproken.

22. Gratis kwh

Wat zijn de conclusies van de evaluatie gratis-kWh? Hoe gaan we daarmee om? (Decaluwe)

Het evaluatierapport over de gratis kilowattuur is nog niet opgeleverd. Zodra het af is zal ik het aan de commissie bezorgen en beoordelen of er een initiatief van de Vlaamse Regering nodig is.

23. Convenanten

Is er al zicht op de nieuwe teksten? Moet er geen tandje worden bijgestoken in het proces? (Decaluwe)

Hoe moet het verder met de convenanten? Is er geen volledig nieuw design nodig? (Martens)

Kunnen we ook voor kleinere bedrijven afspraken maken (bvb winkels)? (Martens)

Om het energieconvenant een zo groot mogelijk draagvlak te geven werd ervoor gekozen om de sectoren heel nauw te betrekken bij de opmaak van een nieuw convenant. Het overleg met de sectoren wordt eind dit jaar afgerond. Op dat moment kunnen wij een nieuw voorstel uitwerken, en ter bespreking aan alle stakeholders voorleggen.

Zonder voorafname te willen doen op het resultaat van de lopende gesprekken, lijkt een volledig nieuw design mij niet opportuun. Ik ben het concept van een vrijwillig wederzijds engagement waarmee verder gegaan wordt dan de regelgeving voorschrijft, genegen. En hoewel het gegeven de zware economische crisis moeilijk te berekenen valt hoe effectief

de convenanten waren, hadden ze alvast het belangrijke resultaat dat de grote bedrijven op een gestructureerde manier met energie-efficiëntie omgingen: we vernamen vanuit zowat alle bedrijven van de energiecel dat zij dankzij de convenanten energie hoog op de agenda konden houden, ondanks de vaak andere prioriteiten van het management en de budgettaire druk als gevolg van de crisis.

Bovendien hebben we de voorbije jaren veel ervaring opgedaan met dit 'design', zowel bij het verificatiebureau als bij de bedrijven, het lijkt me zinnig dat te verzilveren, uiteraard mits de nodige bijsturingen op die punten waar de huidige convenanten aantoonbare gebreken vertoonden.

Er is bovendien een groot draagvlak bij de betrokken actoren voor het huidige 'design'. Het uitbreiden van het energieconvenant is een andere kwestie. De administratieve kost, zowel voor de bedrijven als voor de overheid, zou heel groot kunnen worden. Wat we wel uitzoeken is of het nuttig is om via overeenkomsten met sectororganisaties ook kleinere energieverbruikers aan te zetten tot investeringen in energie-efficiëntie. Daarover zal binnenkort een proefproject worden opgezet.

24. Energiefactuur

Beseft u dat ook tweeverdieners worden getroffen? (De Knop)

Zijn de voorstellen afdoende om het tij (betalingsmoeilijkheden) te doen keren? (Sanctorum)

Wat zijn de concrete maatregelen om de energiefactuur te doen dalen? (De Knop)

Mevrouw De Knop, ik beseft heel goed dat de stijgende energieprijzen voor iedereen een harde dobber zijn. Maar tegelijk is het ook zo dat we niet de illusie moeten wekken dat energie op korte termijn goedkoper zal worden. Daarom is energiebesparing de eerste prioriteit van mijn beleid. Dat is immers de beste manier om de factuur van onze gezinnen onder controle te houden. Daarnaast moet de hervorming van de ondersteuningsmechanismen voor groene stroom en WKK leiden tot een meer kostenefficiënte ondersteuning. Tot slot heb ik al gezegd dat ik, zodra de tariefbevoegdheid naar Vlaanderen komt, zal bekijken hoe we de verdeling van de netkosten en de openbaardienstverplichtingen rechtvaardiger kunnen maken. Ondertussen zorgen we er met ons sociaal beleid voor dat er een degelijk vangnet is voor mensen die het écht moeilijk hebben.

Of dit allemaal zal volstaan, mijnheer Sanctorum, is natuurlijk moeilijk te voorspellen. Ik ben ervan overtuigd dat de maatregelen die we nemen effect hebben, maar dat neemt niet weg dat we voortdurend vooruit moeten kijken, moeten evalueren en desgevallend bijsturen.

BIJLAGE 2:
Antwoorden met betrekking tot Wonen

**Antwoorden op vragen bij beleidsbrief commissie wonen
23 november 2011**

Woonbeleidsplan Vlaanderen

Als antwoord op de vragen van mevrouw Vogels over de inhoud, de timing en de betrokkenheid van de commissie bij de opmaak van het Woonbeleidsplan Vlaanderen, kan ik u melden dat van de bevoegdheden die mogelijk worden overgedragen naar Vlaanderen, niet enkel fiscaliteit, maar ook woninghuurwet, de nodige aandacht zullen krijgen binnen de visievorming. Hierbij voorzien we in de nodige ondersteuning vanuit het wetenschappelijk onderzoek in de opdracht van het nieuwe Steunpunt Wonen.

De opmaak van het Woonbeleidsplan Vlaanderen is een opdracht van de administratie. Uiteraard worden alle adviezen van de Woonraad door de administratie meegenomen bij deze opdracht. Bovendien blijkt de nauwe samenwerking ook al uit de gezamenlijke organisatie van het publieksmoment op 29 november aanstaande, hierbij werd de Woonraad vanaf het begin betrokken. De commissieleden werden eveneens uitgenodigd op het publieksmoment op 29/11, en ook alle volgende publieksmomenten zullen openstaan voor de parlementsleden. Zo daar interesse voor zou zijn, dan kan de administratie in de commissie een toelichting geven over het woonbeleidsplan en de stand van zaken.

De eerste resultaten van de Woonsurvey zijn voorzien voor 2013, en zullen dus eerder een toetssteen worden voor het woonbeleidsplan. Maar we zijn niet afhankelijk van de Woonsurvey om demografische evoluties te kennen, daarvoor kunnen we ons beroepen op de statistieken op basis van het rijkregister. En er zijn natuurlijk ook de demografische prognoses die al vooruitkijken tot 2030.

Als repliek op de opmerking van mevrouw Heeren dat 2014 eerder laat is om het Woonbeleidsplan af te ronden, kan ik melden dat het woonbeleidsplan volgens de huidige planning in 2013 klaar zijn. Dat dit enige tijd vraagt komt doordat we ervoor kiezen een gedragen plan uit te werken, een plan dat legislatuuroverschrijdend kan zijn.

Grond- en pandenbeleid

Mevrouw Heeren benadrukte het belang van de doelstellingen die werden verankerd in het decreet grond- en pandenbeleid en vroeg om ervoor te zorgen dat administratieve procedures niet vertragend werken op de realisatie ervan.

Vanuit deze bezorgdheid heb ik VMSW gevraagd om maximaal in te zetten op de versnelling van procedures. Om garanties in te bouwen dat dit ook werkelijk tot resultaten leidt, wordt per project na de realisatie in een evaluatie voorzien van de ondersteuning van de VMSW en van de inbreng van de andere actoren, zoals de gemeente en de huisvestingsmaatschappij zelf. Op die manier moeten we komen tot een permanente monitoring van de doorlooptijden en in dat kader zal in ieder geval de beheersvergoeding van VMSW afhankelijk worden gemaakt van het al dan niet halen van de deadlines.

Daarnaast ligt natuurlijk ook een belangrijke sleutel bij alle huisvestingsactoren. Ik reken erop dat sociale huisvestingsmaatschappijen, maar ook de private sector zich zullen organiseren op deze inhaalbeweging om ook een verhoging van het aantal bouwprojecten te kunnen verwerken. Daarnaast moeten ook de sociale verhuurkantoren verder professionaliseren om te groeien.

Maar de grootste sleutelrol voor de uitvoering ligt bij de gemeenten die de instrumenten uit dit decreet moeten aanwenden om gronden te activeren, te bestemmen voor betaalbaar wonen en om binnen een korte termijn stedenbouwkundige vergunningen af te leveren. Ik ben dan ook zeer benieuwd naar de eerste voortgangstoets om ook ten aanzien van dit beleidsniveau te kunnen bijsturen.

Mijnheer Hendrickx vroeg hoe we andere actoren dan de VMSW als bouwheer voor sociale woningen kunnen betrekken. We merken dat de private sector vooral in regio's waar de bouwgronden minder duur zijn, interesse tonen voor uitvoering van sociale lasten in natura. We onderzoeken momenteel of we bij de evaluatie van NFS2 op dit vlak kunnen bijsturen.

Daarnaast wordt de kredietregeling door de private sector als een belangrijke stimulans gezien om zelf mee sociale woningen te bouwen omdat dit hen toelaat om meer projectgericht te gaan sturen. Zo kan men in commerciële projecten een lagere sociale last opleggen en in minder commerciële een hogere.

Met de decreetwijziging wordt de kredietregeling uitgebreid naar verkoop van grond aan een SHM. In het verlengde daarvan gaan we ook het BVR verder aanpassen, maar sociale mix in elk project blijft wel een essentieel uitgangspunt dat we verder zullen bewaken.

Rollend Grondfonds

Met betrekking tot de vragen van mevrouw Vogels en Coppé over de concrete uitwerking van het rollend grondfonds kan ik melden dat het rollend grondfonds grondbeleidsmaatregelen neemt die noodzakelijk worden geacht om een hoogwaardige woonkwaliteit te behouden of te bevorderen. Het rollend grondfonds heeft als doelstelling om in het Vlabinvest-gebied en in een door de Vlaamse regering bepaald gebied op deze gronden projecten op touw te zetten die een menging realiseren van enerzijds een sociaal woonaanbod, en anderzijds een andersoortig aanbod: bescheiden wonen, studentenhuisvesting, zorgvoorzieningen, enz...

In totaal betreft de afbakening van het werkingsgebied 156 gemeenten. Deze bestaat uit de 39 gemeenten uit het Vlabinvest-werkingsgebied en de bovenste helft van de mediaan van de gemeenten in Vlaanderen obv de gemiddelde bouwgrondprijs per m². Deze lijst van gemeenten wordt tweejaarlijks geactualiseerd.

Een grondaankoop moet beantwoorden aan één of meer van de volgende criteria:

- de grond komt onmiddellijk in aanmerking voor bebouwing;
- de grond komt niet onmiddellijk voor bebouwing in aanmerking, maar er wordt wel een woonbestemming op basis van een principebeslissing van een gemeente, provincie of de Vlaamse overheid in het vooruitzicht gesteld;
- de grond gelegen is in een ontsluitbare woonzone.

De beoordelingscriteria worden opgebouwd rond de volgende principes:

- In het Vlabinvest-gebied gelden de doelstellingen en criteria zoals voorzien in de regelgeving die van toepassing is op Vlabinvest.
- Buiten het Vlabinvest-gebied kan het Rollend Grondfonds een grondbeleidsmaatregel nemen, op eigen initiatief of op initiatief van een gemeente of SHM, als voldaan is aan twee voorwaarden:
  - o de grondbeleidsmaatregel past in een grootschalig project van ten minste een halve hectare.
  - o het project heeft een gemengde bestemming.
- De opportuniteitsbeoordeling wordt binnen de VMSW zelf genomen, daarbij moet steeds een kosten-batenanalyse worden voorgelegd. Hierbij worden zowel de maatschappelijke als de financiële kosten en baten in rekening genomen. In de beoordeling wordt steeds het standpunt van de gemeente over de grondbeleidsmaatregel in rekening gebracht.
- Naargelang de initiatiefnemer kan het statuut van verwerving verschillen. Zo bestaat er bv bij de
  - o Vlabinvest huurwoningen een erfpachtconstructie,
  - o bij verwervingen door shm's vloeien de middelen terug naar het grondfonds als het project via NFS2 wordt gefinancierd. Préfinanciering van grondaankopen is nu immers niet vervat in NFS2.
  - o Andere initiatiefnemers dienen de grondprijs direct aan de VMSW te vergoeden als deze in het bezit zijn van het grondfonds.

Sociale leningen

Als antwoord op de vraag van mevrouw Vogels en mijnheer Hendrickx naar de timing en de mogelijke gevolgen van de harmonisatie van de sociale leningen kan ik het volgende toelichten.

De belangrijkste uitgangspunten van het project dat de sociale leningen van de VMSW en het VWF beoogt te harmoniseren, zijn:

- Meer klantvriendelijkheid, transparantie en duidelijkheid voor de kandidaat-ontleners die ongeacht bij welke instelling hij zou terecht komen, steeds aan dezelfde, beste voorwaarden moet kunnen ontlenen;
- Kostenefficiëntie ten bate van de overheid: twee afzonderlijke circuits om dezelfde sociale lening te verdelen is per definitie duurder dan één geïntegreerd circuit;
- Behoud van de sociale rentevoeten: het project, mevrouw Vogels, heeft NIET tot doel om de sociale component van de rentevoeten aan te passen. Zo zal bv de extra korting per kind ten laste zoals die thans wordt toegekend door het VWF, ook uitgebreid worden tot de sociale leningen van de VMSW.

Wat betreft het nieuwe éénleningenbesluit wordt momenteel de laatste hand gelegd aan de eerste ontwerpversie, die na advies van inspectie van financiën en begroting, aan de Vlaamse regering voor goedkeuring zal voorgelegd worden. De inwerkingtreding ervan is voorzien voor in de loop van 2012 nadat de instellingen voldoende tijd hebben gekregen om hun informaticatoepassingen hierop aan te passen.

Mijnheer Hendrickx, om de financiële gezondheid van deze instelling te waarborgen, doe ik op vraag van de Vlaamse Regering, een beroep op externe juridische en financiële expertise: beide bureau's zijn aangesteld (Stibbe en PWC) en zijn momenteel een businessplan aan het uitwerken voor deze instelling, waarbij de financiële gezondheid ervan uiteraard een belangrijk aandachtspunt is.

Bescheiden wonen

Mevrouw Vogels en mevrouw Homans vroegen meer uitleg bij de uitbreiding van het bescheiden woonaanbod.

De Vlaamse Wooncode voorziet momenteel in de mogelijkheid voor sociale huisvestingsmaatschappijen om voor maximum 20% van hun jaarlijks investeringsvolume bescheiden woningen te realiseren met een markconforme financiering. Ze kunnen die verhuren of verkopen aan mensen die nog geen eigenaar zijn van een woning.

- Verder reikt het wettelijk kader momenteel niet, maar dit biedt een kans aan gemeenten om een doelgroepenbeleid uit te bouwen, bijvoorbeeld voor jonge starters. Ik denk dan spontaan aan jongeren die net gestart zijn met hun professioneel leven en nog niet over een kapitaal beschikken om een goede huur- of koopwoning te kunnen betalen, maar dit ligt nog niet vast.
- Gemeenten kunnen nu al een reglement maken waarin een specifiek toewijzingsbeleid wordt uitgewerkt.
- De mogelijkheden met het bescheiden wonen zijn net omwille van het beperkt wettelijk kader nog heel groot. Huurkoopformules zijn mogelijk, cohousing, enz. Ik wil de initiatieven graag van onderuit laten groeien om dan te oordelen of we dit verder vanuit Vlaanderen moeten specificeren.

Aangezien de VMSW momenteel nog de financieringsmogelijkheden voor het bescheiden woonaanbod aan het onderzoeken is, heb ik nog geen formele oproep gelanceerd ten aanzien van de huisvestingsmaatschappijen en kan ik ook nog geen concrete projecten meegeven.

Een tiental stedelijke en landelijke huisvestingsmaatschappijen hebben al wel informeel hun interesse getoond en concrete projecten aangegeven waarin dit nog zou kunnen worden voorzien. We willen

eerst met hen de haalbaarheid van deze projecten bekijken wanneer VMSW klaar is met het uitwerken van de modaliteiten om te weten of we moeten bijsturen.

Het decreet grond- en pandenbeleid bepaalt dat de Vlaamse regering richtprijzen kan uitwerken voor het bescheiden woonaanbod. Dit lijkt me interessant om uit te werken, maar vanuit de Vlaamse bevoegdheden kunnen we deze niet afdwingbaar maken.

SVK

Mevrouw Vogels vroeg een stand van zaken met betrekking tot de hervorming van de sociale verhuurkantoren.

In nauw overleg met de sector wordt een nieuw erkennings- en subsidiebesluit voor sociale verhuurkantoren uitgewerkt. De uitgangspunten van dit nieuwe besluit zijn professionalisering en schaalvergroting. De bekommernis is de huurder: de woning en de relatie met de verhuurder staat in functie daarvan. Eigenlijk gedragen veel SVK's zich nog steeds als een welzijnsactor. Ik wil dat de hele sector de omslag maakt van welzijns- naar woonactor, zonder uiteraard de sterkten van het SVK in het ondersteunen van de huurder te negeren. Het ondersteunen van de huurder blijft een belangrijke basisopdracht voor het SVK. Maar daarnaast wil ik meer de klemtoon leggen op de rol ten aanzien van de verhuurder. Het zijn vooral de dienstverlening en ondersteuning ten aanzien van de verhuurder die dienen te worden geprofessionaliseerd.

Er zullen ook een aantal stimuli tot schaalvergroting in de subsidiëring worden ingebouwd. In de huidige subsidiëring worden SVK's ertoe aangezet minder dan 100 woningen te verhuren, in de nieuwe subsidiëring wordt in eerste fase 100 woningen en in een tweede fase 150 woningen de norm in de financiering.

Samenwerking met andere actoren, en SHM's in het bijzonder, biedt inderdaad mogelijk een aantal troeven. Dit moet van onderuit groeien. Samenwerking heeft weinig kans op slagen als ze van bovenuit worden opgelegd. Dit wil niet zeggen dat we daar vanuit Vlaanderen geen rol in te spelen hebben. Het zijn immers vaak regelgevende drempels die dergelijke vormen van samenwerking bemoeilijken. Daarom loopt momenteel de aanbesteding voor een onderzoeksopdracht die een antwoord moeten bieden op volgende onderzoeksvragen:

- Welke vormen van samenwerking zijn mogelijk?
- En, op welke manier kan de Vlaamse regelgeving deze lokale samenwerking faciliteren?

De samenwerking tussen Vlaams Gewest, centrumsteden en de SVK's heeft tot doel maximaal te garanderen dat woningen die door het SVK worden verhuurd conform zijn met de woningkwaliteitsnormen. In functie daarvan worden samenwerkingsovereenkomsten afgesloten waarbij de gemeente er zich ten aanzien van het SVK toe engageert de woning binnen een redelijke termijn te onderzoeken.

Een voorhuurrecht voor SVK's is een interessante denkpiste, maar vooralsnog niet realiseerbaar. Er zijn immers, zoals mevr. Vogels terecht heeft opgemerkt, geen registers met te huur gestelde woningen. Dit invoeren vereist de invoering van een verhuurvergunning. En dit is in Vlaanderen toekomstmuziek. De huidige marktsetting laat een dergelijke verregaande ingreep in de markt niet toe. Het risico is te groot dat dit tot een totale inkrimping van het aanbod leidt.

De inhuurprijs die SVK's onderhandelen met de verhuurder zal altijd lager zijn dan de markthuurprijs, aangezien ze de risico's van verhuur van de verhuurder overnemen. Vlaanderen legt in principe geen maximale huurprijs op aan een SVK, maar SVK's moeten er uiteraard voor zorgen dat de woningen die ze inhuren voor de huurder betaalbaar zijn. Daarom hanteren SVK's de facto de huurprijsgrenzen van de huursubsidie. Deze grenzen zijn momenteel niet regionaal gedifferentieerd, maar in het kader van de evaluatie van de huursubsidies voorzie ik in de invoering van een dergelijke differentiatie.

Aan de heer Hendrickx kan ik melden dat niet-erkende SVK's uiteraard niet worden gesubsidieerd. Er bestaan ook erkende, niet-gesubsidieerde SVK's. Ik vermoed dat mr. Hendrickx het over deze SVK's heeft. Er bestaan twee soorten erkende, niet-gesubsidieerde SVK's. Enerzijds zijn er die SVK's die er

bewust voor kiezen om niet gesubsidieerd te worden, anderzijds zijn er die SVK's die de drempel om in aanmerking te komen voor subsidiëring, zijnde 30 woningen, nog niet hebben bereikt. Deze SVK's worden betaald met lokale middelen.

Wat betreft de budgetten voor SVK's kan ik mijnheer Penris melden dat mijn intenties tweevoudig zijn. Enerzijds voorzie ik een verschuiving van het gewicht van de financiering. SVK's die minder dan 100 woningen in beheer hebben, zullen minder krijgen, SVK's die meer dan 100 woningen hebben, zullen beduidend beter betaald worden. Maar om te komen naar een duurzame financiering van SVK's volstaat deze verschuiving niet. Ik zal ook in extra middelen voorzien. Ik voorzie daarom ook in een substantieel extra groeipad van de middelen voor SVK's.

Het probleem met betrekking tot de fiscale attesten voor de SVK's dat werd aangehaald, is mij welbekend. Ik heb daarover op 9 mei 2011 een brief gestuurd naar minister Reynders. In zijn antwoord van 5 oktober stelt minister Reynders dat er geen fiscale inlichtingen kunnen worden verstrekt zonder de uitdrukkelijke toestemming van de kandidaat huurder. Hij argumenteert dit door te stellen dat er geen sprake lijkt te zijn van een algemeen toezicht op het beheer van het sociaal verhuurkantoor.

Dit is pertinent onjuist. Het toezicht ten aanzien van de sociale verhuurkantoren is op eenzelfde manier geregeld bij sociale verhuurkantoren als bij sociale huisvestingsmaatschappijen. Toch krijgen de tweede een vlotte toegang tot de noodzakelijke financiële informatie en de eerste niet. Dit kan niet. Van zodra de nieuwe federale minister van Financiën gekend is, zal ik met hem contact opnemen om deze problematiek te bespreken.

Mevrouw Homans vroeg of we de promotie voor SVK's kunnen opdrijven. Het SVK is als alternatief voor de private verhuurder inderdaad nog te weinig gekend. Als het nieuw erkennings- en subsidiebesluit ééns is goedgekeurd, zal ik dan ook bekijken welke omkaderende maatregelen ik kan nemen om deze bekendheid te verhogen. Ik denk daarbij in de eerste plaats aan een communicatiecampagne.

Maar het klopt dat een aantal fiscale en andere stimulerende maatregelen de bekendheid nog kunnen verhogen. Op federaal niveau zijn er momenteel al een aantal fiscale stimuli, met name de belastingvermindering voor verhuurders die renovatiewerken uitvoeren aan een woning die ze verhuren aan het SVK, en de bevriezing van het KI van deze woningen voor een periode van negen jaar. Ik ben al langer vragende partij om een extra stimulans in te bouwen via de onroerende voorheffing. Voor sociale woningen bestaat er een sociaal tarief. SVK-verhuurders hebben daar echter geen recht op. Minister Muyters heeft in zijn beleidsbrief opgenomen dat de implementatie van een verlaagd tarief voor SVK-woningen in de loop van de periode 2012-2013 tot stand kan komen. Ik hoop dat hij daar ook effectief werk van maakt en zal daar alleszins blijven op aandringen.

Huurpremie

Als antwoord op de vragen van mevrouw Vogels, mevrouw Coppé en mijnheer Hendrickx kan ik het volgende meegeven:

Het uitreiken van een huurpremie aan mensen die een te dure huurprijs betalen, lijkt me geen goede optie omdat dit de verhuurders niet stimuleert om eerlijke prijzen te vragen.

De huidige huurpremie is er voor mensen die veel langer dan gemiddeld moeten wachten op een sociale woning omdat de overheid in gebreke blijft wanneer het aanbod ontoereikend is. Een belangrijk voordeel van dit uitgangspunt is dat de potentieel rechthebbenden gekend zijn bij de Vlaamse overheid en dat we iedereen automatisch kunnen aanschrijven om een eenvoudige aanvraag in te dienen. Op een dergelijke toekenning van rechten dringen de armenverenigingen al jaren aan. U weet echter ook samen met mij dat het dagelijks actueel houden van de wachtregisters bij VMSW geen sinecure is aangezien we momenteel enkel tweejaarlijks informatie opvragen over de wachtlijsten.

Wonen-Vlaanderen, VMSW en de firma die de wachtlijsten op het vlak van informatica beheert, hebben een zeer strak tijdschema uitgewerkt met meerdere deadlines om dit zeer complexe gegeven uit te werken. In een eerste stap moet een centraal wachtregister worden gecreëerd dat de verrichtingen van de SHM's op dagbasis actueel houdt. Vervolgens moeten de kandidaten die bijna 5 jaar wachten en voldoen aan de inkomensgrens, naar het bestand van Wonen-Vlaanderen voor de dossierbehandeling,

en ten slotte moet er een link worden gelegd van Wonen-Vlaanderen naar het uitbetalingssysteem van de Vlaamse overheid.

Twee weken geleden werd mij gemeld dat men tijd nodig heeft tot 1 juni 2012 om dit complexe systeem te ontwikkelen en voldoende te kunnen testdraaien. Mijn kabinet heeft tijdens de stuurgroep aangegeven dat ik met deze timing niet akkoord wil gaan en dat men oplossingen moet zoeken.

Ik heb mijn administratie gevraagd om te onderzoeken hoe deze timing kan opschuiven naar 1 april 2012. Samen met u deel ik de bekommernis dat we zo snel mogelijk moeten starten. De meest voor de hand liggende oplossing ligt in het nemen van risico's door te beginnen uitbetalen zonder testdraaien. Maar dan riskeren we dat mensen onterecht een huurpremie zullen ontvangen en moeten we terugvorderen. Dit is uiteraard ook niet evident.

Ik zal de commissie op de hoogte houden van de resultaten van deze oefening en hoop samen met u dat we zo snel mogelijk kunnen starten.

Het aanzuigefect van Brusselse en Waalse kandidaat-huurders waar mijnheer Hendrickx voor vreest is in deze context niet relevant. We vragen aan alle kandidaat-huurders die een huurpremie wensen te ontvangen om zich in te schrijven bij de sociale huisvestingsmaatschappij van hun gemeente om hun kansen op een toewijzing te vergroten. Omwille van de automatische toekenning en het feit dat VMSW enkel de wachtregisters van Vlaamse sociale huisvestingsmaatschappijen beheert, is het ook een bijkomende voorwaarde dat de kandidaten een woning moeten huren in het Vlaamse gewest. Van een aanzuigefect in functie van de Vlaamse huurpremie is dus geen sprake.

Wonen in eigen streek

Als antwoord op de vragen van mevrouw Homans en mevrouw Vogels over Wonen in Eigen Streek kan ik zeggen dat de evaluatie momenteel wordt voorbereid door mijn administratie op basis van een uitgebreide bevraging van de betrokken actoren (provinciale beoordelingscommissies, notarissen, gemeenten, vastgoedsector, algemeen eigenaarsyndicaat) en zal afgerond zijn tegen het einde van het jaar.

Momenteel kan ik geen voorafname doen van de resultaten hiervan of de nood om bij te sturen. Dit debat zal vanaf 2012 gevoerd worden.

Aan de selectiecriteria op basis waarvan de gemeenten worden geselecteerd waarbinnen wonen in eigen streek van toepassing is, verandert er niets. Deze criteria zijn decretaal bepaald en dus niet zomaar te wijzigen. Anderzijds kan de huidige lijst met 65 geselecteerde gemeenten, uiteraard wel wijzigen aangezien de inhoud van de diverse parameters kan gewijzigd zijn en dus het uiteindelijke resultaat.

Woningkwaliteit

Net als mevrouw Hostekint ben ik er voorstander van om de energiesnoeiers via sociale economie mee in te zetten in de energierenovatie van sociale woningen. Er hebben al succesvolle initiatieven in die richting plaatsgevonden, maar het moet duidelijk zijn dat de mogelijkheden ook beperkt zijn.

De energiesnoeiers kunnen worden ingezet in het kader van de lokale diensteneconomie. Zij moeten aanvullend op de normale marktwerking worden ingezet, conform de Europese regelgeving op de Diensten van Algemeen Economisch Belang (DAEB). Het is dus bijvoorbeeld niet mogelijk om zomaar een grootschalig project op Vlaams niveau op te zetten, waarin alle isolatiewerken automatisch aan de energiesnoeiers worden toegewezen. Dit moet immers via aanbesteding gebeuren.

Concreet moet het initiatief hiervoor van het lokale niveau komen. Lokale besturen moeten onder meer duidelijk motiveren waarom het project dat ze opzetten, aanvullend is op de normale marktwerking om in aanmerking te kunnen komen voor ondersteuning. In Limburg heeft er een succesvol initiatief gelopen en in West-Vlaanderen staat er ook een op stapel, al is dat niet per se gericht op sociale woningen.

Maar laat me duidelijk zijn: ik ben voorstander van dergelijke initiatieven en waar mogelijk wil ik die ook graag ondersteunen.

Ik ben het ook volledig met mevrouw Homans eens dat we moeten streven naar individuele meting van het water- en energieverbruik. Alleen op die manier ondervinden mensen een rechtstreeks voordeel aan inspanningen om er zuiniger mee om te springen. En omgekeerd ondervinden mensen er in geval van collectieve meters geen groot nadeel bij als ze minder bewust omspringen met water en energie. Zeker bij nieuwbouw zijn de meters voor water, elektriciteit en gas veelal individueel. Bij collectieve verwarming ligt dat al wat ingewikkelder, omdat hiervoor slimmere metingen nodig zijn.

Maar het voornaamste probleem is natuurlijk dat nieuwbouw slechts een fractie van het patrimonium uitmaakt en dat individuele meters in vele bestaande gebouwen ontbreken. Het is niet realistisch om te eisen dat deze allemaal op korte termijn worden vervangen, omdat dat technisch vaak erg ingewikkelde ingrepen vraagt, die enkel mogelijk zijn bij grondige renovatie. Ook in het geval dat er grondige renovaties worden gedaan, zien we trouwens dat SHM's vaak geneigd zijn om de tellers te laten voor wat ze zijn. De volledige herinrichting van het buizenstelsel of elektriciteitsnet is immers vaak een erg grote meerkost. Bovendien is de administratie voor de individuele afrekening op basis van echte tellerstandten veel arbeidsintensiever dan bij een forfaitaire verdeling (tenzij de huurders rechtstreeks bij de leverancier contracten kunnen afsluiten natuurlijk).

In ieder geval wil ik de financiering van renovatiewerken koppelen aan voorwaarden op dit vlak. Ik vind dat men steeds moet onderzoeken welke pistes technisch realistisch zijn om zoveel mogelijk te streven naar individuele meting. Het argument van administratieve last kan daarbij geen rol spelen. Als men nalaat zo'n onderzoek te doen of nalaat te handelen naar de resultaten ervan, vind ik niet dat wij deze projecten moeten subsidiëren.

In geval van nieuwbouw spreekt het voor zich dat individuele bemetering de norm moet zijn.

Mevrouw Homans vraagt of we bij renovatie meer kunnen inzetten op kleinere wooneenheden. Het klopt dat er zich een sterke evolutie richting gezinsverdunding heeft voorgedaan en dat dit op vele plaatsen ingrijpende gevolgen heeft voor de afstemming tussen vraag en aanbod in de sociale woningmarkt. Ik moet er wel op wijzen dat deze situatie zeker niet homogeen is voor heel Vlaanderen. Merk op dat er tegelijk een belangrijke evolutie is opgetreden in de norm voor de grootte van woningen (of appartementen). Een appartement met 2 slaapkamers dat in de jaren '50 of '60 gebouwd werd voor een gezin met 2 of 3 kinderen, wordt volgens de huidige normen vaak helemaal niet meer aan dergelijk gezin verhuurd. Ook de kleinere appartementen met 1 slaapkamer zijn veel kleiner dan wat er momenteel gebouwd zou worden. Zo komt het dat er in de steden veelal net een overaanbod is aan appartementen voor alleenstaanden of koppels zonder kinderen, zelfs al waren die appartementen initieel niet per se bedoeld voor die doelgroep. En daardoor wordt er bij renovaties van appartementsgebouwen in de steden ook vaak net de omgekeerde beweging gedaan, waarbij de herinrichting van appartementen net een kleiner aantal genereert na de renovatie.

In meer landelijk gebied is het tekort aan kleinere wooneenheden veel groter, omdat daar veel meer eengezinswoningen voorkomen. Maar voor eengezinswoningen is het natuurlijk veel vaker erg moeilijk om ze op te delen in verschillende eenheden. Het moet immers al om een erg grote woning gaan om ze te kunnen opdelen in 2, terwijl er in het geval van appartementsgebouwen ruimere combinaties mogelijk zijn, waarbij er bv 4 appartementen worden gereduceerd tot 3 of worden opgedeeld naar 5.

Hoe dan ook wil ik in 2012 de besluitvorming rond de procedures voor de totstandkoming en uitvoering van de uitvoeringsprogramma's aanpakken. Daarin wil ik alleszins een duidelijke toets opnemen van het bestaande aanbod versus de vraag (de verdeling van gezinstypes op de wachtlijsten) en de te verwachten evolutie daarvan. In functie van die verhouding moet er zowel voor wat het nieuwe patrimonium betreft, als in het kader van de renovaties gestreefd worden naar een betere afstemming. In de planning van de projecten zal er rekening gehouden moeten worden met de objectief vastgestelde onevenwichten en zullen er dus waar nodig meer grotere gezinswoningen of waar nodig meer kleinere wooneenheden voor alleenstaanden moeten worden voorzien.

Als antwoord op de vragen van mevrouw Coppé en mevrouw Homans over het ambtshalve uitreiken van conformiteitsattesten door gemeenten wil ik benadrukken dat dit een opportuniteit is voor gemeenten

die een actief woningkwaliteit wensen te voeren. Ik heb geen exact beeld van welke gemeenten dit toepassen. De stad Antwerpen gebruikt deze mogelijkheid in het kader van haar 'krotspotacties'.

De communicatie met de gemeenten over de regelgeving met betrekking tot woningkwaliteit gebeurt via de handleiding "De woningkwaliteit in uw gemeente bewaken". De mogelijkheid om ambtshalve conformiteitsattesten uit te reiken is nog niet opgenomen in het handboek. Bij de eerstvolgende update zal dit worden opgenomen met daarbij de nodige duiding over hoe de gemeente dit kan toepassen.

Mijnheer Penris en mijnheer Hendrickx vroegen bijkomende informatie over de oproep voor transitwoningen en het proefproject voor recuperatie van herhuisvestingskosten. De oproep voor transitwoningen is in eerste instantie bedoeld als een experiment. Ik zal dit evalueren en op basis daarvan beslissen of het nodig is om dit structureel uit te bouwen. Het is een hardnekkig misverstand dat een ongeschikt- of zelfs een onbewoonbaarverklaring automatisch leidt tot een voorrang voor een sociale woning. Enkel woningen met zeer zware gebreken leiden tot een voorrang.

Uit een onderzoek uitgevoerd door het Steunpunt blijkt dat de herhuisvesting de achillespees is van het woningkwaliteitsbeleid. Een flankerend beleid is dus wel degelijk noodzakelijk.

Voor de oproep wordt iets meer dan 4 miljoen euro vrijgemaakt. Ik ben van plan om een oproep te lanceren voor gemeenten voor het bouwen van transitwoningen. De concrete modaliteiten zullen de komende maanden worden uitgewerkt.

De proefprojecten voor de recuperatie van herhuisvestingskosten hebben tot doel expertise op te bouwen. Op basis daarvan zal enerzijds bekeken worden of en hoe de regelgeving moet worden bijgestuurd en anderzijds een handboek gemaakt worden voor de gemeenten.

Mijnheer Yüksel en mevrouw Homans hadden vragen over de aanpak van langdurige leegstand en verkrotting. In het kader van de onteigeningsmogelijkheid van artikel 40 van het Heffingsdecreet kan het openbaar nut afgeleid worden uit de loutere vervulling van het "meer dan 4 periodes van twaalf maanden opgenomen blijven op de inventaris". Het aantonen van het openbare nut van een geplande onteigening laat toe om de procedure van hoogdringendheid in te roepen. Dit is een spoedprocedure die op korte termijn voor een vrederechter wordt gevoerd. Zonder deze motivering van hoogdringendheid moet men doorheen een lange procedure via de rechtbank van eerste aanleg.

De vraag die onderzocht moet worden, is hoe een gelijkaardige specifieke onteigeningsmogelijkheid ook voor verkrotte leegstaande panden ingeschreven kan worden in de huidige regelgeving. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is dat de procedure snel kan worden doorlopen en minder omslachtig is dan de regeling die bestond in het Heffingsdecreet. Hiervoor is verder onderzoek nodig, dat ik tegen 2012 wil afronden.

Deze mogelijkheid kan voor de gemeenten zeker en vast een waardevol instrument vormen om een meer gericht lokaal woonbeleid te voeren en om voortdurende kwaliteitsverbetering na te streven.

Sociaal beheersrecht is een goed instrument, maar ik stel vast dat alleen de stad Antwerpen gebruik maakt van het instrument. De reden is dat de procedure nogal omslachtig is. Ik zal met de stad bekijken wat de voor- en nadelen aan de procedures en of die kunnen vereenvoudigd worden.

Verzekering gewaarborgd wonen

Zoals de heer Hendrickx terecht opmerkt, is er inderdaad een daling vast te stellen: in 2011 werden ongeveer 5250 aanvragen ontvangen tot op vandaag, terwijl we in 2010 voor de eerste 11 volledige maanden in totaal 6.808 aanvragen ontvingen.

Een verklaring is waarschijnlijk te vinden in een combinatie van volgende drie factoren:

- uit de Febelfin-gegevens op Belgisch niveau valt af te leiden dat het aantal leningen voor de aankoop en de bouw van woningen in 2011 een dalende trend vertoont ten opzichte van 2010. Dit heeft te maken met het feit dat het derde en vierde kwartaal van 2010 topkwartalen waren in aantal toegekende leningen voor aankoop en bouw. Het gemiddeld aantal leningen per

kwartaal ligt in 2011 op basis van eerste drie kwartalen op 35.194 leningen. In 2010 bedroeg hetzelfde gemiddelde 36.312 leningen;

- daarnaast is het zo dat het effect van de periode gedurende dewelke er geen verzekering gewaarborgd wonen kon aangevraagd worden door het ontbreken van het bestaan van deze verzekering, met name van augustus 2008 tot en met maart 2009 - wat tot gevolg had dat talrijke in die periode afgesloten leningen pas konden worden ingediend vanaf 1 april 2009 -, nog heeft doorgewerkt in 2010 maar in 2011 is dit effect volledig weg;
- tot slot zal er ongetwijfeld een afname in bekendheid van de maatregel zijn bij het grote publiek door geringere media-aandacht en dringt een nieuwe campagne zich op .

Huurgarantiefonds

Collega's Vogels, Homans, Penris en Yüksel hadden ook diverse vragen over het op te richten Huurgarantiefonds. Als er goede statistieken beschikbaar zouden zijn over uithuiszettingen, dan waren die zeker opgenomen in de omgevingsanalyse. Helaas is er zeer weinig cijfermateriaal beschikbaar over het aantal effectieve uithuiszettingen. De oorzaak ligt bij de vredegerechten die dit niet structureel registreren. Mijn kabinet heeft daarover reeds overleg gehad met het kabinet van minister De Clerck. Ze zijn ermee bezig, zo wordt gezegd. Een aantal cijfers geven een indicatie van het aantal uithuiszettingen. Zo organiseerde de VVSG voor het jaar 2009 een bevraging bij de OCMW's met betrekking tot het aantal vorderingen tot uithuiszetting. Daaruit bleek dat in 2009 12.226 gezinnen een vordering tot uithuiszetting in de bus kregen.

Over het concept van de huurgarantiefonds is al uitgebreid overlegd met de partners, in eerste instantie met het Algemeen Eigenaarssyndicaat. Bij de concretisering zal dit overleg uiteraard worden voortgezet. Begin december wordt op mijn kabinet een rondetafel georganiseerd over dit thema. Naast het AES zijn ook de VVSG, de Huurdersbonden, en een vertegenwoordiging van het vredegerecht en de gerechtsdeurwaarders uitgenodigd. Ook daarna zal intensief bilateraal overleg met deze actoren noodzakelijk zijn om van dit Fonds een instrument te maken dat ook effectief werkt.

Voor de opstart van het Fonds is in de begrotingsopmaak 2012 een bijdrage van Vlaanderen voorzien van 1,5 miljoen euro aan het Fonds. Het Fonds zal ook worden gespijsd door bijdragen van de verhuurders. Het aantal huurders dat er een beroep op zal kunnen doen, is afhankelijk van het aantal eigenaars dat zich aansluit. Ik reken op minimaal 20.000 aansluitingen per jaar.

Evaluatie kaderbesluit sociale huur

Wat de evaluatie van het kaderbesluit sociale huur betreft, zal deze commissie binnenkort het debat starten met een hoorzitting. Mijn kabinet zal dit debat nauw opvolgen en de komende maanden een traject doorlopen voor de hertekening van het sociale huurwetgeving in nauwe betrokkenheid met alle actoren.

Ik begrijp niet goed wat mevrouw Vogels bedoelt met de sluipende evolutie naar een sociale huisvesting die vooral is gericht op de middenklasse. Vandaag maken deze groepen een absolute minderheid uit van de sociale huurders aangezien zij vaak spontaan verhuizen wanneer ze zich een andere woning kunnen permitteren. Daarom vind ik het net wel nodig om in genoeg openheid te voorzien zodat mensen die om welke reden ook toch blijven kiezen voor een sociale woning, dit kunnen doen. Op die manier wordt het sociaal netwerk versterkt en wordt sociale huisvesting geen dumpplaats voor de allerarmsten. Mensen moeten immers fier kunnen zijn op hun sociale woonwijk en het kan ook niet de bedoeling zijn dat mensen die zich dankzij een sociale woning verbeteren in het leven daarna terug worden afgestraft.

Ik deel de bekommernis van mevrouw Homans om bij de evaluatie van het kaderbesluit meer in te zetten op de leefbaarheid van de sociale woonwijken. Welke bijstellingen nodig zijn om dit te bereiken, zullen de komende maanden het voorwerp van het overleg worden dat ik de komende maanden zal organiseren.

Met betrekking tot het project huisbewaarders die worden ingezet om de leefbaarheid in sociale woonwijken te verbeteren, is het mijn wens om de klaverbladfinanciering via de GSC verder te zetten. Ik ben dan ook verheugd dat mevrouw Homans het belang van het project huisbewaarders beklemtoont. Wat het takenpakket van de huisbewaarders betreft, pleit ik voor een zekere flexibiliteit en vind ik het aan de SHM om dit verder in te vullen. Als zij bijvoorbeeld bij een bewoner langsgaan om hen te helpen met boodschappen, lijkt het me logisch dat ze ook een nieuwe lamp mogen indraaien als ze er dan toch zijn.

Wonen-welzijn

Mevrouw Vogels beweerde dat de proefprojecten niet worden opgevolgd door de administraties. Dit klopt absoluut niet. Zowel binnen de administratie Welzijn als binnen de administratie Wonen is er een contactpersoon voor de opvolging van de projecten. Wat betreft de sociale assistentiewoningen kan ik u melden dat mijn kabinet en administratie door Welzijn zeer nauw zijn betrokken bij de opmaak van het BVR. Bedoeling van dit overleg is de afstemming van dit BVR op de regelgeving rond sociale huisvesting. Concreet is ervoor gezorgd dat de normen voor sociale huisvesting en voor assistentiewoningen niet met elkaar in strijd zijn. Bovendien werd een oplossing gezocht voor het feit dat in de sociale huisvesting huurcontracten worden afgesloten en in de welzijnssector met dagprijzen wordt gewerkt die zowel de woon- als zorgkost moeten dekken. In het nieuwe BVR zal in de mogelijkheid worden voorzien om met twee contracten te werken: een huurcontract enerzijds en een 'zorgcontract' anderzijds. Dit alles maakt het mogelijk dat sociale huisvestingsmaatschappijen, in samenwerking met de zorgactoren, sociale assistentiewoningen bouwen. Het klopt dus helemaal niet dat we in de sociale huisvesting varianten zullen moeten bouwen van de assistentiewoningen waaraan er geen aanbod vanuit Welzijn is gelinkt. Dit was totnogtoe inderdaad het geval, maar door de afstemming van de regelgeving zal dit in de toekomst niet meer zo zijn. Ik kan u zelfs meer zeggen. De sociale lasten zoals voorzien in het decreet Grond en Panden zullen ook worden opgelegd aan initiatiefnemers van assistentiewoningen. Dit betekent dat, daar waar het project onder de toepassing van het decreet valt, in een privaat project voor assistentiewoningen in een aandeel sociale assistentiewoningen zal moeten worden voorzien. Op die manier garanderen collega Vandeuren en ik dat ook de minder kapitaalkrachtige ouderen toegang krijgen tot assistentiewoningen.

Het probleem van de privacy is ook een probleem dat veelvuldig wordt aangehaald als een belemmerende factor in de samenwerking tussen woon- en welzijnsactoren. Dit is dan ook een van de elementen waaraan bijzondere aandacht wordt besteed in de experimenten Wonen-Welzijn, o.a. in het project proefwonen in de regio Midden-West-Vlaanderen.

Mevrouw Coppé vroeg me om te duiden wat het verschil is tussen de oproep wonen-welzijn en de transitwoningen. De finaliteit van de samenwerking Wonen-Welzijn en de oproep voor transitwoningen is anders. Bij de oproep is het mijn bedoeling dat gemeenten een aanbod creëren voor mensen die hun woning moeten verlaten omwille van een procedure woningkwaliteit. De klemtoon ligt op de tijdelijke huisvesting en niet op begeleiding. Bij de samenwerking Wonen-Welzijn trachten we een oplossing te vinden voor mensen die begeleiding nodig hebben, maar toch zelfstandig (willen) wonen.

Mevrouw Coppé vroeg ook op welke manier we meegroeiwonen stimuleren via de private sector. Ik zou deze vraag wat breder willen opentrekken. In Vlaanderen wordt nog steeds op een zeer traditionele manier gebouwd en verbouwd. De tendensen van gezinsverdunding, vergrijzing, de minder grote stabiliteit in gezinssamenstelling, de schaarser wordende ruimtevoorraad, nopen ons ertoe op een ander manier te gaan nadenken over ons ruimtegebruik. Welke rol het woonbeleid daarin kan spelen, is een van de belangrijke thema's die aan bod zullen komen in het kader van het woonbeleidsplan.

Sterke woonactoren

Mijnheer Hendrickx had graag meer zicht op de timing voor de hervorming van de EKM-sector. Zoals ik aangegeven heb in mijn toelichting, is het besluit dat de werking van de EKM's wenst te professionalen en dat streeft naar minder maar sterkere EKM's, zo goed als rond. Belangrijk resterend discussiepunt is de gewestwaarborg die in 2007 werd ingevoerd op de funding die de EKM's betrekken bij een private bank. Ik hoop dit begin volgend jaar te kunnen afronden.

De heer Hendrickx vroeg ook of de hervorming van het Vlaams Overleg Bewonersbelangen een aanvulling van het ambtenarencorps Wonen impliceert. Ik voorzie een insourcing van 3,8 vte bij de VMSW en 1 vte bij het Agentschap Wonen Vlaanderen. Het decreet dat dit moet mogelijk maken wordt binnenkort aan u voorgelegd.

Mevrouw Heeren vroeg een stand van zaken van de oprichting van de visitatiecommissies en suggereerde om burgemeesters hier ook bij te betrekken. De start van de visitatiecommissie heeft wat vertraging opgelopen, vooral omdat de prestatiedatabank die absoluut nodig is als startbasis voor een visitatie, veel moeizamer tot stand is gekomen dan oorspronkelijk in rekening werd gebracht omwille van juridische problemen zoals het ontbreken van de noodzakelijke decretale basis. Momenteel zijn we met de administratie de selectie van de kandidaat-visitatoren aan het voorbereiden: bepalen van de voorwaarden inzake verloning en ondersteuning, uitschrijven van een open oproep, selectie van de kandidaten na een screening, welke opleiding bieden we aan? Deze werkzaamheden hopen we af te ronden voor mei juni 2012.

Even belangrijk is de bekommernis van mevrouw Heeren mbt het profiel van de visitatoren, een bekommernis die ik zeker deel. Ook ik ben benieuwd wie zal reageren op de open oproep tot kandidatuurstelling. We denken hierbij aan ambtenaren uit de beleidsvelden Welzijn, Bestuurszaken of Financiën die bereid zijn om hun kennis en ervaring ten dienste te stellen. Ook mensen die werkzaam zijn of zijn geweest binnen de sector wonen zouden in aanmerking kunnen komen mits de nodige onafhankelijkheid kan worden gegarandeerd. Het betrekken van professionelen uit de private sector moet toelaten dat vernieuwende en frisse ideeën sneller ingang kunnen vinden bij de sociale woonactoren. Louter academische kennis is hierbij van een eerder ondergeschikt belang in vergelijking met de praktische ervaringen en concrete realisaties van de externe deskundigen.

Lokale woonregie

Mijnheer Hendrickx vroeg of de intergemeentelijke samenwerking wordt voortgezet. Dat is inderdaad zo. Alle erkende projecten kunnen verlengingsaanvragen indienen na 3 jaar. We hebben in voldoende budget voorzien om de positief geëvalueerde projecten in 2012 te kunnen verlengen. Projecten die het niet slecht doen, maar toch bijsturing nodig hebben, zullen een voorwaardelijke verlenging krijgen voor 18 maanden. Als die periode positief wordt geëvalueerd, wordt het resterende saldo voor 18 maanden nog toegekend.

BIJLAGE 3:
Antwoorden met betrekking tot Stedenbeleid

Commissie 16/11/2011 en 23/11/2011**Partim: beleidsbrief steden 2011-2012****Vragen en antwoorden****1. Omgevingsanalyse**

De bevolkingsprognoses geven een duidelijk signaal en tijdens de commissiebespreking werd de vraag gesteld wat de Vlaamse regering hiermee gaat aanvangen, wat bedoeld wordt met multi-inzetbare gebouwen en of de urgentie van dit signaal bij de Vlaamse Regering wel voldoende sterk leeft. (Vogels, Homans, Yüksel)

Ik heb die cijfers in de beleidsbrief opgenomen, net om het besef verder te laten groeien en om het debat te stimuleren. Op het stadsatelier van 18 oktober met burgemeesters en schepenen van de centrumsteden en met vertegenwoordigers van de ministers bevoegd voor welzijn, onderwijs, ruimtelijke ordening en wonen was alleszins duidelijk dat de collega's met die bevolkingsprognoses aan de slag willen gaan.

Aanpasbare, combineerbare en multi-inzetbare infrastructuur zijn gebouwen die rekening houden met het golfpatroon in de bevolkingsprognoses- en tendensen. Ik denk aan geïntegreerde campussen, waarbij minimaal de sanitaire blokken, de vergaderruimtes, de balie, de keuken door de instellingen en gebruikers gedeeld worden. Of een sociaal wooncomplex met een kindercrèche, zoals bv de Gasmetersite in het stadsvernieuwingsproject Bruggen naar Rabot. Maar vooral op het vlak van de combinatie van diverse functies of het makkelijk kunnen toelaten van nieuwe voorzieningen is innovatie nodig. De stad beschikt niet langer over de ruimte om voor elke doelgroep een aparte voorziening te bouwen en in te planten. Vanuit budgettaire en ecologische overwegingen is dat evenmin nog langer houdbaar. Ten slotte en daar heeft mevr. Vogels terecht op gewezen, de infrastructuur zal flexibel moeten kunnen inspelen op het wijzigende profiel van de gebruikers en de omgeving. Dat is qua programmatie, aanbod, financiering, inplanting en architectuur een opgave. We zullen moeten zoeken naar nieuwe bouwtypen, hun impact op de dienstverlening, nieuwe beheersvormen, de knelpunten in de regelgevingen en subsidiëringen oplijsten, inspirerende ervaringen bijeenbrengen en delen. Ik verwacht eind volgend jaar hierop antwoorden te krijgen met het onderzoek 'Aanpasbare, combineerbare en multi-inzetbare infrastructuur in centrumsteden, uitdagingen en knelpunten voor het beleid', dat ik deze maand heb gelanceerd.

Waarom staan de cijfers over verstedelijking niet in de omgevingsanalyse en wordt er alleen naar VRIND 2011 verwezen? (Yüksel)

Omwille van de leesbaarheid van de beleidsbrief (ik heb me willen houden aan de richtlijnen van het parlement) heb ik in de omgevingsanalyse gefocust op de kerncijfers van de bevolkingsprognoses, en verder verwezen naar ander relevant materiaal dat vlot toegankelijk is. Het cijfermateriaal over verstedelijking in het VRIND-rapport is overzichtelijk, volledig en algemeen toegankelijk.

2. Horizontaal karakter van het stedenbeleid

Kan een minister van stedenbeleid voldoende wegen op de andere beleidsdomeinen opdat een echt geïntegreerd stedenbeleid mogelijk zou zijn? (Homans)

Welke initiatieven worden hiervoor genomen met de andere beleidsdomeinen en ministers, hoe gebeurt dit, en wat is de impact ervan? Tonen de andere ministers bereidheid tot het meenemen van deze stedelijke invalshoek?

Heeft het team stedenbeleid voldoende gewicht tav de andere beleidsdomeinen of blijft de rol te veel tot louter 'opvolgen' beperkt? (Wienen)

De aandacht vestigen op bepaalde stedelijke problematieken gebeurt best op een gefundeerde basis, rond specifieke dossiers. De argumenten komen naar voren uit overheidsbreed onderzoek (bv. bevolkingsprognoses), onderzoek vanuit de stadsmonitor, of vanuit die resp. beleidsdomeinen (bv. mobiliteitsgegevens, gegevens over luchtverontreiniging en lawaaihinder, debatten en rondetafels). Met een sterk dossier kan er een degelijk gesprek hierover met de collega's op gang gebracht worden. Dit is een permanente opdracht, waar ik met mijn team permanent werk van maak. De in ViA geformuleerde doorbraken en sleutelprojecten bieden ook vaak een kapstok om samen te werken met mijn collega's rond stedelijkheid.

Ook mijn administratie is daarop georganiseerd. Vorig jaar werden voor de opvolging van de stadsprojecten in de stadscontracten en het stadsvernieuwingsfonds, twee accountmanagers aangeworven om in deze projecten de nodige bruggen te leggen en te onderhouden met de andere Vlaamse beleidsdomeinen en hun afdelingen. Dit moet voor een doorvertaling zorgen van de 'steden' in de resp. sleutelprojecten.

De snellere stijging van de capaciteit voor kinderopvang in het decreet voorschoolse kinderopvang in groot- en centrumsteden is bijvoorbeeld een concreet resultaat. Dit is natuurlijk niet mijn verdienste, maar het werken met de bevolkingsprognoses en het beklemtonen van de noden in de steden heeft daar wel toe bijgedragen. Een ander voorbeeld is dat van de opvolging van het hele programma van 'versnellen en vereenvoudigen van investeringsprojecten'. Door deelname aan de ambtelijke projectteamvergaderingen, en het politieke stuurcomité, vindt steeds een stedelijke aftoetsing plaats.

Toetsing van de beleidsbrieven op hun stadsgevoeligheid. Blijkbaar wordt dat gedaan voor slechts 5 beleidsdomeinen, wat met de rest? (Yüksel)

Screening van de beleidsbrieven: resultaten? (Hostekint) Bemoedigend? Niet alleen beleidsbrieven screenen, maar vooral de outcome, de uiteindelijke realisaties? Matteüseffect blijft bestaan? (Vogels)

Het Kenniscentrum Vlaamse steden heeft bij de aanvang van de legislatuur vijf beleidsnota's gescreend (Steden – Wonen – Binnenlands Bestuur - Ruimtelijke Ordening en Algemeen Regeringsbeleid, resultaat terug te vinden op hun website). Het Agentschap voor Binnenlands Bestuur screent daarentegen alle beleidsbrieven op 'stedelijkheid'. Indien er in bepaalde beleidsdomeinen ontwikkelingen zijn die relevant zijn voor de steden, dan wordt hier ook naar teruggegrepen bij de opmaak van de beleidsbrief stedenbeleid (bv. VIA-sleutelprojecten). Indien hier opportuniteiten naar voren komen die nog niet via de VIA-sleutelprojecten zouden zijn meegenomen, dan kunnen hiervoor de nodige stappen worden gezet. Indien mevrouw Vogels met het Matteüseffect bedoelt dat er met domeinen met een stedelijke aandacht nog betere samenwerking zal ontstaan door een horizontaal stedenbeleid waardoor hun stedelijke aandacht nog verder stijgt, terwijl dit het omgekeerde is bij domeinen die dit niet doen, kan ik verwijzen naar de eerder geschetste werkwijze met en t.a.v. de andere beleidsdomeinen. Maar zoals ook al eerder aangegeven, is dit een permanente opdracht.

De 'buurtstewards' lijken me een goed initiatief in het kader van de Roma-bevolking, maar er zijn wel vragen bij de methode (inzetten van stewards). Gaan ze impact hebben op andere beleidsdomeinen (bv huisjesmelkerij)? (Yüksel)

De methodiek is gekozen mee op vraag van de steden. Kort samengevat komt dit project erop neer dat de buurtstewards zullen ingezet worden in de stadswijken waar samenlevingsproblemen tussen de "nieuwe" en de "oude" inwoners zich het scherpst

stellen. De buurtstewards hebben een preventieve en corrigerende rol, het zijn een soort strenge maar rechtvaardige 'vaderfiguren'. Ze begeleiden de nieuwkomers in het samenleven in de wijk door ze goed te informeren over hun rechten en plichten, en over de samenlevingsgewoontes (bv. geen nachtlawaai, afvalophaling, schoolplicht). Door in dialoog te gaan met de 'oude' en de 'nieuwe' bewoners wordt er aan de wederzijdse verstandhouding gewerkt, en wordt er bemiddeld bij problemen. Ze grijpen in bij overlast, door dit te signaleren aan de sanctionerende diensten (o.a. politie). Ze zitten a.h.w. heel kort op de problematiek, waardoor knelpunten op diverse beleidsdomeinen (bv. huisvesting en huisjesmelkerij) onmiddellijk aan de resp. diensten en politiediensten kunnen worden gemeld. Vandaar ook het belang van de inzet in een gecoördineerde aanpak van de stad (bv. welzijnsdiensten, bevolkingsdienst, politiedienst), wat als een van de uitgangspunten bij dit project wordt meegegeven.

Er is nog onvoldoende impact vanuit het stedenbeleid op het inburgeringsbeleid van Vlaanderen. Hoe zit die verhouding juist? Hoewel de lokale autonomie belangrijk is, lijkt het soms alsof sommige steden te veel een eigen regierol die soms haaks op het Vlaams inburgeringsbeleid staat, of is deze impact juist te beperkt? (Wienen) Wat is de stand van zaken van de geplande hervorming door minister Bourgeois van de inburgeringssector? (Yüksel)

Voor een stand van zaken en meer details over de geplande hervormingen in de inburgeringssector, ondervraagt u best mijn bevoegde collega Bourgeois. Dit proces is nog niet afgerond, ik kan u uiteraard wel mededelen dat dit vanuit stedenbeleid nauw wordt opgevolgd.

Wat met Brusselbeleid. Kan dat eveneens gescreend worden?

De inzet van de stedenfondsmiddelen door de Vlaamse Gemeenschapscommissie is door de Visitatiecommissie gescreend en geëvalueerd. Deze maand krijg ik van de voorzitters van de Visitatiecommissie hun eindrapport. Over Brussel kan ik alvast meegeven dat ik de aanbevelingen aan de ambtelijke task force Brussel zal bezorgen. Deze task force is een initiatief van collega-minister Pascal Smet en heeft als taak het kerntakendebat voor te bereiden over gemeenschappelijke strategische doelstellingen van een Vlaams gemeenschapsbeleid in Brussel, de rol van beide overheden en de financiering van dit beleid. In het kader van deze opdracht zal m.a.w. de inzet van het Brusselbeleid, het stedenbeleid enz... aan bod komen. Het rapport van de Task force wordt rond het jaareinde verwacht.

Nood aan een opvolgsysteem voor het horizontaal stedenbeleid. Methodiek voor de coördinatie (bv open coördinatiemethode gelijkekansenbeleid)? Bv halfjaarlijkse rapportering van het horizontale stedenbeleid? Rode draad is het antwoord van de Vlaamse regering op de demografische uitdagingen in de steden; (Heeren)

De nood aan visibiliteit en de vraag naar output en vooral outcome is begrijpelijk. Er kunnen m.i. hierin twee opvolgingssystemen worden onderscheiden : opvolging van de situatie van de steden, en opvolging van de voortgang van de inzet van het horizontale stedenbeleid.

De effecten of de outcome voor en in onze steden brengen we in belangrijke mate in kaart met de stadsmonitor waarin alle domeinen aan bod komen.

Daarnaast kan er voor de opvolging van het horizontale stedenbeleid, o.m. verwezen worden naar de voortgang van de VIA-sleutelprojecten in de VIA-monitoringstool (minister-president Peeters), waarin per VIA-sleutelproject jaar na jaar wordt bijgehouden welke stappen er in de resp. sleutelprojecten worden gezet. De jaarlijkse beleidsbrieven van de collega-ministers bieden op zich ook een tool om voortgang op te volgen.

Maar een specifiek stedenbeleidsopvolgingssysteem wil ik zeker verder bekijken. De commissie zou hier eventueel ook een rol kunnen in spelen door de uitdagingen m.b.t. de bevolkingsprognoses niet alleen met mij te bespreken maar ook mijn collega's-ministers.

Afbouw van de verkokering? Hoe wordt dit gezien? (Zamouri)

De afbouw van verkokering, de noodzaak aan beleidsdomeinoverschrijdende samenwerking, bleek een van de voornaamste aanbevelingen uit de commissies Berx en Sauwens (2009). Dit bereik je niet in een oogopslag. De Vlaamse Regering heeft dit begrepen, en neemt dit mee in haar programma rond Vlaanderen als 'Slagkrachtige overheid' (coördinerend minister Bourgeois). Een van de specifieke programma's gaat net over het bereiken van een cultuuromslag in de Vlaamse overheid, ihb om verkokering tegen te gaan.

Het instrument van de stadscontracten, dat in 2007 in het leven werd geroepen, beschouw ik als een belangrijke hefboom om vanuit mijn bevoegdheid steden de verkokering tegen te gaan ifv concrete resultaten bij stadsontwikkelingsprojecten.

3. Strategische doelstellingen

Doelstelling 1 : 'Wonen in de stad aantrekkelijker maken'

Randvoorwaarden aantrekkelijker maken wonen in de stad. Stand van zaken van de huiskorting? (Homans)

Wat de huiskorting betreft, geeft minister Muyters in zijn beleidsbrief aan dat hij in nauwe samenwerking met het Agentschap Wonen Vlaanderen en diverse belanghebbenden de nieuwe regeling, die op basis het onderzoek van het Steunpunt door mijn administratie zal worden ontworpen, zal analyseren en evalueren met het oog op een potentieel daadwerkelijke implementatie in de regelgeving begin 2013.

Het kabinet Muyters verzekert ons wel dat er aandacht zal zijn voor een soort steden criterium bij de huiskorting (achtergestelde buurten in steden, er wordt nog onderzocht op welke objectieve basis).

Wonen in de stad wordt almaar duurder + te weinig aandacht voor alleenstaanden en grote gezinnen. Voorstellen? Aanpak wachtlijsten sociale huisvesting voor alleenstaanden. Aanpak? (Vogels)

Via het stedenfonds, stadsvernieuwingprojecten, ...worden heel wat mogelijkheden gecreëerd voor betaalbare huisvesting voor jonge gezinnen. In het project de nieuwe Molens in Gent binnen de stadsvernieuwing Brugge naar Rabot zijn bijvoorbeeld speciaal betaalbare appartementen voorzien voor alleenstaande en kleine gezinnen met een inkomen net boven dat om in aanmerking te komen voor een sociale woning. Antwerpen heeft met haar grond- en pandenbeleid o.a. via het stedenfonds heel wat aandacht voor betaalbare huisvesting voor gezinnen. Turnhout heeft bijvoorbeeld zelf het ganse stedenfonds 2008-2013 ingezet op betaalbaar en kwalitatief wonen.

Ik zal in 2012 de besluitvorming rond de procedures voor de totstandkoming en uitvoering van de uitvoeringsprogramma's voor de sociale woningbouw aanpakken. Daarin wil ik alleszins een duidelijke toets opnemen van het bestaande aanbod versus de vraag (de verdeling van gezinstypes op de wachtlijsten) en de te verwachten evolutie daarvan. In functie van die verhouding moet er zowel voor wat het nieuwe patrimonium betreft, als in het kader van de renovaties gestreefd worden naar een betere afstemming. In de planning van de projecten zal er rekening gehouden moeten worden met de objectief vastgestelde onevenwichten en zal er dus waar nodig in meer grotere gezinswoningen of waar nodig in

meer kleinere wooneenheden voor alleenstaanden moeten worden voorzien.

Is de belastinghervorming van het provinciebestuur van Antwerpen niet nadelig voor de aantrekkingskracht van de stad? (Zamouri)

De provincie [Antwerpen](#) heeft beslist haar Algemene Provinciebelasting in 2012 af te schaffen. Hoewel de provincie haar inkomsten wel wil compenseren via het verhogen van de opcentiemen, maakt ze zich sterk dat vooral heel wat sociaal zwakkeren in de toekomst minder belastingen zullen moeten betalen. De provinciale belasting houdt voortaan geen vast bedrag meer in, maar wordt volledig bepaald door het kadastraal inkomen (KI)). De voordelen van de aanpassing zijn:

1. dat bedrijven en zelfstandigen door het schrappen van de algemene belasting van een gunstiger ondernemingsklimaat zullen kunnen genieten.

2. dat er meer proportionaliteit in de belastingen komt. Nu betaalt iedereen dezelfde belasting, wat asociaal is.

3. Het betekent een administratieve besparing en dus vereenvoudigingen.

Een nadeel is dat de nieuwe belasting gebaseerd is op het geïndexeerd KI wat op zich ook geen heel rechtvaardig criterium is (steden traditioneel hogere KI's, verschil tussen geïndexeerd en aangepast KI schept ongelijkheid, tuinoppervlakte niet meegerekend, ...)

Doelstelling 2 : Ruimtelijk stedelijk gebiedsbeleid

Een verdere verstedelijking van Vlaanderen, hoe de ruimtelijke vraagstukken van de stad oplossen? (Yüksel)

We stellen inderdaad vast dat er verdere verstedelijking, en 'verstening' van Vlaanderen bezig is. Een aantal oorzaken hiervan zijn bv. de steeds toenemende vraag naar woningen door de toenemende gezinsverdunning en dus het groeiend aantal gezinnen, en de invulling ervan via 'klassiekere' woonvormen (alleenstaande woningen). Tegelijkertijd stellen we vast dat de ruimte binnen de administratieve grenzen van de steden beperkt is, maar dat er in de onmiddellijke omgeving van de steden in de omliggende gemeenten nog relatief veel ruimte voorhanden is (rijkelijk voorzien van woongebieden in de gewestplannen). We zullen dus in de toekomst veel inventiever met die schaarse beschikbare ruimte moeten omgaan.

In de stad kan dit door aan stadsvernieuwing te doen (oude industriële sites omvormen tot woon- en leefomgevingen, oude woningen renoveren of vervangen door nieuwbouw, etc.). Voor bepaalde functies zoals scholen, rusthuizen, kinderopvang enz, wil ik gaan onderzoeken of hier ook geen verregaande synergieën mogelijk zijn, waardoor het ruimtegebruik ook kan beperkt worden. (Onderzoek pas uitgeschreven rond 'multi-inzetbare ruimtes'). Bij het voorzien van woningen in de steden zullen we nog veel creatiever moeten zijn in het aanbieden van een gedifferentieerd woningaanbod. Ik verwijs hiervoor ook naar de beleidsbrief woonbeleid, en naar het in opmaak zijnde woonbeleidsplan.

Daarnaast zal er ook een sterkere afstemming van ruimtelijk beleid moeten komen met de buurgemeenten. Dit kan via een zgn. stadsregionale benadering, waarvoor ik eerstdaags ook een onderzoeksopdracht uitschrijf, in afstemming met mijn collega's voor ruimtelijke ordening en voor binnenlands bestuur en de voorstellen die er hierover vanuit het programma interne staatshervorming komen.

Het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) zal ook met deze ruimtevraagstukken van steden rekening moeten kunnen houden. Uit de eerste fase van bevestigingen die collega minister Muyters heeft georganiseerd eind 2010 en begin 2011, kan ik evenwel samen met u al vaststellen dat de stad daarin een prominente rol krijgt. Via mijn administratie, die nauw betrokken is bij de opmaak van het BRV, waak ik daar ook over.

Doelstelling 4 : Steden zijn centra van creativiteit

Specifieke maatregelen voor de aanpak van leegstaande panden in de stadscentra? Afstemming met het winkelbeleidsplan van de minister-president? (Coppé)

Reeds herhaaldelijk heb ik hier via parlementaire vragen op geantwoord.

Er zijn hoe dan ook sterke acties van de steden zelf (leegstandsregister, leegstandsheffing, grond- en pandenbeleid, premiebeleid), veelal ook met sterke steun van het stedenfonds. Ook het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) doelstelling 2 prioriteit 4 'stedelijke ontwikkeling' heeft gezorgd voor extra mogelijkheden rond handelspanden. Zo is het Gentse projectvoorstel 'Gevelrenovaties en renovatie leegstaande panden' goedgekeurd voor EFRO. Daarom is het van uitzonderlijk belang dat er ook in het toekomstig cohesiebeleid duidelijke aandacht is voor de stedelijke uitdagingen. Nu gaat 25% van het EFRO-budget naar stedelijke ontwikkeling. Voor het toekomstig stedenbeleid na 2013 zal het belangrijk zijn dat Vlaanderen in zijn operationele programma weer kiest voor de steden en de uitdagingen in de steden.

Via ons horizontaal beleid hebben wij mee input gegeven aan de winkelbeleidsplan (vooral kernversterkend winkelbeleid). Ook de in opmaak zijnde uitvoeringsinstrumenten, zoals omzendbrieven, zullen mee bekeken worden.

Wat wordt met creatieve ruimtes voor jongeren bedoeld? (Wienen, Homans), en de samenwerking met minister Smet hierin? (Zamouri)

Dit kan gaan over pop-up shops waar innovatieve winkelideeën kunnen getest worden. Bedrijfslocaties waar zelfstandigen en starters kunnen samenhuizen. Winkelsfeergebieden... Via de innovatie projectoproep werd in 2010 het project 'Buda-eiland' in Kortrijk gesubsidieerd om dit soort initiatieven mogelijk te maken in een creatieve omgeving. Idem dito in Gent met het project 'Dokstrand' van vzw Dok, in het kader van het stadsvernieuwingsproject Oude Dokken.

Wat wordt met marketingplan bedoeld (pag 18)? (Yüksel)

Toerisme Vlaanderen heeft een nieuw marketingplan om toerisme naar Vlaanderen en Brussel te bevorderen. Toerisme genereert immers extra jobs en inkomsten, rechtstreeks en onrechtstreeks, en draagt bij tot welvaart en welzijn. Omgekeerd, steden zijn belangrijke troeven voor toerisme.

Doelstelling 5 – Steden vergroenen

Is daar een specifieke subsidieoproep voor? 'Groen in de stad'. Resultaten lopende oproep vanwege leefmilieu (natuur en bossen)? (Coppé en Homans)

Alle Vlaamse steden en gemeenten konden tot 1 september 2011 een project indienen voor park- en groenbeheer. Het Agentschap voor Natuur en Bos zette 500.000 euro opzij om projecten te steunen voor de aanleg of inrichting van groen en/of groene ruimten. Dit project is ook mee gecommuniceerd via het stedenbeleid (nieuwsbrief kenniscentrum en

team stedenbeleid). De resultaten zijn nog niet bekend.
Doelstelling 6 : Naar een Slimme Mobiliteit in de steden:

*STOP-principe is achterhaald? Vandaag wordt het KNIP-concept gehanteerd. (Homans)
STOP-principe respecteren en volgens de volgorde, eerst de S enzovoort? Plaats van de auto? Parkeerbeleid van de steden versus publiek ruimte (speelruimte voor kinderen, even goed rekening houden met de mobiliteitsnoden van ouderen). Welke visie hieromtrent? (Vogels)
Stad moet bereikbaar blijven voor auto's? Ook voor de bewoners? (Wienen, Homans)*

Antwoord :

Ik merk dat er toch sterke verdeeldheid is in de commissie als het gaat om de plaats van de personenwagen in het stedelijk mobiliteitsbeleid. Voor mij althans is die plaats heel duidelijk, en dat is de plaats die de personenwagen krijgt volgens het STOP-principe. Voorrang voor Stappers, Trappers en Openbaar Vervoer, en dan pas de Personenwagens.

De auto heeft zeker een plaats in het stedelijk mobiliteitsbeleid, maar dit kan niet ten koste gaan van de verkeersveiligheid en de leefbaarheid van de stad. Daarom dat er voor stedelijke mobiliteit voorrang gegeven wordt aan de voetgangers, fietsers en het openbaar vervoer. Dit betekent bv. dat niet elke plaats in de stad maximaal bereikbaar en toegankelijk is met de wagen. Er kunnen autovrije zones worden aangeduid, circulatieplannen worden opgemaakt en een parkeerbeleid op maat worden uitgewerkt om dit autobeleid vorm te geven. Dit betekent dat in het geval van autocirculatieplannen bepaalde zones niet meer rechtstreeks 'doorrijdbaar' zijn met de wagen, dat sluipverkeer wordt geweerd uit bepaalde wijken. Dit is het KNIP-beleid, en past dus perfect in het STOP-principe. De wijk is bereikbaar met de wagen, maar niet meer via de kortste route doorrijdbaar en dus niet meer maximaal toegankelijk. Het parkeerbeleid speelt hier ook op in met randparkings, meer fietsenstallingen, etc.

Duidelijke trends in lokaal mobiliteitsbeleid die we vanuit het stedenbeleid met stadsvernieuwingfondspromen ondersteunen, o.m. met subsidiering van de publieke ruimte die vanuit dit STOP-principe vertrekt (Clementwijk in Sint-Niklaas, Militair Hospitaal in Antwerpen, De Kloef in Ronse, Turnova in Turnhout,...).

Stedelijke distributie.

Minister Crevits financiert pilootprojecten. Hasselt is een van de eerste. Resultaten? Is er financiering vanuit stedenbeleid? Is een Vlaamse financiering wel nodig, want het argument waarom Antwerpen geen pilootproject aan Vlaanderen vraagt, is dat het bedrijfsleven zelf over voldoende middelen beschikt. Klopt dit? (Wienen)

Hasselt is inderdaad een pilootproject.

VVSG en het Kenniscentrum Vlaamse steden volgen dit project in Hasselt op om er lering uit te trekken voor andere steden. Voor meer info verwijs ik graag naar de bevoegde collega. Ook in het stedenbeleid is er met onze oproep innovatieve projecten aandacht voor mobiliteit.

Stedenbeleid uit kritiek op het Europees Witboek Transport. Opletten dat Vlaanderen hier niet de beste leerling van Europa wordt? (Wienen)

Ik geef net aan in de beleidsbrief dat dit Witboek een belangrijke stap voorwaarts betekent. Maar dat volledigheidshalve ook best nog bijkomend rekening wordt gehouden met aspecten zoals stedelijk openbaar vervoer, concrete fietsmaatregelen en de sociale dimensie van het vervoerbeleid. Waar uiteraard ook een belangrijke rol is weggelegd om vanuit Vlaanderen hier een ondersteunende rol in te spelen. Er lijkt me trouwens niks mis met de beste leerling van Europa (willen) zijn als het op duurzaam mobiliteitsbeleid aankomt.

Rol van de Lijn? Contacten en afspraken? (Homans)

De Lijn is vertegenwoordigd in het merendeel van de stadsspecifieke projecten binnen de Stadscontracten. In een aantal ervan vertolkt de Lijn een belangrijke, zo niet doorslaggevende rol bij de ontsluiting van stadsgebieden en zijn zij een aanzienlijke partner in de realisatie van het project : De Vaartkom in Leuven, The Loop in Gent, Oude Dokken in Gent.

Ook bij de stadsvernieuwingsprojecten is de inbreng van de Lijn in aantal gevallen van onschatbare waarde.

Er zijn vanuit het Team Stedenbeleid, via de accountmanager, regelmatig contacten met De Lijn. De Lijn krijgt ook de mogelijkheid om de projecten voor de oproep stadsvernieuwing te adviseren.

Doelstelling 7 – Inspraak, betrokkenheid, participatie

Ivm de horizontale doelstelling 'de steden bieden meer ruimte voor inspraak en betrokkenheid van de bewoners' werd gevraagd hoe ik dat concreet zie (Yüksel) en dat er niks over de rol van de districten wordt gezegd (Wienen).

Ik vind het heel belangrijk dat de steden investeren in meer en betere inspraak van hun bewoners bij de vormgeving van hun wijk of bij projecten. Betrokken burgers zijn doorgaans tevreden burgers. De doelstelling en de vormen van participatie kunnen divers zijn – van informatie tot coproductie. In ieder geval wil ik vanuit het stedenbeleid de steden in hun zoektocht faciliteren en ondersteunen. Zo heeft op mijn vraag het kenniscentrum Vlaamse steden een voorbereidingstraject participatie aan de 13 steden voorgesteld. 8 steden hebben hierop ingetekend. Genk wil het hebben over de interne coördinatie tussen de diensten rond (grote)projecten. Roeselare wil met dit traject een kader voor een stadsbreed en participatief debat over de toekomst van Roeselare (Roeselare 2030) uitwerken. Turnhout wil graag met gebiedsgerichte werking van start gaan. Kortrijk wil ervaring opdoen hoe burgers bij grote stadsvernieuwingsprojecten kunnen worden betrokken.

Eind volgend jaar moeten de trajecten in de 8 steden afgerond zijn. Ik kijk uit naar de ervaringen en de resultaten.

Wat de specifieke vraag van dhr Wienen over de districten betreft, moet ik naar de autonomie van de stad Antwerpen verwijzen. De rolverdeling en de werking van de districten blijft in de eerste plaats de bevoegdheid van de stad Antwerpen. Niettemin ben ik geïnteresseerd in de ervaringen met de deze vorm van binnengemeentelijke decentralisatie. Het steunpunt bestuurlijke organisatie Vlaanderen (SBOV) heeft een onderzoek naar de districtwerking in Antwerpen lopen. Uit het onderzoek zullen lessen kunnen worden getrokken die nuttig zijn voor de huidige Antwerpse districtwerking enerzijds en voor een ruimer gebruik van het instrument van binnengemeentelijke decentralisatie in Vlaanderen in de toekomst anderzijds.

Doelstelling 8 : Samenwerking en netwerk met andere steden

Wordt eveneens internationale samenwerking beoogd? (Homans)

Ja, ik geef enkele voorbeelden van internationale samenwerking :

Er is samenwerking rond bijvoorbeeld het Europees seminarie «Railway station districts enhancing urban development in medium-sized cities» van 8 december dat Vlaanderen samen met Picardië vormgeeft (met Picardië, Breda, Leuven). Wellicht komt er een samenwerkingsverband rond de Europese oproep rond «Transnational cooperation between regional research-driven clusters». Het gaat om samenwerking rond 'smart cities' tussen onderzoeksinstituten, bedrijven en overheden (regionale en steden) en

tussen drie lidstaten. Er zijn contacten met een Duitse stad (trekker) en een Italiaanse. VITO zal dit waarschijnlijk trekken voor Vlaanderen, met betrokkenheid van EWI, team Stedenbeleid, ...

Benelux – stedenprogramma Urbiscoop. Zal de minister actief inspelen op de actiepunten van de MOU ivm de instroom van midden- en Oost-Europese burgers (oa ROMA) of passief opvolgen? (Hendrickx)

Daar ben ik reeds mee begonnen. De projectoproep voor de buurtstewards is een concreet antwoord op de MOU. De verdere opvolging en ondersteuning van de MOU past binnen het ROMA-actieplan door de Vlaamse Regering in november aangenomen.

Er is ook de Benelux samenwerking 'Urbiscoop' (met als eerste resultaat de MOU rond de Instroom vanuit Midden- en Oost-Europa).

Samen met de minister voor inburgering en integratie heb ik de totstandkoming van de MOU heel nauw opgevolgd. Ook de opvolging en de uitwerking ervan zal gebeuren in samenwerking met collega-minister Bourgeois, in het kader van de Benelux-projectorganisatie. De eerste vergaderingen vinden hiervoor reeds plaats.

4. Operationele doelstellingen

- Vlaams Stedenfonds

Werd er rekening gehouden met de opmerkingen van het Rekenhof? (Zamouri)

De opmerkingen van het Rekenhof zijn meegegeven aan de projectleider die de visitatie heeft gecoördineerd. Ter gelegenheid van het debat dat ik in het voorjaar 2012 wil voeren over de resultaten en de aanbevelingen van de visitatie, zullen de opmerkingen van het Rekenhof aan bod komen.

Zal de minister ingeval van besparingen de groeivoet van 3,5% overeind houden? (Yüksel)

De groeivoet van 3,5% is decretaal vastgelegd en wordt behouden.

Planlastendecreet. Timing wordt gezet op oktober 2012. Vroeger klaar hebben zodat periode van de gemeenteraadsverkiezingen wordt vermeden? (Yüksel)

Het Planlastendecreet bepaalt in artikel 4 § 1 dat de Vlaamse Regering uiterlijk op 30 oktober van het jaar waarin er lokale verkiezingen plaatsvinden, de Vlaamse beleidsprioriteiten en de bijbehorende subsidieregelingen voor de komende lokale beleidscyclus bekend maakt. Met deze timing houd ik rekening. Niet alleen moet het Planlastendecreet worden gestemd, maar voor de bespreking en vertaling van de aanbevelingen van het Visitatierapport wil ik toch graag de nodige tijd voor overleg met o.a. de steden nemen.

- Stadsvernieuwingsfonds

Conceptsubsidie wordt aangepast. Wat houdt die wijziging in? Was de vorige aanvraag te complex? Beoogt men meer aanvragen? Of is het louter een technische aanpassing? (Hendrickx)

De essentie van de conceptsubsiëring blijft ongewijzigd, namelijk een toekenning van middelen (60.000 euro) voor de begeleiding van een stad bij de ontwikkeling van een stevige projectbasis en een innoverende projectvisie van een nieuw stadsvernieuwingsproject.

Wel wordt op vraag van de steden en de jury het toepassingsgebied verbreed, waardoor de conceptsubsidie beter tegemoetkomt aan de lokale noden. De voornaamste wijziging houdt in dat naast de klassieke conceptsubsidie de mogelijkheid wordt aangeboden om eenmalig een extra begeleiding aan te vragen van een lopend stadsvernieuwingsproject. Deze extra begeleiding moet de initiële kwaliteiten en vereisten (bv. 30% privé-inbreng) van het project garanderen. Deze toekenning blijft uitzonderlijk met oog op de draagkracht van de stad en de adviezen van de kwaliteitskamer.

De vorige aanvraag voor conceptsubsidie was zeker niet te complex. Het is een goede zaak geweest, qua klaarheid voor de steden, dat men met de vorige wijziging van de stadsvernieuwingsprojecten een duidelijk onderscheid heeft gemaakt tussen een aanvraag projectsubsidie dan wel conceptsubsidie. Op die manier voldoet het oordeel van de jury stadsvernieuwing beter aan de verwachtingen van de indienende steden.

De aanvragen naar extra begeleiding van de lopende stadsvernieuwingsprojecten zullen bijzonder aandachtig door de jury worden bestudeerd. Deze extra begeleiding moet een mogelijkheid zijn, doch een uitzondering blijven.

- Stadsregionale samenwerking faciliteren

Vlaanderen raakt langzaam maar onverminderd helemaal verstedelijkt. De samenwerking stad en rand ondersteunen is een prioriteit voor het stedenbeleid. Concreet gaat het over de doorbraken 54 (proefregio's) en 55 (stadsregionale samenwerking) die in het Witboek interne staatshervorming staan. Op welk niveau wordt dat verder uitgewerkt? Hoe wordt het stadsregionaal ondersteuningsprogramma uitgewerkt? Stand van zaken? (Yüksel, Hostekint)

Op het stadsatelier van 18 oktober wees de Antwerpse bouwmeester op het enorme belang van een ruimtelijke herordening van de stad en haar rand. Dat besef groeit ook bij verschillende steden en de rand. Ik verwijs daarvoor naar de 5 proeftuinregio's die in het witboek over de interne staatshervorming zijn vermeld, maar ook naar het Gentse verkennend initiatief begin dit jaar.

Ik begrijp de gevoeligheden en vragen die de stadsregionale ontwikkeling oproepen. Vandaar mijn aanbod om via een ondersteuningsprogramma zulke lokale processen en dynamieken te faciliteren. Er is nood aan methodes voor het ontwerpen van processen die stad en rand kunnen samenbrengen rond nieuwe, stedelijke uitdagingen. Door overleg met de steden en het opzetten van kleine experimenten wil ik het programma concreet met een menu van tools en methodes invullen, zodat het tegemoetkomt aan de lokale verwachtingen.

Zo heb ik deze maand een onderzoek gelanceerd om op basis van 2 of 3 cases een procesarchitectuur te ontwerpen die, op basis van de methodiek van ontwerpend onderzoek, centrumsteden en hun aangrenzende gemeenten vrijwillig kan samenbrengen rond de nieuwe stedelijke opgaven. Verwacht wordt dat demografische evoluties en de bijhorende stedelijke opgaven (onderwijs, openbaar vervoer, zorg,...) deze grenzen tussen de stadskern en kernen van de stadsrand (maar binnen het stedelijk gebied) verder onder druk zullen zetten.

Voor dit onderzoek zal overlegd worden met collega Bourgeois ikv de regioscreening en de proeftuinprojecten. Er is ook overleg gepland met collega Muyters ikv zijn studie naar stimuleren van meer intergemeentelijke samenwerking op het vlak van ruimtelijke ordening. Zijn onderzoek is meer gericht op het aanpassen van wetgeving en stimuleringsmechanismen. Mijn studie focust op het ontwerpen van een bruikbaar en concreet proces rond centrumsteden.

Het onderzoek moet in het najaar van 2012 resulteren in een stadsatelier; steden leren van elkaars praktijk en inzichten.

- Het Vlaamse stedenbeleid zet de steden positief in de kijker

Oproep originele en Innoverende projecten:

Wat moeten we ons daarbij voorstellen? Meer middelen, dus meer projecten goedgekeurd? Voorbeelden? (Homans)

Vorig waren er meer dan 60 aanvragen en konden slechts 3 projecten ondersteund worden. Dit jaar zijn er opnieuw 60 projecten ingediend. Door de budgetverhoging in 2011 kunnen meer waardevolle projecten worden geselecteerd, namelijk een 10-tal.

De procedure voor toekenning van toelagen loopt nog, voorbeelden kunnen daarom nog niet gegeven worden. De oproep focust op 4 thema's: stedelijke mobiliteit, kindvriendelijkheid, sfeer in de stad, voedselkringloop.

Voorbeelden van particuliere verenigingen die mogen indienen (geen commerciële organisaties)? (Homans)

Formeel: Alle verenigingen of instellingen met rechtspersoonlijkheid, met uitzondering van handelsvennootschappen en openbare instanties, kunnen een projectaanvraag indienen. Die vereniging moet haar maatschappelijke zetel in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad of in het Nederlandse taalgebied hebben.

Het is belangrijk dat bottom-upprojecten ontstaan en dat deze ondersteund worden. Door middel van de oproepformule voor verenigingen, wordt gebruik gemaakt van onze steden als 'vijvers van creativiteit'. Tal van (vaak kleine) organisaties hebben innovatieve voorstellen, die bij wijze van pilootfase, experimenteel karakter, of gewoon start, een subsidiehefboom nodig hebben om te kunnen starten. Hierop willen de originele en innovatieve projecten op inspelen.

Is er geen overlap met de thuis in de stadprijs? (Zamouri)

Neen.

Bij de thuis in de stad prijs worden de projecten ingediend door de stad. De stad maakt de keuze van de projecten die worden ingediend, het gaat hier om projecten die nauw samenwerken met de stad en die al gerealiseerd zijn.

- *Effecten van de Thuis in de stadsprijs voor de steden? Evaluatie plaatsgevonden? Een gewijzigde formule. Wat? (Homans)*

De vorige of de 10^e editie was een terugblik over de voorbije edities. Bij de opmaak van de publicatie over de voorbije edities bleek dat meeste projecten nog steeds bestaan, en positieve effecten hebben en lokaal gewaardeerd worden.

Naar aanleiding van de 10de editie heeft de jury samen met de administratie en het kenniscentrum Vlaamse steden de formule kritisch bekeken, wat resulteerde in enkele aanpassingen.

- Steden kunnen tot 3 projecten indienen
- Steden kunnen samen met een andere stad projecten indienen
- De categorieën zijn afgeschaft: een niet fysiek project kan ook hoofdprijs winnen.

- Steden jureren in een eerste fase mee en leren zo nog meer van elkaar.

De Communicatie verloopt via een tweesporenaanpak. Hoe gebeurt dat? (Homans)

Door realisaties van Vlaams stedenbeleid en steden in de kijker te zetten (top down); instrumenten zijn oa de website, thuis in de stadprijs en de publicaties over het stedenfonds en het stadsvernieuwingsfonds.

En door initiatieven van middenveld en stedelingen in de kijker te zetten (bottom up). Voorbeelden zijn oa de oproep innovatieve projecten en initiatieven zoals TRACK.

Hoort de financiering van TRACK wel thuis in het stedenbeleid? Is veeleer een item voor toerisme en cultuur. Het voorziene budget van 200.000 euro zal hopelijk toch niet integraal naar TRACK gaan? (Wienen)

Financiële steun voor TRACK vanuit het Vlaams stedenbeleid past perfect binnen de doelstellingen van het Vlaams stedenbeleid. TRACK wil de aantrekkelijkheid van de stad voor zowel de gebruikers als haar wijkbewoners verhogen (leefbaarheid), bij de realisatie van TRACK worden de wijken en haar bewoners actief betrokken (democratische vernieuwing) en TRACK richt zich ook naar verschillende type wijken (dualisering tegengaan).

Het toeristische, de internationale uitstraling en cultuuraspect van TRACK worden door de collega-minister Peeters, Bourgeois en Schauvliege gesponsord. Alle vier de ministers dragen elk 245.000 euro bij. Het is een mooie illustratie van horizontaal beleid en hoe de Vlaamse middelen efficiënt ingezet worden. Dit jaar voorzie ik in 200.000 euro en volgend jaar de resterende 45.000 euro. Vanaf volgend jaar komt er dus 155.000 vrij voor andere stedelijke initiatieven.

Wat is de Invloed van website Thuis in de stad? Is dat een positieve impact? (Zamouri) Update website: hoe en timing? (Hostekint)

We zien de website als een nuttig instrument waar bezoekers snel de nodige informatie vinden. De website is niet hip maar er is veel rekening gehouden met de gebruiksvriendelijkheid. De site wil ik nog interactiever maken. Zo is deze maand een weblog met als thema smart cities gelanceerd. Het is wel niet de bedoeling in concurrentie te treden met de website van het kenniscentrum Vlaamse steden. Beide kunnen mekaar perfect aanvullen.

- De Stadsmonitor

Wanneer wordt Brussel opgenomen? Komt er een aparte stadsmonitor voor Brussel? (Zamouri)

Een integratie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest is overwogen en onderzocht, maar ligt niet voor de hand vanwege de bevoegdheidsverdeling en het gegeven dat het hoofdstedelijk gewest met zijn 19 gemeenten geen evidente vergelijkingsbasis vormt voor de steden in het Vlaamse Gewest.

Toch zag ik een mogelijkheid Brussel bij de nieuwe stadsmonitor te betrekken. In de folder met kerncijfers van de steden worden naast het Vlaamse Gewest als vergelijkingsbasis ook data voor het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest opgenomen. Deze folder wordt meegegeven met de boekeditie 2011 van de Stadsmonitor.

Samen met de Weet- en Meetcel van de Vlaamse Gemeenschapscommissie wordt werk gemaakt van een integratie van Brusselse data in de portaal lokale statistieken van de Vlaamse overheid.

In het kader van de werkzaamheden van de task force Brussel is een omgevingsanalyse opgesteld met medewerking van de Meet- en weetcel van de VGC. Deze omgevingsanalyse kan aanzien worden als een gemeenschappelijke uitwisseling van gegevens, op basis waarvan in de toekomst verdere en bredere uitwisseling kan plaats vinden.

- Stadscontracten:

Tussentijdse evaluatie: wat zijn de belangrijkste aanbevelingen? Timing van de implementatie? (Hostekint)

Stads specifieke projecten lopen niet echt vlot. Oorzaken?, heeft het nog zin dit instrument verder te zetten? Wat kan je doen aan vertragingen en blokkeringen? (Wienen)

Eerst en vooral : dit gaat over de eerste generatie stadscontracten (2007-2012), het is een leertraject voor zowel de steden als de Vlaamse overheid om te komen tot een andere manier van beleidsdomeinoverschrijdende gebiedsgerichte samenwerking. Dit vergt tijd.

Er is een tussentijdse evaluatie geweest en de administratie heeft in juli concrete voorstellen gedaan aan de kabinetten en collega-administraties om te verhelpen aan een aantal knelpunten :

- Samenvoegen van verschillende overlegorganen (dus nietodeloos vergaderen, ieder zijn rol laten spelen),
- De accountmanagers volgen de projecten nu ook op het terrein mee op, en bekijken samen met de voorzitter welke stappen in het proces nodig zijn om vooruitgang te boeken. De accountmanager initiëren die stappen ook (bv. rond thema erfgoed op de Scheldekaaien)
- Dit past ook in de vraag naar meer maatwerk.
- De Vlaamse overheid zal meer moeten leren kijken naar “plaatsen/gebieden” in plaats van naar “sectoren”. De wijze waarop de Vlaamse overheid georganiseerd is, maakt dit niet eenvoudig. Vanuit Team Stedenbeleid is er bv. hierover ook overleg met het Projectteam Versnellen Investeringsprojecten.
- Belangrijkste probleem is in vele gevallen het budgettaire en procedurele. De projecten zijn over het algemeen grote en complexe projecten met een lange doorlooptijd. Er zijn niettemin nogal wat realisaties, en in de meeste projecten is er duidelijke vooruitgang geboekt : bibliotheek Roeselare, ring Sint-Niklaas, deelproject op Scheldekaaien, Handelsdokbrug Oude Dokken in Gent, ... Binnen de VR is meegedeeld dat we tegen half 2012 van de collega-ministers een overzicht willen van hun engagementen, zodat we deze reeks stadscontracten goed kunnen afronden.
- Het gaat om complexe projecten, met een moeilijke afstemming tussen administraties, lange doorlooptijden,..., eigen aan dit soort projecten.
- Wat vooral ontbreekt is een gebiedsgerichte werking voor dat soort projecten, met een mandaat om tussen administraties knopen door te hakken. Dat is ook gebleken uit het projectteam versnellen investeringsprojecten.
- VR heeft de wil om met de stadcontracten door te gaan (regeerakkoord). VR ziet dit ook als een belangrijk punt binnen haar VIA-traject. Hierover gaat binnenkort ook de VIA-rondetafel voor de steden (maart 2012). Bij de nieuwe stadscontracten zal er een betere interne voorbereiding binnen de administraties moeten zijn

(zij weten na deze 1ste generatie nu beter wat er verwacht wordt) en een goed overleg met de steden over wat haalbaar is (ook budgettair).
In 2012 willen we hierover een voorstel doen : hoe geven we het proces vorm om te komen tot een tweede generatie stadscontracten.

- Het Vlaams stedenbeleid wetenschappelijk beter ondersteunen.

Het studiewerk is nu klaar. Tijd voor de winst en bijstellingen. Hoe omgaan met de resultaten? (Yüksel, Heeren) Besef sense of urgency bij Vlaamse regering? (Vogels) Vlaamse bouwmeester bij betrekken? (Vogels)

Dit jaar is de wetenschappelijke ondersteuning op kruissnelheid gekomen. Eind dit jaar worden 3 studies opgeleverd. De stadsmonitor en de Visitatiecommissie zijn 2 andere belangrijke studies die klaar zijn. Ondertussen zijn er met het budget van 2011 opnieuw 3 studies gelanceerd. En dan zijn er nog de publicaties over het stedenfonds en het stadsvernieuwingsfonds die in de loop van januari van volgend jaar worden gepubliceerd.

Dankzij deze studies en de resultaten kan binnen de schoot van de Vlaamse Regering het debat over de steden onderbouwd worden gevoerd. Dankzij het debat, zoals het stadsatelier over de bevolkingsprognoses duidelijk maakte, ontstaan er nieuwe inzichten en worden nieuwe vragen opgeworpen en hypotheses geformuleerd.

Telkens gaat het over kortlopend en beleidsrelevant onderzoek, zodat de link met de Vlaamse beleidsagenda kort gehouden wordt.

De lopende 3 studies worden eind november opgeleverd en zullen allemaal besproken worden met deze commissie. Alle drie onderzoeken ze een bepaald facet van de leefbaarheid en de aantrekkelijkheid van het wonen in de stad.

Studie over blijf- en verhuisbewegingen van en naar de steden. Is dat toepasbaar op de Brusselse context (Zamouri)

De opdracht was ook om een methodologie te ontwikkelen voor alle steden. Ze zal dus ook kunnen ingezet worden in Brussel. Het gaat om een diepgaande kwalitatieve benadering waarbij gepolst wordt naar achterliggende blijf- en verhuismotieven aan de hand van diepte-interviews, begeleide stadswandeling, e.d.

VIA ronde tafel: waar en wanneer? (Yüksel)

Momenteel is 20 maart 2012 aangevinkt als de datum waarop de VIA-rondetafel zal plaatsvinden. De definitieve datum kan nog wijzigen door de zoektocht naar een geschikte locatie. De zoektocht naar een geschikte locatie is volop bezig.

Stadsatelier van 18 oktober : verslag? (Heeren)

De presentaties van de steden zijn terug te vinden op onze website www.thuisindestad.be

Waarom komt er geen steunpunt stedenbeleid? Betreurt de minister dit of is het een eigen keuze? Zo ja, waarom deze keuze? (Wienen)

Tot nog toe bestond er geen steunpunt specifiek voor het stedenbeleid en ik zag er evenmin de noodzaak van in een op te richten.

Integendeel, het is mijn doelstelling dat de nieuwe steunpunten aandacht zouden besteden aan de stad en haar uitdagingen. Horizontaal beleid betekent dat de andere beleidsdomeinen oog hebben voor de stad. Dat gaat niet vanzelf, daar moeten inspanningen worden voor geleverd en afspraken gemaakt maken.

De onderhandelingen voor het afsluiten van de beheersovereenkomsten met de nieuwe steunpunten zijn deze maand opgestart. Op basis van de eerste contacten blijkt alvast dat o.a. de steunpunten wonen, duurzame ontwikkeling, mobiliteit, ruimtelijke ordening expliciet aandacht aan de stad besteden. Wij hebben meegewerkt aan de evaluatie van de bestaande steunpunten via Idea Consult, de opmaak van de nieuwe programma's en feedback op de ingediende voorstellen. Het is ook de bedoeling interessante projecten mee via werkgroepen op te volgen en input te leveren.

De bevoorrechte relatie met het steunpunt bestuurlijke organisatie Vlaanderen (SBOV) zal in de volgende periode voortgezet worden. Bij het beheer van het onderzoekprogramma van dit steunpunt blijf ik nauw betrokken.

Ten slotte zijn er nog het kenniscentrum Vlaamse steden en mijn eigen onderzoekskredieten, die ik op korte termijn kan inzetten, waar ik onmiddellijk mee kan inspelen op actuele vragen en waarmee ik specifieke expertise kan inhuren.

Decretale verankering van het Kenniscentrum Vlaamse steden. Wat houdt de subsidie in? Timing decretale verankering? (Yüksel)

De subsidie bedraagt 126.000 euro en zal door het Kenniscentrum worden aangewend voor de ondersteuning van de 13 centrumsteden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Het Kenniscentrum kan deze middelen aanwenden voor kennisverzameling en –ontsluiting, kennisontwikkeling, netwerkvorming en beleidsbeïnvloeding.

Timing decretale verankering is in principe vanaf 1 januari 2012. Van zodra het kenniscentrum haar actieplan 2012 door de burgemeesters heeft gevalideerd zal ik het subsidiebesluit kunnen tekenen.

Evaluatie samenwerking? Effect op de steden? (Homans)

De samenwerking met het kenniscentrum evalueer ik heel positief. De voorbije jaren werd met het Kenniscentrum onder andere goed samengewerkt rond Europa, het stadscontract wonen, Urbiscoop, publiek-publieke samenwerking, participatie en ze leveren advies bij het horizontaal stedenbeleid. Op relatief korte termijn zijn ze er bovendien met bescheiden middelen in geslaagd een duurzaam en kwalitatief sterk kennisnetwerk tussen de steden uit te bouwen. Het wekt dan ook geen verwondering dat de burgemeesters recent tot de verlenging van hun vijfjarige samenwerking met het kenniscentrum hebben beslist.

Overdracht van federaal gootstedenbeleid. Hoe zullen de overgedragen bevoegdheden ingezet worden? Visie? Overleg met het federale niveau? Wat als er onvoldoende middelen overkomen? Welk signaal naar de steden?, hoe gaan de lopende GSB-projecten continueren? (Yüksel, Wienen)

Eerst en vooral is het afwachten wanneer en met welk budget het federaal grootstedenbeleid wordt overgedragen. Laat ons daarom niet vooruitlopen op de federale discussies en de te nemen beslissingen.

Ik ben mij bewust van het feit dat de huidige federale stadscontracten strikt genomen eind dit jaar aflopen en dat dit in de 5 Vlaamse steden voor onrust zorgt. Zeker voor die projecten die met personeel werken, waarvan de meesten intussen in vooropzeg zijn gesteld. Gelukkig zijn de steden zich bewust van de complexe situatie, maar de onzekerheid mag niet langer meer duren. Duidelijkheid moet er snel komen. Dat zal mij ook in staat stellen de mogelijke overdracht van projecten en hopelijk ook de middelen binnen het bestaande Vlaamse stedenbeleid op een zorgvuldige en zorgzame wijze te integreren. De ontwikkelingen op federaal niveau worden nauw gevolgd. De medewerkers van mijn kabinet onderhouden de nodige contacten met onder meer het kabinet van federaal minister Daerden.

Waarom blijft de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) het noodzakelijke kerntakendebat uit de weg te gaan? Waarom gelooft de minister nog in dit kerntakendebat? (Wienen)

Er bereikt mij geen enkel signaal dat de VGC het noodzakelijke kerntakendebat uit de weg gaat. De werkzaamheden van de task force Brussel verlopen zoals medegedeeld aan de Vlaamse Regering begin juli. De task force zet de werkzaamheden verder en wil het eindrapport eind 2011 afleveren.

BIJLAGE 4:
Antwoorden met betrekking tot het Vlaams Energiebedrijf

Vlaams Energiebedrijf**Stand van zaken**

- Op 15 juli 2011 werd het machtigingsdecreet tot oprichting van het Vlaams Energiebedrijf definitief aangenomen door het Vlaams Parlement. Het decreet werd gepubliceerd in het Staatsblad op 10 augustus 2011.
- Bij de voorbereiding van de totstandkoming van het Vlaams Energiebedrijf is het gewenst om te kunnen beschikken over een stappenplan. Minister Lieten, bevoegd voor het economisch overheidsinstrumentarium, verzocht PMV om een eerste aanzet voor een dergelijk plan op te stellen.
- Het stappenplan bestaat uit een opsomming van alle taken die moeten worden uitgevoerd om tot een volledige operationalisering te komen van het VEB. Bepaalde taken kunnen tegelijk uitgevoerd worden. Sommige taken kunnen pas worden aangepakt als, voorafgaandelijk daaraan, andere taken zijn uitgevoerd.
- De taken worden gegroepeerd naar een aantal hoofdonderwerpen. Die zijn:
  - Algemene organisatie: alle formele taken die moeten uitgevoerd worden op het niveau van de Vlaamse overheid of bij PMV, en na de oprichting ook bij het VEB;
  - Juridisch: het VEB juridisch vorm geven;
  - Financieel: het voorbereiden van het financieel en businessplan, de actualisatie ervan en de rapportering;
  - HRM: de taken met betrekking tot de aanwerving van personeel;
  - Operationalisering: het op punt stellen van de manier van werken van het VEB.
- Om te komen tot de operationalisering van het Vlaams Energiebedrijf moeten op basis van het stappenplan en in samenwerking met PMV onder meer volgende taken worden uitgevoerd:
  - Opstellen statuten
  - Opstellen aandeelhoudersovereenkomst
  - Juridische planning van vennootschap in oprichting
  - Afspraken met departement Financiën & Begroting over kapitaalinbreng
  - Opmaak van financieel plan voor de notaris
  - Goedkeuring door aandeelhouders van statuten en aandeelhoudersovereenkomst
  - Kiezen van een maatschappelijke zetel
  - Benoeming van de Raad van Bestuur
  - Oprichting vennootschap en eerste kapitaalstorting
  - Aanstellen van een revisor-commissaris
  - Aanstellen van een gedelegeerd bestuurder
  - Opmaak van een ondernemingsplan en businessplan
  - Start operationele uitbouw en ontplooiing eerste activiteiten
- Om te komen tot de aanstelling van een gedelegeerd bestuurder door de raad van bestuur van het Vlaams Energiebedrijf, werd een selectieprocedure opgestart in samenwerking met Jobpunt Vlaanderen. De vacature van gedelegeerd bestuurder is op zaterdag 5 november 2011 verschenen in de jobkrant 'Vacature'. De vacature werd eveneens gepubliceerd op de website van 'Jobpunt Vlaanderen' en van 'EMIS', het energie- & milieu-informatiesysteem voor het Vlaams Gewest. Tot slot werden er ook banners voorzien op de websites 'energymag.be' en op de nieuwsbrief van 'energeia.nl'. Solliciteren kon tot 20 november 2011. Jobpunt Vlaanderen gaat op basis van deze kandidaturen nu verder met de selectie van geschikte kandidaten voor de functie van gedelegeerd bestuurder.

Antwoorden op concrete vragen van de commissie Energie

- Welke concrete engagementen komen in 2012 van de Vlaamse Regering?

Op basis van het stappenplan wil de Vlaamse Regering in 2012 komen tot de effectieve oprichting en operationele uitbouw van het Vlaams Energiebedrijf.

- Komen er wijzigingen ten opzichte van het oorspronkelijke budget van 200 miljoen euro?

Neen, op dit moment is 200 miljoen euro voorzien voor het Vlaams Energiebedrijf.

- Wat houden de 50 miljoen euro aan betalingen in 2012 in?

Deze middelen dienen voor de eerste kapitaalbreng in het Vlaams Energiebedrijf en komen overeen met de wettelijke verplichting om minimum 25% van het kapitaal te volstorten bij oprichting van een naamloze vennootschap.

- Vanaf wanneer raakt het bedrijf operationeel?

In 2012 zal het Vlaams Energiebedrijf na de juridische oprichting net zoals elke andere onderneming stap voor stap worden geoperationaliseerd.

- Is al een raad van bestuur samengesteld?

Neen, de raad van bestuur werd nog niet aangesteld. Dit is een van de taken die werd opgenomen het stappenplan.

- Wanneer krijgt het Vlaams Parlement inzage in het businessplan?

Het Vlaams Parlement zal inzage krijgen in het businessplan van het Vlaams Energiebedrijf wanneer de samenwerkingsovereenkomst tussen het Vlaams Gewest en het Vlaams Energiebedrijf wordt besproken in de commissie voor Woonbeleid, Stedelijk Beleid en Energie. Het businessplan zal namelijk deel uitmaken van die samenwerkingsovereenkomst.